
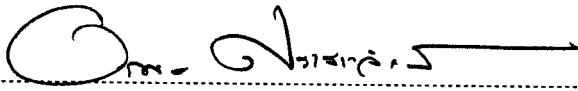

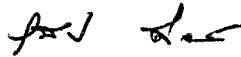
หัวข้อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของ
สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี
ชื่อและนามสกุล นางกัลยา รักษ์ยอดจิตร
แขนงวิชา เศรษฐศาสตร์
สาขาวิชา เศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ศิริพร สัจจามันท์

คณะกรรมการสอบการศึกษาค้นคว้าอิสระได้ให้ความเห็นชอบการศึกษาค้นคว้าอิสระ
ฉบับนี้แล้ว

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ศิริพร สัจจามันท์)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์)

คณะกรรมการบัณฑิตศึกษา ประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์อนุมัติให้รับการศึกษา
ค้นคว้าอิสระฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
แขนงวิชาเศรษฐศาสตร์ สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

.....
(รองศาสตราจารย์สุนีย์ ศิลพิพัฒน์)

ประธานกรรมการประจำสาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

วันที่ 6 เดือน สิงหาคม พ.ศ. 2551

ชื่อการศึกษาค้นคว้าอิสระ การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากร
พื้นที่อุบลราชธานี

ผู้ศึกษา นางกัลยา รักษ์ยอดจิตร **ปริญญา** เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ศิริพร สัจจามันท์ **ปีการศึกษา** 2550

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษาโครงสร้างการจัดเก็บภาษีและแนวโน้มการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี(2)เพื่อวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากร โดยศึกษาความพยายามในการจัดเก็บภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี(3)เพื่อศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีของเจ้าหน้าที่สรรพากรและลูกจ้างในสังกัด

การวิเคราะห์ใช้ข้อมูลปฐมภูมิตามแบบสอบถามเจ้าหน้าที่สรรพากรจำนวน 118 รายและข้อมูลทุติยภูมิผลการจัดเก็บภาษีอากรในช่วงปีงบประมาณ 2541-2550 โดยวิเคราะห์ด้วยสถิติเชิงพรรณนา เช่นค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่ามัธยฐาน และใช้สูตรค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี

ผลการศึกษาโครงสร้างการจัดเก็บภาษีและแนวโน้มการจัดเก็บภาษี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550 พบว่าการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มมีสัดส่วนเฉลี่ยสูงสุดร้อยละ 35.84 ของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรรวมและมีแนวโน้มเพิ่มขึ้น ในขณะที่สัดส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลรวมตามมีสัดส่วนการจัดเก็บเป็นอันดับสองเฉลี่ยร้อยละ 35.80 และมีแนวโน้มการจัดเก็บลดลง

ผลการศึกษาประสิทธิภาพหรือความพยายามในการจัดเก็บภาษีสรรพากร โดยเปรียบเทียบระหว่างมูลค่าของภาษีที่จัดเก็บได้กับประมาณการภาษีที่จะจัดเก็บ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550 พบว่ามีค่าพยายามเฉลี่ยเท่ากับ 1 แสดงว่ามีประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับปกติหรือระดับที่ยอมรับได้ เมื่อเปรียบเทียบระหว่างมูลค่าของภาษีสรรพากรที่จัดเก็บได้กับผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด ระหว่างปีพ.ศ. 2541 -2549 พบว่าสามารถจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรโดยเฉลี่ยเพียงร้อยละ 1.29 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดซึ่งนับว่าน้อยกว่าการจัดเก็บของกรมสรรพากรทั้งประเทศที่สามารถจัดเก็บได้เฉลี่ยร้อยละ 11.21 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ

ผลการศึกษาประสิทธิภาพของการบริหารภาษีอากร โดยดูจากผลการจัดเก็บภาษีอากรเฉลี่ยต่อเจ้าหน้าที่หนึ่งรายพบว่าจัดเก็บภาษีโดยเฉลี่ยได้ 3.469 ล้านบาท เสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ 5.920 บาทสำหรับภาษีอากรทุก ๆ 100 บาทที่จัดเก็บ และมีต้นทุนจัดเก็บต่อเจ้าหน้าที่ 1 คนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.189 ล้านบาท ในขณะที่กรมสรรพากรจัดเก็บภาษีโดยเฉลี่ยได้ 32.809 ล้านบาท เสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ 0.668 บาทสำหรับภาษีอากรทุก ๆ 100 บาทที่จัดเก็บ และมีต้นทุนจัดเก็บต่อเจ้าหน้าที่ 1 คนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 0.213 ล้านบาท

ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคการจัดเก็บภาษีสรรพากร พบว่าเจ้าหน้าที่มีน้อยไม่เหมาะสมกับปริมาณงาน ผู้เสียภาษีไม่เข้าใจและไม่มีความรู้เรื่องภาษีเท่าที่ควร วัสดุอุปกรณ์มีไม่เพียงพอ ระเบียบ แนวปฏิบัติไม่ชัดเจน เข้าใจยาก บทลงโทษไม่เด็ดขาด อำนาจการประเมินไม่เต็มที่

คำสำคัญ ความพยายามในการจัดเก็บภาษี ประสิทธิภาพของการจัดเก็บภาษีอากร

กิตติกรรมประกาศ

การศึกษาค้นคว้าอิสระครั้งนี้สำเร็จลุล่วงด้วยดี ด้วยความกรุณาจาก รองศาสตราจารย์ ศิริพร สัจจามันท์ ที่ได้กรุณารับเป็นอาจารย์ที่ปรึกษา เป็นผู้ให้ข้อคิด ชี้แนะแนวทางอันเป็นประโยชน์ต่อการค้นคว้าอิสระ อีกทั้งยังช่วยขัดเกลางานเขียนขึ้นนี้ด้วยความอดทนและเอาใจใส่ และรองศาสตราจารย์ ดร. อรพรรณ ศรีเสาวลักษณ์ กรรมการที่ให้ข้อเสนอแนะและช่วยแก้ไขข้อผิดพลาด จนทำให้การศึกษาค้นคว้าอิสระฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผู้เขียนขอกราบขอบพระคุณอาจารย์ทั้งสองท่านเป็นอย่างสูง

นอกจากนี้ผู้เขียนขอขอบคุณข้าราชการกรมสรรพากรและลูกจ้าง สังกัดสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานีและพื้นที่สาขาทุกท่าน ที่มีส่วนร่วมในการตอบแบบสอบถาม โดยได้ให้ข้อคิดเห็น ให้ข้อมูล ข้อเสนอแนะอันเป็นประโยชน์แก่การศึกษาในครั้งนี้ด้วย และขอขอบคุณเพื่อนนักศึกษาปริญญาโท เศรษฐศาสตร์ มสธ. อุบลราชธานี ที่ให้ความช่วยเหลือในการช่วยหาข้อมูล แจ้งข่าว ให้คำปรึกษาและเป็นกำลังใจตลอดระยะเวลาของการจัดทำการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้

ผู้เขียนขอกราบบิดาที่ล่วงลับไปแล้ว และมารดา ด้วยระลึกในพระคุณอย่างหาที่เปรียบมิได้ ผู้ให้ทั้งชีวิตและรากฐานการศึกษาที่สำคัญ และขอบคุณบุคคลในครอบครัวทุกคนที่เป็นกำลังใจให้

ขอขอบพระคุณกรมสรรพากร ที่พิจารณาอนุมัติจัดสรรในการรับทุนการศึกษาจากกองทุนพัฒนาบุคลากร กระทรวงการคลัง เพื่อศึกษาต่อในระดับปริญญาโทในครั้งนี้

ขอบคุณเจ้าหน้าที่ประจำศูนย์วิทยพัฒนา มสธ.อุบลราชธานี ทุกท่านที่ช่วยเหลืออำนวยความสะดวกสถานที่ทางด้านการเรียนการสอนมาโดยตลอด

อันความดีและคุณประโยชน์ที่เกิดจากการศึกษาค้นคว้าอิสระนี้ ผู้ศึกษาขอมอบให้แก่ครู อาจารย์ ผู้มีพระคุณทุกท่านและคณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

กัลยา รักษ์ยอดจิตร

สิงหาคม 2551

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
ขอบเขตการวิจัย	7
ข้อจำกัดในการวิจัย	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	8
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	9
แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับภาษีอากร	9
แนวความคิดและการวิจัยเกี่ยวกับโครงสร้างภาษี	13
โครงสร้างของระบบภาษีที่ดี	18
แนวคิดเกี่ยวกับระบบภาษีที่ดี	19
แนวคิดเกี่ยวกับการวัดประสิทธิภาพ	21
แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลการบริหารการจัดเก็บภาษี	24
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	24
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	34
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	34
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	35
การเก็บรวบรวมข้อมูล	35
การวิเคราะห์ข้อมูล	37

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	41
โครงสร้างรายได้ภาษีสรรพากรและแนวโน้มการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร	41
การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร	60
การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร	83
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	86
สรุปการวิจัย	86
อภิปรายผล	92
ข้อเสนอแนะ	93
ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป	94
บรรณานุกรม	95
ภาคผนวก	98
ก โครงสร้างการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี	99
ข แบบแสดงรายการภาษีอากรของกรมสรรพากร	109
ค แบบสอบถาม	116
ง ตารางแสดงผลจากการศึกษาทัศนคติของเจ้าหน้าที่สรรพากรตามแบบสอบถามใน การศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากร พื้นที่อุบลราชธานี	122
ประวัติผู้ศึกษา	140

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1.1	สัดส่วนการจัดเก็บรายได้รัฐบาลจากภาษีอากรจำแนกตามหน่วยจัดเก็บ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 - 2550..... 2
ตารางที่ 1.2	ผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของกรมสรรพากรและสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550 3
ตารางที่ 1.3	ผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรจำแนกเป็นรายสำนักงานสรรพากรพื้นที่ในภาค 9 ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 - 2550 4
ตารางที่ 1.4	ผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรแยกตามประเภทภาษีที่จัดเก็บของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550..... 6
ตารางที่ 4.1	ประมาณการรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550..... 41
ตารางที่ 4.2	ผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550..... 43
ตารางที่ 4.3	แสดงสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีอากรรวมของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550..... 43
ตารางที่ 4.4	ผลการจัดเก็บภาษีอากรจำแนกตามรูปแบบการจัดเก็บและประเภทภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550..... 45
ตารางที่ 4.5	แสดงสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีอากรจำแนกตามรูปแบบการจัดเก็บและประเภทภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550 46
ตารางที่ 4.6	ผลการจัดเก็บภาษีอากรจำแนกตามหน่วยงานย่อยของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550 48
ตารางที่ 4.7	แสดงสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีอากรจำแนกตามหน่วยงานย่อยของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550..... 49
ตารางที่ 4.8	ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550..... 50
ตารางที่ 4.9	แสดงสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550 51

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.10 ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	53
ตารางที่ 4.11 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	53
ตารางที่ 4.12 ผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550	55
ตารางที่ 4.13 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	55
ตารางที่ 4.14 ผลการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550	56
ตารางที่ 4.15 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	57
ตารางที่ 4.16 ผลการจัดเก็บอากรแสตมป์ ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานีตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550	58
ตารางที่ 4.17 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บอากรแสตมป์ ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550	58
ตารางที่ 4.18 ผลการจัดเก็บรายได้อื่นๆ ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550	59
ตารางที่ 4.19 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บรายได้อื่นๆ ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550	60
ตารางที่ 4.20 ผลการจัดเก็บภาษีอากรเปรียบเทียบกับประมาณการ ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550	62
ตารางที่ 4.21 ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเปรียบเทียบกับประมาณการ ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550	64
ตารางที่ 4.22 ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล เปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550	65
ตารางที่ 4.23 ผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม เปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550	67

สารบัญตาราง (ต่อ)

	หน้า
ตารางที่ 4.24 ผลการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ เปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงานสรรพากร พื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550	69
ตารางที่ 4.25 ผลการจัดเก็บอากรแสตมป์เปรียบเทียบกับประมาณการ ของสำนักงานสรรพากร พื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550	70
ตารางที่ 4.26 ผลการจัดเก็บรายได้อื่นๆ เปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550	72
ตารางที่ 4.27 แสดงผลการจัดเก็บภาษีสรรพากร ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี เปรียบเทียบกับผลการจัดเก็บของกรมสรรพากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550	74
ตารางที่ 4.28 แสดงสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมราย จังหวัด(GPP) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541-2550	76
ตารางที่ 4.29 แสดงสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวล รวมในประเทศไทย (GDP) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 – 2550.....	76
ตารางที่ 4.30 แสดงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากรเปรียบเทียบกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ และต้นทุนในการจัดเก็บ ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ ปีงบประมาณ 2541-2550	78
ตารางที่ 4.31 แสดงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากรเปรียบเทียบกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ และต้นทุนในการจัดเก็บของกรมสรรพากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550	79
ตารางที่ 4.32 สรุปผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	81

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 4.1 แสดงผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากร พื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	44
ภาพที่ 4.2 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสำนักงาน สรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	51
ภาพที่ 4.3 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของสำนักงานสรรพากร พื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	54
ภาพที่ 4.4 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	55
ภาพที่ 4.5 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	57
ภาพที่ 4.6 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บอากรแสตมป์ ของสำนักงานสรรพากร พื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	59
ภาพที่ 4.7 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บรายได้รายได้อื่น ๆ ของสำนักงานสรรพากร พื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	60
ภาพที่ 4.8 แสดงผลการจัดเก็บภาษีอากรเปรียบเทียบกับประมาณการ ของสำนักงานสรรพากร พื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	62
ภาพที่ 4.9 แสดงผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเปรียบเทียบกับประมาณการ ของ สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	64
ภาพที่ 4.10 แสดงผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลเปรียบเทียบกับประมาณการ ของสำนักงาน สรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	66
ภาพที่ 4.11 แสดงผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเปรียบเทียบกับประมาณการ ของสำนักงาน สรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	67
ภาพที่ 4.12 แสดงผลการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะเปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงาน สรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	69
ภาพที่ 4.13 แสดงผลการจัดเก็บอากรแสตมป์เปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงานสรรพากร พื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	71

สารบัญภาพ (ต่อ)

หน้า

ภาพที่ 4.14	แสดงผลการจัดเก็บรายได้อื่น ๆเปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	72
ภาพที่ 4.15	แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี เปรียบเทียบกับผลการจัดเก็บของกรมสรรพากรตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	74
ภาพที่ 4.16	แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรเปรียบเทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด(GPP) ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2541-2550.....	77
ภาพที่ 4.17	แสดงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากรเปรียบเทียบกับต้นทุนในการจัดเก็บของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550.....	78

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

เนื่องจากรัฐบาลมีบทบาทและหน้าที่ในการพัฒนาระบบเศรษฐกิจของประเทศให้เจริญรุ่งเรืองและนำความก้าวหน้าของเศรษฐกิจมาสู่ประเทศ พร้อมทำหน้าที่บริหารกิจการบ้านเมืองในด้านต่างๆของประเทศ เช่นการป้องกันประเทศ การรักษาความสงบภายในและการจัดสรรสวัสดิการของประชาชน ในการทำหน้าที่ดังกล่าวรัฐบาลต้องเสียค่าใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ดังนั้นรัฐบาลต้องหารายได้เพื่อนำมาใช้จ่ายในการพัฒนาประเทศ ภาษีอากรเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญของรัฐบาล และรายได้ภาษีอากรที่จัดเก็บได้เป็นตัวแปรสำคัญที่กำหนดระดับการใช้จ่ายของรัฐบาลในแต่ละปี ภาษีอากรมีหลายประเภทแต่ละประเภทจัดเก็บตามวัตถุประสงค์ที่แตกต่างกันออกไป ในแต่ละปีระดับรายได้ภาษีอากรมีการเปลี่ยนแปลงขึ้นอยู่กับ การเปลี่ยนแปลงของฐานภาษี อัตราภาษี และปัจจัยอื่น ๆ ที่กำหนดความสามารถในการสร้างรายได้ของภาษีอากร เช่น ความสามารถในการเสียภาษีของหน่วยภาษี และความพยายามในการจัดเก็บภาษี รวมทั้งประสิทธิภาพของการบริหารจัดการ ภาษีอากรที่รัฐบาลกลางจัดเก็บแบ่งได้เป็น ภาษีทางตรงและ ภาษีทางอ้อม และรายได้หลักที่นำมาใช้ในการพัฒนาประเทศมาจากการจัดเก็บภาษีของกระทรวงการคลัง ซึ่งมีหน้าที่ในการวางแผนงานและรับผิดชอบดำเนินการหารายได้ให้แก่รัฐบาล โดยมีหน่วยงานสำคัญ 3 หน่วยงานที่ ทำหน้าที่จัดเก็บภาษีอากร ได้แก่กรมสรรพากร กรมศุลกากร และกรมสรรพสามิต ซึ่งทั้ง 3 หน่วยงาน กรมสรรพากรเป็นหน่วยงานจัดเก็บภาษีอากรที่สำคัญที่สุดคือจัดเก็บได้ประมาณร้อยละ 61.07 ของรายได้จากภาษีอากรดังแสดงไว้ตามตารางที่ 1.1 รายได้ ภาษีอากรที่กรมสรรพากรจัดเก็บตามประมวลรัษฎากรและกฎหมายอื่นที่เกี่ยวข้องมีดังนี้ คือ

1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
2. ภาษีเงินได้นิติบุคคล
3. ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม
4. ภาษีมูลค่าเพิ่ม
5. ภาษีธุรกิจเฉพาะ
6. อากรแสตมป์

7. รายได้อื่นๆ (ค่าปรับภาษีอากร และอื่นๆ)

ตารางที่ 1.1 สัดส่วนการจัดเก็บรายได้ของรัฐบาลจากภาษีอากร จำแนกตามหน่วยงานที่จัดเก็บ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 - 2550

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ	รายได้ภาษีรวม	หน่วยจัดเก็บ							
		กรมสรรพากร		กรมสรรพสามิต		กรมศุลกากร		หน่วยอื่น	
		จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน	จำนวน	สัดส่วน
2541	815,681	498,966	61.17	155,564	19.07	69,338	8.50	91,813	11.26
2542	793,346	452,317	57.01	163,592	20.62	68,095	8.58	109,042	13.74
2543	817,015	461,322	56.46	168,242	20.59	87,195	10.67	100,257	12.27
2544	874,241	499,710	57.16	177,075	20.25	92,838	10.62	104,617	11.97
2545	959,437	544,281	56.73	208,153	21.70	98,629	10.28	108,375	11.30
2546	1,104,627	627,682	56.82	246,641	22.33	111,819	10.12	118,485	10.73
2547	1,289,880	772,236	59.87	275,773	21.38	106,122	8.23	135,747	10.52
2548	1,474,420	937,149	63.56	279,395	18.95	110,403	7.49	147,472	10.00
2549	1,581,524	1,057,200	66.85	274,095	17.33	96,232	6.08	153,996	9.74
2550	1,703,727	1,119,194	65.69	287,231	16.86	90,625	5.32	206,677	12.13
สัดส่วนเฉลี่ย			61.07		19.59		8.16		11.18

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง จากเวปไซด์ <http://www.fpo.go.th> (มีนาคม 2551)

การจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากรข้างต้น มีหลักการและวิธีการจัดเก็บตามกฎหมายด้วยการให้ผู้เสียภาษีประเมินตนเอง ดังนั้น เพื่อให้การจัดเก็บภาษีเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ กรมสรรพากรจึงได้กำหนดวัตถุประสงค์หลักในการดำเนินงาน ซึ่งมีหลักการของระบบภาษีอากรที่ดี ประกอบด้วยความเหมาะสมและความทั่วถึงของการจัดเก็บภาษีอากร การพัฒนาระบบเศรษฐกิจ การสร้างความเข้าใจให้แก่ผู้เสียภาษีอากร และการปฏิบัติหน้าที่ด้วยความซื่อสัตย์ เพื่อมุ่งเน้นให้เจ้าหน้าที่ของกรมสรรพากรยึดถือเป็นนโยบายในการปฏิบัติงานอันจะนำมาสู่การให้บริการที่ดีแก่ประชาชนตลอดไป

ในการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรของกรมสรรพากรนั้น ได้กำหนดเป้าหมาย หรือประมาณการรายได้ภาษีสรรพากรในแต่ละปีงบประมาณให้แต่ละหน่วยย่อยในสังกัดดำเนินการ ซึ่งประมาณการรายได้ภาษีสรรพากรเป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่กรมสรรพากรนำมาใช้ในการประเมิน

ประสิทธิภาพหรือศักยภาพการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรและหน่วยงานในสังกัดทุกระดับ เพื่อให้การปฏิบัติงานด้านการจัดเก็บรายได้ของกรมสรรพากรเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพตามเป้าหมายการจัดการหารายได้เพื่อให้เกิดความสมดุลกับรายจ่าย และเพื่อให้เป็นไปตามแผนการงบประมาณที่รัฐบาลจัดทำไว้ในแต่ละปี เป้าหมายหลักคือจำนวนภาษีอากรที่หน่วยงานในสังกัดกรมสรรพากรสามารถจัดเก็บได้ในแต่ละปีเมื่อเทียบกับประมาณการของกรมสรรพากรตัวเลขประมาณการจึงมีความสำคัญมากเพราะแสดงถึงศักยภาพในการจัดเก็บภาษีอากรของหน่วยงานในแต่ละปีงบประมาณ ดังตารางที่ 1.2 แสดงประมาณการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรและผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร ของกรมสรรพากรและสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปี 2541 - 2550

ตารางที่ 1.2 ผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของกรมสรรพากร และสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 - 2550

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ	กรมสรรพากร				สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี			
	เก็บได้	ประมาณการ	สูง(+)/ต่ำ(-)		เก็บได้	ประมาณการ	สูง(+)/ต่ำ(-)	
			จำนวน	ร้อยละ			จำนวน	ร้อยละ
2541	498,966	597,900	- 98,934	- 19.83	819.929	978.624	- 158.70	- 9.35
2542	452,317	434,070	18,247	4.03	709.534	838.206	- 128.67	- 18.13
2543	461,322	443,480	17,842	3.87	573.037	807.333	- 234.30	- 40.89
2544	499,710	490,210	9,500	1.90	567.918	599.875	- 31.96	- 5.63
2545	544,281	515,000	29,281	5.38	739.970	620.312	119.66	16.17
2546	627,682	538,000	89,682	14.29	850.164	774.980	75.18	8.84
2547	772,236	694,000	78,236	10.13	1,070.125	865.351	204.77	19.14
2548	937,149	820,000	117,149	12.50	1,110.100	1,135.431	- 25.33	- 2.28
2549	1,057,200	1,008,999	48,201	4.56	1,418.529	1,218.979	199.55	14.07
2550	1,119,194	1,141,000	- 21,806	- 1.95	1,500.964	1,479.353	21.61	1.44

ที่มา : เครือข่ายรัฐฎากร กรมสรรพากร บริการข้อมูล <http://rdsrv.rd.go.th>

: สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 1.2 จะพบว่าผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี เมื่อเปรียบเทียบกับประมาณการในแต่ละปีงบประมาณ พบว่า ในปี 2545, 2546, 2547, 2549, 2550 จัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการ แต่ในปีงบประมาณ 2541, 2542,

2543 , 2544 , 2548 จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ นอกจากนี้เมื่อเปรียบเทียบตัวเลขผลการจัดเก็บของกรมสรรพากรแล้วพบว่า ผลการจัดเก็บของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ไม่ค่อยสอดคล้องกับของกรมสรรพากรมากนัก คือบางปีกรมสรรพากรเก็บได้มากกว่าประมาณการแต่สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานีเก็บได้ต่ำกว่า เช่น ในปีงบประมาณ 2542 - 2549 กรมสรรพากรเก็บได้มากกว่าประมาณร้อยละ 4.03 ร้อยละ 3.87 ร้อยละ 1.90 ร้อยละ 5.38 ร้อยละ 14.29 ร้อยละ 10.13 ร้อยละ 12.50 ร้อยละ 4.56 ตามลำดับ แต่ในปีงบประมาณ 2542 , 2543 , 2544 , 2548 สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานีเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการร้อยละ 18.13 ร้อยละ 40.89 ร้อยละ 5.63 ร้อยละ 2.28 ตามลำดับ

กรมสรรพากรได้แบ่งโครงสร้างการบริหารการจัดเก็บภาษีออกเป็น 12 ภาค ซึ่งจังหวัดอุบลราชธานีเป็นหน่วยงานหนึ่งในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 ผลจัดเก็บดังตารางที่ 1.3 ตารางที่ 1.3 ผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรจำแนกเป็นรายสำนักงานสรรพากรพื้นที่ในภาค 9 ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 - 2550

หน่วย : ล้านบาท

ปีงบประมาณ	หน่วยงาน(สท.)ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9								
	นครราชสีมา	ชัยภูมิ	บุรีรัมย์	สุรินทร์	ศรีสะเกษ	อุบลราชธานี	อำนาจเจริญ	ยโสธร	รวม
2541	2,597.703	440.850	524.888	395.706	320.358	819.929	107.724	203.596	5,410.754
2542	2,167.694	374.514	528.444	375.116	308.029	709.534	107.422	179.237	4,749.990
2543	1,912.468	277.691	447.321	297.889	238.419	573.037	86.330	147.671	3,980.826
2544	2,054.069	301.107	468.204	305.076	241.692	567.918	86.160	148.078	4,172.304
2545	2,281.917	334.684	683.117	334.700	281.257	739.970	94.319	157.613	4,907.577
2546	2,570.838	359.690	684.083	345.811	295.272	850.164	99.239	167.669	5,372.766
2547	3,397.980	387.662	792.600	399.976	331.750	1,070.125	114.126	186.630	6,680.849
2548	4,131.734	430.959	912.917	503.223	389.565	1,110.100	128.209	213.629	7,820.336
2549	4,786.253	560.946	917.359	677.670	468.090	1,418.529	155.100	256.849	9,240.796
2550	5,185.360	682.971	999.870	815.312	530.754	1,500.964	192.064	298.957	10,206.252
รวม	31,086.016	4,151.074	6,958.803	4,450.479	3,405.186	9,360.270	1,170.693	1,660.972	62,542.450

ที่มา : เครือข่ายรัฐฎากร

เมื่อพิจารณาดังตารางที่ 1.3 ทำให้ทราบถึงผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 ซึ่งสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานีมีผลการจัดเก็บสูงเป็นอันดับสอง รองจากสำนักงานสรรพากรพื้นที่นครราชสีมาและมี

สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาในสังกัดที่ต้องควบคุม และรับผิดชอบในการจัดเก็บรายได้ภาษี
สรรพากร จำนวน 21 สาขา คือ

1. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเมืองอุบลราชธานี
2. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาคุดข้าวปุ้น
3. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเขมราฐ
4. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเขื่องใน
5. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาโขงเจียม
6. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาดอนมดแดง
7. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเดชอุดม
8. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาตระการพืชผล
9. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาดาลุสม
10. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขานาจะหลวย
11. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาน้ำยืน
12. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาบุญศรี
13. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาพิบูลมังสาหาร
14. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาโพธิ์ไทร
15. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาม่วงสามสิบ
16. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาวารินชำราบ
17. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาสำโรง
18. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาสรินทร
19. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาศรีเมืองใหม่
20. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาสว่างวีระวงศ์
21. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเหล่าเสือโก้ก

ซึ่งแต่ละสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขามีผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรรวมเป็นผลการ
จัดเก็บภาษีสรรพากร ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ดังตาราง 1.4 และแยกตาม
ประเภทภาษีที่จัดเก็บได้ ดังนี้

ตารางที่ 1.4 ผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรแยกตามประเภทภาษีที่จัดเก็บของ สำนักงานสรรพากรพื้นที่
อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

หน่วย : ล้านบาท

ประเภท ภาษี	ปีงบประมาณ									
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
ภาษีเงินได้บุคคล ธรรมดา	436.438	363.437	249.323	246.261	265.594	281.859	290.467	313.649	382.432	521.811
ภาษีเงินได้ นิติบุคคล	85.552	97.56	103.785	91.075	117.709	123.714	283.215	248.020	245.780	280.275
ภาษีการค้า	0	0.051	0.002	0.021	0	0	0.001	0	0	0
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	186.951	170.215	151.035	177.418	297.792	377.011	395.006	407.454	648.903	543.301
ภาษีธุรกิจเฉพาะ	83.299	52.977	38.656	22.764	24.041	21.378	45.041	79.006	70.889	79.044
อากรแสตมป์	25.324	23.424	28.456	28.957	33.381	44.541	54.793	59.702	68.545	74.538
รายได้อื่น	2.365	1.870	1.780	1.422	1.453	1.661	1.602	2.269	1.980	1.995
รวม	819.929	709.534	573.037	567.918	739.968	850.164	1,070.125	1,110.100	1,418.529	1,500.964

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

จากเหตุผลดังกล่าวข้างต้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจ ศึกษาและวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพใน
การจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ซึ่งในระดับประเทศ
และในระดับจังหวัด และหลายๆจังหวัด ได้มีการศึกษาแล้ว โดยศึกษาถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บ
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ เพื่อให้การจัดเก็บภาษีให้ได้ตาม
ศักยภาพในการจัดเก็บ แต่อย่างไรก็ตามยังมีบางจังหวัดยังไม่เคยมีการศึกษามาก่อน ดังเช่นจังหวัด
อุบลราชธานี จึงควรที่จะมีการศึกษาว่าในท้องที่จังหวัดอุบลราชธานีซึ่งเป็นจังหวัดใหญ่มีการ
จัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร (ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2547) เกินกว่าปีละพันล้านบาทและยังเป็นเมือง
ชายแดนมีการทำธุรกิจติดต่อค้าขายตามแนวชายแดน มีด่านศุลกากร มีการส่งออกและมีการนำเข้า
สินค้า มีแหล่งการศึกษา แหล่งท่องเที่ยวที่ขึ้นชื่อ มีประชากรอาศัยอยู่เป็นจำนวนมาก (ในปี 2549
มีจำนวนประชากรทั้งสิ้น 1,725,516 คน) และเป็นจังหวัดที่ใหญ่ที่สุดในภาคอีสานตอนล่าง มีการ
จัดเก็บภาษีอย่างมีประสิทธิภาพหรือไม่ มีโครงสร้างภาษีที่จัดเก็บเป็นอย่างไร มีอัตราการ
เจริญเติบโตหรือแนวโน้มการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรไปในทิศทางเดียวกันกับกรมสรรพากร
หรือไม่ สอดคล้องกับอัตราการเจริญเติบโตของจังหวัดอุบลราชธานีหรือไม่ และได้ใช้ความ
พยายามในการจัดเก็บมากน้อยเพียงใด เป็นไปตามประมาณการหรือเป้าหมายที่กรมสรรพากร
กำหนดหรือไม่ โดยการเปรียบเทียบรายได้จากภาษีสรรพากรที่เก็บได้จริงกับรายได้ภาษีสรรพากร

ที่ควรจะได้ เพื่อวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร และปัญหาอุปสรรคในการดำเนินการ ติดตามจัดเก็บมีอะไรบ้าง เพื่อใช้เป็นแนวทางในการวางแผนการบริหารการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานีต่อไป

2. วัตถุประสงค์การวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาโครงสร้างการจัดเก็บภาษี และแนวโน้มการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

2.2 เพื่อวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากร โดยศึกษาความพยายามในการจัดเก็บภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

2.3 เพื่อศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษี

3. ขอบเขตของการวิจัย

1) ในการศึกษาครั้งนี้จะทำการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร ซึ่งเป็นการศึกษาผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร เฉพาะหน่วยจัดเก็บที่อยู่ในความควบคุมดูแลรับผิดชอบของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี จำนวน 21 สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา

2) การวิเคราะห์ประสิทธิภาพ จะศึกษาและวิเคราะห์เฉพาะภาษีที่กรมสรรพากรจัดเก็บ ตามประมวลรัษฎากร ไม่รวมที่กรมอื่นเก็บให้ ได้แก่ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ อากรแสตมป์ และรายได้อื่น โดยใช้ข้อมูลผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร รายจ่ายงบประมาณ จำนวนเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการและลูกจ้าง สังกัดสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 ถึง 2550

3) ในการศึกษาปัญหาและอุปสรรคได้ศึกษาทัศนคติ เฉพาะมิติเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร ในท้องที่จังหวัดอุบลราชธานี จำนวน 118 ราย เท่านั้น

4. ข้อยกเว้นในการวิจัย

ข้อมูลผลิตภัณฑ์จังหวัดรายจังหวัดมีข้อมูลตั้งแต่ปีพ.ศ. 2541- 2549 จึงทำให้ขาดข้อมูลผลิตภัณฑ์จังหวัดรายจังหวัด ปี 2550 เนื่องจากอยู่ในระหว่างการดำเนินการ และใช้ข้อมูลผลิตภัณฑ์

รายจังหวัด(จังหวัดอุบลราชธานี) ตามปีปฏิทินที่เผยแพร่โดยสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

5. นิยามศัพท์เฉพาะ

5.1 รายได้ภาษี (tax yield) คือ รายได้สุทธิที่รัฐบาลได้รับจากการจัดเก็บภาษี ซึ่งจะเท่ากับภาษีที่ประชาชนเสียให้แก่รัฐบาล

5.2 ภาษีอากร(tax) เป็นสิ่งที่รัฐบาลบังคับจัดเก็บโดยไม่ได้ให้ผลประโยชน์หรือบริการใดๆ ตอบแทนโดยตรงแก่ผู้เสียภาษี โดยอาจจะประเมินเรียกเก็บจากตัวบุคคล ทรัพย์สินและสิ่งอื่น ๆ รวมถึงสวัสดิการสังคม(Social security contribution) ซึ่งรัฐบาลจะนำเงินภาษีอากรมารวมกันแล้วนำไปใช้จ่ายตามนโยบายของรัฐบาล รายได้ภาษีอากรแบ่งออกเป็น 2 ประเภทใหญ่ๆ คือ ภาษีทางตรง(direct tax) และภาษีทางอ้อม(indirect tax)

5.3 ประสิทธิภาพของภาษีอากร (efficiency of tax) หมายถึง สัดส่วนของภาษีสรรพากรแต่ละประเภทเทียบกับภาษีสรรพากรโดยรวมที่จัดเก็บได้

5.4 ความพยายามในการจัดเก็บภาษี (tax effort) หมายถึงค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี(Tax effort) โดยเปรียบเทียบระหว่างตัวเลขที่จัดเก็บได้จริงกับตัวเลขประมาณการ หรือจากการเปรียบเทียบระหว่างอัตราส่วนภาษีที่เกิดขึ้นจริงกับอัตราส่วนภาษีที่ควรจะจัดเก็บได้

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

6.1 เพื่อให้ทราบถึงแนวโน้มการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรและประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ในช่วงปีงบประมาณ 2541 – 2550

6.2 เพื่อให้ทราบถึงรายได้และต้นทุน ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรรวม เปรียบเทียบกับผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรที่จัดเก็บได้ ต่อเจ้าหน้าที่ 1 คนและต้นทุน ค่าใช้จ่ายการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรที่จัดเก็บได้ ต่อการจัดเก็บภาษี 100 บาท

6.3 เพื่อให้ทราบถึงปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้จะกล่าวถึงแนวคิดและทฤษฎีเศรษฐศาสตร์ที่ได้มีการศึกษาไว้ ตลอดจนผลงานวิจัยต่าง ๆ ทางด้านภาษีที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี โดยนำเสนอแนวคิดและทฤษฎีทางด้านประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีและผลงานวิจัย ดังนี้

1. แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

ในการจัดเก็บภาษีอากรซึ่งเป็นแหล่งรายได้ที่สำคัญ เพื่อนำมาใช้จ่ายของรัฐบาลนั้น จะมีผลกระทบต่อเศรษฐกิจ ระดับรายได้ การบริโภค การลงทุนของภาคเอกชน รวมถึงเศรษฐกิจและสังคมโดยรวมของประเทศ ดังนั้นการกำหนดหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีอากรให้มีความเหมาะสมและมีประสิทธิภาพ จึงต้องคำนึงถึงความเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจที่แท้จริง ซึ่งมีผู้ให้ความเห็นไว้แตกต่างกัน ดังนี้

ทฤษฎีและหลักเกณฑ์ที่เกี่ยวข้องกับภาษีอากร

จากวิทยานิพนธ์ เรื่องบทบาทของภาษีสรรพากรกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย ของ รัตนาวรรณ ดวงแก้ว (2545:5) ได้อาศัยกรอบแนวคิดทฤษฎีการจัดหารายได้ของเคนส์ เป็นแนวทางในการศึกษา ซึ่งเคนส์ได้ให้ความสัมพันธ์ระหว่างรายได้ภาครัฐจากการจัดเก็บภาษีอากรกับระดับรายได้รวมโดยที่รายได้จากภาษีจะเป็นฟังก์ชันเพิ่มขึ้น (Increasing function) ของระดับรายได้รวม ซึ่งแสดงเป็นสมการดังนี้

$$T = T(Y)$$

โดยกำหนดให้ T = ภาษี

$$Y = \text{รายได้รวม}$$

เคนส์ เห็นว่าเมื่อประชาชนมีเพิ่มมากขึ้น ประชาชนมีการทำงานมากขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้น จะส่งผลให้การจัดเก็บภาษีเพิ่มมากขึ้นในทิศทางเดียวกัน

ทฤษฎีภาษีอากร หมายถึง รายได้ของรัฐบาลหรือเงินที่รัฐบาลหามาได้โดยไม่ก่อให้เกิดภาระผูกพันในการชำระคืนภายหลังและไม่ทำให้ทรัพย์สินของรัฐบาลลดน้อยลง รายได้ของรัฐบาลที่ได้มานั้นแบ่งออกเป็นรายได้ภาษีอากรและรายได้ที่ไม่ใช่ภาษีอากร รายได้ภาษีอากรถือเป็นรายได้ที่สำคัญที่สุดที่จะนำไปพัฒนาประเทศในด้านต่าง ๆ โดยรัฐบาลกำหนดเงื่อนไขหรือหลักเกณฑ์ขึ้นมาเพื่อบังคับเรียกเก็บภาษีอากรจากประชาชน ซึ่งได้บัญญัติหน้าที่ของปวงชนชาวไทยไว้ใน

กฎหมายรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย ตั้งแต่ฉบับแรกจนถึงฉบับปัจจุบันโดยให้ประชาชนชาวไทยทุกคนมีหน้าที่เสียภาษีผู้ใดจะนำมาอ้างไม่เสียภาษีไม่ได้

หลักการภาษีอากร(Principle of taxation)(International Bureau of Fiscal Documentation 1987, 87)

1. หลักกฎหมาย เป็นหลักที่สำคัญประการแรก เพราะเป็นการให้อำนาจจัดเก็บภาษีโดยข้อบังคับของกฎหมายภายใต้บทบัญญัติของกฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งถือเป็นแม่บทที่ให้อำนาจรัฐสภาหรือรัฐบาลในการออกกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บภาษีอากร

2. หลักว่าด้วยการผลัดภาระภาษี(Shifting and incidence of taxes) เป็นธรรมชาติของมนุษย์ที่จะพยายามผลัดภาระภาษี แต่การจะผลัดภาระภาษีได้หรือไม่ขึ้นอยู่กับข้อสรุป 3 ประการ

2.1 ภาษีส่วนบุคคล (personal taxes) เช่นภาษีรัฐอุปการ ภาษีมรดก เป็นต้น ผู้ผลัดภาษีจะผลัดภาษีไปได้ ภาษีรัฐอุปการคือภาษีที่เก็บจากรายการชายที่ไม่ได้รับราชการทหาร

2.2 ภาษีที่เก็บจากส่วนเกินทางเศรษฐกิจ(economic surplus) จะผลัดภาระภาษีต่อไปไม่ได้

2.3 ภาษีที่เก็บจากสิ่งของ(commodity taxes) ผู้ผลิตอาจจะผลัดภาระภาษีไปข้างหน้าให้ตกแก่ผู้รับไปจำหน่ายผู้บริโภค หรืออาจจะผลัดภาระไปข้างหลังให้ตกอยู่กับผู้จัดหาปัจจัยมาทำการผลิต

3. หลักการกระจาย(distributive aspect) หลักการนี้มีอยู่ด้วยกัน 6 กฎ คือ

3.1 กฎว่าด้วยประโยชน์(the benefit doctrine) กล่าวคือ บุคคลจะเสียภาษีตามที่รัฐบาลให้บริการแก่ตนโดยตรง(cost of service theory) เช่นการสร้างที่อยู่อาศัยการสร้างนายแพทย์ เป็นต้น

3.2 กฎว่าด้วยเอกสิทธิ์(the privilege doctrine) คือการได้รับเอกสิทธิ์ในการประกอบกิจการค้า เช่น การได้รับสิทธิในการดำเนินธุรกิจต่าง ๆ เป็นต้น

3.3 กฎว่าด้วยการร่วมทุนกับรัฐบาล(the state partnership doctrine) คือ การที่เอกชนเข้าร่วมทุนกับรัฐบาลจะต้องเสียภาษีมาก เพราะกิจการที่รัฐร่วมลงทุนย่อมได้รับเอกสิทธิ์พิเศษแตกต่างจากการประกอบธุรกิจทั่วไป

3.4 กฎว่าด้วยความสามารถ(the objective ability doctrine) คือบุคคลควรเสียตามความสามารถของตน ซึ่งความสามารถวัดจากรายได้หรือทรัพย์สิน กล่าวคือผู้ที่มีความสามารถมากควรเสียภาษีมาก และผู้ที่มีความสามารถน้อยควรเสียภาษีน้อย

3.5 กฎว่าด้วยการเสียสละ(the subjective society doctrine) คือบุคคลควรเสียสละเงินเป็นค่าภาษีอากรตามที่ตนหามาได้

3.6 กฎว่าด้วยความเป็นกลาง(the neutrality doctrine) กล่าวคือ การจัดเก็บภาษีอากรจะต้องไม่ส่งผลกระทบต่อการทำงานของกลไกตลาด นักการคลังเห็นว่า ฐานะของบุคคลจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงจากภาวะก่อน หรือหลังจากถูกเก็บภาษี

4. หลักการควบคุม(regulation aspect) ผู้บริหารอาจนำหลักการของภาษีอากรมาใช้เป็นเครื่องมือในการควบคุมเพื่อให้เกิดดุลยภาพในทางเศรษฐกิจได้ดังนี้

4.1 ควบคุมการบริโภค เช่น เก็บภาษีในอัตราสูงสำหรับสินค้าฟุ่มเฟือย หรือมีผลร้ายต่อสุขภาพอนามัย เช่น บุหรี่ สุรา เป็นต้น และเก็บภาษีในอัตราต่ำสำหรับกิจการบางประเภท เช่น อาหารที่จำหน่ายแก่โรงพยาบาล โรงเรียน เป็นต้น

4.2 การควบคุมปริมาณการนำเข้า เช่น การเรียกเก็บภาษีในอัตราสูงสำหรับสินค้าที่ต้องการควบคุมปริมาณการนำเข้า เพื่อสนับสนุนผู้ผลิตภายในประเทศ

5. หลักการเก็บภาษีอากรในแง่รายได้ (revenue aspect) ภาษีที่ดีควรเป็นภาษีที่สามารถทำรายได้ให้แก่รัฐบาลได้เป็นอย่างดี กล่าวคือ เป็นภาษีที่มีฐานใหญ่และฐานของภาษีขยายตัวได้รวดเร็วตามความเจริญเติบโตของเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้รัฐบาลมีรายได้จากภาษีอากรนั้นมากเพียงพอกับการใช้จ่ายโดยไม่ต้องเพิ่มอัตราการจัดเก็บภาษีนั่น

6. หลักเกณฑ์ภาษีอากรที่ดี ตามความเห็นของนักเศรษฐศาสตร์ ต้องประกอบด้วยลักษณะที่ดี 4 ประการ คือ (ณัฐพงศ์ โปษกะบุตร 2527, 8 - 10)

6.1 ความเป็นธรรม(equity) บุคคลควรเสียภาษีตามความสามารถของแต่ละบุคคล กล่าวคือ บุคคลที่มีความสามารถในการเสียภาษีเท่ากันควรเสียภาษีเท่ากัน คือ บุคคลที่มีเงินได้สุทธิเท่ากันควรเสียภาษีในอัตราเท่ากัน และบุคคลที่มีความสามารถในการเสียภาษีต่างกัน คือ บุคคลที่มีเงินได้สุทธิไม่เท่ากัน ควรเสียภาษีในอัตราต่างกัน

6.2 อำนวนายรายได้(reactivity) การจัดเก็บภาษีอากรจะเก็บได้มากหรือน้อยขึ้นอยู่กับอัตราภาษีและฐานภาษี ดังนั้นการออกกฎหมายเพื่อจัดเก็บภาษีอากรจึงควรวางขอบเขตฐานภาษีให้ครอบคลุมผู้มีเงินได้และกิจการทุกประเภท

6.3 ความเป็นกลางทางเศรษฐกิจ(economic neutrality) การจัดเก็บภาษีจะต้องมีผลกระทบต่อ การตัดสินใจของผู้บริโภคและกิจการทุกประเภท

6.4 ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากร คือ การจัดเก็บภาษีอากรให้ได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยไม่มีการรั่วไหล โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด การจัดเก็บภาษีอากรที่มีประสิทธิภาพขึ้นอยู่กับปัจจัย 3 ประการ คือ

- กฎหมายภาษีอากรต้องมีความชัดเจน เข้าใจง่าย ไม่กำกวม วิธีการชำระภาษีไม่ยุ่งยาก
- บรรยากาศที่เหมาะสมในการปฏิบัติตามกฎหมายภาษีอากร คือ ต้องโน้มน้าวจิตใจของประชาชนไม่ให้หลีกเลี่ยงภาษี การประชาสัมพันธ์ ถึงหน้าที่ในการเสียภาษี วิธีการเสียภาษี เวลาและสถานที่ในการชำระภาษี

- ประสิทธิภาพของเจ้าพนักงานในการจัดเก็บภาษี ในการจัดเก็บภาษีต้องมีการจัดรูปองค์กรให้เหมาะสมเพื่อให้เจ้าหน้าที่ปฏิบัติงานได้เต็มกำลังความสามารถ และควรจัดจำนวนพนักงานในระดับที่เหมาะสม

7. หลักการบริหารภาษีที่ดีของอาดัม สมิท (Adam smith) ได้วางหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากรที่ดี ต้องมีลักษณะสำคัญที่จะตอบสนองการบริหารการจัดเก็บภาษีอากร 4 ประการ ดังนี้

7.1 หลักความเสมอภาค (equality) การจัดเก็บภาษีอากรที่ดีนั้นจะต้องก่อให้เกิดความยุติธรรมหรือความเสมอภาคในกลุ่มผู้เสียภาษีตามหลักความสามารถของแต่ละบุคคล หลักความยุติธรรมในการจัดเก็บภาษีถือเป็นหัวใจสำคัญของระบบภาษีที่ดี ซึ่งการพิจารณานั้นต้องพิจารณาหลักความยุติธรรมเกี่ยวกับภาษีที่จัดเก็บและผลที่เกิดขึ้นจากการจัดเก็บภาษีนั้น สามารถแยกพิจารณาได้ 2 กรณี คือ

- หลักความเป็นธรรมในแนวนอน(horizontal equity) หมายถึง การเสียภาษีเท่ากันสำหรับบุคคลที่อยู่ในสถานะแวดล้อมเหมือนกัน เช่นบุคคลที่มีรายได้เท่ากันจะต้องชำระภาษีเท่ากันหรือ
- หลักความเป็นธรรมในแนวตั้ง(vertical equity) หมายถึงการเสียภาษีในลักษณะที่ต่างกันสำหรับบุคคลที่อยู่ในฐานะไม่เหมือนกัน

7.2 หลักความแน่นอน (certainty) ระบบภาษีอากรที่ดีนั้น ประชาชนผู้เสียภาษีควรรับทราบข้อมูลที่แน่นอนว่าบุคคลใดหรือการประกอบธุรกิจประเภทใดที่ต้องเสียภาษี ผู้มีหน้าที่เสียภาษีควรจะได้รับทราบข้อมูลอย่างน้อย 3 ประการ คือ เวลาที่จะต้องเสียภาษี วิธีการเสียภาษี และจำนวนภาษีที่ต้องชำระ

7.3 หลักความสะดวก(convenience of payment) การเสียภาษีอากรทำให้ผู้เสียภาษีสูญเสียเงินภาษีโดยไม่เห็นประโยชน์ตอบแทนโดยตรง ดังนั้นการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาลควรรให้บริการในด้านความสะดวกแก่ผู้เสียภาษีให้มากที่สุด

7.4 หลักความประหยัด(economy of collection) ตามหลักเกณฑ์นี้พิจารณาทั้งในด้านประชาชนผู้เสียภาษีและการบริหารการจัดเก็บภาษีของรัฐบาล ด้านผู้จัดเก็บภาษีควรจัดเก็บภาษีให้ได้มากที่สุด โดยเสียค่าใช้จ่ายน้อยที่สุด โดยค่าใช้จ่ายที่น้อยที่สุดนั้นจะต้องเกิดขึ้นทั้งผู้จัดเก็บภาษีและประชาชนผู้เสียภาษี

8. ประสิทธิภาพของภาษีอากร (efficiency) หมายถึงการจัดเก็บภาษีที่ทำให้เกิดความสูญเปล่าทางเศรษฐกิจ(deadweight loss) หรือภาระส่วนเกิน(excess burden) ของภาษีน้อยที่สุด ภาระส่วนเกินของภาษี(excess burden) เกิดขึ้นเมื่อภาษีบิดเบือนการตัดสินใจของผู้บริโภคทำให้

สวัสดิการของผู้บริโภคลดลงมากกว่าภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บ ส่วนความสูญเปล่าทางเศรษฐกิจ คือ ผลต่างระหว่างการลดลงของสวัสดิการสังคมกับรายได้ที่ภาครัฐจัดเก็บ (ชัยรัตน์ เอี่ยมกุลวัฒน์ 2544 , 111-116)

2. แนวความคิดและการวิจัยเกี่ยวกับโครงสร้างภาษี

2.1 แนวคิดของจอห์น ดิว John f. Due John f. Due (1957) ได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับโครงสร้างภาษีที่เหมาะสมกับประเทศที่กำลังพัฒนาว่าควรมีลักษณะบางประการ ดังนี้

2.1.1 โครงสร้างภาษีอากรที่เหมาะสมควรจะส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยภาษีที่จัดเก็บต้องสามารถลดการบริโภคสินค้าของประชาชนโดยเฉพาะสินค้าฟุ่มเฟือย ส่งเสริมให้มีการออมมากขึ้นและยังเป็นสิ่งจูงใจให้มีการลงทุนมากขึ้น

2.1.2 โครงสร้างภาษีต้องสามารถลดการนำเข้าสินค้าอุปโภคบริโภค และสินค้าฟุ่มเฟือยที่ไม่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ทำให้สามารถนำเข้าสินค้าประเภททุนที่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ

2.1.3 โครงสร้างภาษีที่ก่อให้เกิดผลกระทบต่อรายได้ของกิจการหรือธุรกิจที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาเศรษฐกิจให้น้อยที่สุด และจัดสรรการลงทุนไปยังสาขาที่ต้องการไม่จูงใจให้มีการออมไว้เฉยๆหรือให้มีการส่งเงินทุนออกนอกประเทศ

2.1.4 โครงสร้างภาษีควรสนับสนุนการขายตัวของเศรษฐกิจ และลดผลกระทบของภาษีหน่วยสุดท้ายให้น้อยที่สุดเช่น ภาษีที่จัดเก็บจากรายได้ ไม่ควรกำหนดอัตราสุดท้ายไว้สูงเกินไป เพราะจะเป็นการทำลายแรงจูงใจในการทำงานหรือภาษีที่ดินควรจะเก็บจากมูลค่าของที่ดินตามราคาตลาดแทนที่จะเก็บจากมูลค่าของผลผลิตที่ได้รับจากที่ดิน

2.1.5 โครงสร้างทางภาษีมียุทธศาสตร์สำคัญในการดึงส่วนของรายได้ที่เพิ่มขึ้นมาให้เป็นรายได้ของรัฐบาล โดยเก็บจากรายได้และสินค้าอุปโภคบริโภคที่มีความยืดหยุ่นต่อรายได้ค่อนข้างสูง

2.1.6 โครงสร้างภาษีควรจะเป็นที่ยอมรับของสังคม คือ ต้องมีความยุติธรรม มีความเสมอภาคของการรับภาระภาษีและมีความเสมอภาคในการเสียภาษี

2.1.7 เป็นโครงสร้างภาษีที่มีการกระจายภาระภาษีโดยจะขึ้นอยู่กับภาษีหลายๆประเภท เพื่อเป็นการลดผลเสียที่อาจจะเกิดจากการเก็บภาษีให้มากที่สุด

นอกจากนี้ Jonh f. Due ยังได้สรุปว่า เราไม่ควรที่จะมุ่งหวังได้จากโครงสร้างภาษีไว้มากเกินไป เพราะเพียงแค่โครงสร้างทางภาษีเท่านั้นไม่สามารถที่จะแก้ไขปัญหาทุกชนิดของการพัฒนาเศรษฐกิจได้ อย่างไรก็ตามการวางกรอบโครงสร้างภาษีต้องทำอย่างระมัดระวัง โดยพยายาม

หลีกเลี่ยงการกำหนดอัตราภาษีไว้สูง เพราะอาจทำรายได้ให้แก่รัฐบาลได้ค่อนข้างน้อย ทั้งยังอาจเป็นผลเสียต่อการดำเนินกิจกรรมทางเศรษฐกิจ และในการวางกรอบโครงสร้างภาษี ถ้าคำนึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการเก็บด้วยแล้ว โครงสร้างภาษีของประเทศนั้นก็จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศได้เป็นอย่างมาก

แนวคิดของเลขาธิการสหประชาชาติได้ให้ความเห็นเกี่ยวกับโครงสร้างภาษีที่เหมาะสมกับประเทศกำลังพัฒนาว่า ในการกำหนดโครงสร้างภาษีเพื่อการพัฒนาเศรษฐกิจนั้น จะต้องคำนึงถึงปัจจัยที่สำคัญบางประการคือ

1. เป้าหมายรายรับที่ต้องการและรายรับที่น่าจะเป็นไปได้
2. ขั้นตอนของการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมที่เป็นอยู่ในขณะนั้น
3. ประสิทธิภาพของการบริหารทางด้านภาษี
4. เป้าหมายอื่น ๆ ที่ต้องการ

เมื่อพิจารณาจากแนวความคิดของ Due และของเลขาธิการสหประชาชาติ ทำให้กล่าวได้ว่า โครงสร้างภาษีที่เหมาะสมกับประเทศกำลังพัฒนาควรจะเป็นโครงสร้างภาษีที่ทำให้ประเทศสามารถบรรลุเป้าหมายของนโยบายการคลังที่สำคัญ ๆ คือ

1. ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้โครงสร้างภาษีควรจะมีบทบาทในการลดการบริโภคสินค้า ที่ไม่เป็นผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ ส่งเสริมการออมทรัพย์ ส่งเสริมการลงทุนในกิจการที่เป็นผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ
2. ความเสมอภาคในการกระจายรายได้และทรัพย์สิน และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้โครงสร้างภาษีควรมีลักษณะ คือ ภาระภาษีควรตกอยู่กับบุคคลผู้มีรายได้สูง บุคคลที่บริโภคสินค้าฟุ่มเฟือย บุคคลที่เป็นเจ้าของทรัพย์สินที่ก่อให้เกิดรายได้มากกว่าผู้มีรายได้ต่ำ
3. ความมีเสถียรภาพทางเศรษฐกิจภายในและภายนอกประเทศเพื่อให้บรรลุเป้าหมายความมีเสถียรภาพภายในประเทศโครงสร้างภาษีควรมีความยืดหยุ่นสามารถรองรับการเปลี่ยนแปลงของภาวะเศรษฐกิจได้รวดเร็วทันต่อเหตุการณ์ และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายความมีเสถียรภาพภายนอกประเทศโครงสร้างภาษีควรมีบทบาทในการลดการนำเข้าในสินค้าบางประเภท เช่น สินค้าฟุ่มเฟือย สินค้าที่ไม่จำเป็นต่อการพัฒนาเศรษฐกิจ แต่เป็นโครงสร้างที่สามารถกระตุ้นการส่งออกลดการไหลออกของเงินทุน
4. ความสามารถในการทำรายได้ให้แก่รัฐบาล และเพื่อให้บรรลุเป้าหมายนี้โครงสร้างภาษีควรจะต้องมีความสอดคล้องกับขั้นตอนของการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการเมือง ตลอดจนประสิทธิภาพของการบริหารจัดการเก็บ ทำให้รัฐบาลสามารถจัดเก็บภาษีได้ตามเป้าหมายรายได้ที่ต้องการ เนื่องจากรัฐบาลมีหน้าที่เกี่ยวกับการบริหารกิจการในด้านต่าง ๆ ของประเทศมากมายเช่น

การป้องกันประเทศ การรักษาความสงบเรียบร้อยภายใน การส่งเสริมการทำมาหากินของประชาชน และการจัดสวัสดิการเพื่อสังคม เป็นต้น ในการทำหน้าที่ดังกล่าวในแต่ละปีรัฐบาลจะต้องใช้จ่ายเป็นจำนวนมาก ดังนั้นรัฐบาลจำเป็นต้องมีรายได้ และปัญหาสำคัญจึงอยู่ที่ว่ารัฐบาลจะหาเงินหรือรายได้ของรัฐบาลมาจากแหล่งใด และการหารายได้ของรัฐบาลนั้นจะส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจของประเทศอย่างไร

โดยหลักแล้วรายได้ของรัฐบาลต้องมาจากประชาชน กล่าวคือ การใช้จ่ายต่าง ๆ ของรัฐบาลจะได้มาโดยการโยกย้ายทรัพยากรบางส่วนจากภาคเอกชน ทั้งนี้เนื่องจากทรัพยากรของประเทศมีจำกัด จึงจำเป็นต้องแบ่งกันใช้ระหว่างภาครัฐบาลและเอกชน ดังนั้นเมื่อรัฐบาลใช้มากขึ้นเอกชนก็ต้องใช้น้อยลง

ซึ่งรัฐบาลจะหาเงินมาใช้จ่ายด้วยวิธีการต่าง ๆ พอดีแบ่งได้เป็น 2 กลุ่มด้วยกัน คือ รายได้จากภาษีอากร (tax revenue) และรายได้ที่ไม่มีภาษีอากร (nontax revenue)

รายได้ที่เป็นภาษีอากร

รายได้ที่สำคัญที่สุดของรัฐบาลคือ รายได้จากการจัดเก็บภาษีอากร ในแต่ละปีรัฐบาลมีค่าใช้จ่ายต่าง ๆ เพิ่มมากขึ้นทุกปี ซึ่งทำให้รัฐบาลจำเป็นต้องเก็บภาษีจากประชาชนมากขึ้น และมีข้อที่น่าสนใจอยู่ สามประเด็นคือ

ประเด็นแรก ในแต่ละปีรัฐบาลจะต้องพิจารณาให้รอบคอบว่าในแต่ละปีรัฐบาลควรจะใช้จ่ายอย่างไรมากน้อยแค่ไหน จึงจะเหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในขณะนั้น และเกิดผลดีต่อสังคมโดยรวม ซึ่งถ้าหากรัฐบาลใช้จ่ายมาก โดยหลักก็คือมีการโยกย้ายทรัพยากรจากภาคเอกชนมาสู่ภาครัฐมาก เอกชนเหลือทรัพยากรไว้ใช้น้อย ดังนั้นการที่รัฐบาลจะจัดเก็บภาษีจากเอกชนมากน้อยเพียงใด เก็บจากใคร และเก็บอย่างไร จึงเป็นข้อที่จะต้องนำมาพิจารณาให้เหมาะสมต่อไปเพราะหากไม่พิจารณาให้รอบคอบแล้วก็อาจเกิดผลกระทบต่อเศรษฐกิจโดยรวมของประเทศได้

ประเด็นที่สอง ในการจัดเก็บภาษีอากรได้มากน้อยเพียงใดนั้น ย่อมขึ้นอยู่กับความสามารถในการเสียภาษี (tax capacity) ของประชาชนเป็นสำคัญ เพราะโดยหลักแล้วการเก็บภาษีจากประชาชน ก็คือการย้ายทรัพยากรจากภาคเอกชนมาสู่ภาครัฐบาล หากเก็บภาษีจากภาคเอกชนมาก หรือโยกย้ายทรัพยากรจากเอกชนมาก โดยที่ทรัพยากรของภาคเอกชนนั้นเพิ่มขึ้นน้อย ก็ทำให้ทรัพยากรของภาคเอกชนคงเหลือน้อย ซึ่งอาจทำให้ประชาชนเดือนร้อนได้ และในทางตรงข้ามหากทรัพยากรในภาคเอกชนเพิ่มขึ้นมากกว่าภาษีที่รัฐบาลจัดเก็บ ก็จะทำให้ทรัพยากรในภาคเอกชนมีมากขึ้น ซึ่งทำให้ความเป็นอยู่ของประชาชนโดยรวมดีขึ้น โดยทั่วไปแล้วความสามารถในการเสียภาษีจะขึ้นอยู่กับระดับรายได้ประชาชาติ ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจของประเทศ และระดับการค้าระหว่างประเทศเป็นสำคัญ

ประเด็นที่สาม รายได้จากการจัดเก็บภาษีของรัฐบาลยังขึ้นอยู่กับความสามารถหรือความพยายาม (tax effort) ในการจัดเก็บภาษีของรัฐบาล กล่าวคือหากรัฐบาลมีความสามารถ ความพยายามสูง มีระบบการจัดเก็บภาษีและการบริหารการจัดเก็บที่ดีแล้ว ย่อมจะทำให้รัฐบาลจัดเก็บภาษีได้มาก หรือความสามารถในการทำให้ประชาชนยินยอมและมีความสมัครใจในการเสียภาษีอากรให้แก่รัฐบาล

2. รายได้ที่มิใช่ภาษีอากร

นอกจากรายได้ที่เป็นภาษีอากรแล้วรัฐบาลยังมีรายได้ในรูปแบบอื่น ๆ เพื่อนำมาใช้ในกิจการของรัฐ รายได้อื่น ๆ ที่พอจะแบ่งได้ดังนี้

รายได้จากการประกอบธุรกิจของรัฐบาล (user price หรือ user charge)

การก่อหนี้สาธารณะ (public - debt)

รายได้จากการบริหาร (administrative revenue)

การบังคับการกู้ยืมจากประชาชน (compulsory lending)

รายได้จากการบริจาค (gift)

2.2 ทฤษฎีของมัสเกรฟ (Musgrave) ซึ่ง Musgrave ได้สร้างทฤษฎีที่อธิบายพัฒนาการของโครงสร้างภาษี โดยเห็นว่าปัจจัยสำคัญที่กำหนดโครงสร้างภาษีได้แก่ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านการเมืองและสังคม

2.2.1 ปัจจัยทางด้านเศรษฐกิจ มีผลต่อการพัฒนาการของโครงสร้างภาษีได้ 2 ทาง คือ

1. เมื่อโครงสร้างทางเศรษฐกิจของประเทศเปลี่ยนแปลงไปกับการพัฒนาเศรษฐกิจ ลักษณะของฐานภาษี (tax base) ก็จะเปลี่ยนแปลงไปด้วย และการจัดการเกี่ยวกับรายได้ของรัฐบาลจะต้องมีการเปลี่ยนแปลงเช่นเดียวกัน

2. วัตถุประสงค์ทางเศรษฐกิจ (economic objectives) ทางด้านนโยบายภาษีก็น่าจะเปลี่ยนแปลงไปตามขั้นตอนของการพัฒนาเศรษฐกิจ ในการพิจารณาอิทธิพลของปัจจัยทางเศรษฐกิจ Musgrave ได้แบ่งการพัฒนาเศรษฐกิจเป็น 2 ระยะ คือระยะแรก (early period) และระยะหลัง (later period)

ระยะแรก ประเทศยังมีระดับรายได้ต่ำ โครงสร้างทางเศรษฐกิจจะเป็นตัวกำหนดโครงสร้างระบบภาษี ซึ่งภาษีที่สำคัญของภาคเกษตร คือ ภาษีที่ดิน ส่วนเศรษฐกิจนอกภาคเกษตรนั้น เนื่องจากอุตสาหกรรมโรงงานมีขนาดเล็ก ธุรกิจการค้ายังค่อนข้างแคบ ทำให้ฐานภาษีสรรพสามิตและภาษีการขายมีขนาดเล็ก ประเทศจึงต้องหันไปพึ่งรายได้จากแหล่งอื่น เช่น รายได้จากรัฐวิสาหกิจ ส่วนภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มิได้อาศัยฐานภาษีที่ใช้กันโดยทั่วไป แต่เป็นภาษีที่ประเมินตามแหล่งรายได้ มิใช่เป็นภาษีเงินได้ที่บุคคลประเมิน ได้รับทั้งหมดซึ่งภาษีจากรายได้ที่จัดเก็บ ได้อย่างมี

ประสิทธิภาพที่สุด คือ ภาษีจากแหล่งเงินเดือนและค่าจ้างของข้าราชการ พนักงานของบริษัท หรือ ห้างร้านใหญ่ ๆ ส่วนการจัดเก็บภาษีเงินได้จากองค์กรธุรกิจนั้น เนื่องจากมีความลำบากในการ ประเมินรายได้ขององค์กรธุรกิจ โดยมีการกำหนดอัตราภาษีจากยอดขาย ซึ่งทำให้มีลักษณะ เหมือนกับภาษีการขาย ส่วนภาษีเงินได้นิติบุคคลจะจัดเก็บได้เฉพาะกิจการใหญ่ ๆ ซึ่งมีอยู่น้อยและ ส่วนใหญ่เป็นของชาวต่างประเทศ และผู้ที่มีรายได้สูง ๆ นั้น ส่วนใหญ่มีรายได้จากทุนซึ่งมักไม่มีการประเมินรายได้จากทุน จึงทำให้โครงสร้างภาษีมีความไม่เป็นธรรมอย่างมาก เนื่องจากข้อจำกัด ของการเก็บภาษีเงินได้ซึ่งเกิดปัญหาทางด้านบัญชี การบริหารภาษี การหลีกเลี่ยงภาษี การหลบภาษี ตลอดจนการลงโทษ ทำให้ประเทศที่กำลังพัฒนาจึงต้องพยายามพัฒนาระบบภาษีของตนให้ สามารถทำรายได้ให้มากยิ่งขึ้นจากแหล่งที่จะเอื้ออำนวยให้มีการประเมินภาษีได้โดยตรง และสามารถใช้มาตรการทางด้านการบริหารการจัดเก็บได้อย่างมีประสิทธิภาพ ระบบภาษีนี้ เช่น ระบบ ภาษีที่จัดเก็บจากสินค้าจากต่างประเทศ ได้แก่ ภาษีสินค้าขาออก ภาษีสินค้าขาเข้า โดยจัดเก็บภาษีใน อัตราที่สูงสำหรับฟุ่มเฟือย ซึ่งการหลีกเลี่ยงทำได้ยากขึ้น ทำให้ระบบภาษีมีความเป็นธรรมมากขึ้น กว่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีจากรายได้ในอัตราก้าวหน้า

ระยะหลัง เป็นระยะที่มีการพัฒนาเศรษฐกิจมากขึ้น ธุรกิจต่าง ๆ ทั้งธุรกิจการค้า และธุรกิจ การผลิตได้ขยายตัวส่งผลต่อการจ้างแรงงานที่มีการขยายตัวตามไปด้วยตลอดจนการปรับปรุง ทางด้านการบริหาร ด้านการจัดการและการบัญชีขององค์กรธุรกิจ มีผลทำให้สามารถปรับปรุงการ จัดเก็บภาษีเงินได้บุคคล ภาษีเงินได้นิติบุคคลรวมทั้งภาษีทางอ้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น ฐานภาษีกว้างขวางมากกว่าเดิม และสัดส่วนของภาษีทางตรงต่อรายได้ภาษีทั้งหมดเพิ่มขึ้น ถึงแม้ว่า รัฐบาลจะมีการจัดเก็บภาษีต่าง ๆ มากขึ้นแต่ก็จะเพิ่มความยุ่งยากสลับซับซ้อนมากขึ้นทางด้าน กฎหมายและการกำหนดรูปแบบขององค์กรที่จะเป็นผู้มีรายได้ ดังนั้นนักวางแผนภาษีจึงอาจต้องพบกับ ปัญหาและอุปสรรคที่ต้องการแก้ไขไม่รู้จบสิ้น ในการที่จะแก้ไขพระราชบัญญัติภาษีให้มีความ สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างทางเศรษฐกิจ และเพื่อให้ทันต่อวิธีการใหม่ ๆ ในการหลบ เลี่ยงภาษี และการหนีภาษี ของผู้เสียภาษีอากร

2.2.2 ปัจจัยทางด้านการเมือง มัสเกรฟ (Musgrave) พิจารณาว่าการเปลี่ยนแปลงทางด้านการเมือง จะมีความสัมพันธ์กับการเปลี่ยนโครงสร้างภาษี และมาตรฐานของภาษีที่เป็นธรรมมักจะเป็นปัจจัย ในการเลือกเครื่องมือทางด้านภาษีที่เหมาะสม เช่น ปรัชญาของความเสมอภาค เป็นปัจจัยสำคัญที่ทำให้ เกิดระบบภาษีแบบก้าวหน้า โครงสร้างภาษีในสมัยใหม่มักเป็น โครงสร้างภาษีทางตรงมี ความสำคัญมากขึ้น โดยเฉพาะการจัดเก็บจากภาษีเงินได้ การเปลี่ยนแปลงทางสังคมจากระบบ คักคินาเป็นสังคมนายทุน ทำให้มีการเปลี่ยนแปลงฐานภาษีจากทรัพย์สินมาเป็นรายได้ สำหรับภาษี อื่น ๆ เช่น ภาษีที่จัดเก็บจากฐานการบริโภคก็ยังไม่มีความมีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีแบบก้าวหน้า

แม้จะมีการจัดเก็บภาษีสินค้าฟุ่มเฟือยในอัตราที่สูงก็ตาม แต่ฐานภาษีส่วนใหญ่ยังคงเป็นสินค้าอุปโภค บริโภคที่จำเป็น ผลที่มีต่อการกระจายรายได้ก็ยังเป็นแบบถอยหลัง ดังนั้นการพัฒนาโครงสร้างภาษีแบบก้าวหน้าจะเป็นไปได้ก็ต่อเมื่อมีการจัดเก็บภาษีจากรายได้ และมีการจัดเก็บภาษีทางตรงให้มากขึ้นเพื่อทดแทนภาษีทางอ้อม

3. โครงสร้างของระบบภาษีที่ดี

โครงสร้างของภาษีที่ดีควรที่จะเอื้ออำนวยต่อประชาชน และสามารถสร้างรายได้ให้รัฐบาลได้ โดยเมื่อมีระบบโครงสร้างภาษีอากรที่ดีแล้วประเทศชาติมีการพัฒนา ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ซึ่งโครงสร้างภาษีที่ดีควรมีลักษณะต่าง ๆ เช่น

3.1 ภาระของภาษี หรือค่าใช้จ่ายของรัฐจะต้องกระจายแก่ประชาชนผู้เสียภาษีทุกคนอย่างยุติธรรม คือการที่แต่ละคนควรจะแบกรับภาระภาษีตามฐานะของตนอย่างยุติธรรม

3.2 การเลือกเก็บภาษีแต่ละชนิดนั้น จะต้องพยายามให้มีผลกระทบหรือผลเสียหายต่อการตัดสินใจในทางเศรษฐกิจหรือการทำงานของกลไกตลาดน้อยที่สุด และนอกจากนี้ภาษีอากรต่าง ๆ ที่จัดเก็บนั้น ควรจะใช้เป็นเครื่องมือเพื่อแก้ไขการใช้ทรัพยากรที่ไร้ประสิทธิภาพของภาคเอกชนด้วย

3.3 โครงสร้างของภาษีควรเอื้ออำนวยต่อการใช้นโยบายของรัฐบาลเพื่อรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และช่วยส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจด้วย

3.4 ระบบของภาษีต่างๆ ที่จัดเก็บต้องเป็นที่แจ้งชัดต่อผู้เสียภาษีและการบริหารการจัดเก็บเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3.5 ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีและภาระของผู้เสียภาษีควรอยู่ในอัตราที่ต่ำเมื่อเทียบกับเป้าหมายต่าง ๆ ในการจัดเก็บภาษีนั้น กล่าวคือ การใช้ภาษีเป็นเครื่องมือเพื่อบรรลุวัตถุประสงค์อย่างหนึ่งอย่างใด รัฐจะต้องคำนึงถึงค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษีนั้น และภาระหรือความเดือดร้อนของผู้เสียภาษีนั้นด้วย

วัตถุประสงค์โดยทั่วไปของการจัดเก็บภาษี

ภาษีอากรเป็นเครื่องมือทางการคลังที่สำคัญประเภทหนึ่งของรัฐบาล ซึ่งรัฐบาลใช้ในการโอนทรัพยากรจากภาคเอกชนมาสู่ภาครัฐบาล การเก็บภาษีอากรมีวัตถุประสงค์หลักในการหารายได้มาใช้จ่ายในการดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐในการสร้างสาธารณูปโภคขั้นพื้นฐานต่าง ๆ ให้แก่

ประชาชน แต่ในการจัดเก็บภาษีอากรดังกล่าวก็จะต้องมีการดำเนินการให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์อื่น ๆ ในเชิงเศรษฐกิจและสังคมด้วย ซึ่งวัตถุประสงค์ที่สำคัญ คือ

1. การจัดเก็บภาษีอากรเพื่อการจัดสรรทรัพยากรให้มีประสิทธิภาพสูงขึ้น ในการใช้วัตถุประสงค์นี้ จะเป็นการใช้เพื่อควบคุมหรือการส่งเสริมการบริโภคหรือการผลิตสินค้าบางประเภท ตลอดจนพฤติกรรมทางเศรษฐกิจอื่น ๆ เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคมโดยรวมให้มากที่สุด
2. เพื่อการกระจายรายได้และทรัพย์สินให้เป็นธรรม ซึ่งในการเก็บภาษีอากรแต่ละประเภทนั้น เป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้และทรัพย์สินให้เกิดความเป็นธรรมมากขึ้น เช่น ในการจัดเก็บภาษีเงินได้ในอัตราก้าวหน้า ซึ่งผู้ที่มีรายได้สูงจะเสียภาษีสูงกว่าผู้ที่มีรายได้ต่ำกว่า หรือการจัดเก็บภาษีทรัพย์สินหรือมรดก
3. เพื่อการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ ในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจรัฐบาลสามารถใช้ในการจัดเก็บภาษีอากรมาเป็นเครื่องมือในการดำเนินนโยบายทางเศรษฐกิจได้ เช่น ในภาวะเศรษฐกิจรุ่งเรืองรัฐบาลอาจมีการจัดเก็บภาษีอากรเพิ่มขึ้น เพื่อลดหรือกำกับทิศทางในการบริโภคภาคเอกชนให้เป็นอย่างดีเหมาะสม และเพื่อมิให้เกิดภาวะเงินเฟ้อ หรือหากระบบเศรษฐกิจประสบปัญหาภาวะเงินเฟ้ออยู่แล้ว ก็สามารถลดแรงกดดันทางด้านเงินเฟ้อได้

4. แนวคิดเกี่ยวกับระบบภาษีที่ดี

ระบบภาษีที่ดีต้องมีประสิทธิภาพสอดคล้องกับหลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษีอากรตามแนวคิด อาดัม สมิท และตามแนวคิดสมัยใหม่

อาดัม สมิท (Adam Smith) : 1776 อาดัม สมิท ได้วางหลักเกณฑ์ที่ดีในการเก็บภาษีอากรไว้สี่ประการ ดังนี้

1. ประชาชนทุกคนในแต่ละประเทศ ควรจะต้องเสียสละรายได้หรือผลประโยชน์ตามฐานะทางเศรษฐกิจของตนเพื่อสนับสนุนการปฏิบัติงานของรัฐ ทั้งนี้เพราะว่าแต่ละคนต่างก็ได้รับผลประโยชน์และการคุ้มครองจากรัฐ
2. ภาษีที่ประชาชนแต่ละคนต้องเสียนั้น จะต้องมีความแน่นอน ไม่มีลักษณะกำกวม ลักษณะและรูปแบบของภาษีตลอดจนจำนวนที่จะต้องเสียภาษี จะต้องเป็นที่ชัดเจนแก่ผู้เสียภาษีทุกคน
3. การเก็บภาษีทุกชนิดควรจะต้องจัดเก็บตามวันเวลา สถานที่ที่ผู้เสียภาษีสะดวกและจะต้องอำนวยความสะดวกในการเสียภาษีด้วย
4. ภาษีทุกชนิดที่รัฐจัดเก็บนั้น ควรเกิดการแก่ผู้เสียภาษีให้น้อยที่สุดเท่าที่จะน้อยได้แต่ทำให้รัฐบาลได้รับรายได้มากที่สุดเท่าที่จะมากได้

ซึ่งต่อมาได้มีการวิวัฒนาการหลักเกณฑ์การจัดเก็บภาษีอากรที่ดีให้มีความเหมาะสมกับสภาพในปัจจุบันสรุปได้ดังนี้

1. หลักความแน่นอน (Certainty) เป็นความแน่นอนในการหารายได้จากการจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาล ถ้าการหารายได้ของรัฐบาลไม่แน่นอนตามที่ประมาณการไว้จะมีผลเสียเกิดขึ้นกับเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ และกฎหมายที่ใช้ในการเก็บภาษีทุกประเภทจะต้องมีความแน่นอนชัดเจนแก่ผู้เสียภาษีทุกคน ทั้งในเรื่องของฐานภาษี อัตราภาษี วันเวลาและวิธีการจัดเก็บ

2. หลักการประหยัด (Low compliance and collection costs) เป็นความประหยัดทั้งต่อรัฐบาลที่เสียค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บให้น้อยที่สุดและภาษีที่จัดเก็บจะต้องเป็นภาระแก่ผู้เสียภาษีน้อยที่สุด

3. หลักความเสมอภาค (Equity) ภาษีอากรที่ดีจะต้องก่อให้เกิดความเป็นธรรมและความเสมอภาค ถ้าการจัดเก็บภาษีไม่เป็นธรรมจะก่อให้เกิดการหลบเลี่ยงและหลีกเลี่ยงภาษี และจะเกิดความขัดแย้งที่รุนแรงขึ้นในสังคมได้ หลักความเป็นธรรมของภาษีมียุค 2 แนวคือ

3.1 หลักความเป็นธรรมสัมบูรณ์ (the Principle of Absolute Equity) ซึ่งตามหลักเกณฑ์นี้ ทุกคนจะต้องเสียภาษีเท่ากันหมด โดยไม่คำนึงถึงความสามารถในการเสียภาษีซึ่งแต่ละคนจะมีแตกต่างกัน

3.2 หลักความเป็นธรรมสัมพัทธ์ (the Principle of Relative Equity) ซึ่งสามารถแบ่งเป็น 2 หลักเกณฑ์ย่อย ๆ คือ

3.2.1 หลักความสามารถในการเสียภาษี (The Ability to pay Principle) เป็นหลักที่จัดเก็บภาษีโดยคำนึงถึงความสามารถของผู้เสียภาษี ซึ่งพิจารณาได้ 2 กรณี คือ

1) ความเป็นธรรมตามแนวนอน (Horizontal equity) คือการที่คนที่มีฐานะเท่าเทียมกันควรได้รับการปฏิบัติเหมือนกัน คนที่มีความสามารถเท่าเทียมกันควรที่จะเสียภาษีเท่าๆกัน

2) ความเป็นธรรมตามแนวตั้ง (Vertical equity) คนที่มีความสามารถแตกต่างกันควรเสียภาษีมาก น้อยต่างกันไป ตามหลักข้อนี้เรายังกำหนดไม่ได้ว่า ตามหลักเกณฑ์นี้ภาษีที่จะจัดเก็บจะเป็นอัตราก้าวหน้า อัตรายอกลง และตามสัดส่วน

3.2.2 หลักผลประโยชน์ (The Benefit Principle) เป็นการจัดเก็บภาษีตามผลประโยชน์ที่บุคคลนั้นได้รับ ผู้ใดได้รับมากก็จะเสียมาก ใครได้รับน้อยก็เสียน้อย

4 หลักการยอมรับ (Acceptability) หมายถึงภาษีที่จัดเก็บเป็นภาษีที่ประชาชนยอมรับซึ่งจะทำให้ไม่มีการหลบเลี่ยงภาษีหรือหลีกเลี่ยงภาษี

5 หลักการเป็นไปได้ในทางปฏิบัติ (Enforceability) ภาษีอากรที่จัดเก็บบางชนิดสามารถจะเป็นได้ในทางทฤษฎีแต่ในทางปฏิบัติกระทำไม่ได้ยาก

6 หลักการหารายได้ (Productivity) ภาษีอากรที่ดีต้องสามารถหารายได้ให้แก่รัฐบาลเป็นอย่างดี

ดีด้วย กล่าวคือภาษีที่มีฐานใหญ่ และฐานภาษีขยายตัวได้รวดเร็วตามความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งจะทำให้รัฐบาลได้รับรายได้ภาษีอากรนั้นได้มากโดยไม่ต้องเพิ่มอัตราการจัดเก็บภาษีนั้น

7 หลักความยืดหยุ่น(Flexibility) ภาษีอากรที่ดีต้องสามารถปรับตัวเปลี่ยนแปลงตามสภาพเศรษฐกิจ หรือการเปลี่ยนแปลงฐานะทางเศรษฐกิจของผู้เสียภาษีได้ง่าย

8 หลักความเป็นกลาง (Neutrality) หมายถึงการที่จัดเก็บภาษีจะไม่ทำให้เกิดกลไกตลาดซึ่งทำหน้าที่ในการจัดสรรทรัพยากรอย่างมีประสิทธิภาพให้เกิดการบิดเบือนไป และจะไม่มีผลกระทบต่อต้นทุนและผลประโยชน์ที่จะได้รับในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจของผู้บริโภค

5. แนวคิดเกี่ยวกับการวัดประสิทธิภาพ

แนวคิดเกี่ยวกับการวัดประสิทธิภาพ ในรายงานการวิจัยเรื่องการสำรวจความรู้ว่าด้วยภาษีอากรในเมืองไทย ของรังสรรค์ ธนะพรพันธุ์ (2527 : 201 - 203) กล่าวไว้ว่า การวัดประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากร สามารถวัดได้หลายทางด้วยกันที่นิยมมาก คือ ใช้ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี(Tax effort) โดยเปรียบเทียบระหว่างตัวเลขที่จัดเก็บได้จริงกับตัวเลขประมาณการ (รังสรรค์ ธนะพรพันธุ์. 2527 :201- 203) ตามสมการดังนี้

$$E = (T/Y) / (\hat{T}/Y)$$

โดยที่

$$E = \text{ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บ}$$

$$T = \text{รายได้ภาษีอากรที่จัดเก็บได้จริง}$$

$$\hat{T} = \text{รายได้ภาษีอากรที่คาดว่าจะเก็บได้}$$

$$Y = \text{รายได้ประชาชาติ}$$

$$T/y = \text{สัดส่วนของภาษีอากรที่จัดเก็บได้จริงต่อรายได้ประชาชาติ}$$

$$\hat{T}/y = \text{สัดส่วนประมาณการของภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติ}$$

ค่าความพยายาม (E) ที่คำนวณได้ถือเป็นเครื่องชี้วัดผลการจัดเก็บภาษีอากรตามหลักเกณฑ์ดังนี้

ค่า $E = 1$ หมายความว่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับปกติหรือระดับที่ยอมรับได้

ค่า $E > 1$ หมายความว่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ

ค่า $E < 1$ หมายความว่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับต่ำกว่าปกติต้องมีการแก้ไขปรับปรุง

ดังนั้น ความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร จึงแสดงถึงความมีประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรที่เหมาะสมของหน่วยจัดเก็บ

ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีวัดจากดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี ความพยายามในการจัดเก็บภาษีสามารถวัดได้โดยการคำนวณค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี (tax effort index) ซึ่งคำนวณโดยใช้รายได้จากภาษีที่จัดเก็บได้จริงหารด้วยรายได้จากภาษีที่ควรจัดเก็บได้ภายใต้สภาพเศรษฐกิจสังคมที่เป็นอยู่ ณ เวลาหนึ่ง กล่าวคือดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีเป็นการเปรียบเทียบระหว่างภาษีที่จัดเก็บได้จริงกับภาษีที่ควรจัดเก็บได้ ในขั้นต้นของการคำนวณค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี จะต้องทำการประมาณค่ารายได้จากภาษีที่ควรจัดเก็บได้ขึ้นก่อนแล้วจึงนำไปเปรียบเทียบกับรายได้จากภาษีที่เก็บได้จริงซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ จำนวนรายได้จากภาษีที่ควรจัดเก็บได้ (average taxable capability) เป็นค่าที่ยากแก่การประมาณค่าได้อย่างถูกต้องแม่นยำ เพราะมีลักษณะเป็นนามธรรม (abstract) สำหรับการประมาณค่ารายได้จากภาษีที่ควรจัดเก็บได้ไม่ได้มุ่งที่จะหาจำนวนรายได้จากภาษีที่ควรจัดเก็บได้อย่างแท้จริงหากเป็นเพียงการประมาณค่าจำนวนรายได้จากภาษีที่ควรจัดเก็บได้โดยเปรียบเทียบ (relative taxable capability) จากการพิจารณาจำนวนรายได้จากภาษีที่เก็บได้จริงกับสภาพทางเศรษฐกิจสังคมเพื่อจะนำไปใช้ในการคำนวณค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีเพื่อเป็นตัวชี้วัดประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเท่านั้น ในการศึกษาครั้งนี้จะใช้ตัวเลขประมาณการรายได้ภาษีสรรพากรที่กรมสรรพากรกำหนดให้มาแล้วในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพ

การวัดประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร ใช้หลักเกณฑ์ที่ดีในการจัดเก็บภาษี เช่น หลักความประหยัด หลักการทำรายได้ และหลักการยอมรับ เป็นต้น ในแต่ละปีนั้นถ้ารายได้ประชาชาติเพิ่มขึ้นรายได้จากภาษีอากรจะเพิ่มขึ้นตามด้วย การจัดเก็บภาษีอากรที่ไม่ทั่วถึงจะก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม กล่าวคือ มีกลุ่มคนบางกลุ่มชำระภาษีเพิ่มขึ้นทุกปี แต่มีกลุ่มคนบางกลุ่มที่มีรายได้แต่ไม่ได้ยื่นแบบชำระภาษีให้แก่รัฐบาล ซึ่งหมายถึงประสิทธิภาพในการบริหารจัดการจัดเก็บภาษี ดังนั้นการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรในการศึกษาครั้งนี้ ใช้หลักเกณฑ์ดังนี้

ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

1. ใช้วิธีหาค่าเฉลี่ยและเปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานที่ทำได้ในปัจจุบันกับผลการปฏิบัติงานในปีที่ผ่านมา โดยพิจารณาจากดัชนี ดังนี้

1.1 รายได้การจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรรวมต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน

=

รายได้การจัดเก็บภาษีสรรพากรรวม

จำนวนเจ้าหน้าที่และลูกจ้าง สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

รายได้การจัดเก็บภาษีสรรพากรต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน ยังมีค่ามากเมื่อเปรียบเทียบกับฐานภาษีเดียวกัน หรือเปรียบเทียบกับช่วงเวลาที่ผ่านมาแสดงถึงประสิทธิภาพที่สูงขึ้น

1.2 รายจ่ายงบประมาณต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน

$$= \text{รายจ่ายงบประมาณ}$$

จำนวนเจ้าหน้าที่และลูกจ้าง สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

รายจ่ายงบประมาณต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน ยังมีค่าน้อยเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนผู้เสียภาษีที่เท่ากัน หรือเปรียบเทียบกับช่วงเวลาที่ผ่านมาแสดงถึงประสิทธิภาพที่สูงขึ้น

1.3 รายจ่ายงบประมาณต่อรายได้ภาษีสรรพากรรวมที่จัดเก็บได้ 100 บาท

$$= \text{รายจ่ายงบประมาณ}$$

ภาษีสรรพากรรวมที่จัดเก็บได้ 100 บาท

รายจ่ายงบประมาณต่อรายได้ภาษีสรรพากรรวมที่จัดเก็บได้ 100 บาท ยังมีค่าน้อยแสดงถึงประสิทธิภาพที่สูงขึ้น

2. ใช้การคำนวณค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี ตามแนวคิดเกี่ยวกับการวัดประสิทธิภาพ ในรายงานการวิจัยเรื่องการสำรวจความรู้ว่าด้วยภาษีอากรในเมืองไทย ของรังสรรค์ ชนะพรพันธุ์ (2527 : 201 - 203) ซึ่งกล่าวไว้ว่า การวัดประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากร สามารถวัดได้หลายทางด้วยกันที่นิยมมาก คือ ใช้ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี (Tax effort) โดยเปรียบเทียบระหว่างตัวเลขที่จัดเก็บได้จริงกับตัวเลขประมาณการ ตามสมการดังนี้

$$E = (T/Y) / (\hat{T}/Y)$$

โดยที่ E = ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บ

T = รายได้ภาษีอากรที่จัดเก็บได้จริง

\hat{T} = รายได้ภาษีอากรที่คาดว่าจะเก็บได้

Y = รายได้ประชาชาติ

T/y = สัดส่วนของภาษีอากรที่จัดเก็บได้จริงต่อรายได้ประชาชาติ

\hat{T}/y = สัดส่วนประมาณการของภาษีอากรต่อรายได้ประชาชาติ

ค่าความพยายาม (E) ที่คำนวณได้ถือเป็นเครื่องชี้วัดผลการจัดเก็บภาษีอากรตามหลักเกณฑ์ดังนี้

ค่า $E = 1$ หมายความว่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับปกติหรือระดับที่ยอมรับได้

ค่า $E > 1$ หมายความว่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ

ค่า $E < 1$ หมายความว่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับต่ำกว่าปกติต้องมีการแก้ไขปรับปรุง

6. แนวคิดเกี่ยวกับการวัดผลการบริหารการจัดเก็บภาษี

ในการบริหารงานขององค์กร ต้องมีการกำหนดเป้าหมายอย่างชัดเจน เพื่อให้องค์กรสามารถจัดการบริหารได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารและผู้ปฏิบัติต้องดำเนินการตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ การวัดความสำเร็จของผลการดำเนินงานจึงเป็นสิ่งสำคัญเพื่อเปรียบเทียบกับเป้าหมายที่วางไว้ ในกิจการใดๆ ถ้าไม่มีความสำเร็จของงานตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ควรได้รับการแก้ไขปรับปรุงซึ่งเรียกว่าเป็นการควบคุมด้วยการบริหาร ประกอบด้วยขั้นตอนสำคัญ 3 ขั้นตอน คือ

1. การกำหนดมาตรการที่เหมาะสมและเป็นมาตรฐานที่สามารถวัดได้
2. ต้องมีการวัดผลโดยการเปรียบเทียบ และเป็นมาตรฐานที่สามารถวัดได้ ข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานต้องมีการรวบรวม วิเคราะห์ เปรียบเทียบกับมาตรฐานที่กำหนดไว้
3. การแก้ไข หลังการเปรียบเทียบกับมาตรฐานแล้ว อาจต้องมีการแก้ไขวิธีการ ระเบียบวิธีปฏิบัติงาน หรือมีการปรับปรุงแก้ไขมาตรฐานที่วางไว้ โดยมาตรฐานที่กำหนดไว้อาจเป็นสิ่งที่ไม่สามารถปฏิบัติได้ในบางโอกาสจึงทำให้ไม่เกิดผลสำเร็จของงานได้อย่างที่ต้องการ

7. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

กัญญา สุวรรณเสน (2533) ได้ศึกษาถึงความพยายามในการจัดเก็บภาษีสรรพากรของจังหวัดต่าง ๆ ในประเทศไทย ในปี 2525 และปี 2529 โดยกำหนดให้ความพยายามในการจัดเก็บภาษีคืออัตราส่วนระหว่างภาษีที่เก็บได้จริงกับภาษีที่ควรจะได้ คำนวณโดยอาศัยค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวแปรทางเศรษฐกิจของจังหวัดต่าง ๆ ทุกประเภทภาษี

ผลการศึกษาปรากฏว่าหน่วยจัดเก็บของจังหวัดต่างๆ ส่วนใหญ่ใช้ความพยายามสูงกว่าปกติของแต่ละประเภทภาษีที่จัดเก็บ และได้ให้ข้อเสนอแนะว่าในการศึกษาต่อไปควรจัดผลของการจัดเก็บภาษีที่เกิดจากอิทธิพลของมาตรการทางการคลัง (tax discretionary) ออกจากข้อมูลที่ศึกษาก่อน

ทัศนีย์ สิงหนาท (2545) ได้ศึกษาเรื่องบทบาทของภาษีสรรพากรต่อการทำรายได้ให้รัฐและรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ เพื่อศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างที่สำคัญของระบบภาษีสรรพากร เพื่อวิเคราะห์บทบาทของภาษีสรรพากรในด้านความสามารถในการทำรายได้ให้รัฐ และเพื่อวิเคราะห์บทบาทของภาษีสรรพากรด้านความสามารถในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยใช้ข้อมูลทศนิยม รายปีตั้งแต่ปีงบประมาณ 2530-2544 ได้แก่ข้อมูลการจัดเก็บภาษีและข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างระบบภาษีสรรพากรพบว่าภาษีมูลค่าเพิ่มมีค่าสัดส่วนภาษีสรรพากรรวมและค่าสัดส่วน

ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ(GDP) สูงสุด รองลงมาคือ ภาษีเงินได้นิติบุคคล และภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตามลำดับ และจากค่าสัดส่วนแต่ละประเภทภาษีต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศพบว่า ค่าสัดส่วนของภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นและลดลงสอดคล้องกับการเจริญเติบโตและถดถอยทางเศรษฐกิจสำหรับค่าสัดส่วนของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเพียงเล็กน้อย และค่าสัดส่วนของภาษีมูลค่าเพิ่มต่อภาษีสรรพากรมีแนวโน้มค่อนข้างคงที่ในช่วงเศรษฐกิจมีการขยายตัว แต่กลับมีสัดส่วนที่เพิ่มขึ้นในช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำ สาเหตุเนื่องจากการใช้มาตรการภาษีของรัฐเพื่อเพิ่มรายได้ให้เพียงพอกับความจำเป็นในการใช้จ่ายของรัฐ

แสงจันทร์ พิทักษ์กำพล (2545) ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรโดยมีวัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ เพื่อวิเคราะห์ค่าความสามารถในการเสียภาษีของเสียภาษีในแต่ละจังหวัด โดยใช้ข้อมูลทศนิยมของกรมสรรพากรระหว่างปีงบประมาณ 2535 - 2542 และวิเคราะห์ค่าความสามารถในการเสียภาษีด้วยวิธีวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ โดยกำหนดสมการให้ความสามารถในการเสียภาษีของแต่ละจังหวัดขึ้นอยู่กับรายได้จังหวัดในสาขาการผลิตต่าง ๆ จากนั้นจึงนำค่าความสามารถที่ประมาณได้ไปคำนวณค่าดัชนีความพยายามซึ่งเป็นอัตราส่วนระหว่างสัดส่วนของภาษีที่จัดเก็บได้จริงกับสัดส่วนของภาษีที่คาดว่าจะจัดเก็บได้ ดังนั้น ค่าดัชนีจึงเป็นเกณฑ์ที่จะชี้วัดว่าเจ้าหน้าที่มีระดับความพยายามในการจัดเก็บภาษีเป็นเช่นใด เมื่อเปรียบเทียบกับค่าความสามารถ ผลการศึกษาปรากฏว่าค่าความสามารถในการเสียภาษีสรรพากรของจังหวัดต่างๆ จะถูกกำหนดโดยสัดส่วนรายได้จังหวัดสาขาต่าง ๆ แตกต่างกันไปและมีค่าความสามารถอยู่ในเกณฑ์ต่ำ คือ มีภาษีที่คาดว่าจะจัดเก็บได้เพียงประมาณร้อยละ 2 - 3 ของ GDP สำหรับค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีมีย่านใกล้เคียงกันและอยู่ในเกณฑ์ต่ำกว่า 1 เล็กน้อยไปถึงสูงกว่า 2 เล็กน้อย

วชิรา หล้าประมุข (2546) ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์ 3 ประการ คือ เพื่อศึกษาโครงสร้างภาษีของสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ รวมทั้งการเปลี่ยนแปลงมาตรการภาษีในช่วงที่ศึกษา เพื่อศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรและเพื่อศึกษาประเภทภาษีที่สำคัญที่ทำรายได้ให้สำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ โดยใช้ข้อมูลทศนิยมผลการจัดเก็บภาษีรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2540 - 2545 ทำการศึกษารายได้หลักคือภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ อากรแสตมป์ และรายได้อื่น โดยใช้ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีอากรเปรียบเทียบกับประมาณการ ผลการศึกษาการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างภาษีสรรพากร พบว่าในช่วงปีงบประมาณ 2540-2545

การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีส่วนสูงกว่าการจัดเก็บภาษีทุกประเภทและตั้งแต่ปีงบประมาณ 2543 เป็นต้นมา การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีอัตราลดลง และสามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราที่เพิ่มขึ้นแทน โดยผลการจัดเก็บภาษีทั้งหมดอยู่ในเขตอำเภอเมืองเชียงใหม่ โดยจัดเก็บภาษีรวมกันได้เกินร้อยละ 80 ของการจัดเก็บภาษีทั้งหมด ผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร เมื่อเทียบกับประมาณการจัดเก็บได้ต่ำกว่า ในปีงบประมาณ 2540-2543 และสามารถจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการในปีงบประมาณ 2544 - 2545 เมื่อพิจารณาสัดส่วนผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรเปรียบเทียบกับประมาณการและมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) สามารถจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรโดยเฉลี่ยเพียงร้อยละ 2.88 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด ในขณะที่ประมาณการจัดเก็บมีส่วนเฉลี่ยที่อัตราร้อยละ 3.03 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด เมื่อพิจารณาสัดส่วนผลการจัดเก็บเปรียบเทียบกับประมาณการและมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ระหว่างปีงบประมาณ 2540 - 2545 สามารถจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรโดยเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 0.04 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัดมวลรวมภายในประเทศ ในขณะที่ประมาณการจัดเก็บมีส่วนเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 0.05 พิจารณาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเปรียบเทียบกับอัตรากำลังและต้นทุนค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรแล้ว สามารถจัดเก็บภาษีโดยเฉลี่ยได้ 8.079 ล้านบาทต่ออัตรากำลังเจ้าหน้าที่ 1 คน โดยมีต้นทุนการจัดเก็บคนละ 2.41 บาท ต่อเงินภาษี 100 บาท

รัตนาวรรณ ดวงแก้ว (2545) ศึกษาเรื่อง บทบาทของภาษีอากรกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างรายได้ของประเทศไทยในช่วงปี 2493 - 2544 โดยศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จากภาษีอากรกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศและศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จากภาษีสรรพากรกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในแต่ละสาขาการผลิต ภาษีสรรพากรแต่ละประเภทกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศในแต่ละสาขาการผลิตว่ามีความสัมพันธ์กันอย่างไร ด้วยวิธีสมการถดถอย

ผลการวิจัยพบว่าเมื่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในแต่ละสาขาการผลิตเพิ่มสูงขึ้น จะส่งผลทำให้การจัดเก็บภาษีอากรของรัฐบาลเพิ่มสูงขึ้น ได้แก่สาขาการค้าส่งและการค้าปลีกจะมีผลต่อการจัดเก็บภาษีสรรพากร ภาษีการค้าและภาษีมูลค่าเพิ่ม สาขาอุตสาหกรรมจะมีผลต่อภาษีอากร และภาษีการค้า สาขาการก่อสร้างจะมีผลต่อภาษีสรรพากรและภาษีการค้า สาขาการเงินการธนาคารจะมีผลต่อภาษีอากรและภาษีธุรกิจเฉพาะ สาขาเกษตรจะมีผลต่อภาษีธุรกิจเฉพาะ สาขาการบริการจะมีผลต่อภาษีเงินได้นิติบุคคล สำหรับสาขาที่อยู่อาศัยจะมีผลต่อการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในทิศทางเดียวกัน แต่กลับทำให้การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลลดลง โดยภาพรวมแล้วแสดงว่าสาขาการผลิตสำคัญต่อภาษีสรรพากรดังเห็นได้จากค่าความยืดหยุ่นรายได้ภาษีต่อสาขาการผลิตมีค่า

มากกว่า 1 เช่น ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาต่อสาขาที่อยู่อาศัย ภาษีเงินได้นิติบุคคลต่อสาขาการบริการ ภาษีมูลค่าเพิ่มต่อสาขาการค้าส่งและการค้าปลีก และภาษีธุรกิจเฉพาะต่อสาขาการเกษตร ซึ่งมีความยืดหยุ่นระหว่าง 1.073 , 2.006 , 2.131 และ 1.420 ตามลำดับ

กุหลาบ เตชะศิริยืนยง (2548) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวโน้มรายได้การจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ และวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี โดยศึกษาความพยายามในการจัดเก็บภาษี และปัญหาอุปสรรคของการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ โดยใช้ข้อมูลทศนิยมรายไตรมาสช่วงปี 2535 – 2547 โดยวิเคราะห์ทั้งในเชิงพรรณนาและเชิงปริมาณ ในการวิเคราะห์เชิงปริมาณใช้สมการถดถอยพหุคูณ

ผลการศึกษาแนวโน้มรายได้การจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะพบว่ารายได้จากการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะมีแนวโน้มสูงขึ้นในปี 2535 – 2541 โดยในปี 2541 จัดเก็บได้สูงสุดเนื่องจากรัฐบาลใช้นโยบายกระตุ้นการขยายตัวเศรษฐกิจ โดยการลดอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ ส่วนในปี 2542 - 2546 แนวโน้มการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะลดลง เนื่องจากรัฐบาลใช้มาตรการทางด้านภาษีโดยลดอัตราภาษีธุรกิจเฉพาะสำหรับการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางค้าหรือหากำไร จากอัตราร้อยละ 3.0 เหลือร้อยละ 0.01 และเพิ่มสูงขึ้นอีกครั้งในปี 2547 เนื่องจากรัฐบาลยกเลิกมาตรการลดอัตราภาษีธุรกิจเฉพาะสำหรับการขายอสังหาริมทรัพย์เป็นทางค้าหรือหากำไร

ผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ โดยพิจารณาจากรายได้ภาษีธุรกิจเฉพาะ รายจ่ายงบประมาณ จำนวนเจ้าหน้าที่และลูกจ้างกรมสรรพากร พบว่าในปี 2536 , 2540 , 2541 และ 2547 อัตราส่วนรายได้การจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน ลดลงในอัตราที่ลดลงในปี 2536 , 2540 และ 2541 ส่วนปี 2547 อัตราส่วนรายจ่ายงบประมาณต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน เพิ่มขึ้นในอัตราที่เพิ่มขึ้นแต่น้อยกว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของรายได้การจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน และรายจ่ายงบประมาณต่อรายได้ภาษีธุรกิจเฉพาะที่จัดเก็บได้ 100 บาท ลดลงในอัตราที่ลดลง ผลการศึกษาคความพยายามในการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะของกรมสรรพากรพบว่าค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะตั้งแต่ปี 2535 - 2547 มีค่ามากกว่า 1 ทุกไตรมาส แสดงให้เห็นว่าการบริหารงานการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะของกรมสรรพากรมีประสิทธิภาพสูง ในขณะที่ผลการศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ พบว่าอัตราการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะค่อนข้างต่ำ ส่งผลให้รายได้การจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะไม่สูงมากนัก และจำนวนเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานไม่เพียงพอ ทำให้การจัดเก็บภาษีทำได้ไม่ทั่วถึง

ยรรยง คงกิจ (2547) ศึกษาเรื่อง ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 การศึกษามีวัตถุประสงค์ 3 ประการคือ (1) เพื่อศึกษาโครงสร้างการจัดเก็บภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 ในช่วงปี 2539 - 2546

และศึกษาถึงประเภทภาษีที่สำคัญที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 จัดเก็บได้ (2) เพื่อศึกษา อัตราการเติบโตของการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 และ (3) เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2

ผลการศึกษารูปแบบโครงสร้างภาษีสรรพากร ในช่วงปีงบประมาณ 2539 - 2546 พบว่าการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีส่วนสูงที่สุดของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรรวมแต่สัดส่วนดังกล่าวลดลงตามลำดับ ในขณะที่สัดส่วนของการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเพิ่มขึ้นแทน

ผลการศึกษาประสิทธิภาพหรือความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร โดยประมาณการจากการเปรียบเทียบระหว่างมูลค่าของภาษีที่จัดเก็บกับประมาณการภาษีที่จะจัดเก็บพบว่าในปีงบประมาณ 2539 มูลค่าของภาษีที่จัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2540 ถึงปี 2543 มูลค่าของภาษีที่จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ แต่มูลค่าของภาษีที่จัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการอีกครั้งหนึ่งในปีงบประมาณ 2544 ถึงปี 2546 เมื่อเปรียบเทียบระหว่างมูลค่าของภาษีสรรพากรที่จัดเก็บได้กับผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (GPP) ระหว่างปีงบประมาณ 2539 ถึงปี 2546 พบว่าสามารถจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรโดยเฉลี่ยเพียงร้อยละ 0.48 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด เมื่อพิจารณาอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรเปรียบเทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (GPP) พบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บเท่ากับ 7.21 ขณะที่อัตราการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด เท่ากับ 0.005

ผลการศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บ โดยดูจากมูลค่าผลการจัดเก็บภาษีต่ออัตรากำหนดเข้าหน้าที่สรรพากรแล้ว พบว่าจัดเก็บภาษีโดยเฉลี่ยได้ 2.612 ล้านบาทต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน ขณะที่ตัวเลขของรายได้ที่กรมสรรพากรจัดเก็บเฉลี่ย 30.352 ล้านบาทต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน และสรรพากรภาค 8 จัดเก็บได้เฉลี่ย 5.882 ล้านบาทต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน โดยมีต้นทุนการจัดเก็บ 7.74 บาท ต่อเงินภาษี 100 บาท

สำหรับผลการศึกษาดัชนีความยืดหยุ่นและความไหวตัวของภาษีสรรพากร พบว่าภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม และอากรแสตมป์ ค่าสัมประสิทธิ์ของความยืดหยุ่นและความไหวตัวมีค่ามากกว่า 1 ขณะที่ค่าสัมประสิทธิ์ดังกล่าวของภาษีสรรพากรรวมมีค่าน้อยกว่า 1 อย่างไรก็ตามผลการศึกษาไม่สามารถอธิบายถึงความสามารถในการจัดเก็บภาษีซึ่งดูได้จากความสัมพันธ์ระหว่างการเปลี่ยนแปลงของมูลค่าการจัดเก็บภาษีและการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เนื่องจากการศึกษาครั้งนี้มีข้อจำกัดทางด้านข้อมูลที่ครอบคลุมระยะเวลาเพียง 8 ปีเท่านั้น และอาจจะไม่พอเพียง นอกจากนี้ในช่วงเวลาการศึกษามีเหตุการณ์ไม่

ปกคติดั้งเดิม เช่นวิกฤติทางเศรษฐกิจในปี 2540 และการใช้มาตรการทางภาษีเพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจในปีต่อ ๆ มา ทำให้ผลการศึกษาไม่เป็นไปตามหลักการทางทฤษฎีที่ควรจะเป็น

พัชรภรณ์ ชนารุณ (2545) ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดเชียงราย ด้วยวิธีออกเก็บข้อมูลภาคสนาม สัมภาษณ์กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 2 กลุ่ม คือกลุ่มเจ้าหน้าที่สรรพากร และกลุ่มผู้มีเงินได้ โดยแบ่งกลุ่มผู้มีเงินได้ออกเป็น 3 กลุ่มคือกลุ่มผู้มีเงินได้ประเภทเงินเดือนอย่างเดียวที่เป็นข้าราชการ เป็นลูกจ้างเอกชน และผู้มีเงินได้จากการประกอบกิจการพาณิชย์ โดยใช้วิธีศึกษาเชิงพรรณนาวิเคราะห์

ผลการศึกษาพบว่าด้านเจ้าหน้าที่สรรพากรส่วนใหญ่ ยังขาดความรู้ความเข้าใจในประมวลรัษฎากร สามารถตอบปัญหาเรื่องภาษีอากรได้บางปัญหา และเห็นด้วยกับการให้ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีทางอินเทอร์เน็ต ปัญหาการปฏิบัติงานส่วนใหญ่เกิดจากผู้เสียภาษีเนื่องจากไม่ยอมรับหรือแจ้งยอดรายได้ที่แท้จริง และไม่มีความเข้าใจในโครงสร้างภาษีอากร มีความเห็นว่าวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการทำงาน สวัสดิการหรือขวัญกำลังใจในการทำงานรวมทั้งการให้ความรู้ความเข้าใจต่อผู้เสียภาษี ความซื่อสัตย์และเที่ยงธรรมของเจ้าหน้าที่ ตลอดจนการประชาสัมพันธ์ และการให้บริการที่ดีต่อผู้เสียภาษี จะเป็นปัจจัยที่มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากร ควรให้มีการปรับปรุงให้มีการหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายให้ครอบคลุมทุกลักษณะกิจการและทุกประเภทเงินได้ เพื่อสร้างความเป็นธรรม ดำเนินการประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ให้มากและเพิ่มช่องทางอำนวยความสะดวกในการชำระภาษีให้มากขึ้นเพราะการอำนวยความสะดวกและการให้บริการที่ดีแก่ผู้เสียภาษี เป็นปัจจัยสำคัญที่จะเสริมสร้างความสมัครใจในการเสียภาษีและสร้างทัศนคติที่ดีต่อกรมสรรพากร

ในด้านผู้มีเงินได้ส่วนใหญ่มีความสนใจ อยากรู้เรื่องเกี่ยวกับภาษีอากรพอสมควรและเสียภาษีเงินได้เป็นประจำทุกปี ส่วนใหญ่เต็มใจที่จะเสียภาษีให้รัฐ แต่เห็นว่ากฎหมายภาษีอากรอ่านเข้าใจยากซับซ้อน เสนอให้มีการจัดการศึกษาวิชาภาษีอากรในหลักสูตรระดับมัธยมศึกษา อยากรู้ให้มีการบรรยายและให้ความรู้เกี่ยวกับเรื่องภาษีอากรแก่ประชาชนทุกครั้งที่มีการเปลี่ยนแปลงกฎหมาย เห็นว่าความซื่อสัตย์และเที่ยงธรรมของเจ้าหน้าที่ ความเด็ดขาดของบทลงโทษผู้ที่หลีกเลี่ยงภาษีอากร ตลอดจนความสมัครใจในการเสียภาษีของประชาชน เป็นปัจจัยที่มีความสำคัญมากที่สุด ในการเพิ่มประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากร เสนอแนะให้มีการปรับปรุงบุคลากรให้มีความซื่อสัตย์สุจริตและมีอรรถาธิบายที่ดีต่อผู้เสียภาษีรวมทั้งพัฒนาปรับปรุงด้านการประชาสัมพันธ์และความรวดเร็วในการให้บริการ หาวิธีการดำเนินการกับผู้มีเงินได้ที่ยังอยู่นอกระบบให้เสียภาษีให้ทั่วถึง เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมและมีบทลงโทษที่เด็ดขาด เพื่อแก้ปัญหาการหลบเลี่ยงภาษี

ปรับปรุงโครงสร้างในเรื่องของค่าใช้จ่าย ค่าลดหย่อนและอัตราภาษีให้เหมาะสมกับสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบัน

ทิพากร นาคะผิว(2545) ศึกษาประสิทธิภาพปัญหาและอุปสรรคของระบบการกำกับดูแลผู้เสียภาษีอย่างใกล้ชิดเป็นรายสถานประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ กลุ่มตัวอย่างในการศึกษาเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานในระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีอย่างใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการในจังหวัดเชียงใหม่ จำนวน และผู้ประกอบการที่อยู่ในระบบกำกับดูแล รวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ ผลการศึกษาพบว่า การปฏิบัติงานมีประสิทธิภาพอยู่ในเกณฑ์น่าพึงพอใจ เจ้าหน้าที่มีความเห็นว่าผู้ปฏิบัติงานมีจำนวนเพียงพอ ความร่วมมือกันปฏิบัติงานระหว่างทีมกำกับดูแล ความพร้อมและความเข้าใจในหน้าที่งานอยู่ในเกณฑ์ที่ดี เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่เห็นว่า ระบบปฏิบัติงานแนวใหม่ดีกว่าระบบเดิมมาก โดยจะเห็นได้จากผลข้อมูลร้อยละ 100 เห็นว่าดีกว่าระบบเดิมซึ่งสอดคล้องกับข้อมูลด้านขั้นตอนการปฏิบัติงาน ซึ่งส่วนใหญ่เห็นว่า มีขั้นตอนการทำงานลดลง ผู้ประกอบการและเจ้าหน้าที่ได้มีโอกาสพบกัน สามารถทราบถึงภาวะที่แท้จริงของกิจการ เจ้าหน้าที่มีการออกตรวจเพื่อให้คำแนะนำเป็นรายสถานประกอบการอย่างสม่ำเสมอทำให้ผู้ประกอบการได้รับรู้เรื่องเกี่ยวกับภาษีอากร ปัญหาและแนวทางแก้ไข ซึ่งเดิมเจ้าหน้าที่กับผู้ประกอบการไม่มีโอกาสพบกัน เจ้าหน้าที่ไม่สามารถให้คำแนะนำได้เป็นการเฉพาะเจาะจงในปัญหาของผู้ประกอบการ เพราะมิได้มีการกำกับดูแลเป็นรายสถานประกอบการและไม่มีข้อมูล ผลการศึกษาด้านผู้ประกอบการซึ่งส่วนใหญ่เป็นนิติบุคคลที่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มและจ้างสำนักงานบัญชีเป็นผู้ดำเนินการภาษีอากรแทน เมื่อมีการเชิญพบสำนักงานบัญชีจะเป็นผู้มาพบแทน ทำให้เจ้าของหรือผู้ประกอบการไม่ทราบขั้นตอนการปฏิบัติทางภาษีอากร เมื่อเจ้าหน้าที่เข้าไปตรวจสอบสภาพกิจการจึงทำให้เกิดปัญหาด้านเอกสาร เช่น เอกสารสูญหาย เอกสารไม่ได้อยู่ที่ตัวผู้ประกอบการ ในด้านความรู้ความสนใจเรื่องเกี่ยวกับภาษีอากรพบว่าผู้ประกอบการเห็นว่าเจ้าหน้าที่มีความพร้อม ความเต็มใจที่จะปฏิบัติงานและมีความรู้ความสามารถเชื่อถือได้ เรื่องขั้นตอนการทำงานผู้ประกอบการเห็นว่า มีขั้นตอนที่เหมาะสม ด้านการเปลี่ยนระบบงานเดิมมาเป็นระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีโดยใกล้ชิดเป็นรายสถานประกอบการ ผู้ประกอบการเห็นว่าทำให้เกิดผลดีต่อกิจการ

ในส่วนปัญหาของผู้ปฏิบัติกรพบว่า ปัญหา อุปสรรคที่ต้องแก้ไขได้แก่ การฝึกอบรมให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ให้เข้าใจแนวทางการปฏิบัติไปในทางเดียวกัน การฝึกอบรมด้านการใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการปฏิบัติงานเพื่อให้การใช้ข้อมูลเกิดประโยชน์สูงสุด จำนวนเครื่องคอมพิวเตอร์และข้อมูลไม่เพียงพอกับการใช้งาน ตัวผู้ประกอบการไม่ให้ความร่วมมือ เช่น ไม่มาตามนัดมากที่สุด รองลงมาคือ ไม่มีเงินเสียภาษี

ด้านผู้ประกอบการพบว่ามีปัญหาคือกฎหมายภาษีอากรเข้าใจยาก มีความซับซ้อนมาก เจ้าหน้าที่นำไปปฏิบัติได้เพียงบางส่วน ปัญหาด้านเศรษฐกิจก็ถือว่าผลกระทบอย่างมากในด้านการเสียภาษีอากรของผู้ประกอบการ

ข้อเสนอแนะจากเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติงานและผู้ประกอบการ เห็นได้ว่าจะมีการศึกษาด้านขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่ ด้านการฝึกอบรมให้ความรู้ ความพร้อมทั้งด้านระบบการปฏิบัติงาน การให้บริการและเทคโนโลยี เพื่อให้เจ้าหน้าที่มีความรู้ความเข้าใจไปในทางเดียวกันเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงข้อกฎหมาย และใช้เครื่องมือเครื่องใช้ได้อย่างเกิดประโยชน์สูงสุด ด้านการจัดให้มีการประชาสัมพันธ์ ควรให้ความรู้แก่ผู้ประกอบการในด้านการเสียภาษี ตลอดจนสร้างจิตสำนึกในการเสียภาษีให้ถูกต้อง โดยจัดทำแผ่นพับ ลงโฆษณาตามสื่อต่าง ๆ ให้มากขึ้น เพื่อให้การปฏิบัติงานเกิดประสิทธิภาพสูงสุด

ปิยะ สาขาคี (2540) ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในประเทศไทย การศึกษามีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิเคราะห์ผลรายได้จากการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ผลการปฏิบัติงานตามแผนงานตรวจสอบที่ผ่านมาและศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม โดยใช้ข้อมูลทศนิยมระหว่างปีพ.ศ. 2535 - พ.ศ. 2539 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพจะพิจารณาจากผลการปฏิบัติงานตามแผนงานการตรวจสอบภาษี และพิจารณาประสิทธิภาพจากรายได้การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม รายจ่ายงบประมาณในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มและจำนวนเจ้าหน้าที่และลูกจ้างกรมสรรพากร

ผลการศึกษาพบว่า รายได้จากการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มก่อนหักคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มมีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปีแต่เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง เมื่อพิจารณารายได้จากการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มหลังหักคืนเงินภาษีมูลค่าเพิ่มพบว่าแนวโน้มเพิ่มขึ้นในอัตราที่เพิ่มขึ้น ในพ.ศ. 2536 , 2538 และ 2539 ส่วนปีพ.ศ. 2537 เพิ่มขึ้นในอัตราที่ลดลง ผลการปฏิบัติงานตามแผนงานตรวจสอบ 7 แผนงานพบว่าทั้ง 7 แผนงานมีแนวโน้มเปลี่ยนแปลงไม่มากนัก ส่วนประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริงเมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนภาษีมูลค่าเพิ่มที่ควรจัดเก็บได้ พบว่ามีแนวโน้มสูงขึ้นทุกปี สรุปได้ว่าประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของไทยมีประสิทธิภาพพอสมควร จึงควรปรับปรุงประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มของไทยมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

ประภัสสร กฤติยาภิชาติกุล (2541) ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพ การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงใหม่ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงใหม่ ว่าอยู่ในระดับใดและศึกษาถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บ

ภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงใหม่เปรียบเทียบกับประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีการค้าเดิมว่าแตกต่างกันเพียงใด โดยใช้ข้อมูลทศวรรษปฏิวัติในช่วง พ.ศ. 2535 - 2539 และประเมินผลด้วยวิธีหาค่าสัดส่วนแบบร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า ภาษีมูลค่าเพิ่มที่จัดเก็บได้จริงสูงขึ้นทุกปี และเมื่อพิจารณาสัดส่วนของภาษีมูลค่าเพิ่ม(VAT) ที่จัดเก็บได้เทียบกับมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด(GPP) หรือ VAT/GPP ปรากฏว่าเพิ่มขึ้นทุกปีจากร้อยละ 2.07 ในพ.ศ. 2536 เป็นร้อยละ 2.14 และ 2.34 ในพ.ศ. 2537 และ พ.ศ. 2538 ตามลำดับ แต่อย่างไรก็ตามสัดส่วนดังกล่าวยังคงต่ำกว่าร้อยละ 5.95 ซึ่งเป็นระดับที่มีประสิทธิภาพมากที่สุดนอกจากนี้จากการศึกษายังพบว่าโดยเฉลี่ยในพ.ศ. 2535 - พ.ศ. 2539 จังหวัดเชียงใหม่จัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มได้เพียงร้อยละ 35.51 ของประสิทธิภาพสูงสุดและประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มสูงกว่าประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีการค้าซึ่งเป็นการจัดเก็บภาษีในรูปแบบเดิม

ชาญ อ่อนน้อม (2543) ศึกษาเรื่องการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาโครงสร้างของระบบภาษีเงินได้ในประเทศไทยประกอบด้วยภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยศึกษาถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคลและศึกษาถึงบทบาทของภาษีในการหารายได้และการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ โดยทำการศึกษาเพื่อหาค่าสัดส่วนรายรับจากภาษีเงินได้ของรัฐบาลซึ่งจะแสดงถึงความสามารถในการหารายได้ของภาษีอากร สัดส่วนรายรับจากภาษีเงินได้ของรัฐบาลกับรายจ่ายที่ใช้ในการจัดเก็บและอัตราค่าจ้างหน้าที่ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี นอกจากนี้ยังศึกษาถึงค่าความลอยตัวของภาษีอากร(tax buoyancy) ซึ่งเป็นตัววัดการตอบสนองของรายได้ภาษีอากรทั้งหมดที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(GDP) และค่าความยืดหยุ่นของภาษีอากร(tax elasticity) ซึ่งวัดการตอบสนองอัตโนมัติของรายได้ภาษีอากรที่มีต่อการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(GDP) ด้วยวิธีการประมาณค่าความยืดหยุ่นและค่าความลอยตัว

ผลการศึกษาพบว่า ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดามีสัดส่วนในการหารายได้ลดลงในขณะที่ภาษีเงินได้นิติบุคคลมีสัดส่วนในการหารายได้เพิ่มขึ้น ค่าความยืดหยุ่นและค่าความลอยตัวของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา พบว่ามีค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.1245 และค่าความลอยตัวของภาษีมียค่าเท่ากับ 1.1243 แสดงว่าระบบภาษีทำหน้าที่ในการหารายได้และรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจโดยอัตโนมัติได้ดีกว่าการใช้มาตรการภาษีของรัฐบาล ส่วนค่าความยืดหยุ่นและค่าความลอยตัวของภาษีเงินได้นิติบุคคลพบว่าค่าความยืดหยุ่นเท่ากับ 1.4089 และค่าความลอยตัวของภาษีมียค่าเท่ากับ 1.3631 แสดงให้เห็นว่าระบบภาษีอากรทำหน้าที่ในการหารายได้และรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ

โดยอัตโนมัติได้ดีกว่าการใช้มาตรการภาษีของรัฐบาล ดังนั้นความสามารถในการหารายได้ของรัฐบาลและการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจในระบบภาษีอากรจะทำหน้าที่โดยอัตโนมัติด้วยตัวเองได้ดีกว่าการใช้มาตรการภาษีของรัฐบาล

จากการทบทวนวรรณกรรมข้างต้น พบว่าการศึกษาที่ผ่านมาเป็นการศึกษาถึงประสิทธิภาพและความพยายามในการจัดเก็บภาษี โดยศึกษาถึงโครงสร้าง บทบาทของภาษีในการหารายได้และการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจ การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างรายได้จากภาษีอากรกับผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ วิเคราะห์เปรียบเทียบรายได้ภาษีแต่ละประเภทที่จัดเก็บได้จริงกับรายได้ภาษีที่ควรจะได้ในแต่ละประเภท เพื่อวิเคราะห์ถึงความพยายามในการจัดเก็บภาษีและประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีของหน่วยจัดเก็บ

สำหรับงานวิจัยครั้งนี้ผู้ศึกษาได้นำวิธีการศึกษาของกุหลาบ เตชะศิริยีนง ซึ่งได้ศึกษาวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ ประกอบกับของ วชิรา หล้าประมุค ซึ่งได้ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรจังหวัดเชียงใหม่ และการศึกษาของยรรยง คงกิจ ที่ศึกษาเรื่องประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 เป็นแนวทางในการวิเคราะห์ประสิทธิภาพและความพยายามในการจัดเก็บภาษี การศึกษาครั้งนี้เป็นการศึกษาถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี โดยพิจารณาจากผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรรายจ่ายงบประมาณ จำนวนเจ้าหน้าที่และลูกจ้างสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี และศึกษาถึงความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร พร้อมทั้งศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร ซึ่งได้ศึกษาเฉพาะมิติทางด้านเจ้าหน้าที่และลูกจ้างเท่านั้น ได้นำแนวทางการศึกษาของพัชรกรรณ์ ธนารุณ ที่ได้ศึกษาปัญหาและอุปสรรคของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาในจังหวัดเชียงรายเป็นแนวทางในการศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี และแตกต่างจากการศึกษาของ ยรรยง คงกิจ ที่ได้ศึกษาถึงดัชนี ความยืดหยุ่น และความไหวตัวของภาษีสรรพากร แต่การศึกษาครั้งนี้ไม่ได้ศึกษาถึงดัชนี ความยืดหยุ่น และความไหวตัวของภาษีสรรพากร เนื่องจากจากการศึกษาวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องพบว่าความยืดหยุ่น และความไหวตัวของภาษีสรรพากร จะมีแนวโน้มมีค่ามากกว่าหนึ่งซึ่งแสดงว่าระบบภาษีสรรพากรดังกล่าวมีความสามารถในการรักษาเสถียรภาพทางเศรษฐกิจอยู่ในเกณฑ์สูง และมีความสามารถในการหารายได้ให้แก่รัฐอยู่ในเกณฑ์สูง ตามลำดับ

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการศึกษาครั้งนี้ต้องการศึกษาถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี โดยพิจารณาจากรายได้การจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ อากรแสตมป์ และรายได้อื่นๆ รายจ่ายเงินงบประมาณทั้งสิ้น ทั้งหมวดเงินเดือนและค่าจ้าง หมวดค่าตอบแทนใช้สอยและวัสดุ หมวดค่าสาธารณูปโภคและหมวดรายจ่ายอื่น จำนวนเจ้าหน้าที่และลูกจ้างในสังกัด สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี นอกจากนี้ยังศึกษาถึงโครงสร้างการจัดเก็บภาษีสรรพากร และประเภทภาษีที่สำคัญที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานีสามารถจัดเก็บได้และเพื่อศึกษาแนวโน้มการจัดเก็บภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี สำหรับการศึกษาค้นคว้าและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษี ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี จะใช้แบบสอบถามถามเจ้าหน้าที่สรรพากร เพื่อสรุปผลว่าในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรในท้องที่จังหวัดอุบลราชธานีนั้น มีปัญหาและอุปสรรคอะไรบ้างและสิ่งใดมีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บ และมีข้อเสนอแนะอย่างไร ดังนั้น วิธีการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากร ได้แบ่งหัวข้อการศึกษาออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 โครงสร้างการจัดเก็บภาษีและแนวโน้มในการจัดเก็บภาษีสรรพากร

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร

ตอนที่ 3 การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีสรรพากร

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ในการศึกษาและวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้เป็นข้อมูลในการวิเคราะห์ได้แก่

1.1 ผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรและประมาณการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี และของกรมสรรพากร งบประมาณค่าใช้จ่ายของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 - 2550 ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)จังหวัดอุบลราชธานี ปีพ.ศ. 2541 - 2549

1.2 กลุ่มเจ้าหน้าที่สรรพากร และลูกจ้างของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ในการศึกษานี้จะใช้แบบสอบถามแล้ววิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการสอบถามด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ประกอบไปด้วยสถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Method) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด การสร้างตารางคำนวณ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่ามัธยฐาน (Median)

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ข้อมูลที่ใช้ทำการศึกษาคั้งนี้เป็นข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) และข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ดังนี้

1. ข้อมูลปฐมภูมิ (Primary Data) โดยการสร้างแบบสอบถามและใช้สอบถามกลุ่มเจ้าหน้าที่สรรพากรและลูกจ้างที่มีหน้าที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร ในสังกัดสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา จำนวน 21 สาขาและสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ประกอบด้วยรายละเอียด 4 ส่วน ดังนี้คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งประกอบไปด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพการสมรส ตำแหน่ง ระดับตำแหน่ง ระยะเวลาในการทำงาน รายได้ต่อเดือน จำนวน 8 ข้อเป็นคำถามเลือกตอบ

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน ซึ่งประกอบไปด้วยการได้รับการฝึกอบรมความรู้เกี่ยวกับประมวลรัษฎากร ความสามารถในการตอบปัญหาภาษีอากร ความคิดเห็นต่อการที่กรมสรรพากรมีช่องทางอำนวยความสะดวกโดยให้ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีทางอินเตอร์เน็ต ปัญหาที่พบในการจัดเก็บภาษีอากร การยื่นแบบฯ ของผู้เสียภาษี จำนวนเงินภาษีที่ต้องชำระในรูปแบบแสดงรายการ ความคิดเห็นต่อตัวภาษีที่ได้จากการชำระ ภาษีที่ชำระจากการประเมิน จำนวน 9 ข้อ เป็นคำถามให้เลือกคำตอบและให้ลงรายละเอียดของคำตอบ

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็น เป็นคำถามที่ให้แสดงความคิดเห็นว่า สิ่งที่กำหนดให้ มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บหรือไม่ โดยมีคำตอบให้เลือกเป็นหมายเลขที่ใช้แทนค่าดังนี้

5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง	: สำคัญมากที่สุด	: มากที่สุด
4 หมายถึง เห็นด้วย	: สำคัญมาก	: มาก
3 หมายถึง ไม่แน่ใจ	: สำคัญปานกลาง	: ปานกลาง
2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย	: สำคัญน้อย	: น้อย

1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง : สำคัญน้อยที่สุด : น้อยที่สุด
ประกอบไปด้วยคำถาม 2 หัวข้อ โดยหัวข้อที่ 1 จะเป็นคำถามที่ไ้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับ
หน่วยงาน จะประกอบด้วยข้อย่อย 12 ข้อ หัวข้อที่ 2 จะเป็นคำถามเกี่ยวกับผู้เสียภาษี ประกอบด้วย
12 ข้อเช่นกัน

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ เป็นคำถามเกี่ยวกับปัญหาและอุปสรรคที่เจ้าหน้าที่พบในการ
ปฏิบัติงาน เป็นคำถามอัตนัย คือ เติมข้อความ โดยการตั้งคำถามเพื่อให้ได้คำตอบเฉพาะเรื่อง
ประกอบด้วยคำถามจำนวน 4 ข้อ คือ

1. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของกรมสรรพากร
2. ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างภาษีและวิธีการคำนวณภาษีสรรพากร ตลอดจนจนถึง
อัตราภาษี มีความเหมาะสมและเป็นธรรมอย่างไรจะเป็นคำถามเกี่ยวกับ
3. ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการจัดเก็บภาษีสรรพากร
4. ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีสรรพากรที่พบในการปฏิบัติหน้าที่

2. ข้อมูลทุติยภูมิ (Secondary Data) ได้แก่

2.1 ข้อมูลผลการจัดเก็บรายได้และข้อมูลประมาณการรายได้ภาษีสรรพากรภาษีอากรของ
สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานีและของกรมสรรพากร จากรายงานสถิติผลการจัดเก็บภาษี
อากร ในช่วงปีงบประมาณ 2541 - 2550 จำนวน 10 ปี ซึ่งเก็บรวบรวมจากฝ่ายวางแผนและ
ประเมินผล และเครือข่ายราชการ

2.2 ข้อมูลการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสำคัญของระบบภาษีสรรพากร จากเอกสารรายงาน
ประจำปีของกรมสรรพากร หนังสือ วารสารต่าง ๆ และจากสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ โดยสืบค้น
จากเว็บไซต์กรมสรรพากร <http://www.rd.go.th> และระบบอินเทอร์เน็ต <http://rdsrv.rd.go.th>

2.3 ข้อมูลค่าใช้จ่ายงบประมาณเงินเดือน ค่าจ้าง ค่าตอบแทน ค่าสาธารณูปโภคฯ จำนวน
บุคลากร จากฝ่ายบริหารทั่วไป สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี จากฝ่ายบัญชีและ
งบประมาณ กรมสรรพากร และสำนักงบประมาณ

2.4 ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดอุบลราชธานี จากบัญชีรายได้ประชาชาติจากระบบ
ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ จากสำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม
แห่งชาติ ที่ <http://www.nesdb.go.th>

2.5 ข้อมูลหน่วยงานราชการต่าง ๆ ได้แก่ กระทรวงการคลัง กรมสรรพากร กรมบัญชีกลาง
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง
ตลอดจนข้อมูลทางสถิติและเอกสารงานวิจัยต่างๆที่เกี่ยวข้อง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

เป็นการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) เพื่อศึกษาถึงโครงสร้างการจัดเก็บภาษีและแนวโน้มการจัดเก็บภาษีสรรพากรและวิเคราะห์ถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร โดยพิจารณาจากผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร ประมาณการรายได้ภาษีสรรพากร รายจ่ายงบประมาณ จำนวนเจ้าหน้าที่และลูกจ้าง ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ในช่วงปีงบประมาณ 2541 – 2550 ซึ่งรายจ่ายงบประมาณที่นำมาคำนวณเป็นรายจ่ายงบประมาณรวมที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีทุกประเภท ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี เนื่องจากไม่สามารถแยกค่าใช้จ่ายออกได้ว่าเป็นค่าใช้จ่ายเฉพาะในการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภทเท่าใด โดยจะแบ่ง การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อให้เกิดความชัดเจนออกเป็น 3 ตอน ตอนแรก เป็นการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 ตอนที่ 2 เป็นการวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 และตอนที่ 3 เป็นการวิเคราะห์เพื่อทราบปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ว่ามีปัญหาและอุปสรรคและข้อเสนอแนะอะไรบ้าง

ตอนที่ 1 โครงสร้างการจัดเก็บภาษีและแนวโน้มในการจัดเก็บภาษีสรรพากร

โดยพิจารณาจากรายได้การจัดเก็บภาษีสรรพากร ในช่วงปีงบประมาณ 2541 – 2550

การวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1

1) ข้อมูลที่นำมาใช้ในการวิเคราะห์ได้แก่ ข้อมูลเกี่ยวกับโครงสร้างการจัดเก็บภาษี ซึ่งประเภทภาษีที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานีมีหน้าที่จัดเก็บเองได้แก่ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ อากรแสตมป์ และรายได้อื่น ข้อมูลผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรในแต่ละปีงบประมาณ ข้อมูลประมาณการรายได้ภาษีสรรพากรรวมทั้งข้อมูลการจัดเก็บภาษีที่ส่วนราชการอื่นมีหน้าที่จัดเก็บและนำเสนอให้ได้แก่สำนักงานคลังจังหวัด สำนักงานศุลกากรจังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัด สำนักงานขนส่งจังหวัด

2) การวิเคราะห์ข้อมูลจะทำโดยวิเคราะห์รายละเอียดเกี่ยวกับโครงสร้างการบริหารการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี โดยใช้ข้อมูลระดับสรรพากรพื้นที่และระดับสรรพากรพื้นที่สาขา แสดงรายละเอียดผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรแต่ละประเภทภาษีในช่วงปีงบประมาณ 2541 – 2550 และหาสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรแต่ละประเภทเปรียบเทียบกับผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรรวม ซึ่งการเปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงผลการจัดเก็บของแต่ละ

ละประเภทภาษีในแต่ละปีงบประมาณจะแสดงให้เห็นถึงอัตราเพิ่มขึ้นหรือลดลงของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากร การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้สถิติเชิงพรรณนา และนำเสนอในรูปแบบตาราง แสดงสัดส่วนเป็นร้อยละ พร้อมนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิ

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร

โดยพิจารณาจากรายได้การจัดเก็บภาษีสรรพากร ประมาณการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร รายจ่ายงบประมาณ จำนวนเจ้าหน้าที่และลูกจ้าง ในช่วงปีงบประมาณ 2541 - 2550 ซึ่งรายจ่ายงบประมาณที่นำมาคำนวณเป็นรายจ่ายงบประมาณรวมที่ใช้ในการจัดเก็บภาษีทุกประเภทของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี เนื่องจากไม่สามารถแยกค่าใช้จ่ายออกได้ว่าเป็นค่าใช้จ่ายเฉพาะในการจัดเก็บภาษีแต่ละประเภทเท่าใด ศึกษาและวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรกับอัตราการเจริญเติบโตของจังหวัดอุบลราชธานี โดยเปรียบเทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) และวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรทั้งประเทศกับอัตราการเจริญเติบโตของประเทศ โดยเปรียบเทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้สถิติเชิงพรรณนา และนำเสนอในรูปแบบตาราง แสดงสัดส่วนเป็นร้อยละ พร้อมนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิ

การวิเคราะห์ตามวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2

1) ข้อมูลที่นำมาใช้ในการศึกษาและวิเคราะห์ได้แก่ ข้อมูลการจัดเก็บภาษีสรรพากร และประมาณการรายได้ภาษีสรรพากร ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ข้อมูลผลิตภัณฑ์จังหวัดอุบลราชธานี ข้อมูลผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ข้อมูลอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และงบประมาณรายจ่ายในแต่ละปีงบประมาณ

2) วิเคราะห์รายละเอียดผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรรวมเทียบสัดส่วนร้อยละต่อภาษีสรรพากรรวมที่จัดเก็บได้ และเทียบสัดส่วนร้อยละจำนวนภาษีสรรพากรรวมต่อผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) และเทียบสัดส่วนร้อยละจำนวนการจัดเก็บแต่ละประเภทต่อผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) และวิเคราะห์รายละเอียดผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรรวมทั้งกรมสรรพากรจัดเก็บเทียบสัดส่วนร้อยละต่อภาษีสรรพากรรวมที่จัดเก็บได้ และเทียบสัดส่วนร้อยละจำนวนการจัดเก็บของกรมสรรพากรทั้งประเทศต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ค่าดัชนีหรือค่าสัดส่วนภาษีสรรพากรที่หาได้ จะทำให้ทราบผลการทำงานของภาษีสรรพากร การเปลี่ยนแปลงในส่วนประกอบโครงสร้างของระบบ

ภาษีสรรพากรว่าเคลื่อนไหวในลักษณะใด เป็นผลมาจากภาษีสรรพากรประเภทใดเป็นสำคัญ การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้สถิติเชิงพรรณนา และนำเสนอในรูปแบบตารางแสดงเป็นร้อยละ พร้อมนำเสนอในรูปแบบแผนภูมิภาพ โดยสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรต่อผลิตภัณฑ์จังหวัด (GPP) แสดงเป็นสมการได้ดังนี้

$$Tr = T/Y$$

โดย Tr = สัดส่วนของภาษีสรรพากร (Tax Ratio)
 T = รายได้จากภาษีสรรพากรแต่ละประเภท
 Y = ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP)

และสัดส่วนภาษีสรรพากรดังกล่าว สามารถคำนวณสัดส่วนของภาษีสรรพากรแต่ละประเภท เปรียบเทียบกับภาษีสรรพากรรวมที่สามารถจัดเก็บได้ แสดงเป็นสมการได้ดังนี้

$$Tr = T/Y$$

โดย Tr = สัดส่วนของภาษีสรรพากร (Tax Ratio)
 T = รายได้จากภาษีสรรพากรแต่ละประเภท
 TT = รายได้จากภาษีสรรพากรรวม

3) การวิเคราะห์ประสิทธิภาพ ในการจัดเก็บภาษีสรรพากร โดยการหาสัดส่วนของภาษีสรรพากรแต่ละประเภทเทียบกับภาษีสรรพากรโดยรวมที่จัดเก็บได้ และการหาระดับความพยายามในการจัดเก็บภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตามแนวคิดเกี่ยวกับการวัดประสิทธิภาพ ในรายงานการวิจัยเรื่องการสำรวจความรู้ว่าด้วยภาษีอากรในเมืองไทย ของรังสรรค์ ฐนะพรพันธุ์ (2527 : 201 - 203) โดยใช้สมการดังนี้

$$E = [T/Y] / [\hat{T}/Y]$$

โดยที่ E = ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี
 T = รายได้ภาษีสรรพากรที่จัดเก็บได้จริง
 \hat{T} = รายได้ภาษีสรรพากรที่คาดว่าจะเก็บได้
 Y = ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด
 T/Y = สัดส่วนของภาษีอากรที่จัดเก็บได้จริงต่อ GPP
 \hat{T}/Y = ประสิทธิภาพการสัดส่วนของภาษีอากรต่อ GPP หรือสมรรถวิสัยในการจัดเก็บภาษี

ค่าความพยายาม (E) ที่คำนวณได้ถือเป็นเครื่องชี้วัดผลการจัดเก็บภาษีอากรตามหลักเกณฑ์ ดังนี้

ค่า $E = 1$ หมายความว่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีสรรพากรอยู่ในระดับปกติหรือระดับที่ยอมรับได้

ค่า $E < 1$ หมายความว่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีสรรพากรอยู่ในระดับต่ำกว่าปกติต้องมีการแก้ไขปรับปรุง

ค่า $E > 1$ หมายความว่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีสรรพากรอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ นอกจากนั้นจะทำการศึกษาและวิเคราะห์ผลการจัดเก็บภาษีสรรพากร ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ในแต่ละประเภทภาษีเปรียบเทียบกับประมาณการหรือเป้าหมายที่กรมสรรพากรกำหนด

ตอนที่ 3 การศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร

หลังจากผู้ศึกษาได้เก็บรวบรวมข้อมูลจากการออกแบบสอบถามแล้ว ได้ทำการบรรณาธิกรณข้อมูลรอบแรก โดยได้ตรวจสอบแก้ไขข้อมูลที่อยู่ในแบบสอบถาม ให้มีความสมบูรณ์มากที่สุดเท่าที่จะทำได้และนำมาลงรหัสหมายเลขลำดับแบบสอบถามทุกชุดและให้รหัส แล้วทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์ โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ประกอบไปด้วยสถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Method) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

จากการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) ซึ่งได้แยกการวิเคราะห์ ออกเป็น 3 ตอน คือ

ตอนที่ 1 การวิเคราะห์โครงสร้างการจัดเก็บภาษีและแนวโน้มการจัดเก็บภาษีสรรพากร

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร

ตอนที่ 3 การศึกษาปัญหาอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีสรรพากร

ปรากฏผล ดังนี้

ตอนที่ 1. โครงสร้างการจัดเก็บภาษีและแนวโน้มการจัดเก็บภาษีสรรพากร

กรมสรรพากรได้กำหนดเป้าหมายหรือประมาณการจัดเก็บภาษีอากรให้สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี จัดเก็บภาษีสรรพากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550 ปรากฏ ดังตารางที่ 4.1 ซึ่งเป็นเป้าหมายหลักในการบริหารการจัดการจัดเก็บภาษีอากรและมีโครงสร้างการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรที่ใช้จัดเก็บอยู่ในปัจจุบัน 6 ประเภทคือ ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม ภาษีธุรกิจเฉพาะ อากรแสตมป์ และรายได้อื่นๆ

ตารางที่ 4.1 ประมาณการรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 - 2550

หน่วย : ล้านบาท

ประเภท ภาษี	ปีงบประมาณ									
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
เงินได้ บุคคล ธรรมดา	437.870	444.598	393.437	264.683	276.538	274.477	279.250	291.804	329.8	440.722
เงินได้นิติ บุคคล	150.426	89.487	98.207	105.407	99.421	118.268	132.170	318.545	278.185	263.896
มูลค่าเพิ่ม	235.375	192.816	165.304	161.935	188.322	318.175	386.517	408.003	460.535	618.112
ธุรกิจเฉพาะ	110.851	88.593	124.795	33.73	24.091	25.313	20.867	52.698	85.057	80.319
อากร แสตมป์	42.145	20.453	23.663	32.437	30.328	37.493	45.438	63.117	63.358	74.462
รายได้อื่น	1.957	2.259	1.927	1.683	1.612	1.254	1.109	1.265	2.044	1.843
รวม	978.624	838.206	807.333	599.875	620.312	774.980	865.351	1,135.432	1,218.979	1,479.354

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

หมายเหตุ เป็นประมาณการรายได้ภาษีสรรพากรรวมทั้งสิ้น

1. ผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร ระหว่างปีงบประมาณ 2541 – 2550

1.1 ผลการจัดเก็บภาษีอากรรวม

ผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรรวมทั้งสิ้นของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี คือ ผลการจัดเก็บภาษีอากรรวมทั้งที่จัดเก็บเองและหน่วยงานอื่นจัดเก็บและนำส่งให้ โดยจำแนกตาม ประเภทภาษี ระหว่างปีงบประมาณ 2541-2550 ดังตารางที่ 4.2

พิจารณาจากตารางที่ 4.2 ตารางที่ 4.3 และแผนภูมิที่ 1.1 พบว่าประเภทภาษีที่มีสัดส่วนสำคัญต่อการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ระหว่างปีงบประมาณ 2541 – 2550 คือ ภาษีมูลค่าเพิ่มโดยมีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 35.84 ของผลการจัดเก็บรวมตามลำดับ โดยมีสัดส่วนการจัดเก็บเพิ่มขึ้น คือสัดส่วนได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 22.80 ของผลการจัดเก็บรวมในปีงบประมาณ 2541 เป็นร้อยละ 36.20 ในปีงบประมาณ 2550 สาเหตุที่สัดส่วน ภาษีมูลค่าเพิ่มมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นเนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงระบบการบริหารจัดเก็บโดยมีการปรับเปลี่ยนภาระหน้าที่ในการติดตามจัดเก็บโดยเปลี่ยนฝ่ายตรวจปฏิบัติการและฝ่ายสืบสวนและตรวจสอบ มาเป็นทีมกำกับดูแลโดยใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและให้เป็นปัจจุบัน

ประเภทภาษีที่มีสัดส่วนสำคัญลำดับที่ 2 คือภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา มีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 35.80 ของผลการจัดเก็บรวมตามลำดับ ซึ่งแตกต่างกันเล็กน้อยกับ สัดส่วนการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มและมีสัดส่วนการจัดเก็บลดลงคือสัดส่วนได้ลดลงจากร้อยละ 53.23 ในปีงบประมาณ 2541 เหลือร้อยละ 34.77 ในปีงบประมาณ 2550 แต่ปีที่มีสัดส่วนการจัดเก็บสูงสุดคือปีงบประมาณ 2541 มีสัดส่วนการจัดเก็บร้อยละ 53.23 ในระยะเวลาดังกล่าวภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาได้มีบทบาทต่อการจัดเก็บลดลงเนื่องจากหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจมีการปิดกิจการสถาบันการเงิน 56 แห่งและมีการ ลด เลิกการจ้างงานภาคเอกชนและมีมาตรการต่าง ๆ ที่รัฐบาลใช้ในการบรรเทาภาระภาษีและเพื่อส่งเสริมสนับสนุนกิจกรรมทางเศรษฐกิจและสังคมบางอย่างมากกว่าเพิ่มรายได้ให้แก่รัฐ ได้แก่ การยกเว้นเงินได้สุทธิต่างที่ไม่ต้องนำมารวมคำนวณ การเพิ่มค่าลดหย่อนสำหรับค่าอุปการะ เลี้ยงดูบุตร เป็นต้น

ประเภทภาษีที่มีสัดส่วนสำคัญลำดับที่ 3 คือภาษีเงินได้นิติบุคคล โดยมีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 17.91 บทบาทการจัดเก็บเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ กล่าวคือสัดส่วนได้เพิ่มจากร้อยละ 10.43 ในปีงบประมาณ 2541 เป็นร้อยละ 18.67 ในปีงบประมาณ 2550 ประเภทภาษีที่มีสัดส่วนสำคัญลำดับที่ 4 ได้แก่ภาษีธุรกิจเฉพาะ มีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 5.53 โดยในปีงบประมาณ 2541 มีสัดส่วนการจัดเก็บร้อยละ 10.16 ของผลการจัดเก็บรวม แต่สัดส่วนต่อการจัดเก็บลดลงเรื่อยๆ คือคงเหลือสัดส่วนการจัดเก็บในปีงบประมาณ 2550 เพียงร้อยละ 5.26 เท่านั้น ทั้งนี้ เนื่องจากการลดอัตราภาษีธุรกิจเฉพาะเพื่อกระตุ้นธุรกิจภาคก่อสร้างิมทรัพย์ตั้งแต่ปี 2543 เป็นต้นมา

ส่วนประเภทภาษีที่เหลือ 2 ประเภทคืออากรแสตมป์ และรายได้อื่น ๆ นั้น มีสัดส่วนต่อผลการจัดเก็บค่อนข้างน้อยคือมีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยเพียงร้อยละ 4.72 และร้อยละ 0.20 ตามลำดับเท่านั้น ตารางที่ 4.2 ผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

หน่วย : ล้านบาท

ประเภทภาษี	ปีงบประมาณ									
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	436.438	363.437	249.323	246.261	265.594	281.859	290.467	313.649	382.432	521.811
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	85.552	97.56	103.787	91.075	117.709	123.714	283.215	248.020	245.780	280.275
ภาษีการค้า	0	0.051	0.002	0.021	0	0	0.001	0	0	0
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	186.951	170.215	151.035	177.418	297.792	377.011	395.006	407.454	648.903	543.301
ภาษีธุรกิจเฉพาะ	83.299	52.977	38.656	22.764	24.041	21.378	45.041	79.006	70.889	79.044
อากรแสตมป์	25.324	23.424	28.456	28.957	33.381	44.541	54.793	59.702	68.545	74.538
รายได้อื่น	2.365	1.870	1.778	1.422	1.453	1.661	1.602	2.269	1.980	1.995
รวม	819.929	709.534	573.037	567.918	739.970	850.164	1,070.125	1,110.100	1,418.529	1,500.964

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

ตารางที่ 4.3 แสดงสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีอากรรวมของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

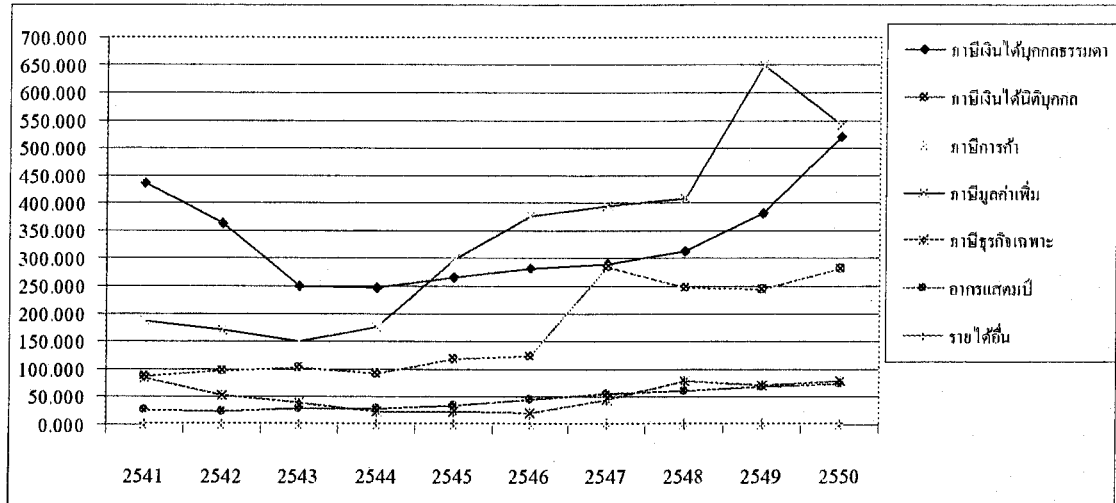
หน่วย : ร้อยละ

ประเภทภาษี	ปีงบประมาณ										ค่าเฉลี่ย (Average)
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	53.23	51.22	43.51	43.36	35.89	33.15	27.14	28.25	26.96	34.77	35.80
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	10.43	13.75	18.11	16.04	15.91	14.55	26.47	22.34	17.33	18.67	17.91
ภาษีการค้า	0.00	0.01	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	22.80	23.99	26.36	31.24	40.24	44.35	36.91	36.70	45.74	36.20	35.84
ภาษีธุรกิจเฉพาะ	10.16	7.47	6.74	4.01	3.25	2.51	4.21	7.12	5.00	5.26	5.53
อากรแสตมป์	3.09	3.30	4.97	5.10	4.51	5.24	5.12	5.38	4.83	4.97	4.72
รายได้อื่น	0.29	0.26	0.31	0.25	0.20	0.20	0.15	0.21	0.14	0.13	0.20
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : คำนวณจากตารางที่ 4.2

แผนภูมิที่ 4.1 แสดงผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

หน่วย : ล้านบาท

ที่มา : จากตารางที่ 4.2

1.2 ผลการจัดเก็บภาษีอากรจำแนกตามรูปแบบการจัดเก็บและประเภทภาษี

เมื่อพิจารณาผลการจัดเก็บของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี จำแนกตามรูปแบบการจัดเก็บและประเภทภาษี โดยจำแนกออกเป็น 2 รูปแบบการจัดเก็บคือสรรพากรจัดเก็บเอง และหน่วยงานอื่นจัดเก็บและนำส่งให้ ปรากฏ ดังตารางที่ 4.4 และตารางที่ 4.5 จะพบว่าผลการจัดเก็บภาษีอากรที่สรรพากรจัดเก็บเองนั้น ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550 มีสัดส่วนผลการจัดเก็บเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 74.04 ของผลการจัดเก็บรวม และผลการจัดเก็บที่หน่วยงานอื่นจัดเก็บให้ นั้นมีสัดส่วนผลการจัดเก็บเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 25.96 ของผลการจัดเก็บรวม โดยมีหน่วยงานสำคัญที่จัดเก็บภาษีอากรและนำส่งให้สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานีคือสำนักงานคลังจังหวัด สำนักงานที่ดินจังหวัด ด้านศุลกากร และสำนักงานขนส่งจังหวัด ซึ่งสำนักงานคลังจังหวัด เป็นหน่วยงานอื่นที่มีบทบาทสำคัญในการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี มีสัดส่วนผลการจัดเก็บเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 9.75 ของผลการจัดเก็บรวม อันดับถัดไปคือสำนักงานที่ดินจังหวัด ด้านศุลกากร ขนส่งจังหวัด โดยมีสัดส่วนเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 8.66 ร้อยละ 6.16 และร้อยละ 1.37 ตามลำดับ

ตารางที่ 4.4 ผลการจัดเก็บภาษีอากรจำแนกตามรูปแบบการจัดเก็บและประเภทภาษีของสำนักงาน
สรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541- 2550

หน่วย : ล้านบาท

ประเภท ภาษี	ปีงบประมาณ									
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
ภาษีเงินได้ บุคคล ธรรมดา	340.752	279.807	176.254	167.573	176.435	176.082	165.930	188.285	245.198	358.844
ภาษีเงินได้ นิติบุคคล	46.767	53.634	62.326	60.586	80.921	89.130	260.668	217.648	219.562	253.329
ภาษีมูลค่า เพิ่ม	172.844	159.521	128.908	128.710	235.140	283.945	322.382	347.836	486.646	512.362
ภาษีธุรกิจ เฉพาะ	83.297	43.874	29.062	22.236	21.583	20.640	23.670	25.106	31.488	32.379
อากร แสตมป์	12.478	10.841	12.690	12.639	13.963	16.962	19.487	21.906	28.933	30.463
รายได้อื่น	2.365	1.921	1.779	1.443	1.454	1.661	1.602	2.269	1.980	1.995
รวม สรรพากร จัดเก็บ	658.505	549.598	411.019	393.187	529.496	588.420	793.739	803.050	1,013.807	1,189.372
หน่วยงาน อื่นจัดเก็บ ไว้	161.424	159.937	162.015	174.730	210.472	261.709	276.384	307.050	404.721	311.591
คลังหัก ณ ที่จ่าย	101.575	101.335	86.155	78.714	89.967	90.638	78.878	78.244	91.372	115.854
ศุลกากร	14.107	10.694	22.127	48.708	62.652	93.066	72.625	59.618	162.257	30.939
ที่ดิน	39.742	41.386	44.337	36.493	45.160	64.373	108.975	152.746	133.262	143.750
ขนส่ง	6.00	4.522	9.396	10.815	12.693	13.633	15.907	16.442	17.830	21.048
รวมทุก หน่วย จัดเก็บ	819.929	709.535	573.034	567.917	739.968	850.129	1,070.123	1,110.100	1,418.528	1,500.964

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

ตารางที่ 4.5 แสดงสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีอากรจําแนกตามรูปแบบการจัดเก็บและประเภทภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550

หน่วย : ร้อยละ

ประเภทภาษี	ปีงบประมาณ										
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	ค่าเฉลี่ย
ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	41.56	39.44	30.76	29.51	23.84	20.71	15.51	16.96	17.29	23.91	24.31
ภาษีเงินได้นิติบุคคล	5.70	7.6	10.88	10.67	10.94	10.48	24.36	19.61	15.48	16.88	14.36
ภาษีมูลค่าเพิ่ม	21.08	22.48	22.5	22.66	31.78	33.40	30.13	31.33	34.31	34.14	29.68
ภาษีธุรกิจเฉพาะ	10.16	6.18	5.07	3.92	2.92	2.43	2.21	2.26	2.22	2.16	3.56
อากรแสตมป์	1.52	1.53	2.21	2.23	1.89	0.20	1.82	1.97	2.04	2.03	1.93
รายได้อื่นๆ	0.29	0.27	0.31	0.25	0.20	0.20	0.15	0.20	0.14	0.13	0.20
รวมสรรพากรจัดเก็บ	80.31	77.46	71.73	69.23	71.56	69.22	74.17	72.34	71.47	79.24	74.04
คลังหัก ณ ที่จ่าย	12.39	14.28	15.04	13.86	12.160	10.66	7.37	7.05	6.44	7.72	9.75
ศุลกากร	1.72	1.51	3.86	8.58	8.470	10.95	6.79	5.37	11.44	2.06	6.16
ที่ดิน	4.85	5.83	7.74	6.43	6.100	7.57	10.18	13.76	9.39	9.58	8.66
ขนส่ง	0.73	0.64	1.64	1.90	1.72	1.60	1.49	1.48	1.26	1.40	1.37
หน่วยงานอื่นจัดเก็บให้	19.69	22.54	28.27	30.77	28.44	30.78	25.83	27.66	28.53	20.76	25.96
รวมทุกหน่วยจัดเก็บ	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : คำนวณจากตารางที่ 4.4

1.3 ผลการจัดเก็บภาษีอากรจําแนกตามหน่วยงานย่อย

สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี มีสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเป็นหน่วยงานย่อยทำหน้าที่ในการจัดเก็บภาษี จำนวน 21 พื้นที่สาขา พิจารณาจากตารางที่ 4.6 และ 4.7 จะพบว่าเมื่อพิจารณาเฉพาะผลการจัดเก็บที่สรรพากรจัดเก็บเองแล้ว สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเมืองอุบลราชธานี สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาสว่างวีระวงศ์ และ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาวารินชำราบ เป็นหน่วยงานที่มีบทบาทสำคัญมากในการจัดเก็บภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี โดยสัดส่วนการจัดเก็บภาษีรวมทั้ง 3 หน่วยงาน มีค่าเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 58.06 ร้อยละ 13.96 และร้อยละ 10.55 ของผลการจัดเก็บที่สรรพากรจัดเก็บเอง ทั้งนี้เนื่องจากมี

เขตพื้นที่ติดต่อกับอำเภอเมืองอุบลราชธานี ซึ่งมีการขยายตัวทางการค้า การลงทุน ทั้งทางด้าน พาณิชยกรรม อุตสาหกรรม การบริการ การท่องเที่ยว โรงแรม โดยเฉพาะธุรกิจภาคก่อสร้างหิรมทรัพย์ ที่มีการขยายตัวอย่างรวดเร็ว ทำให้หน่วยงานย่อยดังกล่าวสามารถจัดเก็บภาษีทุกประเภทได้เป็น จำนวนมากและมีอัตราการจัดเก็บเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ และมีความสำคัญต่อผลการจัดเก็บภาษีของ สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี เป็นอย่างมาก

สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา ที่มีบทบาทสำคัญลำดับต่อมาที่สามารถจัดเก็บได้ภาษี ได้จำนวน 10-50 ล้านบาทต่อปี ได้แก่สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเดชอุดม สำนักงานสรรพากร พื้นที่สาขาพิบูลมังสาหาร สำนักงานสรรพากรพื้นที่ตระการพืชผล สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา เขื่องใน สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเขมราฐ โดยสัดส่วนการจัดเก็บต่อผลการจัดเก็บภาษีที่ สรรพากรจัดเก็บเองมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 3.56 ร้อยละ 2.83 ร้อยละ 2.20 ร้อยละ 1.69 และร้อยละ 1.57 ตามลำดับ โดยสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเดชอุดม นั้น มีบทบาทค่อนข้างสูงเนื่องจากเป็น สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ ผลการจัดเก็บภาษีส่วนใหญ่เป็นการจัดเก็บจาก ภาคการเกษตร เช่นมีการปลูกพืชไร่จำนวนมาก และภาคการพาณิชย์โดยมีห้างสรรพสินค้าขนาดใหญ่ และภาคอุตสาหกรรม โดยมีโรงงานตัดเย็บเสื้อผ้า โรงสีข้าว ขนาดใหญ่เพื่อการส่งออก ตั้งอยู่

สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาขนาดเล็กที่สามารถจัดเก็บได้ภาษีได้ต่ำกว่า 10 ล้านบาท ต่อปี ได้แก่ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาม่วงสามสิบ สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขานุญทริก สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขานาจะหลวย สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาศรีเมืองใหม่ สำนักงาน สรรพากรพื้นที่สาขาน้ำยืน สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาโขงเจียม สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา กุดข้าวปุ้น สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาทาลชุม สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาโพธิ์ไทร สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาสำโรง สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาสรินทร สำนักงานสรรพากร พื้นที่สาขาคอนมดแดง สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเหล่าเสือโก้ก มีบทบาทต่อผลการจัดเก็บ ค่อนข้างน้อย คือสัดส่วนผลการจัดเก็บรวมทั้ง 12 หน่วยเพียงร้อยละ 5.58 ของผลการจัดเก็บภาษี สรรพากร ทั้งนี้เนื่องจากพื้นที่ส่วนใหญ่เป็นท้องที่ห่างไกล ประกอบการค้าและธุรกิจขนาดเล็ก รายได้ส่วนใหญ่เป็นรายได้ภาคการเกษตร ภาคการพาณิชย์ ไม่มีแหล่งภาษีขนาดใหญ่

ตารางที่ 4.6 ผลการจัดเก็บภาษีอากรจำแนกตามหน่วยงานย่อยของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี
ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 - 2550

หน่วย : ล้านบาท

หน่วยงาน	ปีงบประมาณ									
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
เมืองอุบลฯ	441.977	345.862	253.784	251.997	282.393	329.516	367.007	412.851	605.787	732.172
วารินชำราบ	89.791	76.887	56.786	49.294	55.153	56.837	64.048	74.210	101.414	106.827
เดชอุดม	30.288	27.755	20.360	17.995	19.081	20.235	20.964	23.939	30.286	36.060
พิบูลมังสาหาร	23.916	21.546	15.232	13.838	15.206	15.394	17.426	19.293	24.129	30.323
ตระการพืชผล	16.885	17.382	13.815	10.180	11.276	10.920	11.338	12.999	17.532	30.337
เขื่องใน	10.164	11.119	13.215	9.027	10.417	9.553	10.150	12.348	14.860	16.289
เขมราฐ	9.898	12.966	11.865	9.792	8.131	8.212	10.309	10.509	12.490	14.365
ม่วงสามสิบ	8.744	7.565	4.784	4.448	4.839	5.178	5.138	6.547	8.682	9.384
สิรินธร	3.812	3.893	3.460	4.124	4.321	4.961	5.343	7.469	8.146	12.923
น้ำยืน	4.445	4.905	3.647	4.698	5.933	5.877	6.239	8.574	9.116	9.403
บุณฑริก	4.021	3.521	2.589	3.187	3.454	3.259	3.511	4.128	6.269	6.043
สำโรง	2.486	2.594	1.545	2.091	2.645	2.976	2.764	3.929	5.298	5.640
ศรีเมืองใหม่	1.875	2.435	1.541	1.853	2.019	2.180	2.632	3.097	4.095	5.300
นาจะหลวย	1.309	1.655	1.101	1.554	1.693	1.872	2.066	2.310	2.801	3.799
โขงเจียม	1.932	2.047	1.308	1.191	1.344	1.411	1.512	2.129	2.232	3.272
ตาลชุม	1.123	1.160	0.787	0.880	0.919	1.081	0.907	1.442	1.393	2.066
โพธิ์ไทร	1.839	1.093	0.716	0.922	1.544	1.266	1.556	2.298	3.200	3.495
สว่างวีระวงศ์	1.621	2.157	2.954	4.111	96.691	104.652	257.866	191.016	150.698	156.049
คอนมณี	0.679	0.766	0.572	0.623	0.745	0.937	0.815	1.184	1.973	1.760
กุดข้าวปุ้น	0.899	0.891	0.538	0.814	0.980	1.255	1.325	1.835	2.104	1.960
เหล่าเสือโก้ก	0.801	1.399	0.420	0.568	0.712	0.848	0.823	0.943	1.302	1.905
รวม	658.505	549.598	411.019	393.187	529.496	588.420	793.739	803.050	1,013.807	1,189.372

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

หมายเหตุ เดิมจังหวัดอุบลราชธานีมีหน่วยงานย่อยจัดเก็บภาษี 25 อำเภอตามการแบ่งการปกครองของกระทรวงมหาดไทย ต่อมาในปี 2545 กรมสรรพากรได้ยุบหน่วยจัดเก็บขนาดเล็กของจังหวัดอุบลราชธานี 4 อำเภอคงเหลือ 21 หน่วยจัดเก็บและได้ เปลี่ยนโครงสร้างการบริหารจัดเก็บจากการบริหารส่วนภูมิภาคมาเป็นการบริหารส่วนกลางและเปลี่ยนชื่อสำนักงานสรรพากรอำเภอ เป็นสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาโดยให้กิ่งอำเภอนาเยียวมกับอำเภอวารินชำราบ กิ่งอำเภอนาคูรวมกับอำเภอเขมราฐ กิ่งอำเภอน้ำขุ่นรวมกับอำเภอน้ำยืน กิ่งอำเภอทุ่งศรีอุดมรวมกับอำเภอเดชอุดม

ตารางที่ 4.7 แสดงสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีอากรจําแนกตามหน่วยงานย่อยของสำนักงานสรรพากรพื้นที่
อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

หน่วย : ร้อยละ

หน่วยงาน	ปีงบประมาณ										ค่าเฉลี่ย
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	
เมืองอุบลฯ	67.12	62.93	61.75	64.09	53.33	56.00	46.24	51.41	59.75	61.56	58.06
วารินชำราบ	13.64	13.99	13.82	12.54	10.42	9.66	8.07	9.24	10.00	8.98	10.55
เดชอุดม	4.60	5.05	4.95	4.58	3.60	3.44	2.64	2.98	2.99	3.03	3.56
พิบูลมังสาหาร	3.62	3.92	3.71	3.52	2.87	2.62	2.20	2.40	2.38	2.55	2.83
ตระการพืชผล	2.56	3.16	3.36	2.59	2.13	1.86	1.43	1.62	1.73	2.55	2.20
เขื่องใน	1.54	2.02	3.22	2.30	1.97	1.62	1.28	1.54	1.47	1.37	1.69
เขมราฐ	1.50	2.36	2.88	2.49	1.54	1.40	1.30	1.31	1.23	1.21	1.57
ม่วงสามสิบ	1.33	1.38	1.16	1.13	0.91	0.88	0.65	0.81	0.86	0.79	0.94
สิรินธร	0.58	0.71	0.84	1.05	0.82	0.84	0.67	0.93	0.80	1.09	0.84
น้ำยืน	0.69	0.89	0.89	1.19	1.12	1.00	0.79	1.07	0.90	0.79	0.91
บุณฑริก	0.61	0.64	0.63	0.81	0.65	0.55	0.44	0.51	0.62	0.51	0.58
ลำโรง	0.38	0.47	0.38	0.53	0.50	0.51	0.35	0.49	0.52	0.47	0.46
ศรีเมืองใหม่	0.28	0.45	0.37	0.47	0.38	0.37	0.33	0.39	0.40	0.45	0.39
นาจะหลวย	0.20	0.30	0.27	0.40	0.32	0.32	0.26	0.29	0.28	0.32	0.29
โขงเจียม	0.29	0.37	0.32	0.30	0.25	0.24	0.19	0.27	0.22	0.28	0.27
ตาลชุม	0.17	0.21	0.19	0.22	0.17	0.18	0.11	0.18	0.14	0.17	0.17
โพธิ์ไทร	0.28	0.20	0.17	0.23	0.29	0.21	0.20	0.29	0.32	0.29	0.26
สว่างวีระวงศ์	0.25	0.39	0.72	1.05	18.26	17.79	32.49	23.79	14.86	13.12	13.96
คอนมดแดง	0.10	0.14	0.14	0.16	0.14	0.16	0.10	0.15	0.19	0.15	0.15
นาคขำปูน	0.14	0.16	0.13	0.21	0.19	0.21	0.16	0.22	0.21	0.16	0.18
เหล่าเสือโก้ก	0.12	0.26	0.10	0.14	0.14	0.14	0.10	0.11	0.13	0.16	0.14
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากตารางที่ 4.6

2. ประเภทภาษีสำคัญของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี (เฉพาะสรรพากรจัดเก็บ)

2.1 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

พิจารณาจากตารางที่ 4.8 ตารางที่ 4.9 และแผนภูมิที่ 4.2 ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา จําแนกตามลักษณะการจัดเก็บจะพบว่า ลักษณะการจัดเก็บที่มีสัดส่วนสำคัญในการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่ ภาษีหัก ณ ที่จ่าย โดยมีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 65.36 ของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยมีลักษณะจัดเก็บในกลุ่มภาษีหัก ณ ที่จ่ายที่สำคัญคือ ภ.ง.ด. 2 ซึ่งเป็นการจัดเก็บภาษีจากดอกเบี้ย เงินปันผล ค่าสิทธิ มีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยร้อยละ

36.74 แต่สัดส่วนการจัดเก็บได้ลดน้อยลงเรื่อย ๆ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 เป็นต้นมา ทั้งนี้เนื่องจากอัตราดอกเบี้ยที่ลดต่ำลงหลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจ โดยในปีงบประมาณ 2550 คงเหลือสัดส่วนเพียงร้อยละ 21.50 เท่านั้น ลักษณะการจัดเก็บลำดับต่อมาได้แก่ ก.จ.ค. 1 ซึ่งเป็นการจัดเก็บภาษีจากเงินเดือนค่าจ้าง มีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยร้อยละ 20.25 และมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นเรื่อยๆ โดยสัดส่วนผลการจัดเก็บได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 11.11 ในปีงบประมาณ 2541 เป็นร้อยละ 26.19 ในปีงบประมาณ 2550 ซึ่งเพิ่มขึ้นจากการหักภาษี ณ ที่จ่ายจากเงินค่าวิทยะฐานะของข้าราชการครู ลักษณะการจัดเก็บลำดับต่อมาได้แก่ ก.จ.ค. 3 และ ก.จ.ค. 93 เป็นการจัดเก็บภาษีจากการรับจ้างทำของและการชำระภาษีล่วงหน้า มีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 8.37 แต่ได้เพิ่มบทบาทในการจัดเก็บขึ้นเรื่อยๆ โดยสัดส่วนผลการจัดเก็บได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 2.92 ในปีงบประมาณ 2541 เป็นร้อยละ 12.13 ในปีงบประมาณ 2550 ทั้งนี้มาจากการควบคุมและติดตามการหักนำส่งที่ถูกต้องและทั่วถึงมากขึ้น ลักษณะจัดเก็บที่ขึ้นเมื่อสิ้นปีปฏิทินมี 2 ลักษณะจัดเก็บ ได้แก่ ก.จ.ค.90 และ ก.จ.ค. 91 มีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยร้อยละ 10.56 และ 11.70 ตามลำดับ ลักษณะการจัดเก็บที่ยื่นครึ่งปีปฏิทิน มี 1 ลักษณะการจัดเก็บคือ ก.จ.ค. 94 โดยมีสัดส่วนการจัดเก็บอยู่ที่ร้อยละ 5.44 ลักษณะการจัดเก็บลำดับสุดท้ายของภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ได้แก่ ท.ป. 3 เป็นการจัดเก็บจากหนี้ภาษีอากรค้างและการผ่อนชำระภาษีอากร โดยมีสัดส่วนการจัดเก็บร้อยละ 6.94

ตารางที่ 4.8 ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

หน่วย : ล้านบาท

** ลักษณะ จัดเก็บ	ปีงบประมาณ									
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
1. หัก ณ ที่จ่าย	281.656	220.549	130.968	111.142	107.612	100.163	91.691	100.844	127.825	214.664
ก.จ.ค.1	37.850	33.732	30.864	35.757	39.059	40.406	39.445	52.533	57.141	93.996
ก.จ.ค.2	233.855	176.377	89.780	64.322	53.891	44.831	32.130	22.490	41.148	77.154
ก.จ.ค.3 + 93	9.951	10.440	10.324	11.063	14.662	14.926	20.116	25.821	29.536	43.514
2. ยื่นสิ้นปีปฏิทิน	40.475	39.585	27.890	34.603	37.959	48.537	46.046	55.826	79.000	96.616
ก.จ.ค.90	17.249	17.279	18.205	18.923	20.344	22.331	25.000	28.920	34.071	37.968
ก.จ.ค.91	23.226	22.306	9.685	15.680	17.615	26.206	21.046	26.906	44.929	58.648
3. ยื่นครึ่งปีปฏิทิน (ก.จ.ค.94)	10.197	10.090	8.816	9.917	14.350	12.711	13.493	15.248	12.186	16.708
4. ภาษีอากรค้าง (ท.ป.3)	8.424	9.583	8.580	11.911	16.514	14.671	14.700	16.367	26.196	30.856
รวม	340.752	279.807	176.254	167.573	176.435	176.082	165.930	188.285	245.207	358.844

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

** ลักษณะจัดเก็บ ตามแบบแสดงรายการภาษีอากรของกรมสรรพากร แสดงรายละเอียดไว้ในภาคผนวก ข

ตารางที่ 4.9 สัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

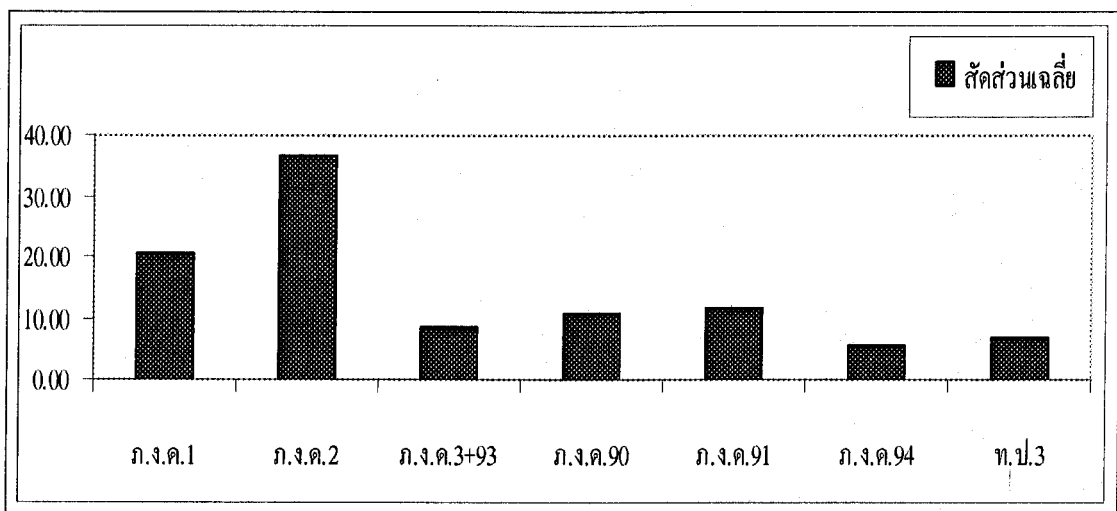
หน่วย : ร้อยละ

ลักษณะจัดเก็บ	ปีงบประมาณ										ค่าเฉลี่ย (Average)
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	
1. ภาษีที่จ่าย	82.66	78.82	74.31	66.32	61.00	56.89	55.25	53.56	52.13	59.82	65.36
ภ.ง.ด.1	11.11	12.06	17.51	21.34	22.14	22.95	23.77	27.90	23.30	26.19	20.25
ภ.ง.ด.2	68.63	63.03	50.94	38.38	30.55	25.46	19.36	11.95	16.78	21.50	36.74
ภ.ง.ด.3 และ 93	2.92	3.73	5.86	6.60	8.31	8.48	12.12	13.71	12.05	12.13	8.37
2. ยื่นคืนปีปฏิทิน	11.88	14.15	15.82	20.65	21.51	27.56	27.76	29.65	32.22	26.92	22.26
ภ.ง.ด.90	5.06	6.18	10.33	11.29	11.53	12.68	15.07	15.36	13.90	10.58	10.56
ภ.ง.ด.91	6.82	7.97	5.49	9.36	9.98	14.88	12.69	14.29	18.32	16.34	11.70
3. ยื่นครึ่งปี (ภ.ง.ด.94)	2.99	3.61	5.00	5.92	8.13	7.22	8.13	8.10	4.97	4.66	5.44
4. ภาษีอากรค้าง (ท.ป.3)	2.47	3.42	4.87	7.11	9.36	8.33	8.86	8.69	10.68	8.60	6.94
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จำนวนจากตารางที่ 4.8

แผนภูมิที่ 4.2 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

หน่วย : ร้อยละ

ที่มา : จากตารางที่ 4.9

2.2 ภาษีเงินได้นิติบุคคล

พิจารณาจากตารางที่ 4.10 ตารางที่ 4.11 และแผนภูมิที่ 4.3 ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล จำแนกตามลักษณะการจัดเก็บจะพบว่า ลักษณะการจัดเก็บที่มีสัดส่วนสำคัญในการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ได้แก่ ภ.ง.ด. 50 ซึ่งเป็นการจัดเก็บภาษีจากกำไรสุทธิของนิติบุคคลในแต่ละปี โดยมีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยร้อยละ 37.44 ซึ่งสัดส่วนผลการจัดเก็บในแต่ละปีมีอัตราที่ไม่คงที่ ทั้งนี้เนื่องจากผลการจัดเก็บส่วนใหญ่นั้นขึ้นอยู่กับผู้ประกอบการรายใหญ่เพียงไม่กี่ราย ดังนั้นหากผู้ประกอบการรายใดมีการชำระภาษีสูงหรือต่ำผิดปกติมาก จะทำให้สัดส่วนการจัดเก็บเพิ่มขึ้นหรือลดลงอย่างมากด้วย สัดส่วนผลการจัดเก็บที่จัดเก็บได้สูงสุดในปีงบประมาณ 2547 มีสัดส่วนการจัดเก็บอยู่ที่ร้อยละ 51.59 ของผลจัดเก็บในแต่ละปี แต่ในปีงบประมาณ 2550 คงเหลือสัดส่วนเพียงร้อยละ 35.66 เท่านั้น

ลักษณะจัดเก็บลำดับต่อมาได้แก่ ภ.ง.ด. 53 ซึ่งเป็นภาษีเงินได้นิติบุคคลหัก ณ ที่จ่าย โดยภาคเอกชนที่มีการรับจ้างจะถูกหักภาษีและนำส่ง โดยมีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 32.16 ของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลทั้งหมด ผลการจัดเก็บจากลักษณะการจัดเก็บตามแบบภ.ง.ด. 53 ได้ลดบทบาทลงตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 โดยในปีงบประมาณ 2547 เป็นปีที่มีสัดส่วนในการจัดเก็บน้อยที่สุด คงเหลือสัดส่วนการจัดเก็บเพียงร้อยละ 17.75 เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากวิกฤติเศรษฐกิจทำให้การรับจ้างทำของ การรับเหมาก่อสร้าง การค้าขายกับต่างประเทศ หรือกรณีกู้ยืมเงินทุนจากต่างประเทศลดลง (หักภาษี ณ ที่จ่ายน้อยสุด แต่ชำระตามแบบ ภ.ง.ด.50 ในปีงบประมาณ 2547 จัดเก็บได้สูงสุด)

ลักษณะการจัดเก็บลำดับต่อมาได้แก่ ภ.ง.ด. 51 เป็นการจัดเก็บภาษีจากประมาณการกำไรสุทธิของนิติบุคคล มีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยร้อยละ 25.30 และได้เพิ่มสัดส่วนในการจัดเก็บขึ้นเรื่อย ๆ โดยสัดส่วนผลการจัดเก็บได้เพิ่มขึ้นจากร้อยละ 15.08 ในปีงบประมาณ 2541 เป็นร้อยละ 24.57 ในปีงบประมาณ 2550 สำหรับลักษณะการจัดเก็บที่เหลืออีก 3 ลักษณะ คือ ภ.ง.ด. 54 ภ.ง.ด. 55 และ ท.ป. 3 นั้น มีสัดส่วนในการจัดเก็บค่อนข้างน้อย คือมีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยเพียงร้อยละ 0.01 ร้อยละ 0.44 และร้อยละ 4.65 ตามลำดับ เท่านั้น

ตารางที่ 4.10 ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

หน่วย : ล้านบาท

** ลักษณะ จัดเก็บ	ปีงบประมาณ									
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
ภ.ง.ด.50	14.581	14.869	14.378	16.728	18.142	27.831	134.479	86.240	85.792	90.340
ภ.ง.ด.51	7.051	6.911	9.837	12.069	18.046	19.498	75.936	67.542	61.082	62.245
ภ.ง.ด.53	18.202	18.948	21.610	26.309	39.583	36.547	46.274	60.508	68.831	95.656
ภ.ง.ด.54	0.062	0.028	0.000	0.000	0.014	0.014	0.021	0.000	0.000	0.000
ภ.ง.ด.55	0.739	0.877	0.933	0.608	0.471	0.434	0.418	0.379	0.480	0.523
ท.ป.3	6.132	12.001	15.568	4.872	4.665	4.806	3.540	2.979	3.368	4.564
รวม	46.767	53.634	62.326	60.586	80.921	89.130	260.668	217.648	219.553	253.328

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

** ลักษณะจัดเก็บ ตามแบบแสดงรายการภาษีอากรของกรมสรรพากร แสดงรายละเอียดไว้ในภาคผนวก ข

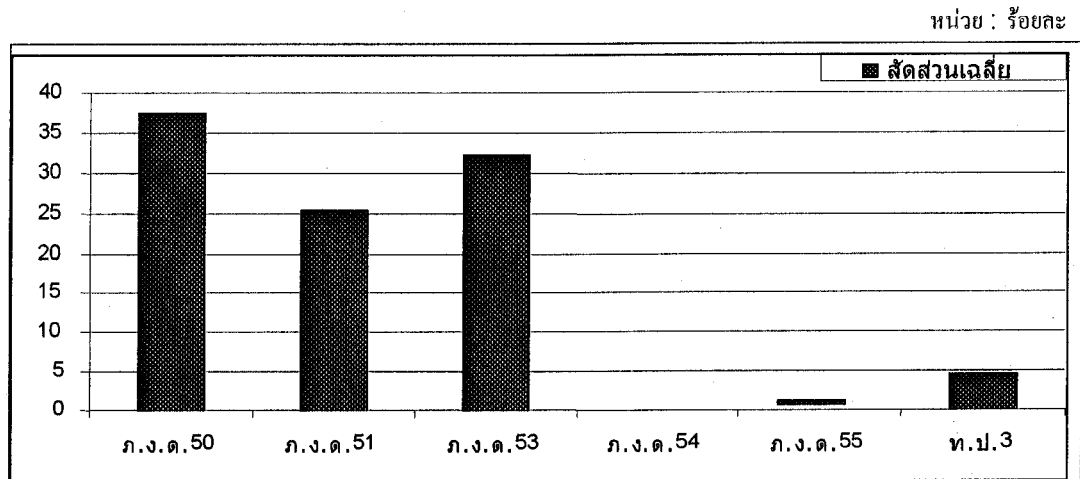
ตารางที่ 4.11 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

หน่วย : ร้อยละ

ลักษณะ จัดเก็บ	ปีงบประมาณ										ค่าเฉลี่ย (Average)
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	
ภ.ง.ด. 50	31.18	27.72	23.07	27.61	22.42	31.23	51.59	39.62	39.08	35.66	37.44
ภ.ง.ด. 51	15.08	12.89	15.78	19.92	22.30	21.88	29.13	31.03	27.82	24.57	25.30
ภ.ง.ด. 53	38.92	35.33	34.67	43.43	48.92	41.00	17.75	27.80	31.35	37.76	32.16
ภ.ง.ด. 54	0.13	0.05	0.00	0.00	0.02	0.01	0.01	0.00	0.00	0.00	0.01
ภ.ง.ด. 55	1.58	1.64	1.50	1.00	0.58	0.49	0.16	0.18	0.22	0.21	0.44
ท.ป.3	13.11	22.37	24.98	8.04	5.76	5.39	1.36	1.37	1.53	1.80	4.65
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จำนวนจากตารางที่ 4.10

แผนภูมิที่ 4.3 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลของสำนักงานสรรพากรพื้นที่
อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

ที่มา : จากตารางที่ 4.11

2.3 ภาษีมูลค่าเพิ่ม

พิจารณาจากตารางที่ 4.12 ตารางที่ 4.13 และแผนภูมิที่ 4.4 ผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม จำแนกตามลักษณะการจัดเก็บจะพบว่า ลักษณะการจัดเก็บที่มีบทบาทสำคัญในการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้แก่ ภ.พ.30 ซึ่งเป็นภาษีทางอ้อมจากการฐานการบริโภคทั่วไป เป็นภาษีที่จัดเก็บบนฐานของการใช้จ่ายเพื่อการบริโภคหรือการซื้อขาย แลกเปลี่ยนสินค้า และบริการ โดยมีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 96.23 ของผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มทั้งหมด ซึ่งคำนวณจากภาษีซื้อลบด้วยภาษีขาย โดยกำหนดตามอัตราภาษี คือร้อยละ 10 ในปี 2541 และเปลี่ยนแปลงเป็นร้อยละ 7 ในปี 2542 จนถึงปัจจุบัน และสามารถจัดเก็บภาษีได้สูงสุดในปีงบประมาณ 2550 คือจัดเก็บได้คิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 99.25 แต่ในปีงบประมาณ 2542 – 2543 จัดเก็บได้ต่ำสุด คงเหลือสัดส่วนการจัดเก็บเพียงร้อยละ 83.05 และร้อยละ 87.84 เท่านั้น เนื่องจากหลังจากเกิดวิกฤตเศรษฐกิจได้มีการปรับลดอัตราภาษีลงเหลือร้อยละ 7 ตามเดิม จึงทำให้ผลการจัดเก็บรายได้ภาษีมูลค่าเพิ่มลดลงประกอบกับธุรกิจประสบปัญหาอัตราแลกเปลี่ยนทำให้การส่งออกสินค้าไปต่างประเทศลดลงตามลำดับไปด้วย นับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2544 เริ่มมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อย ๆ เนื่องจากการเปลี่ยนแปลงการบริหารการจัดเก็บโดยมีการจัดตั้งทีมกำกับดูแลผู้ประกอบการโดยใกล้ชิดให้เป็นปัจจุบัน และมีการยกเลิกการเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ประกอบการรายเล็กที่เสียภาษีมูลค่าเพิ่มจากรายได้ก่อนหักรายจ่ายที่เรียกเก็บในอัตราร้อยละ 1.5 สำหรับลักษณะการจัดเก็บที่เหลืออีก 4 ลักษณะ คือ ภ.พ.30.2 ภ.พ.31 ภ.พ.36 และท.ป.3 นั้นมีบทบาทในการจัดเก็บค่อนข้างน้อยคือมีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยเพียงร้อยละ 0.00 ร้อยละ 0.18 ร้อยละ 0.03 และร้อยละ 3.55 ตามลำดับ เท่านั้น

ตารางที่ 4.12 ผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

หน่วย : ล้านบาท

** ลักษณะ จัดเก็บ	ปีงบประมาณ									
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
ภ.พ.30	158.638	132.478	113.231	121.601	222.728	278.697	315.288	341.950	480.418	508.516
ภ.พ.30.2	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.183	0.000	0.046	0.000
ภ.พ.31	2.677	2.019	0.246	0.004	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
ภ.พ.36	0.857	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
ท.ป.3	10.672	25.024	15.431	7.105	12.412	5.248	6.911	5.886	6.182	3.846
รวม	172.844	159.521	128.908	128.710	235.140	283.945	322.382	347.836	486.646	512.362

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

** ลักษณะจัดเก็บ ตามแบบแสดงรายการภาษีอากรของกรมสรรพากร แสดงรายละเอียดไว้ในภาคผนวก ข

ตารางที่ 4.13 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

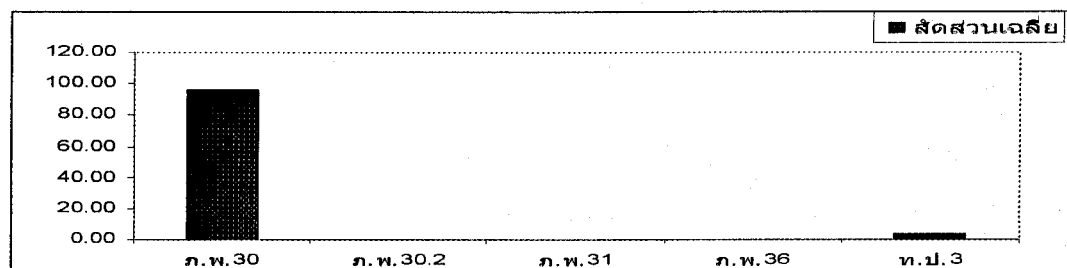
หน่วย : ร้อยละ

ลักษณะ จัดเก็บ	ปีงบประมาณ										ค่าเฉลี่ย (Average)
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	
ภ.พ.30	91.78	83.05	87.84	94.48	94.72	98.15	97.80	98.31	98.72	99.25	96.23
ภ.พ. 30.2	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.06	0.00	0.00	0.00	0.00
ภ.พ.31	1.55	1.27	0.19	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.18
ภ.พ.36	0.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.03
ท.ป.3	6.17	15.69	11.97	5.52	5.28	1.85	2.14	1.69	1.27	0.75	3.55
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : คำนวณจากตารางที่ 4.12

แผนภูมิที่ 4.4 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

หน่วย : ร้อยละ

ที่มา : จากตารางที่ 4.13

2.4 ภาษีธุรกิจเฉพาะ

พิจารณาจากตารางที่ 4.14 ตารางที่ 4.15 และแผนภูมิที่ 4.5 การจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ ซึ่งจัดเก็บจากธุรกิจการค้าสังหาริมทรัพย์ ธนาคารพาณิชย์ ธุรกิจที่ประกอบการเยี่ยงธนาคาร เป็นต้น

ในปีงบประมาณ 2541 สามารถจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะได้สูงถึง 98.80 ล้านบาท โดยจัดเก็บได้จากการทำนิติกรรมซื้อ - ขายอสังหาริมทรัพย์กับธนาคารมากที่สุด และตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2542 เป็นต้นมา กรมสรรพากรได้มีการโอนหน้าที่การจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะไปที่กรมที่ดินจัดเก็บและนำส่งภาษีแทน และตั้งแต่เดือนกรกฎาคม 2543 เป็นต้นมา ได้มีการปรับลดอัตราภาษีธุรกิจเฉพาะจากร้อยละ 3.00 เป็นร้อยละ 0.1 เพื่อกระตุ้นธุรกิจภาคอสังหาริมทรัพย์ หลังจากเกิดภาวะชะงักงัน การค้าอสังหาริมทรัพย์ซบเซาลงธนาคารงดปล่อยสินเชื่อ จึงทำให้การจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะลดลงต่ำสุดในปี 2547 และในปี 2545 รัฐบาลจึงได้มีการส่งเสริมสนับสนุนโดยเปิดโอกาสให้ข้าราชการและพนักงานที่มีรายได้น้อย สามารถกู้ยืมเงินเพื่อซื้อบ้านหลังแรกได้ในอัตราดอกเบี้ยถูก ภาคธุรกิจการค้าอสังหาริมทรัพย์จึงเริ่มฟื้นตัวขึ้นอีกครั้งหนึ่ง

สรุป การจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ จัดเก็บเฉลี่ยอยู่ที่ร้อยละ 93.51 ของผลการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะทั้งหมด และในปีงบประมาณ 2548 สภาวะเศรษฐกิจเริ่มฟื้นตัว มีการลงทุนในภาครัฐและเอกชนเพิ่มขึ้น ส่งผลให้สัดส่วนในการจัดเก็บภาษีของ ภ.ศ. 40 เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ คือเพิ่มเป็นร้อยละ 94.43 และร้อยละ 95.06 ในปีงบประมาณ 2549 และ 2550 ตามลำดับ สำหรับลักษณะการจัดเก็บที่เหลืออีก 1 ลักษณะ คือ ท.ป. 3 เป็นการจัดเก็บจากหนี้ภาษีอากรค้าง นั้น มีสัดส่วนในการจัดเก็บค่อนข้างน้อย คือมีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยเพียงร้อยละ 6.49 เท่านั้น

ตารางที่ 4.14 ผลการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

หน่วย : ล้านบาท

**ลักษณะจัดเก็บ	ปีงบประมาณ									
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
ภ.ศ.40	82.300	41.433	27.018	19.787	18.504	18.777	19.682	23.694	29.734	30.780
ท.ป.3	0.999	2.441	2.044	2.449	3.079	1.863	3.988	1.412	1.754	1.599
รวม	83.299	43.874	29.062	22.236	21.583	20.640	23.670	25.106	31.488	32.379

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

** ลักษณะจัดเก็บ ตามแบบแสดงรายการภาษีอากรของกรมสรรพากร แสดงรายละเอียดไว้ในภาคผนวก ข

ตารางที่ 4.15 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ ของสำนักงานสรรพากร
พื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

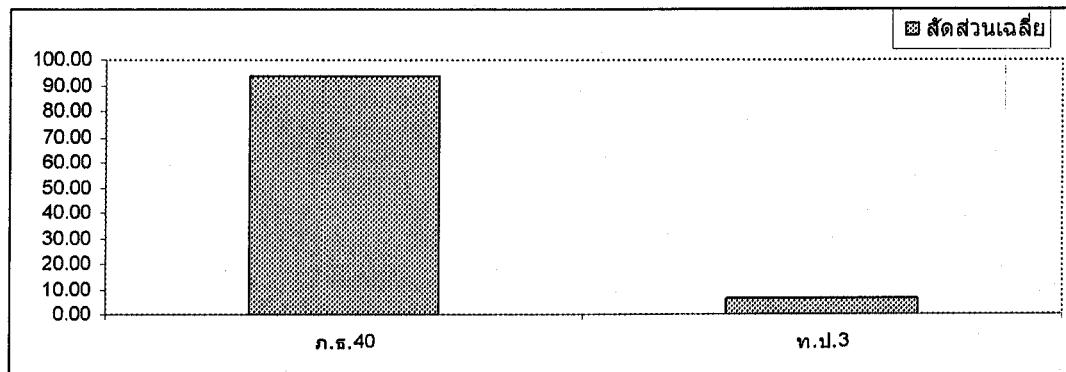
หน่วย : ร้อยละ

ลักษณะ จัดเก็บ	ปีงบประมาณ										ค่าเฉลี่ย (Average)
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	
ภ.ร.40	98.80	94.44	92.97	88.99	85.73	90.97	83.15	94.38	94.43	95.06	93.51
ท.ป.3	1.20	5.56	7.03	11.01	14.27	9.03	16.85	5.62	5.57	4.94	6.49
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : จากตารางที่ 4.15

แผนภูมิที่ 4.5 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ ของสำนักงานสรรพากร
พื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

หน่วย : ร้อยละ

ที่มา : จากตารางที่ 4.15

2.5 อากรแสดมปี

พิจารณาจากตารางที่ 4.16 ตารางที่ 4.17 และแผนภูมิที่ 4.6 การจัดเก็บภาษีจากอากรแสดมปีตามลักษณะการจัดเก็บ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 - 2550 ลักษณะการจัดเก็บที่มีสัดส่วนจัดเก็บสูงสุดคือ อ.ส. 4 ข โดยมีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยร้อยละ 40.09 ของการจัดเก็บภาษีจากอากรแสดมปีทั้งหมด โดยปีงบประมาณ 2548 มีการทำสัญญาเช่าซื้อรถยนต์มือสอง สัญญาเช่าซื้อรถจักรยานยนต์ การทำสัญญากู้ยืมเงิน เบิกเงินเกินบัญชีธนาคาร สูงถึง 12,587 ล้านบาท ลักษณะจัดเก็บที่มีสัดส่วนรองลงมาได้แก่แบบ อ.ส. 10 โดยมีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยร้อยละ 25.56 ซึ่งเกิดจากการกรณีการจำหน่ายอากรแสดมปีเป็นจำนวนมาก โดยในปีงบประมาณ 2546 มีการจำหน่ายอากรแสดมปีเป็นสัดส่วนสูงสุดคือร้อยละ 32.57 และมีสัดส่วนต่ำสุดในปี งบประมาณ 2549

เนื่องจากเกิดสถานการณ์การเมืองไม่มั่นคงและมีการปฏิวัติ ลักษณะจัดเก็บที่มีสัดส่วนอันดับสาม ได้แก่การจัดเก็บตามแบบ อ.ส. 4 ซึ่งเกิดจากการทำสัญญาจ้างกับหน่วยงานราชการ มีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 21.82 ในปีงบประมาณ 2543 มีสัดส่วนการจัดเก็บสูงสุดร้อยละ 27.39 เนื่องจากกระตุ้นเศรษฐกิจและการเร่งรัดการเบิกจ่ายเงินในโครงการขนาดใหญ่ ลักษณะจัดเก็บที่มีสัดส่วนอันดับสี่ ได้แก่การจัดเก็บตามแบบ อ.ส. 4 ก ซึ่งเกิดจากการใช้ตราสารเช็ค จากการปล่อยสินเชื่อของธนาคารพาณิชย์ โดยมีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยคิดเป็นร้อยละ 12.52 ของการจัดเก็บค่าอากรแสตมป์ และ ท.ป.3 เป็นการจัดเก็บจากหนี้ภาษีอากรค้างนั้น ไม่ค่อยมีการจัดเก็บหรือไม่มีการตั้งหนี้ค้างค่าอากรแสตมป์แต่อย่างใด โดยมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 0.01 เท่านั้น

ตารางที่ 4.16 ผลการจัดเก็บอากรแสตมป์ ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

หน่วย : ล้านบาท

** ลักษณะ จัดเก็บ	ปีงบประมาณ									
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
อ.ส.4	2.974	2.781	3.476	2.866	2.968	2.854	2.784	3.966	7.437	7.247
อ.ส.4 ก	2.295	2.185	2.145	2.124	2.346	2.345	2.302	2.328	2.683	1.827
อ.ส.4ข	4.189	3.061	4.072	4.129	4.692	6.239	8.383	10.234	12.588	14.727
อ.ส.10	3.020	2.814	2.991	3.517	3.953	5.524	6.018	5.378	6.225	6.662
ท.ป.3	0	0	0.006	0.003	0.004	0	0	0	0	0
รวม	12.478	10.841	12.690	12.639	13.963	16.962	19.487	21.906	28.933	30.463

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

** ลักษณะจัดเก็บ ตามแบบแสดงรายการภาษีอากรของกรมสรรพากร แสดงรายละเอียดไว้ในภาคผนวก ข

ตารางที่ 4.17 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บอากรแสตมป์ ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

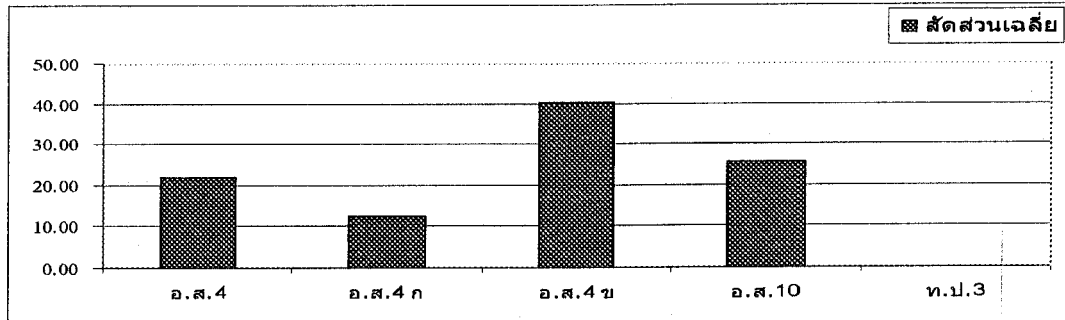
หน่วย : ร้อยละ

ลักษณะ จัดเก็บ	ปีงบประมาณ										ค่าเฉลี่ย (Average)
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	
อ.ส.4	23.83	25.65	27.39	22.68	21.26	16.83	14.29	18.10	25.70	23.79	21.82
อ.ส.4 ก	18.39	20.16	16.90	16.80	16.80	13.82	11.81	10.63	9.27	6.00	12.52
อ.ส.4ข	33.57	28.23	32.09	32.67	33.60	36.78	43.02	46.72	43.51	48.34	40.09
อ.ส.10	24.21	25.96	23.57	27.83	28.31	32.57	30.88	24.55	21.52	21.87	25.56
ท.ป.3	0.00	0.00	0.05	0.02	0.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.01
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : คำนวณจากตารางที่ 4.16

แผนภูมิที่ 4.6 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บอากรแสตมป์ ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

หน่วย : ร้อยละ

ที่มา : จากตารางที่ 4.17

2.6 รายได้อื่น ๆ

พิจารณาจาก ตารางที่ 4.18 ตาราง 4.19 และแผนภูมิที่ 4.7 การจัดเก็บภาษีอากรจากรายได้อื่น ๆ ซึ่งได้แก่การจัดเก็บจากค่าปรับภาษีอากร และค่าขายของเบ็ดเตล็ด ค่าธรรมเนียม เป็นต้น ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550 ลักษณะการจัดเก็บที่มีสัดส่วนสูงสุดคือ ค่าปรับภาษีอากร โดยมีสัดส่วนการจัดเก็บร้อยละ 100.00 จำนวน 6 ปีงบประมาณ คือปีงบประมาณ 2541 2544 2546 2547 2548 2550 ตามลำดับ และมีค่าเฉลี่ยร้อยละ 99.67 ส่วนค่าขายของเบ็ดเตล็ดและค่าธรรมเนียมเบ็ดเตล็ด นั้น มีบทบาทในการจัดเก็บค่อนข้างน้อย คือมีสัดส่วนเฉลี่ยร้อยละ 0.33 เท่านั้นหรือเกือบทั้งหมดจะเป็นค่าปรับภาษีอากร

ตารางที่ 4.18 ผลการจัดเก็บรายได้อื่น ๆ ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

หน่วย : ล้านบาท

ลักษณะจัดเก็บ	ปีงบประมาณ									
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550
อื่นๆ	0.000	0.051	0.001	0.000	0.028	0.000	0.000	0.000	0.009	0.000
ค่าปรับภาษีอากร	2.365	1.870	1.778	1.443	1.426	1.661	1.602	2.269	1.971	1.995
รวม	2.365	1.921	1.779	1.443	1.454	1.661	1.602	2.269	1.980	1.995

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

ตารางที่ 4.19 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บรายได้อื่น ๆ ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

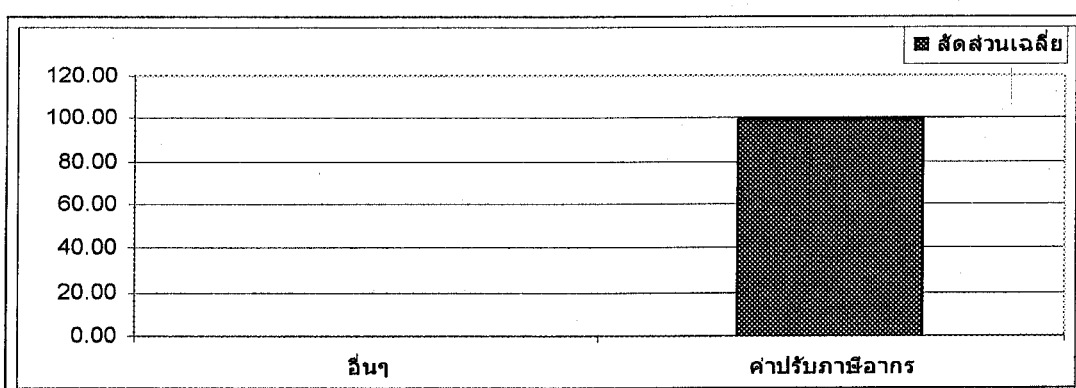
หน่วย : ร้อยละ

ลักษณะ จัดเก็บ	ปีงบประมาณ										ค่าเฉลี่ย (Average)
	2541	2542	2543	2544	2545	2546	2547	2548	2549	2550	
อื่นๆ	0.00	2.65	0.06	0.00	1.93	0.00	0.00	0.00	0.45	0.00	0.33
ค่าปรับ ภาษี อากร	100.00	97.35	99.94	100.00	98.07	100.00	100.00	100.00	99.56	100.00	99.67
รวม	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00	100.00

ที่มา : คำนวณจากตาราง 4.18

แผนภูมิที่ 4.7 แสดงสัดส่วนเฉลี่ยของผลการจัดเก็บรายได้อื่นๆ ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

หน่วย : ร้อยละ

ที่มา : จากตารางที่ 4.19

ตอนที่ 2 การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร

1. ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรเมื่อเปรียบเทียบกับประมาณการ

พิจารณาจากตารางที่ 4.20 และแผนภูมิที่ 4.8 พบว่า สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี สามารถจัดเก็บภาษีสรรพากรตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550 ได้ดังนี้ สามารถจัดเก็บภาษีได้สูงกว่าประมาณการจำนวน 5 ปีงบประมาณคือปีงบประมาณ 2545 2546 2547 2549 2550 จัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการเป็นจำนวนเงิน 97.183 23.129 191.531 121.081 และ 33.904 ล้านบาทตามลำดับ หรือคิดเป็นร้อยละ 22.48 ร้อยละ 4.09 ร้อยละ 31.80 ร้อยละ 13.56 และร้อยละ 2.93 มีค่าความพยายามในการจัดเก็บ 1.22 1.04 1.32 1.14 และ 1.03 ตามลำดับ(ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บหรือประสิทธิภาพการเก็บ(E) หาได้จาก T/\hat{T} เช่น ปีงบประมาณ 2545

$T = 529.496$ $\hat{T} = 432.313$ เพราะฉะนั้น T/\hat{T} หรือค่าความพยายามหรือประสิทธิภาพ $E = 1.22$ วิธีหาค่าความพยายามทำได้เช่นนี้ตามลำดับ) ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บมากกว่าหนึ่ง แสดงว่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีหรือประสิทธิภาพการจัดเก็บอยู่ในระดับที่สูงกว่าปกติ โดยในปีงบประมาณ 2547 มีค่าความพยายามในการจัดเก็บสูงสุดคือ 1.32 แต่ในปีงบประมาณ 2541 2542 2543 2544 2548 ผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ มีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีเท่ากับ 0.88 0.82 0.68 0.90 และ 0.93 ตามลำดับ ซึ่งเป็นค่าความพยายามน้อยกว่าหนึ่ง หมายความว่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีสรรพากรหรือประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอากรอยู่ในระดับต่ำกว่าปกติต้องมีการแก้ไขปรับปรุง สำหรับปีงบประมาณ 2543 พบว่าเป็นปีที่ประสิทธิภาพในการจัดเก็บต่ำสุดคือมีค่าความพยายาม 0.68 เท่านั้น ทั้งนี้เนื่องจากหลังจากเกิดวิกฤติเศรษฐกิจรัฐบาลได้ขยายเงินได้สุทธิที่ต้องคำนวณภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเพิ่มขึ้นจึงทำให้ชำระภาษีเงินได้ลดลงและทำให้มีเงินเหลือในมือประชาชนมากขึ้นและมีการบรรเทาภาระภาษีให้แก่ข้าราชการที่เข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด การปรับลดอัตราดอกเบี้ยเงินฝากทั้งเงินฝากประจำและออมทรัพย์ และมีการเลิกจ้างแรงงานของภาคเอกชน

โดยสรุป ในการวัดประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากรรวมเปรียบเทียบกับประมาณการพบว่า มี 5 ปีงบประมาณที่มีประสิทธิภาพ คือปีงบประมาณ 2545 2546 2547 2549 และ 2550 โดยมีเหตุผลดังนี้ คือหลังจากที่กรมสรรพากรได้ปรับเปลี่ยนปรัชญาการจัดเก็บภาษีอากรใหม่ด้วยการนำระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีอย่างใกล้ชิด เป็นรายผู้ประกอบการและเป็นปัจจุบัน มาปรับใช้แทนการตรวจสอบย้อนหลัง โดยให้หน่วยปฏิบัติจัดที่งานขึ้นมาดูแลผู้เสียภาษีตามประเภทของการประกอบกิจการ รวมถึงการติดตามผู้ที่อยู่นอกระบบภาษี ตลอดจนการเพิ่มศักยภาพการให้บริการทั้งการให้คำปรึกษาปัญหาข้อกฎหมาย ทำให้ผู้ประกอบการปฏิบัติตามอย่างถูกต้อง นอกจากนี้ได้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่สืบค้นและประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องของทางภาษีอากรทุกประเภท รวมถึงข้อมูลภายนอก ที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการเก็บภาษีอากร ภายใต้การปฏิบัติงานแบบ Online บนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ซึ่งเป็นการปฏิบัติงานอย่างโปร่งใส สามารถตรวจสอบการทำงานได้ทุกขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ (ที่มาจากรายงานประจำปีกรมสรรพากร ปี 2545 หน้า 48) และพบว่า มี 5 ปีคือปีงบประมาณ 2541 - 2544 และปีงบประมาณ 2548 ไม่มีประสิทธิภาพ แต่เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพในช่วงเวลาศึกษา 10 ปีงบประมาณ พบว่าประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับปกติหรืออยู่ในระดับที่ยอมรับได้ คือ มีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีโดยเฉลี่ยเท่ากับ 1.00 แสดงว่ามีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับปกติหรือระดับที่ยอมรับได้

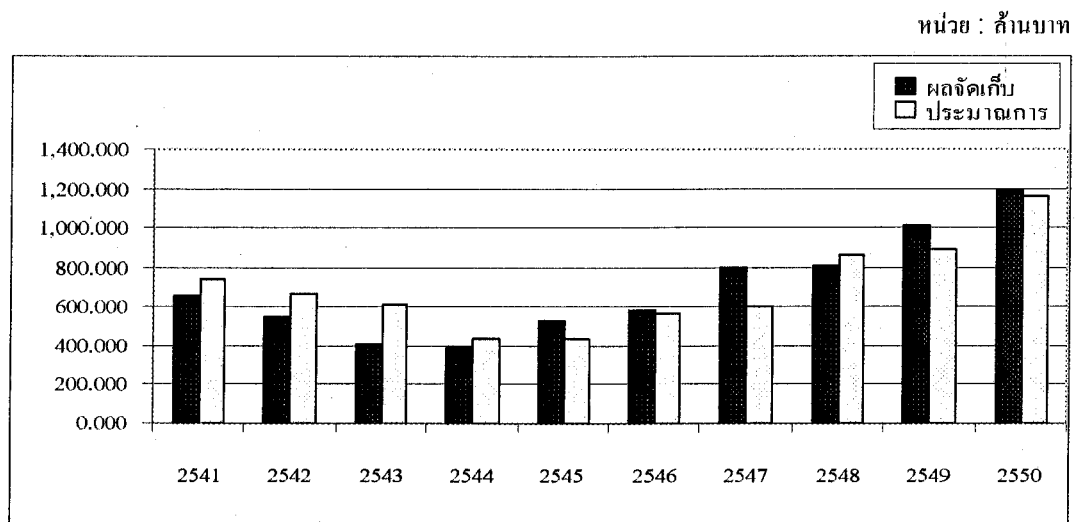
ตารางที่ 4.20 ผลการจัดเก็บภาษีอากรเปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 - 2550

ปีงบประมาณ	ผลการจัดเก็บ T (ล้านบาท)	ประมาณการ \hat{T} (ล้านบาท)	เปรียบเทียบผลจัดเก็บ/ ประมาณการ		ค่าความพยายาม หรือประสิทธิภาพ E
			(ล้านบาท)	(ร้อยละ)	
2541	658.505	746.047	-87.542	-11.73	0.88
2542	549.598	668.427	-118.829	-17.78	0.82
2543	411.019	607.793	-196.774	-32.38	0.68
2544	393.187	437.808	-44.621	-10.19	0.90
2545	529.496	432.313	97.183	22.48	1.22
2546	588.420	565.291	23.129	4.09	1.04
2547	793.739	602.208	191.531	31.80	1.32
2548	803.050	861.274	-58.224	-6.76	0.93
2549	1,013.807	892.726	121.081	13.56	1.14
2550	1,189.372	1,155.468	33.904	2.93	1.03
					Mean = 1.00

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

หมายเหตุ ประมาณการตามเอกสารงบประมาณจัดทำในเดือนมกราคมของทุกปี(หรือก่อนที่จะเริ่มปีงบประมาณใหม่ 8 เดือน) กรมสรรพากรจะจัดทำการประมาณการใหม่ในเดือนก.ค.-ก.ย.(3 เดือน) แสดงรายละเอียดในภาคผนวก ก

แผนภูมิที่ 4.8 แสดงผลการจัดเก็บภาษีอากรเปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

ที่มา : จากตารางที่ 4.20

1.1 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

พิจารณาจากรายที่ 4.21 และแผนภูมิที่ 4.9 พบว่า ผลการจัดเก็บเงินได้บุคคลธรรมดา สามารถจัดเก็บภาษีได้ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550 ดังนี้ ปีงบประมาณ 2541 2548 2549 2550 สามารถจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการเป็นจำนวนเงิน 20.267 12.768 44.297 และ 58.915 ล้านบาท ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 6.32 ร้อยละ 7.27 ร้อยละ 22.05 และร้อยละ 19.64 ตามลำดับ มีค่าความพยายามในการจัดเก็บ 1.06 1.07 1.22 และ 1.20 ตามลำดับ แสดงว่า ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษี อยู่ในระดับที่สูงกว่าปกติ แต่ในปีงบประมาณ 2542 2543 2544 2545 2546 และ 2547 ผลการจัดเก็บภาษีต่ำกว่าประมาณการ และมีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีเท่ากับ 0.81 0.59 0.89 0.93 และ 0.96 ตามลำดับ สำหรับในปีงบประมาณ 2549 ที่มีค่าความพยายามสูงสุด เท่ากับ 1.22 แสดงว่าประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีสูงกว่าปกติ และนับตั้งแต่ปีงบประมาณ 2548 เป็นต้นมา สามารถจัดเก็บภาษีได้สูงกว่าประมาณการมาโดยตลอด โดยคิดเป็นร้อยละ 7.27 ร้อยละ 22.05 และร้อยละ 19.64 ตามลำดับ มีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีเท่ากับ 1.07 1.22 และ 1.02 ตามลำดับ แสดงว่ามีประสิทธิภาพในการจัดเก็บอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ

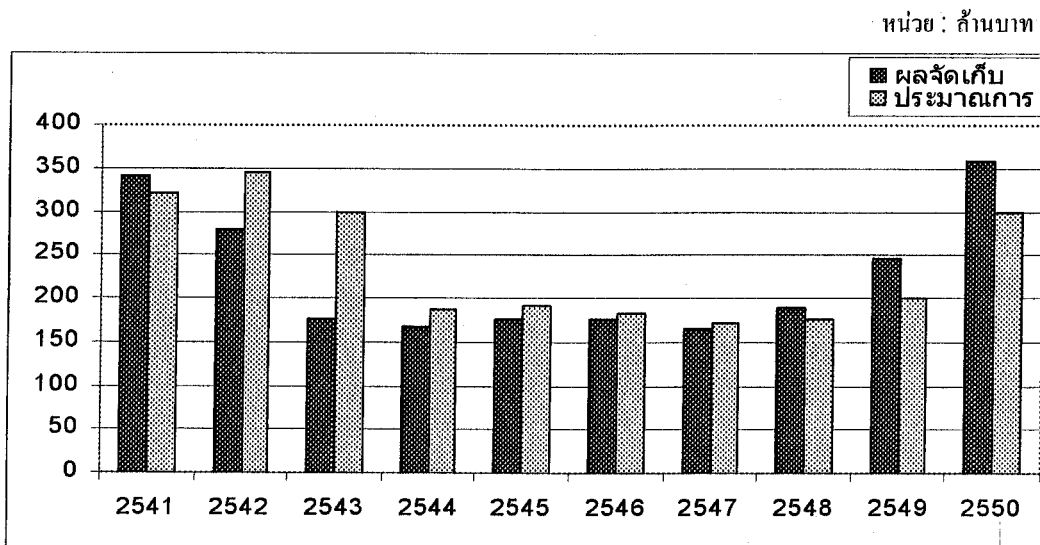
โดยสรุป ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาเปรียบเทียบกับประมาณการ พบว่า มีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีน้อยกว่า 1 จำนวน 6 ปี และสูงกว่า 1 จำนวน 4 ปี ปีงบประมาณที่มีประสิทธิภาพสูงสุด คือปี 2549 และปีงบประมาณที่มีประสิทธิภาพต่ำสุดคือปีงบประมาณ 2543 แต่เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพในช่วงเวลาศึกษา พบว่าประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีก่อนข้างต่ำคือมีค่าความพยายามน้อยกว่า 1 และมีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 0.97 ซึ่งแสดงว่ามีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับต่ำกว่าปกติต้องมีการแก้ไขหรือปรับปรุง

ตารางที่ 4.21 ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นुकลดธรรมดาเปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

ปีงบประมาณ	ผลการจัดเก็บ T (ล้านบาท)	ประมาณการ \hat{T} (ล้านบาท)	เปรียบเทียบผลจัดเก็บ/ ประมาณการ		ค่าความพยายาม หรือประสิทธิภาพ ภาพ E
			(ล้านบาท)	(ร้อยละ)	
2541	340.752	320.485	20.267	6.32	1.06
2542	279.807	344.281	-64.474	-18.73	0.81
2543	176.254	298.000	-121.746	-40.85	0.59
2544	167.573	187.461	-19.888	-10.61	0.89
2545	176.435	190.368	-13.933	-7.32	0.93
2546	176.082	182.239	-6.157	-3.38	0.97
2547	165.93	172.437	-6.507	-3.77	0.96
2548	188.285	175.517	12.768	7.27	1.07
2549	245.207	200.910	44.297	22.05	1.22
2550	358.844	299.929	58.915	19.64	1.20
					Mean = 0.97

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

แผนภูมิที่ 4.9 แสดงผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นुकลดธรรมดาเปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

ที่มา : จากตารางที่ 4.21

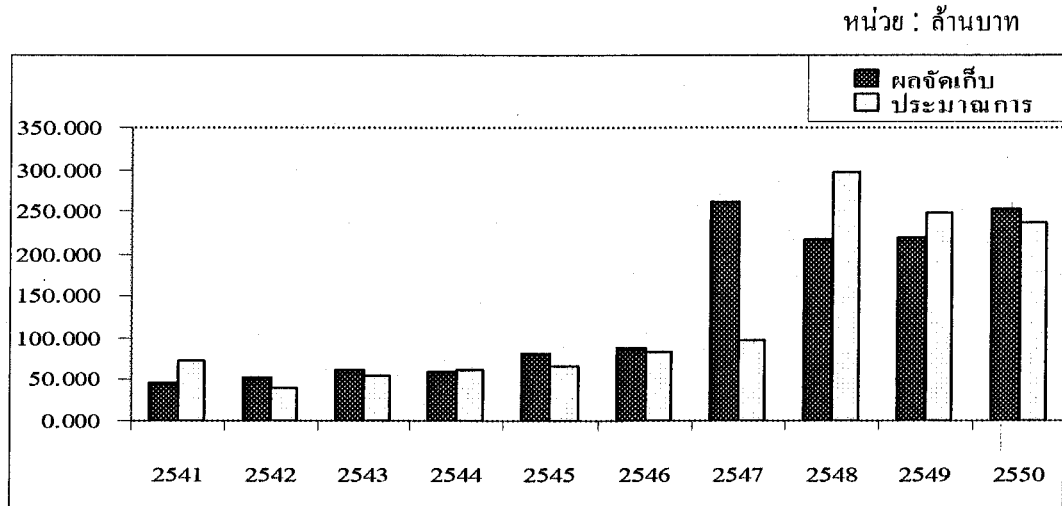
1.2. ภาษีเงินได้นิติบุคคล

พิจารณาจากตารางที่ 4.22 และแผนภูมิที่ 4.10 จะพบว่าผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลที่จัดเก็บได้ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550 มี 4 ปีงบประมาณที่จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการคือ ปีงบประมาณ 2541 2544 2548 และ 2549 โดยจัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการเป็นจำนวนเงิน 27.074 1.026 78.947 และ 28.641 ล้านบาท ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 36.67 ร้อยละ 1.67 ร้อยละ 26.62 และร้อยละ 11.54 ตามลำดับ โดยเฉพาะปีงบประมาณ 2548 จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการมากที่สุด มีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีเพียง 0.63 แสดงถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บที่อยู่ในระดับต่ำกว่าปกติค่อนข้างมาก สำหรับในปีอื่นนั้นจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการ โดยปีงบประมาณ 2547 เป็นที่สามารถจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการมากที่สุด คือจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการจำนวน 163.566 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 168.45 มีค่าความพยายามในการจัดเก็บอยู่ที่ 2.68 แสดงถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลเปรียบเทียบกับประมาณการสูงสุดและพบว่ามีประสิทธิภาพทุกปี ยกเว้นปีงบประมาณ 2541 2544 2548 2549 ที่ประสิทธิภาพการจัดเก็บต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากการลดการลงทุนโครงการขนาดใหญ่ของรัฐบาล และการได้รับผลกระทบจากอัตราแลกเปลี่ยนโดยเฉพาะนิติบุคคลที่ทำการค้ากับต่างประเทศ ทำให้กำไรของผู้ประกอบการลดลง แต่ประสิทธิภาพในช่วงเวลาการศึกษาอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ โดยมีค่าความพยายามเฉลี่ยอยู่ที่ 1.17 ตารางที่ 4.22 ผลการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคล เปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

ปี งบประมาณ	ผลการจัดเก็บ T (ล้านบาท)	ประมาณการ \hat{T} (ล้านบาท)	เปรียบเทียบผลจัดเก็บ/ ประมาณการ		ค่าความพยายาม หรือประสิทธิภาพ ภาพ E
			(ล้านบาท)	(ร้อยละ)	
2541	46.767	73.841	-27.074	-36.67	0.63
2542	53.634	40.836	12.798	31.34	1.31
2543	62.326	56.100	6.226	11.10	1.11
2544	60.586	61.612	-1.026	-1.67	0.98
2545	80.921	67.499	13.422	19.88	1.20
2546	89.130	84.219	4.911	5.83	1.06
2547	260.668	97.102	163.566	168.45	2.68
2548	217.648	296.595	-78.947	-26.62	0.73
2549	219.552	248.193	-28.641	-11.54	0.88
2550	253.329	237.399	15.930	6.71	1.07
					Mean = 1.17

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

แผนภูมิที่ 4.10 แสดงการจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลเปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

ที่มา : จากตารางที่ 4.22

1.3. ภาษีมูลค่าเพิ่ม

พิจารณาจากตารางที่ 4.23 และแผนภูมิที่ 4.11 จะพบว่าผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550 นั้น มี 5 ปีงบประมาณที่จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการคือปีงบประมาณ 2541 - 2544 และปีงบประมาณ 2550 โดยจัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการเป็นจำนวนเงิน 45.587 23.449 26.807 11.405 และ 34.985 ล้านบาทตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 20.87 ร้อยละ 12.82 ร้อยละ 17.22 ร้อยละ 8.14 และร้อยละ 6.39 ตามลำดับ โดยเฉพาะปีงบประมาณ 2541 จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการมากที่สุด มีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีเพียง 0.79 แสดงถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บที่อยู่ในระดับต่ำกว่าปกติค่อนข้างมาก และมี 5 ปี งบประมาณที่สามารถจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการคือปีงบประมาณ 2545 - 2549 เป็นเงินจำนวน 99.272 26.323 28.462 6.090 และ 95.041 ล้านบาทหรือ คิดเป็นร้อยละ 73.07 ร้อยละ 10.22 ร้อยละ 9.68 ร้อยละ 1.78 และร้อยละ 24.27 โดยปีงบประมาณ 2545 เป็นที่สามารถจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการมากที่สุด คือจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการจำนวน 99.272 ล้านบาทคิดเป็นร้อยละ 73.07 มีค่าความพยายามในการจัดเก็บอยู่ที่ 1.73

โดยสรุป ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มเปรียบเทียบกับประมาณการ พบว่า มีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีมากกว่า 1 จำนวน 5 ปี และน้อยกว่า 1 จำนวน 5 ปี ปีงบประมาณที่มีประสิทธิภาพสูงสุด คือปีงบประมาณ 2545 และต่ำสุดคือปีงบประมาณ 2541 แต่เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพในช่วงเวลาศึกษา พบว่าประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ คือ มี

ค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 1.05 ซึ่งแสดงว่ามีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ

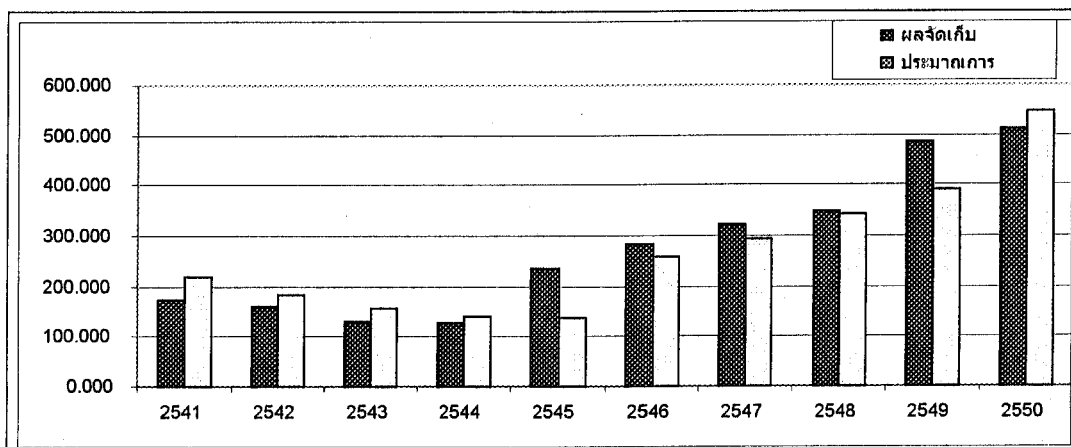
ตารางที่ 4.23 ผลการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม เปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

ปีงบประมาณ	ผลการจัดเก็บ T (ล้านบาท)	ประมาณการ \hat{T} (ล้านบาท)	เปรียบเทียบผลจัดเก็บ/ ประมาณการ		ค่าความพยายาม หรือประสิทธิภาพ ภาพ E
			(ล้านบาท)	(ร้อยละ)	
2541	172.844	218.431	-45.587	-20.87	0.79
2542	159.521	182.970	-23.449	-12.82	0.87
2543	128.908	155.715	-26.807	-17.22	0.83
2544	128.710	140.115	-11.405	-8.14	0.92
2545	235.140	135.868	99.272	73.07	1.73
2546	283.945	257.622	26.323	10.22	1.10
2547	322.382	293.920	28.462	9.68	1.10
2548	347.836	341.746	6.090	1.78	1.02
2549	486.646	391.605	95.041	24.27	1.24
2550	512.362	547.347	-34.985	-6.39	0.94
					Mean = 1.05

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

แผนภูมิที่ 4.11 แสดงการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม เปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

หน่วย : ล้านบาท

ที่มา : จากตารางที่ 4.23

1.4. ภาษีธุรกิจเฉพาะ

พิจารณาจากตารางที่ 4.24 แผนภูมิที่ 4.12 จะพบว่าผลการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550 นั้นสามารถจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการจำนวน 3 ปีคือปี 2547 - 2549 เป็นเงินจำนวน 3.672 , 1.793 และ 4.617 ล้านบาทตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 18.36 ร้อยละ 7.69 และร้อยละ 17.18 โดยปีงบประมาณ 2547 เป็นที่สามารถจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการมากที่สุด คือจัดเก็บได้เป็นจำนวนเงิน 3.672 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 18.36 มีค่าความพยายามในการจัดเก็บอยู่ที่ 1.18 นอกนั้นจำนวน 7 ปีงบประมาณจัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการคือ 2541- 2546 และปีงบประมาณ 2550 โดยจัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการเป็นจำนวนเงิน 27.552 44.719 56.176 , 11.494 1.943 3.535 และ 5.923 ล้านบาท คิดเป็นร้อยละ 24.85 ร้อยละ 50.48 ร้อยละ 65.90 ร้อยละ 34.08 ร้อยละ 8.26 ร้อยละ 14.62 และร้อยละ 15.46 ตามลำดับ โดยเฉพาะปีงบประมาณ 2543 จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการมากที่สุด มีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีเพียง 0.34 แสดงถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บที่อยู่ในระดับต่ำกว่าปกติค่อนข้างมาก เนื่องจากกรมสรรพากรได้ออกรหัสที่ในการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะให้สำนักงานที่ดินจังหวัดเป็นผู้มีหน้าที่จัดเก็บแทนกรมสรรพากร

โดยสรุป ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะเปรียบเทียบกับประมาณการ พบว่ามีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีน้อยกว่า 1 จำนวน 7 ปี และมากกว่า 1 จำนวน 3 ปี ปีงบประมาณที่มีประสิทธิภาพสูงสุด คือปี 2547 และต่ำสุดคือปี 2543 เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพในช่วงเวลาศึกษา พบว่าประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับต่ำกว่าปกติ คือ มีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 0.83 ซึ่งแสดงว่ามีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับต่ำกว่าปกติต้องมีการแก้ไขปรับปรุง

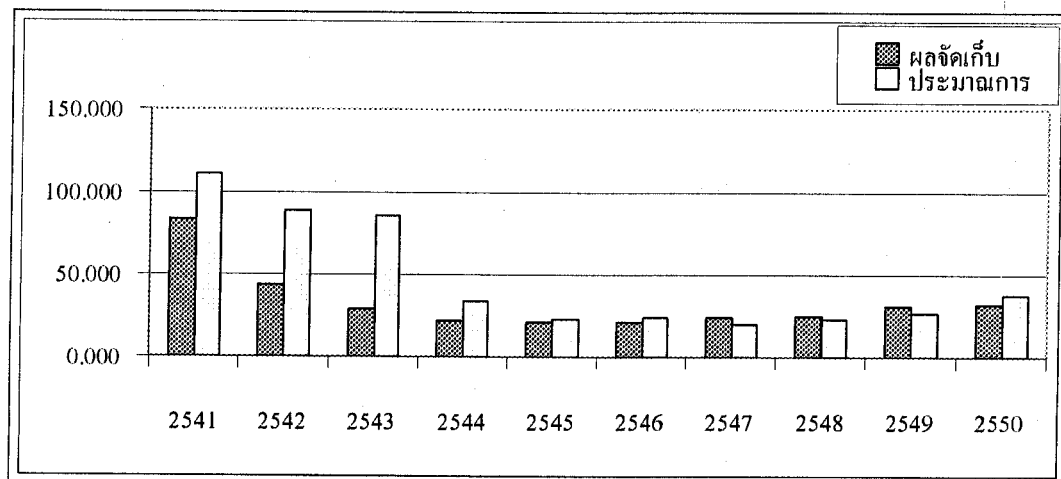
ตารางที่ 4.24 แสดงผลการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ เปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

ปีงบประมาณ	ผลการจัดเก็บ T (ล้านบาท)	ประมาณการ \hat{T} (ล้านบาท)	เปรียบเทียบผลจัดเก็บ/ ประมาณการ		ค่าความพยายาม หรือประสิทธิ ภาพ E
			(ล้านบาท)	(ร้อยละ)	
2541	83.299	110.851	-27.552	-24.85	0.75
2542	43.874	88.593	-44.719	-50.48	0.50
2543	29.062	85.238	-56.176	-65.90	0.34
2544	22.236	33.730	-11.494	-34.08	0.66
2545	21.583	23.526	-1.943	-8.26	0.92
2546	20.640	24.175	-3.535	-14.62	0.85
2547	23.670	19.998	3.672	18.36	1.18
2548	25.106	23.313	1.793	7.69	1.08
2549	31.488	26.871	4.617	17.18	1.17
2550	32.379	38.302	-5.923	-15.46	0.85
					Mean = 0.83

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

แผนภูมิที่ 4.12 แสดงผลการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ เปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

หน่วย : ล้านบาท

ที่มา : จากตารางที่ 4.24

1.5. อากรแสดมปี

พิจารณาจากตารางที่ 4.25 และแผนภูมิที่ 4.13 จะพบว่าผลการจัดเก็บอากรแสดมปีตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550 สามารถจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการจำนวน 6 ปีคือปีงบประมาณ 2542 2543 2545 2546 2547 2549 โดยจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการเป็นจำนวนเงิน 1.353 1.739 0.523 1.180 1.882 และ 5.830 ล้านบาท ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 14.260 ร้อยละ 15.880 ร้อยละ 3.891 ร้อยละ 7.477 ร้อยละ 10.690 และร้อยละ 25.235 ตามลำดับ มีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีอยู่ที่ 1.143 1.159 1.039 1.075 1.107 และ 1.252 ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ สำหรับในปีงบประมาณ 2541 2544 2548 และ 2550 นั้นผลการจัดเก็บต่ำกว่าประมาณการโดยจัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการจำนวนเงิน 8.004 0.567 0.931 และ 0.185 ล้านบาท ตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 39.078 ร้อยละ 4.294 ร้อยละ 4.077 และร้อยละ 0.604 ตามลำดับ โดยในปีงบประมาณ 2541 เป็นปีที่มีค่าความพยายามในการจัดเก็บต่ำ ที่สุดคือ 0.609 แสดงถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บที่อยู่ในระดับต่ำกว่าปกติต้องมีการแก้ไขปรับปรุง

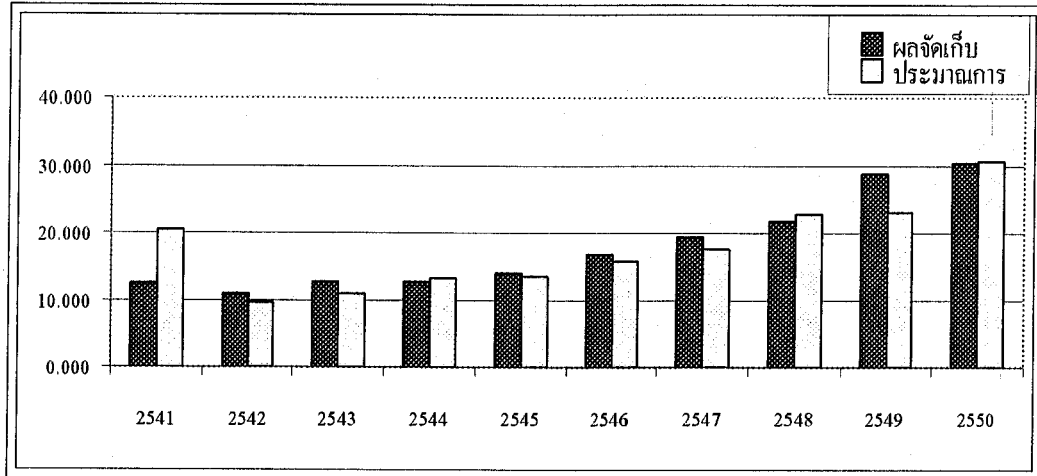
โดยสรุป ประสิทธิภาพการจัดเก็บอากรแสดมปีเปรียบเทียบกับประมาณการ พบว่า มีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีน้อยกว่า 1 จำนวน 4 ปี และมากกว่า 1 จำนวน 6 ปี ปีงบประมาณที่มีประสิทธิภาพสูงสุด คือปี 2549 และ ต่ำสุดคือปี 2541 เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพในช่วงเวลาศึกษา พบว่าประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ คือ มีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 1.03 ซึ่งแสดงว่ามีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ ตารางที่ 4.25 ผลการจัดเก็บอากรแสดมปี เปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

ปีงบประมาณ	ผลการจัดเก็บ T (ล้านบาท)	ประมาณการ \hat{T} (ล้านบาท)	เปรียบเทียบผลจัดเก็บ/ ประมาณการ		ค่าความพยายาม หรือประสิทธิภาพ ภาพ E
			(ล้านบาท)	(ร้อยละ)	
2541	12.478	20.482	-8.004	-39.078	0.609
2542	10.841	9.488	1.353	14.260	1.143
2543	12.690	10.951	1.739	15.880	1.159
2544	12.639	13.206	-0.567	-4.294	0.957
2545	13.963	13.440	0.523	3.891	1.039
2546	16.962	15.782	1.180	7.477	1.075
2547	19.487	17.605	1.882	10.690	1.107
2548	21.906	22.837	-0.931	-4.077	0.959
2549	28.933	23.103	5.830	25.235	1.252
2550	30.463	30.648	-0.185	-0.604	0.994
					Mean = 1.03

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

แผนภูมิที่ 4.13 แสดงผลการจัดเก็บอากรแสดมปี เปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

หน่วย : ล้านบาท

ที่มา : จากตารางที่ 4.25

1.6. รายได้อื่น ๆ

พิจารณาจากตารางที่ 4.26 และแผนภูมิที่ 4.14 จะพบว่าผลการจัดเก็บรายได้อื่น ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 - 2550 สามารถจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการจำนวน 5 ปี คือปี 2541 2546 2547 2548 และ 2550 โดยจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการเป็นจำนวนเงิน 0.408 0.407 0.493 1.004 และ 0.152 ล้านบาทตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 20.85 ร้อยละ 32.46 ร้อยละ 44.45 ร้อยละ 79.37 และร้อยละ 8.25 มีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีอยู่ที่ 1.21 1.32 1.44 1.79 และ 1.08 แสดงถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ สำหรับในปีงบประมาณ 2542 2543 2544 2545 และ 2549 นั้น ผลการจัดเก็บต่ำกว่าประมาณการ โดยจัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการจำนวนเงิน 0.338 0.148 0.241 0.159 และ 0.064 ล้านบาทตามลำดับ คิดเป็นร้อยละ 14.96 ร้อยละ 7.68 ร้อยละ 14.31 ร้อยละ 9.86 และร้อยละ 3.13 ตามลำดับ โดยในปีงบประมาณ 2542 เป็นปีที่มีค่าความพยายามในการจัดเก็บต่ำที่สุดคือ 0.85 แสดงถึงประสิทธิภาพในการจัดเก็บที่อยู่ในระดับต่ำกว่าปกติต้องมีการแก้ไขปรับปรุง

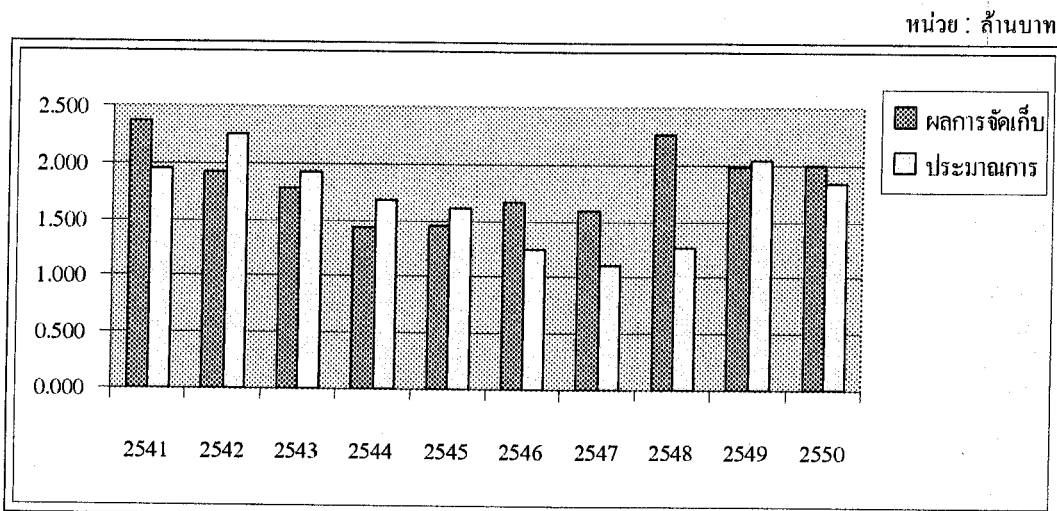
โดยสรุป ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้อื่น เปรียบเทียบกับประมาณการ พบว่า มีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีน้อยกว่า 1 จำนวน 5 ปี และมากกว่า 1 จำนวน 5 ปี สำหรับปีงบประมาณที่มีประสิทธิภาพสูงสุดคือปี 2548 และต่ำสุดคือปี 2542 เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพในช่วงเวลาศึกษาพบว่าประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับสูงกว่าปกติคือมีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษีโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 1.14 ซึ่งแสดงว่ามีประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษีอยู่ในระดับสูงกว่าปกติ

ตารางที่ 4.26 ผลการจัดเก็บรายได้อื่น ๆ เปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงานสรรพากรพื้นที่
อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

ปีงบประมาณ	ผลการจัดเก็บ T (ล้านบาท)	ประมาณการ \hat{T} (ล้านบาท)	เปรียบเทียบผลจัดเก็บ / ประมาณการ		ค่าความพยายาม หรือประสิทธิภาพ E
			(ล้านบาท)	(ร้อยละ)	
2541	2.365	1.957	0.408	20.85	1.21
2542	1.921	2.259	-0.338	-14.96	0.85
2543	1.779	1.927	-0.148	-7.68	0.92
2544	1.443	1.684	-0.241	-14.31	0.86
2545	1.453	1.612	-0.159	-9.86	0.90
2546	1.661	1.254	0.407	32.46	1.32
2547	1.602	1.109	0.493	44.45	1.44
2548	2.269	1.265	1.004	79.37	1.79
2549	1.980	2.044	-0.064	-3.13	0.97
2550	1.995	1.843	0.152	8.25	1.08
					Mean = 1.14

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

แผนภูมิที่ 4.14 แสดงผลการจัดเก็บรายได้อื่น ๆ เปรียบเทียบกับประมาณการของสำนักงานสรรพากร
พื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

ที่มา : จากตารางที่ 4.26

2. ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรเมื่อเปรียบเทียบกับผลการจัดเก็บของกรมสรรพากร

เมื่อวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงเป็นรายปีงบประมาณจากตารางที่ 4.27 แผนภูมิที่ 4.15 พบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บของกรมสรรพากรอยู่ที่มีค่ามัธยฐาน(Median) 8.620 ขณะที่อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี มีค่ามัธยฐาน (Median) อยู่ที่ 6.150 แสดงให้เห็นว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของผลการจัดเก็บของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานีต่ำกว่าอัตราการเพิ่มของผลจัดเก็บกรมสรรพากร โดยรวมทั้งประเทศ

เมื่อพิจารณาถึงอัตราการเพิ่มของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี จะพบว่ามียอดการเพิ่มเกือบทุกปี ยกเว้นปี 2542 2543 และ 2544 ที่มีอัตราการเพิ่มลดลง โดยปีงบประมาณ 2542 ลดลงร้อยละ 16.54 และปีงบประมาณ 2543 ลดลงร้อยละ 25.21 และปีงบประมาณ 2544 ลดลงร้อยละ 4.34 ทั้งนี้เนื่องมาจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำ การปรับลดลงอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากอัตราร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 7 การโอนสิทธิในการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะไปให้กรมที่ดินจัดเก็บและนำส่งให้ และนับจากปีงบประมาณ 2545 เป็นต้นมา สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานีสามารถจัดเก็บภาษีสรรพากรในอัตราที่เพิ่มขึ้นมาโดยตลอดโดยมีอัตราการเปลี่ยนแปลงเพิ่มขึ้นร้อยละ 34.67 ร้อยละ 11.13 ร้อยละ 34.89 ร้อยละ 1.17 ร้อยละ 26.24 และร้อยละ 17.32 ตามลำดับ ขณะที่กรมสรรพากรก็สามารถจัดเก็บภาษีในอัตราที่เพิ่มขึ้นเกือบทุกปี ยกเว้นปี 2542 ที่จัดเก็บลดลง เนื่องจากภาวะเศรษฐกิจตกต่ำต่อเนื่องจากปี 2541 และการปรับลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่ม จากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 7

โดยสรุป ในการวัดประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของ สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี โดยการเปรียบเทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร พบว่าอัตราเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ต่ำกว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของกรมสรรพากร ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี อยู่ในระดับต่ำ แต่เมื่อมีการวางแผนและพัฒนาระบบการบริหารจัดเก็บภาษีอย่างมีประสิทธิภาพ เช่น การนำระบบกำกับดูแลผู้ประกอบการรายตัวมาใช้ในการปฏิบัติงาน โดยการตั้งทีมกำกับดูแล ดูแลผู้ประกอบการโดยใกล้ชิดเป็นรายตัวและให้เป็นปัจจุบัน ตั้งทีมบริหารการสำรวจ ทีมสำรวจ เพื่อสำรวจแหล่งภาษีอากรและติดตามธุรกิจนอกระบบให้เข้าสู่ระบบ การออกแรงรัดภาษีอากรค้างถึงตัวผู้ค้าง การวางแผนให้สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาในท้องที่ดำเนินการในการกำกับ ดูแล ติดตามและเจ้าหน้าที่มีการได้รับการฝึกอบรมเพิ่มมากขึ้นและมีการลงทุนทางด้านเครื่องมือ เครื่องจักรเพื่อขึ้น

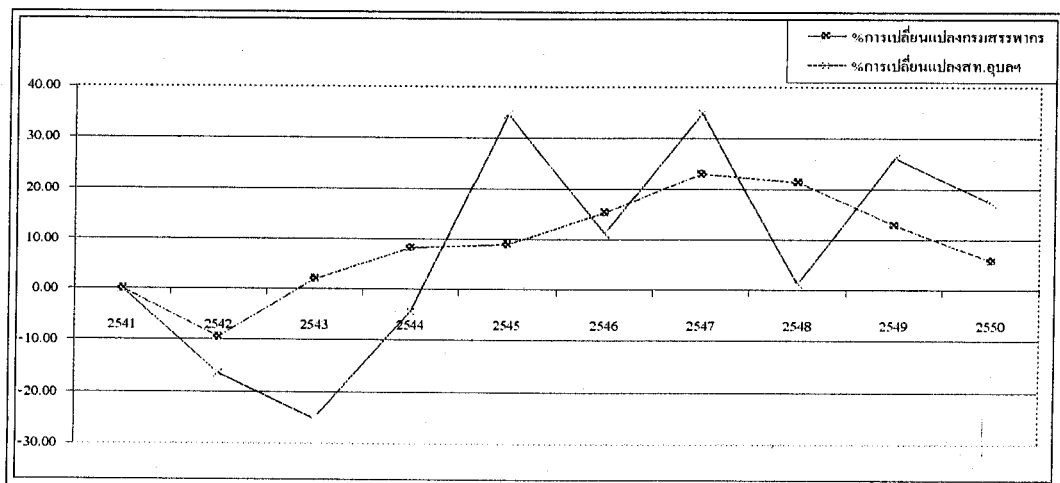
มีการใช้วัสดุอุปกรณ์ เทคโนโลยีในการทำงานมากขึ้นทำให้การควบคุมการขึ้นแบบชำระภาษี
ของผู้ประกอบการ ทำให้สามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มมากขึ้น ทั้งถึงและครบถ้วน

ตารางที่ 4.27 แสดงผลการจัดเก็บภาษีสรรพากร ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี
เปรียบเทียบกับผลการจัดเก็บของกรมสรรพากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

ปีงบประมาณ	ผลจัดเก็บ กรมสรรพากร (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง ผลการจัดเก็บ กรมสรรพากร (ร้อยละ)	ผลจัดเก็บ สท.อุบลราชธานี (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง ผลจัดเก็บ สท. อุบลราชธานี (ร้อยละ)
2541	498,966.000	0.00	658.505	0.00
2542	452,317.000	-9.35	549.598	-16.54
2543	461,322.000	1.99	411.019	-25.21
2544	499,710.000	8.32	393.187	-4.34
2545	544,281.000	8.92	529.496	34.67
2546	627,682.000	15.32	588.420	11.13
2547	772,236.000	23.03	793.739	34.89
2548	937,149.000	21.36	803.050	1.17
2549	1,057,200.000	12.81	1,013.807	26.24
2550	1,119,194.000	5.86	1,189.372	17.32
		Median = 8.620		Median = 6.150

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

แผนภูมิที่ 4.15 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงผลการจัดเก็บภาษีสรรพากร ของสำนักงานสรรพากร
พื้นที่อุบลราชธานีเปรียบเทียบกับผลการจัดเก็บของกรมสรรพากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550

ที่มา : จากตารางที่ 4.27

3. ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรเมื่อเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (GPP)

พิจารณาสัดส่วนของผลการจัดเก็บเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (GPP) จากตารางที่ 4.28 และ แผนภูมิที่ 4.9 ซึ่งมีข้อมูลเพียงปี พ.ศ. 2549 พบว่าตั้งแต่ปีพ.ศ. 2541 — 2550 มีสัดส่วนการจัดเก็บต่อ GPP เท่ากับร้อยละ 1.50 ร้อยละ 1.17 ร้อยละ 0.99 ร้อยละ 0.95 ร้อยละ 1.11 ร้อยละ 1.16 ร้อยละ 1.49 ร้อยละ 1.49 และร้อยละ 1.74 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด ตามลำดับ (สัดส่วนผลการจัดเก็บต่อGPP(ร้อยละ)หาได้จาก ผลการจัดเก็บคูณร้อยหารด้วยGPP) โดยมีสัดส่วนเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 1.29 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์จังหวัด แสดงให้เห็นว่าสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี สามารถจัดเก็บภาษีอากรได้เพียงร้อยละ 1.29 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด เท่านั้น

และเมื่อเปรียบเทียบกับการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรทั้งประเทศกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) ตามตารางที่ 4.29 พบว่าตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 — 2550 มีสัดส่วนการจัดเก็บต่อ GDP เท่ากับร้อยละ 10.79 ร้อยละ 9.75 ร้อยละ 9.37 ร้อยละ 9.73 ร้อยละ 9.99 ร้อยละ 10.61 ร้อยละ 11.90 ร้อยละ 13.21 ร้อยละ 13.50 และร้อยละ 13.22 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ ตามลำดับ โดยมีสัดส่วนเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ 11.21 ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศแสดงให้เห็นว่าสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี สามารถจัดเก็บภาษีอากรได้น้อยกว่าการจัดเก็บของกรมสรรพากร

เมื่อวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงผลการจัดเก็บภาษี พบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรมีความสัมพันธ์กับอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด (GPP) เป็นไปในทิศทางเดียวกันซึ่งมีค่าเป็นบวกเช่นกัน โดยอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดมีค่ามัธยฐาน (Median) อยู่ที่ 5.19 ขณะที่อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรนั้นมีค่ามัธยฐาน (Median) อยู่ที่ 11.99 แสดงให้เห็นว่าอัตราการเพิ่มของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรสูงกว่าอัตราการเพิ่มของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดค่อนข้างสูง

และเมื่อวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงผลการจัดเก็บภาษี พบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรมีความสัมพันธ์กับอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP) เป็นไปในทิศทางเดียวกันซึ่งมีค่าเป็นบวกเช่นกัน โดยอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมีค่ามัธยฐาน (Median) อยู่ที่ 8.16 ขณะที่อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรนั้นมีค่ามัธยฐาน (Median) อยู่ที่ 8.92 แสดงให้เห็นว่าอัตราการเพิ่มของผลการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรสูงกว่าอัตราการเพิ่มของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)

เมื่อวิเคราะห์เป็นรายปีพบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงผลการจัดเก็บพบว่าผลการจัดเก็บภาษีสรรพากร มีอัตราเพิ่มขึ้นเกือบทุกปียกเว้นปี พ.ศ. 2542 2543 และปี 2544 ที่มีอัตราการเปลี่ยนแปลงลดลง โดยปีงบประมาณ 2542 ลดลงร้อยละ 26.15 ปีงบประมาณ 2543 ลดลงร้อยละ 18.11 และปีงบประมาณ 2544 ลดลงร้อยละ 3.20 (อัตราการเปลี่ยนแปลงผลการจัดเก็บ(ร้อยละ) หาได้จากผลการจัดเก็บปีเก่าลบด้วยปีปัจจุบันได้เท่ากับเท่าไรคูณ 100หารด้วยปีเก่า ตัวอย่าง ผลการจัดเก็บปี 2541 = 671.392 ลบด้วยผลการจัดเก็บปี 2542 = 495.824 ได้เท่ากับ 175.568 คูณ 100 หารด้วย 671.392 ซึ่งเท่ากับ - 26.15 ตามลำดับ วิธีการหาอัตราการเปลี่ยนแปลง GPP ก็หาได้ด้วยวิธีเช่นเดียวกันนี้) ทั้งนี้เนื่องจากสถานะเศรษฐกิจที่ตกต่ำ การปรับลดอัตราภาษีมูลค่าเพิ่มจากอัตรา ร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 7 การโอนสิทธิในการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะให้กับกรมที่ดินจัดเก็บและ นำส่งให้ และนับจากปีงบประมาณ 2545 เป็นต้นมา ซึ่งเป็นช่วงที่ภาวะเศรษฐกิจดี จะพบว่าผลการจัดเก็บเพิ่มขึ้นในอัตราส่วนที่สูงขึ้นมากกว่า GPP มาก เช่นในปี 2545-2549 GPP เพิ่มขึ้นร้อยละ 13.86 ร้อยละ 7.19 ร้อยละ 5.24 ร้อยละ 5.13 ร้อยละ 9.28 ผลการจัดเก็บเพิ่มขึ้นร้อยละ 33.32 ร้อยละ 12.29 ร้อยละ 34.63 ร้อยละ 5.74 ร้อยละ 26.96 และร้อยละ 11.99 ตามลำดับ

โดยสรุป ในการวัดประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีโดยเปรียบเทียบอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรกับอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด พบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรสูงกว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากรอยู่ในระดับสูงและมีทิศทางไปในทางเดียวกัน การที่ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้นมากกว่า GPP เพราะในปี 2545 กรมสรรพากรได้ปรับเปลี่ยนการจัดเก็บภาษีอากรใหม่ด้วยการนำระบบกำกับดูแลผู้เสียภาษีอย่างใกล้ชิด เป็นรายผู้ประกอบการและเป็นปัจจุบัน มาปรับใช้แทนการตรวจสอบย้อนหลัง มีการนำระบบกำกับดูแลผู้ประกอบการรายตัวมาใช้ในการปฏิบัติงาน การสำรวจแหล่งภาษีอากร และติดตามธุรกิจนอกกระบวน การเร่งรัดภาษีอากรค้าง นอกจากนี้ได้นำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมาใช้ในการสนับสนุนให้เจ้าหน้าที่สืบค้นและประมวลผลข้อมูลที่เกี่ยวข้องทางภาษีอากรทุกประเภท รวมถึงข้อมูลภายนอก ที่เป็นประโยชน์ต่อการบริหารจัดการเก็บภาษีอากร ภายใต้การปฏิบัติงานแบบ Online บนเครือข่ายคอมพิวเตอร์ ทำให้การทำงานได้ในทุกขั้นตอนอย่างมีประสิทธิภาพ มีการใช้สื่ออิเล็กทรอนิกส์ในการยื่นชำระภาษี และสืบค้นข้อมูลรายตัวการติดตามผู้ไม่ยื่นแบบฯ ทำให้การจัดเก็บภาษีครอบคลุมทั่วถึงและครบถ้วนมากขึ้น

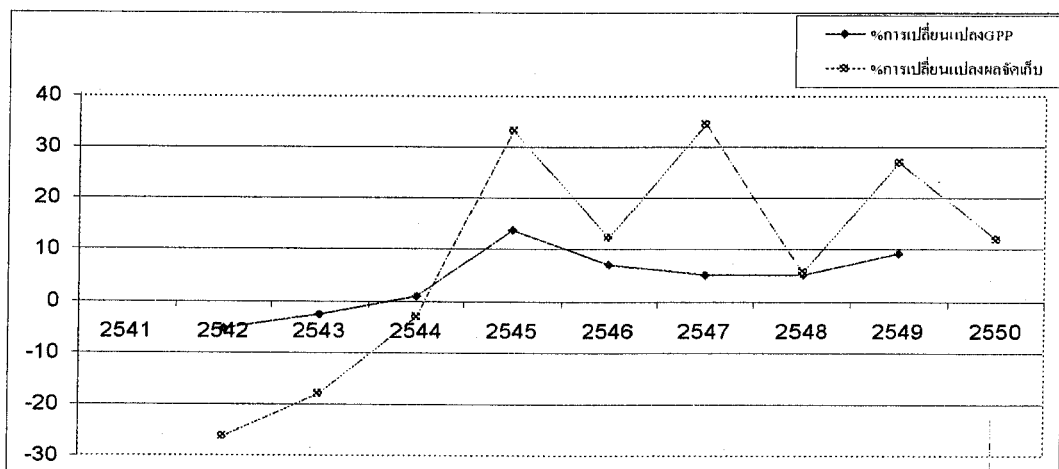
ตารางที่ 4.28 แสดงสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (GPP) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 – 2550

ปีงบประมาณ	GPP (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลงGPP (ร้อยละ)	ผลจัดเก็บ (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลงผลจัดเก็บ(ร้อยละ)	สัดส่วนผลจัดเก็บต่อ GPP (ร้อยละ)
2541	44,687.000	-	671.392	-	1.50
2542	42,263.000	-5.42	495.824	-26.15	1.17
2543	41,162.000	-2.61	406.035	-18.11	0.99
2544	41,502.000	0.83	393.062	-3.20	0.95
2545	47,255.000	13.86	524.032	33.32	1.11
2546	50,651.000	7.19	588.420	12.29	1.16
2547	53,304.000	5.24	792.217	34.63	1.49
2548	56,041.000	5.13	837.706	5.74	1.49
2549	61,240.000	9.28	1,063.573	26.96	1.74
2550	-	-	1,191.068	11.99	-
		Median = 5.19		Median = 11.99	Mean = 1.29

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

แผนภูมิที่ 4.16 แสดงอัตราการเปลี่ยนแปลงผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรเปรียบเทียบกับอัตราการเปลี่ยนแปลงผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด(GPP)

ที่มา : จากตารางที่ 4.28

ตารางที่ 4.29 แสดงสัดส่วนผลการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรเปรียบเทียบกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศไทย (GDP) ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2541 – 2550

ปีงบประมาณ	GDP (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลง GDP (ร้อยละ)	ผลจัดเก็บ (ล้านบาท)	อัตราการเปลี่ยนแปลงผลจัดเก็บ (ร้อยละ)	สัดส่วนผลจัดเก็บต่อ GDP (ร้อยละ)
2541	4,626,477.000		498,966.000		10.79
2542	4,637,079.000	0.23	452,317.000	-9.35	9.75
2543	4,922,731.000	6.16	461,322.000	1.99	9.37
2544	5,133,502.000	4.28	499,710.000	8.32	9.73
2545	5,450,643.000	6.18	544,281.000	8.92	9.99
2546	5,917,369.000	8.56	627,682.000	15.32	10.61
2547	6,489,476.000	9.67	772,236.000	23.03	11.90
2548	7,095,619.000	9.34	937,149.000	21.36	13.21
2549	7,830,329.000	10.35	1,057,200.000	12.81	13.50
2550	8,469,060.000	8.16	1,119,194.000	5.86	13.215
		Median = 8.16		Median = 8.92	Mean = 11.21

ที่มา : สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง www.fpo.go.th

: สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ www.nesdb.go.th

4. ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรเมื่อเปรียบเทียบกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และต้นทุนในการจัดเก็บ

สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี มีอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ซึ่งเป็นข้าราชการและลูกจ้างที่ปฏิบัติทั้งในสำนักงานสรรพากรพื้นที่และสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา 21 สาขา ในปีงบประมาณ 2541 จำนวน 193 คน เพิ่มเป็น 204 คน ในปีงบประมาณ 2545 เนื่องจากมีการเพิ่มอัตรากำลัง จากการปรับโครงสร้างองค์กรในปีงบประมาณ 2545

พิจารณาจากตารางที่ 4.30 และแผนภูมิที่ 4.17 ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550 พบว่าผลการจัดเก็บภาษีอากรต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน โดยเฉลี่ยเท่ากับ 3.469 ล้านบาท ซึ่งหมายความว่าในช่วงเวลาที่ศึกษา เจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงสุดจนถึงเจ้าหน้าที่ระดับต่ำสุดนั้น สามารถจัดเก็บได้โดยเฉลี่ยคนละ 3.469 ล้านบาทซึ่งในปีงบประมาณ 2550 เป็นปีที่สามารถจัดเก็บภาษีต่อเจ้าหน้าที่ 1 คนได้มากที่สุดคือ 6.037 ล้านบาทต่อคน และเมื่อพิจารณาถึงต้นทุนในการจัดเก็บต่อเจ้าหน้าที่ 1 คนพบว่าโดยเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 0.189 ล้านบาท

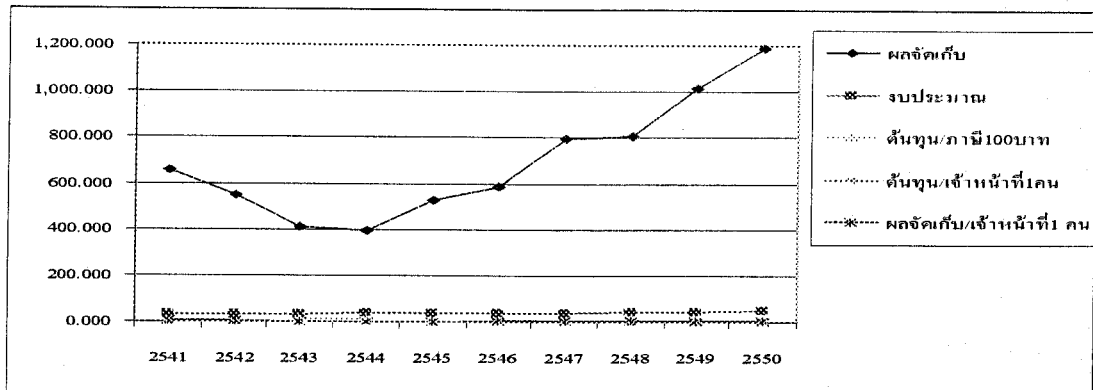
ในการพิจารณาผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรโดยเปรียบเทียบกับต้นทุนในการจัดเก็บ โดยใช้งบประมาณรายจ่ายเปรียบเทียบกับผลการจัดเก็บในแต่ละปีงบประมาณนั้น จากตารางที่ 4.30 พบว่าต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษี 100 บาท โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 5.920 บาท หรือมีต้นทุนในการจัดเก็บภาษีเฉลี่ยร้อยละ 5.44 ซึ่งในปีงบประมาณ 2544 เป็นปีที่มีต้นทุนในการจัดเก็บสูงที่สุด คือ 8.899 บาท ทั้งนี้เนื่องจากในปีดังกล่าวผลการจัดเก็บภาษีได้ลดลงอย่างมาก คือลดลงถึงร้อยละ 4.34 แต่ค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการเก็บมิได้ลดลง ทั้งนี้ค่าใช้จ่ายส่วนใหญ่นี้ที่เพิ่มขึ้นจะเป็นการเพิ่มขึ้นของค่าจ้างและเงินเดือนของเจ้าหน้าที่ที่เพิ่มขึ้นทุกปีงบประมาณ แม้จะมีการเกษียณอายุออกไปบ้างแต่มีผลให้ค่าใช้จ่ายลดลงน้อยมาก

ตารางที่ 4.30 แสดงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากรเปรียบเทียบกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และต้นทุนในการจัดเก็บ ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

ปีงบประมาณ	ผลจัดเก็บ (ล้านบาท)	งบประมาณรายจ่าย (ล้านบาท)	อัตรากำลังเจ้าหน้าที่ (คน)	รายจ่ายต่อภาษี 100 บาท (บาท)	รายจ่ายต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน (ล้านบาท)	ผลจัดเก็บต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน (ล้านบาท)
2541	658.505	30.776	193	4.673	0.159	3.411
2542	549.598	32.094	193	5.839	0.166	2.847
2543	411.019	33.497	193	8.149	0.173	2.129
2544	393.187	34.990	193	8.899	0.181	2.037
2545	529.496	36.635	204	6.918	0.179	2.595
2546	588.420	37.649	204	6.398	0.184	2.884
2547	793.739	38.566	202	4.858	0.190	3.929
2548	803.050	41.851	206	5.211	0.203	3.898
2549	1,013.807	43.940	206	4.334	0.213	4.921
2550	1,189.372	46.681	197	3.924	0.237	6.037
				Mean = 5.920	Mean = 0.189	Mean = 3.469

ที่มา : สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

แผนภูมิที่ 4.17 แสดงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากรเปรียบเทียบกับต้นทุนในการจัดเก็บ ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

ที่มา : จากตารางที่ 4.30

เมื่อพิจารณาผลการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี จากแผนภูมิที่ 4.17 พบว่ามีแนวโน้มสูงขึ้นมาก ซึ่งสูงมากกว่างบประมาณรายจ่าย ต้นทุนต่อภาษี 100 บาท ต้นทุนต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน และผลจัดเก็บต่อเจ้าหน้าที่ 1 คนมาก แสดงว่าหลังจากกรมสรรพากรได้มีการปรับเปลี่ยนโครงสร้างองค์กรใหม่เพื่อจัดบทบาทและภารกิจให้สอดคล้องกับนโยบายของรัฐบาล โดยมุ่งเน้นประสิทธิภาพในการบริหารจัดการภาษีอากรและการให้บริการประชาชนเป็นหลัก โดยได้เปลี่ยนระบบบริหารราชการส่วนกลางและส่วนภูมิภาคเป็นการบริหารราชการส่วนกลางเพียงอย่างเดียว เพื่อความคล่องตัวในการบริหารงานและลดขั้นตอนการปฏิบัติงานแต่ยังคงให้ความสำคัญร่วมมือกับราชการส่วนภูมิภาคหน่วยอื่นในต่างจังหวัดต่อไป โดยมีจุดเด่นคือการปรับเปลี่ยนปรัชญาการจัดเก็บภาษีในปี 2545 เป็นต้นมา ด้วยการนำระบบการกำกับดูแลผู้เสียภาษีอย่างใกล้ชิดเป็นรายผู้ประกอบการและเป็นปัจจุบัน มาปรับใช้แทนการตรวจสอบภาษีย้อนหลัง มีการอบรมเจ้าหน้าที่ มีการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่ทันสมัยมากขึ้น มีผลทำให้ผลจัดเก็บเพิ่มขึ้นมากกว่างบประมาณรายจ่ายและ ต้นทุนในการจัดเก็บภาษีแสดงว่าการทำงานในทุกขั้นตอนมีประสิทธิภาพ

เมื่อพิจารณาจากตารางที่ 4.31 ซึ่งแสดงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรเปรียบเทียบกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และต้นทุนในการจัดเก็บของกรมสรรพากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550 พบว่าผลการจัดเก็บภาษีอากรต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน โดยเฉลี่ยเท่ากับ 32,809 ล้านบาท หมายความว่าในช่วงเวลาที่ศึกษา เจ้าหน้าที่ในสังกัดกรมสรรพากร ตั้งแต่ผู้บริหารระดับสูงสุดจนถึงเจ้าหน้าที่ระดับต่ำสุดนั้น สามารถจัดเก็บได้โดยเฉลี่ยคนละ 32,809 ล้านบาท ซึ่งในปีงบประมาณ 2550 เป็นปีที่สามารถจัดเก็บภาษีต่อเจ้าหน้าที่ 1 คนได้มากที่สุด คือ 58,538 ล้านบาทต่อคน และเมื่อพิจารณาถึงต้นทุนในการจัดเก็บต่อเจ้าหน้าที่ 1 คนพบว่าโดยเฉลี่ยมีค่าเท่ากับ 0.213 ล้านบาท มีต้นทุนหรือค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษี 100 บาท โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 0.668 บาท

ตารางที่ 4.31 แสดงประสิทธิภาพการจับเก็บพยาธิสรรพากรเปรียบเทียบกับอัตรากำลัง
เจ้าหน้าที่และต้นทุนในการจับเก็บของกรมสรรพากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550

ปีงบประมาณ	ผลจับเก็บพยาธิ อากร (ล้านบาท)	งบประ มาณราย จ่าย(ล้าน บาท)	อัตรา กำลังเจ้า หน้าที่ (คน)	รายจ่ายต่อ เงินภาษี 100 บาท(บาท)	รายจ่ายต่อ เจ้าหน้าที่ 1 คน (ล้านบาท)	ผลจับเก็บต่อ เจ้าหน้าที่ 1 คน (ล้านบาท)
2541	498,966.000	3,062.77	20,218	0.613	0.151	24.679
2542	452,317.000	3,071.99	19,247	0.679	0.160	23.500
2543	461,322.000	3,519.66	19,119	0.762	0.184	24.130
2544	499,710.000	3,721.09	20,871	0.744	0.178	23.942
2545	544,281.000	4,342.32	25,915	0.780	0.168	21.002
2546	627,682.000	4,534.76	24,666	0.722	0.183	25.480
2547	772,236.000	4,782.53	23,987	0.619	0.199	32.190
2548	937,149.000	5,070.00	22,398	0.541	0.226	41.840
2549	1,057,200.000	6,168.10	20,027	0.583	0.307	52.788
2550	1,119,194.000	7,137.00	19,119	0.638	0.373	58.538
				Mean = 0.668	Mean = 0.213	Mean = 32.809

ที่มา : กรมสรรพากร

: สำนักงบประมาณ

เมื่อพิจารณาประสิทธิภาพในการจับเก็บรายได้พยาธิสรรพากรโดยเปรียบเทียบกับอัตรา
กำลังเจ้าหน้าที่ในสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 9 ทั้งหมด (ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ)ซึ่งคำนวณ
เพียงปีงบประมาณ 2550 ปีเดียว(ซึ่งมีผลการจับเก็บภาษีรวมจำนวน 10,206.252 ล้านบาท และมี
อัตรา กำลัง เจ้าหน้าที่ รวมจำนวน 1,279 คน) พบว่าสามารถจับเก็บภาษีได้จำนวน 8.950 ล้านบาท
ต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน และในสังกัดสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี สามารถจับเก็บได้ใน
ปีงบประมาณ 2550 ได้มากที่สุด คือ 6.037 ล้านบาทต่อคน

เมื่อพิจารณาจากการศึกษาของขรรจง คงกิจ ที่ได้ศึกษาประสิทธิภาพการจับเก็บ
รายได้พยาธิสรรพากรเมื่อเปรียบเทียบกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และเปรียบเทียบต้นทุนในการจับเก็บ
ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2539-2546 พบว่าผลการจับเก็บต่อ
เจ้าหน้าที่ 1 คนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 2.612 ล้านบาท มีต้นทุนในการจับเก็บต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน โดยเฉลี่ย
0.201 ล้านบาท มีค่าใช้จ่ายในการจับเก็บภาษี 100 บาทโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 7.738 บาท สำหรับการศึกษา

ของวชิรา หล้าประมูล ที่ศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรเมื่อเปรียบเทียบกับ อัตราค่าตั้งเจ้าหน้าที่และเปรียบเทียบต้นทุนในการจัดเก็บของสำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2540-2545 พบว่าผลการจัดเก็บต่อเจ้าหน้าที่ 1 คนโดยเฉลี่ยเท่ากับ 8.079 ล้านบาท มีต้นทุนในการจัดเก็บต่อเจ้าหน้าที่ 1 คนโดยเฉลี่ย 0.177 ล้านบาท มีค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บภาษี 100 บาทโดยเฉลี่ยอยู่ที่ 2.414 บาท และสังกัดสำนักงานสรรพากรภาค 8 (ภาคเหนือ) จัดเก็บได้เฉลี่ย 5.882 ล้านบาทต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน

เมื่อเปรียบเทียบผลการจัดเก็บระหว่างภาค ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือกับภาคเหนือ พบว่าผลการจัดเก็บในภาคตะวันออกเฉียงเหนือมีผลการจัดเก็บโดยเฉลี่ยสูงกว่าผลการจัดเก็บภาคเหนือ ระหว่างพื้นที่อุบลราชธานีกับพื้นที่เชียงใหม่ ปรากฏว่าโดยเฉลี่ยพื้นที่เชียงใหม่เก็บได้สูงกว่าพื้นที่อุบลราชธานี แต่เมื่อเทียบพื้นที่อุบลราชธานีกับพื้นที่เชียงใหม่ 2 ปรากฏว่าพื้นที่อุบลราชธานีเก็บได้เฉลี่ยสูงกว่าพื้นที่เชียงใหม่ 2 (พื้นที่เชียงใหม่ 2 เริ่มดำเนินการจัดการเก็บภาษีเมื่อปี 2539)

ตารางที่ 4.32 สรุปผลการผลการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550

ปีงบประมาณ	ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา	ภาษีเงินได้นิติบุคคล	ภาษีมูลค่าเพิ่ม	ภาษีธุรกิจเฉพาะ	อากรแสตมป์	รายได้อื่น	อัตราการเปลี่ยนแปลงผลจัดเก็บกรมฯ	อัตราการเปลี่ยนแปลงผลจัดเก็บ สท.อบ.	อัตราการเปลี่ยนแปลง GPP	อัตราการเปลี่ยนแปลงผลจัดเก็บ สท.อบ.
2541	+	-	-	-	-	+	0	0	0	0
2542	-	+	-	-	+	-	-	-	-	-
2543	-	+	-	-	+	-	+	-	-	-
2544	-	-	-	-	-	-	+	-	+	-
2545	-	+	+	-	+	-	+	+	+	+
2546	-	+	+	-	+	+	+	+	+	+
2547	-	+	+	-	+	+	+	+	+	+
2548	+	-	+	+	-	+	+	+	+	+
2549	+	-	+	+	+	-	+	+	+	+
2550	+	+	-	-	-	+	+	+	0	+

ที่มา : จากการวิเคราะห์จากตารางในตอนที่ 2

เครื่องหมายบวก (+) หมายความว่าผลการจัดเก็บสูงกว่าประมาณการ

เครื่องหมายลบ (-) หมายความว่าผลการจัดเก็บต่ำกว่าประมาณการ

เลข 0 หมายความว่าไม่มีผลการคำนวณ

จากตารางที่ 4.32 สรุปได้ว่าในการศึกษาค่าดัชนีความพยายามในการจัดเก็บภาษี หรือ ประสิทธิภาพ (E) พบว่าปีงบประมาณ 2544 ปีเดียวเท่านั้น ที่มีค่าความพยายามในการจัดเก็บภาษี น้อยกว่า 1 ทุกประเภทภาษี คือมีผลการจัดเก็บต่ำกว่าประมาณการทุกประเภทภาษีที่จัดเก็บ สำหรับ ปีงบประมาณอื่นๆ นั้นมีค่าความพยายามแตกต่างกันไป และสำหรับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2548 สามารถจัดเก็บได้ตามประมาณการติดต่อกันทุกปี

สำหรับการศึกษาอัตราการเปลี่ยนแปลงผลการจัดเก็บของกรมสรรพากรเทียบกับของ สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี พบว่ากรมสรรพากรจัดเก็บได้ตามประมาณการตั้งแต่ ปีงบประมาณ 2543 เป็นต้นมา และผลการจัดเก็บของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานีพบว่า สามารถจัดเก็บได้ตามประมาณการ ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2545 เป็นต้นมา

สำหรับอัตราการเปลี่ยนแปลงผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรเปรียบเทียบกับGPP พบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลง GPP มีค่าเป็นบวก ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2544 เป็นต้นมา และอัตราการเปลี่ยนแปลงผล จัดเก็บสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี มีค่าเป็นบวก ตั้งแต่ปีพ.ศ. 2545 เป็นต้นมา

ตอนที่ 3 การศึกษาและการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีสรรพากร

จากการรวบรวมข้อมูลจากการใช้แบบสอบถามกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่สรรพากรที่ทำงานใน สังกัดสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี จำนวน 118 ราย จากจำนวนเจ้าหน้าที่ทั้งสิ้น จำนวน 197 รายหรือคิดเป็นร้อยละ 59.90 พบว่ามีปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ผู้ตอบ แบบสอบถาม (รายละเอียดจากแบบสอบถามส่วนที่ 1 ถึงส่วนที่ 4 แสดงไว้ในภาคผนวก ง)

ปัญหาอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีสรรพากร ที่เจ้าหน้าที่พบในการปฏิบัติหน้าที่

ในประเด็นปัญหานี้ เจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้แยกออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ พบว่าอัตรากำลังคนไม่เพียงพอ บางแห่งมีคนมากบางแห่งคน น้อย ความรับผิดชอบในพื้นที่ต่อภาษีไม่เท่ากันควรเปรียบเทียบและจัดกำลังให้เหมาะสมกับ ปริมาณงาน ความสามารถของคนไม่เท่าเทียมกัน บางคนไม่ทำงานอย่างจริงจัง ไม่มี ความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงาน ขาดการฝึกอบรมทำให้ไม่มีทักษะ หรือมีน้อย การใช้คน ไม่ถูกต้องกับงานที่ทำ การทำงานเป็นทีมไม่มี ขาดความสามัคคี ขาดโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพที่ ชัดเจนเมื่อเทียบกับกรมอื่น สวัสดิการและขวัญกำลังใจไม่เอื้ออำนวยเท่าที่ควร ไม่เพียงพอกับภาวะ เศรษฐกิจในปัจจุบัน เจ้าหน้าที่บางคนใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบเรียกร้องรับผลประโยชน์ ร่วมมือ กับบุคคลภายนอกทำลายระบบภาษี ต้องลดการทุจริตในหน้าที่ มีการตรวจสอบเจ้าหน้าที่โดยตรง

เจ้าหน้าที่บางคนไม่มีจิตสำนึกในการให้บริการประชาชน จึงขาดการแนะนำที่ดี การทำงานแต่ละฝ่ายบางครั้งไม่เชื่อต่อการทำงานซึ่งกันและกัน บางรายถูกประเมินไปแล้สองปีแต่ฝ่ายกฎหมายยังไม่ติดตามเร่งรัดเมื่อมีข้อมูลใหม่มาต้องประเมินรายเดิมๆนี้ค้างเก่ายังไม่จ่ายผู้ประกอบการเพิกเฉยเนื่องจากไม่รู้ว่าการติดตามจะติดตามจนถึงที่สุด การประชาสัมพันธ์ยังไม่เข้าถึงผู้เสียหายโดยรวมผู้บริหารไม่สร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา กรมขาดอำนาจต่อรอง องค์กรอื่นมีค่าวิชาชีพตั้งแต่ระดับ 7 และเจ้าหน้าที่ต้องทำงานหนักรับผิดชอบสูงทำให้ไม่เป็นธรรม ผู้บริหารระดับสูงให้ความสำคัญกับองค์กรหรือบุคคลากรน้อยเกินไป จึงถูกแทรกแซงและอยู่ภายใต้อิทธิพลของนักการเมือง มีรายงานการติดตามมากเกินไปจนความจำเป็นทำให้งานชะงัก ข้าราชการแต่ละหน่วยงานยังไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการยื่นแบบแสดงรายการ แม้กฎหมายดี เครื่องมือดี แต่เจ้าหน้าที่ไม่ดีหรือดีน้อยก็ยากที่จะทำให้การจัดเก็บถึงจุดสูงสุด อิทธิพลของนักการเมืองทำให้การจัดเก็บภาษีไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย สวัสดิการของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรแตกต่างจากกรมอื่นในกระทรวงเดียวกัน เช่นกรมศุลกากร หัวหน้าหน่วยงานด้านศุลกากรระดับ 7 มีค่าตอบแทน ค่าล่วงเวลาและอื่นๆ รวมแล้วเงินเดือนได้รับประมาณ 50,000 - 60,000 บาท แต่สรรพากรอำเภอมีเงินเดือนอย่างเดียว

2. ด้านผู้เสียหาย ผู้เสียหายยื่นแบบไม่ทันกำหนดเวลาต้องเสียค่าปรับเงินเพิ่ม จึงไม่ยอมเสียกลับไปแล้วไม่กลับมาอีกหรือยอมเสียแต่บ่นก่อนและมักอ้างว่าไม่ได้รับหนังสือเตือนจึงไม่มาพอเจ้าหน้าที่อธิบายเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องก็กล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ข่มขู่ ผู้เสียหายส่วนใหญ่ไม่สามารถกรอกแบบแสดงรายการและคำนวณภาษีด้วยตนเองได้เนื่องจากแบบแสดงรายการมีรายละเอียดที่ต้องแสดงมากเจ้าหน้าที่ต้องช่วยดำเนินการให้ ทำให้ใช้เวลามากในการรับแบบแต่ละราย ผู้เสียหายส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ข้อมูล-ปิดบังข้อมูลตนเอง ไม่เกรงกลัวกฎหมาย ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่สมัครใจเสียภาษี ผู้เสียหายจะมาเสียภาษีในช่วงสัปดาห์สุดท้ายหรือในวันสุดท้ายก่อนสิ้นสุดการยื่นแบบเสียภาษีทำให้คำนวณผิดพลาด หรือให้บริการไม่ทัน จึงไว้วางใจไม่พอใจ และเมื่อมีการประเมินเพิ่มมักไม่ยินยอม ทำให้เกิดปัญหาข้อโต้แย้ง ผู้เสียหายไม่เข้าใจเรื่องภาษีไม่ยอมเสีย ไม่มีเงินเสีย เอกสารไม่ครบ ให้ข้อมูลไม่ถูกต้อง การประชาสัมพันธ์ยังไม่เข้าถึงผู้เสียหายโดยรวม ผู้เสียหายมีอคติต่อเจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร ไม่กรอกแบบแสดงรายการด้วยตนเองเมื่อเจ้าหน้าที่ผิดพลาดก็อ้างว่าเจ้าหน้าที่คำนวณให้ทำไม่ผิดและหาว่าเจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ความสามารถ เชิญพบแล้วแต่ไม่มาตามนัดไม่ให้ความร่วมมือ ผู้เสียหายขาดความเข้าใจเรื่องภาษีคิดว่าเงินที่ก่อสร้างถนนหนทาง ศาลา ฯลฯ เป็นของสส.และอบต. และผู้นำท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือในการแนะนำประชาชนให้เสียภาษีโดยบอกเสียที่อบต.เท่านั้น ไม่

ต้องไปเสียที่ไหนอีก สร้างหลักฐานเท็จมาเพื่อประกอบการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเพื่อขอคืนภาษี ผู้เสียภาษียังขาดความรู้ความเข้าใจและประโยชน์ในการเสียภาษีควรให้เรียนรู้ตั้งแต่เด็ก ผู้เสียภาษีบอกว่าเสียภาษีซ้ำซ้อนกับองค์การบริหารส่วนตำบล เสียแล้วทำไมต้องเสียอีก ผู้เสียภาษีถามว่าเงินภาษีที่เสียไปทำไมนักการเมืองใช้โดยไม่คำนึงถึงส่วนรวม การออกไปสำรวจสถานประกอบการผู้เสียภาษีไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

3. ด้านเทคโนโลยี วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องคอมพิวเตอร์มีไม่พอใช้ และมีไม่ครบตามจำนวนเจ้าหน้าที่ทำให้ต้องแบ่งกันใช้ เสียเวลา เกรงใจกัน ทำให้งานล่าช้า ไม่ทันกำหนด รอยนต์ที่จะออกสำรวจ ออกตรวจสภาพกิจการรายเก่ารายใหม่ มีไม่พอ และค่าน้ำมันแพง สำหรับหน่วยจัดเก็บ เบิกค่าน้ำมันเป็นรายเดือน โดยสรรพากรอำเภอสำรองจ่ายไปก่อนและเบิกได้ในอัตราเหมาที่ตกลงกันในที่ประชุมซึ่งเป็นจำนวนเงินหน่วยบาท ไม่ได้เหมาเป็นจำนวนลิตร อยากให้เปลี่ยนวิธีการบริหารน้ำมันเชื้อเพลิงใหม่โดยให้เบิกได้เท่าที่จ่ายจริงตามหลักฐานใบกำกับภาษี ซึ่งการใช้ค่าน้ำมันโดยปกติจะไม่เท่ากันทุกเดือน ระบบงานออกใบเสร็จเกิดขัดข้องบ่อย เป็นคอมพิวเตอร์รุ่นเก่าช้าไม่ทันสมัย เครื่องพิมพ์ไม่พอใช้ กระดาษต่อเนื่องไม่พอ ของจดหมายไม่มี เป็นต้น เบิกหลายครั้งก็ยังไม่ได้ตามที่ขอเบิก ระบบงานบางระบบนำเข้าข้อมูลไม่เป็นปัจจุบันกว่าจะตรวจพบความผิดปกติก็ออกจากระบบภาษีไปแล้ว ความรวดเร็วบางเรื่องที่จะเอื้อต่อการใช้เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บในระดับปฏิบัติยังไม่ดีพอ

4. ด้านกฎระเบียบและแนวปฏิบัติ ระเบียบและแนวปฏิบัติบางอย่างไม่ชัดเจน เข้าใจยาก ไม่มีศูนย์ความรู้ที่สามารถตอบคำถามได้ทันทีเมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติ บทลงโทษไม่เฉียบขาด อำนาจการประเมินไม่เต็มที่ ขั้นตอนการประเมินยุ่งยากหลายขั้นตอน ในขณะที่ข้อกำหนดด้านเวลา มีน้อยทำให้บางครั้งต้องต่อเวลาการทำงาน บางระเบียบมีข้อจำกัดและเงื่อนไขหยาบหยาบจนเกินไป ควรให้มีกฎระเบียบที่สามารถปฏิบัติได้ง่าย และไม่ควรมีมากจนเกินไป

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากรใช้วิธีการวิเคราะห์เชิงพรรณนา (Descriptive Analysis) โดยใช้โปรแกรม Microsoft office Excel ในการสร้างตารางคำนวณ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่ามัธยฐาน (Median) ค่าส่วนการเปรียบเทียบ สร้างแผนภูมิ ในการวิเคราะห์โครงสร้างการจัดเก็บภาษี แนวโน้มการเติบโตของภาษี ประเภทภาษีที่สำคัญที่จัดเก็บได้เป็นส่วนใหญ่ และวิเคราะห์ประสิทธิภาพในการจัดเก็บภาษี และใช้โปรแกรม SPSS version 11.5 for Windows ประกอบไปด้วยสถิติสำหรับการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงพรรณนา (Descriptive Method) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequencies) ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าต่ำสุด ค่าสูงสุด ในการศึกษาปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร

1. สรุปการวิจัย

1.1 โครงสร้างภาษีและแนวโน้มการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550 เมื่อพิจารณาผลการจัดเก็บภาษีอากรรวมทั้งสิ้น คือ ผลการจัดเก็บที่สรรพากรจัดเก็บเองและหน่วยงานอื่นจัดเก็บและนำส่งให้ จะพบว่าประเภทภาษีที่มีบทบาทในการจัดเก็บมากที่สุดคือภาษีมูลค่าเพิ่ม มีสัดส่วนการจัดเก็บเฉลี่ยร้อยละ 35.84 และเมื่อพิจารณาเฉพาะภาษีที่สรรพากรจัดเก็บเองจะพบว่าภาษีมูลค่าเพิ่มก็ยังคงเป็นประเภทภาษีที่มีบทบาทในการจัดเก็บภาษีมากที่สุดคือ มีสัดส่วนจัดเก็บเฉลี่ยร้อยละ 29.68 และบทบาทต่อการจัดเก็บภาษีสรรพากรได้เพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ โดยมีภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่มีแนวโน้มการจัดเก็บลดลง ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 เป็นต้นมา ทั้งนี้เนื่องจากหลังวิกฤตเศรษฐกิจมีการเลิกจ้างงานภาคเอกชน การปิดตัวของสถาบันการเงิน 56 แห่ง และมีสาเหตุมาจากการปรับลดลงของอัตราดอกเบี้ยเงินฝากทั้งเงินฝากประจำและเงินฝากออมทรัพย์ หลังจากปีงบประมาณ 2545 เป็นต้นมา โครงสร้างภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ที่มีบทบาทหรือแนวโน้มเพิ่มขึ้น คือการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มที่เพิ่มขึ้น สามารถจัดเก็บได้มาก ในเขตอำเภอเมือง ซึ่งเป็นที่ตั้งของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาอำเภอเมืองอุบลราชธานี และจัดเก็บอันดับสองคือสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาวารินชำราบ ซึ่งตั้งอยู่ที่อำเภอวารินชำราบ

1.2 จากการศึกษาประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี พิจารณาเฉพาะผลการจัดเก็บที่สรรพากรจัดเก็บเอง โดยเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรกับประมาณการรายได้ภาษีสรรพากร และวัดความพยายามของการ

จัดเก็บ รายได้ภาษีอากรทุกประเภท เปรียบเทียบผลการจัดเก็บต่ออัตรากำลังเจ้าหน้าที่ต่อต้านทุน
ค่าใช้จ่ายในการจัดเก็บ ในช่วงระหว่างปีงบประมาณ 2541 – 2550 สรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

1) ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรเมื่อเทียบกับประมาณการ พบว่ามี 5 ปีงบประมาณ ที่สามารถจัดเก็บภาษีสรรพากรรวมได้สูงกว่าประมาณการ คือ ปีงบประมาณ 2545 2546 2547 2549 และ 2550 และจัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ ในปีงบประมาณ 2541 2542 2543 2544 และ 2548 โดยสามารถจัดเก็บได้ภาษีเงินได้นิติบุคคล ได้สูงกว่าประมาณการสูงสุดในปีงบประมาณ 2547 และ ปีงบประมาณ 2545 สามารถจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่ม ได้สูงกว่าประมาณการ และในปีงบประมาณ 2545 เป็นต้นไป ภาษีมูลค่าเพิ่มสามารถจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการทุกปีงบประมาณ ยกเว้นปีงบประมาณ 2550 ที่จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ โดยจัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการคิดเป็นร้อยละ 6.39 ภาษีธุรกิจเฉพาะสามารถจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการในปี 2546 2547 และ 2548 อากรแสตมป์สามารถจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการในปี 2542 2543 2545 2546 2547 2549 ส่วนรายได้อื่นสามารถจัดเก็บได้สูงกว่าประมาณการทุกปี ยกเว้นปี 2542 2543 2544 2545 และ 2549 ที่จัดเก็บได้ต่ำกว่าประมาณการ เมื่อพิจารณาความพยายามในการจัดเก็บโดยเฉลี่ยในช่วงเวลาการศึกษาพบว่า ประเภทภาษีที่มีค่าความพยายามสูงกว่าปกติ ได้แก่ ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม อากรแสตมป์ และรายได้อื่นๆ ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของประเภทภาษีดังกล่าวที่อยู่ในระดับสูงกว่าปกติ

2) ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรเมื่อเปรียบเทียบกับผลการจัดเก็บของกรมสรรพากร พบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรของกรมสรรพากร มีค่ามัธยฐาน(Median)อยู่ที่ 8.620 ขณะที่อัตราการเปลี่ยนแปลงของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี มีค่ามัธยฐาน(Median) อยู่ที่ 6.150 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของผลการจัดเก็บของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ต่ำกว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของกรมสรรพากร ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานีอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากหลังเกิดวิกฤตเศรษฐกิจตกต่ำการฟื้นตัวของจังหวัดเป็นไปอย่างเชื่องช้า แต่เมื่อมีการวางแผนและพัฒนาระบบการบริหารจัดเก็บภาษีอย่างมีประสิทธิภาพผ่านการนำระบบกำกับดูแลผู้ประกอบการรายตัวมาใช้ในการปฏิบัติงาน โดยการตั้งทีมกำกับดูแล ในการกำกับดูแลผู้ประกอบการรายตัวโดยใกล้ชิดและเป็นปัจจุบัน การตั้งทีมสำรวจแหล่งภาษีอากรและติดตามนอกระบบ การออกแรงรัดภาษีอากรค้างโดยแรงรัดอย่างถึงตัวผู้ค้างภาษีอากร การวางแผนให้สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาในท้องที่ดำเนินการในการกำกับดูแล

ติดตามควบคุมการขึ้นแบบชำระภาษีของผู้ประกอบการในเขตท้องที่รับผิดชอบ ทำให้สามารถจัดเก็บภาษีได้เพิ่มมากขึ้น และทั่วถึงครบถ้วน

3) เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรรวมกับผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด(GPP) ซึ่งเมื่อวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงเป็นรายปีประติทิน แล้วสามารถจัดเก็บโดยเฉลี่ยได้เพียงร้อยละ 1.29 ของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดเท่านั้น และพบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรรวมมีความสัมพันธ์กับอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด (GPP) ก่อนข้างต่ำ โดยอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดมีค่ามัธยฐาน (Median) อยู่ที่ 5.19 ขณะที่อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรนั้น มีค่ามัธยฐาน(Median) อยู่ที่ 11.99 แสดงให้เห็นว่าอัตราการเพิ่มของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรสูงกว่าอัตราการเพิ่มของผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัดค่อนข้างสูง ซึ่งแสดงให้เห็นว่าประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากรอยู่ในระดับสูง

และเมื่อเปรียบเทียบกับการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรทั้งประเทศกับผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ (GDP)พบว่า มีสัดส่วนการจัดเก็บต่อ GDP โดยเฉลี่ยเท่ากับร้อยละ11.21ของมูลค่าผลิตภัณฑ์ภายในประเทศ แสดงให้เห็นว่าสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี สามารถจัดเก็บภาษีอากรได้น้อยกว่าการจัดเก็บของกรมสรรพากรและเมื่อวิเคราะห์อัตราการเปลี่ยนแปลงผลการจัดเก็บภาษี พบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรมีความสัมพันธ์กับอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ(GDP) เป็นไปในทิศทางเดียวกันซึ่งมีค่าเป็นบวกเช่นกัน โดยอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศมีค่ามัธยฐาน (Median) อยู่ที่ 8.16 ขณะที่อัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรนั้นมีค่ามัธยฐาน (Median) อยู่ที่ 8.92 แสดงให้เห็นว่าอัตราการเพิ่มของผลการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากรสูงกว่าอัตราการเพิ่มของผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ (GDP)

4) เมื่อพิจารณาผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรเปรียบเทียบกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และเปรียบเทียบกับต้นทุนในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานีโดยพิจารณาศักยภาพในการจัดเก็บภาษีของเจ้าหน้าที่แล้ว สามารถจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 - 2550 โดยเฉลี่ยต่อคนแล้วคิดเป็นเงินจำนวน 3.469 ล้านบาทต่อปี เสียค่าใช้จ่ายต่อการจัดเก็บภาษี 100 บาท โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 5.920 บาท และมีค่าใช้จ่ายต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน โดยเฉลี่ยเป็นเงินจำนวน 0.189 ล้านบาท

เมื่อพิจารณาผลการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรเปรียบเทียบกับอัตรากำลังเจ้าหน้าที่และเปรียบเทียบกับต้นทุนในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของกรมสรรพากร โดยพิจารณาศักยภาพ

ในการจัดเก็บภาษีของเจ้าหน้าที่แล้ว สามารถจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550 โดยเฉลี่ยต่อคนแล้วคิดเป็นเงินจำนวน 32.809 ล้านบาทต่อปี เสียค่าใช้จ่ายต่อการจัดเก็บภาษี 100 บาท โดยเฉลี่ยอยู่ที่ 0.668 บาท และมีค่าใช้จ่ายต่อเจ้าหน้าที่ 1 คน โดยเฉลี่ยเป็นเงินจำนวน 0.213 ล้านบาท

1.3 สำหรับการศึกษาปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการจัดเก็บภาษีสรรพากร ของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี เฉพาะมิติเจ้าหน้าที่สรรพากร จำนวน 118 ราย

จากการรวบรวมข้อมูลและนำข้อมูลมาทำการวิเคราะห์ ด้วยสถิติเชิงพรรณนา พบว่า ปัญหาและอุปสรรคในการปฏิบัติงานของเจ้าหน้าที่สรรพากร สรุปผลการศึกษาได้ ดังนี้

1.3.1 ข้อมูลทั่วไปและเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่หรือร้อยละ 72 เป็น เพศหญิง และมีช่วงอายุระหว่าง 36 - 45 ปี มีการศึกษาระดับปริญญาตรีขึ้นไป หรือร้อยละ 57.6 อยู่ในสถานภาพสมรส มีบุตรแล้วเป็นส่วนใหญ่ ดำรงตำแหน่งเจ้าหน้าที่สรรพากรและเป็นข้าราชการระดับ 4-5 ซึ่งถือเป็นระดับผู้ปฏิบัติ และมีอายุการทำงาน 10-15 ปี มีรายได้ต่อเดือนอยู่ในระดับ 15,001-25,000 บาท หรือร้อยละ 55.1

จากกลุ่มตัวอย่างของเจ้าหน้าที่สรรพากร ร้อยละ 97.5 ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานในหน้าที่ หรืองานที่เกี่ยวข้อง ส่วนความรู้ในเรื่องประมวลรัษฎากรส่วนใหญ่อ่านเข้าใจบ้างยังมีปัญหาบางมาตรา ร้อยละ 84.7 ความสามารถตอบปัญหานั้นส่วนใหญ่ตอบได้บางปัญหาหรือร้อยละ 78 เพราะปัญหาที่ตอบไม่ได้หรือไม่กล้าตอบ จะเป็นปัญหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับการปฏิบัติงานประจำ เนื่องจากผู้ที่ตอบแบบสอบถามในกลุ่มนี้จะเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติอยู่ที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา ทั้ง 21 สาขาในจังหวัดอุบลราชธานี จะมีความรู้ความชำนาญในงานของสาขา เช่นงานรับชำระภาษีและคืนภาษี งานจดทะเบียนและรับแจ้งการเปลี่ยนแปลงทะเบียนภาษี งานสำรวจแหล่งภาษี งานออกเลขประจำตัวผู้เสียภาษี ถ้าเป็นงานตรวจสอบหรืองานกรรมวิธีแบบแสดงรายการจะอยู่ที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี เมื่อมีปัญหาที่ไม่เกี่ยวข้องกับงานในหน้าที่จึงไม่สามารถให้คำตอบที่ถูกต้องชัดเจนได้ อาจทำให้ผู้เสียภาษีเข้าใจคลาดเคลื่อนได้ เจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่ร้อยละ 69.9 เห็นด้วยกับการให้ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีทางอินเทอร์เน็ต ที่ไม่เห็นด้วยและไม่แน่ใจ ร้อยละ 30.2 โดยมีเหตุผลสนับสนุนว่าอาจเป็นอีกช่องทางหนึ่งสำหรับผู้ต้องการหลบเลี่ยงภาษี เพราะในการยื่นแบบไม่ต้องแสดงเอกสารใด ๆ ทั้งสิ้น จะเชื่อถือในข้อมูลที่ผู้เสียภาษีให้ไว้ในกรยื่นแบบเป็นสำคัญ ส่วนปัญหาที่พบในการปฏิบัติงาน ส่วนใหญ่เกิดจากผู้เสียภาษี โดยจะเป็นเรื่องของความไม่เข้าใจและไม่ยอมรับในระบบการเสียภาษี ไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลรายละเอียดของการประกอบธุรกิจ วิธีการยื่นแบบ

ของผู้เสียหาย ส่วนใหญ่ผู้เสียหายจะมาขึ้นแบบเพื่อชำระภาษีด้วยตนเอง และคำนวณภาษีจากรายได้ที่ได้รับจริงในแต่ละปีภาษี และคิดว่าตัวภาษียังมีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บหรือร้อยละ 94.1 ภาษีที่ชำระจากการประเมินส่วนใหญ่เกิดจากการให้ข้อมูลรายได้จากการประกอบการไม่ครบถ้วนถูกต้อง

1.3.2 ความคิดเห็นต่อปัจจัยทางด้านหน่วยงานที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บ ผู้ตอบแบบสอบถามมีความเห็นต่อปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน ที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ส่วนใหญ่จะเห็นว่าปัจจัยทั้ง 12 ปัจจัย มีค่าความสำคัญเฉลี่ยอยู่ในระดับสำคัญมาก ไม่มีปัจจัยตัวใดมีค่าความสำคัญเฉลี่ยมากที่สุด และเรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ ความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่สำคัญมากเป็นอันดับแรก รองลงมาจะเป็นความรู้เกี่ยวกับระบบงานของกรมสรรพากร การให้บริการผู้เสียหายและการอำนวยความสะดวก วัตถุประสงค์ที่เอื้ออำนวยต่อการทำงาน ข้อกฎหมายและบทลงโทษสำหรับผู้หลบเลี่ยงภาษี การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ และการให้ความรู้ความเข้าใจต่อผู้เสียหาย มีความสำคัญเฉลี่ยเท่ากัน การประชาสัมพันธ์ของกรมสรรพากร อำนาจในการประเมินภาษี จำนวนบุคลากรในหน่วยงาน สวัสดิการหรือขวัญกำลังใจในการทำงานและการแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในองค์กร

ความคิดเห็นต่อปัจจัยทางด้านผู้เสียหาย ที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บ ผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เห็นว่า ปัจจัยย่อยทางด้านผู้เสียหายที่เจ้าหน้าที่เห็นว่า มีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บนั้น ไม่มีปัจจัยย่อยตัวใดมีค่าเฉลี่ยความสำคัญมากที่สุด ปัจจัยส่วนใหญ่จะมีค่าความสำคัญเฉลี่ย ระดับสำคัญมาก เรียงลำดับความสำคัญ ได้ดังนี้ ปัจจัยเกี่ยวกับการให้บริการที่ตรงลงมาเป็นปัจจัยเกี่ยวกับความซื่อสัตย์และเที่ยงธรรมของเจ้าหน้าที่ การประชาสัมพันธ์และการให้ความรู้แก่ผู้เสียหาย การให้ความรู้ความเข้าใจต่อผู้เสียหาย ทศนคติต่อกรมสรรพากรและการปลูกฝังให้รู้จักหน้าที่ในการเสียภาษี ความเด็ดขาดของบทลงโทษผู้หลีกเลี่ยงภาษีอากร อัตราภาษี ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ ความสมัครใจในการเสียภาษี ตัวอย่างข้อมูลการเสียภาษีของบุคคลระดับผู้นำ งบประมาณและการใช้จ่ายเงินภาษีอากรของรัฐบาล อันดับสุดท้ายผู้มีอิทธิพล นักการเมือง

1.3.3 ข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม

- ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของกรมสรรพากร เห็นว่ากรมสรรพากรควรจัดเก็บภาษีให้ทั่วถึงเป็นธรรม โดยการออกสำรวจและติดตามรายที่ยังอยู่นอกระบบให้เข้าสู่ระบบ และติดตามรายที่ไม่ยื่นแบบแสดงรายการ ควบคุมการหักภาษี ณ ที่จ่ายให้ครบถ้วนถูกต้องทั้งส่วนราชการและภาคเอกชนและจัดอบรมเจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติหน้าที่จ่ายเงินได้

อย่างสม่ำเสมอและมีบทลงโทษที่เด็ดขาดกรณีไม่ปฏิบัติ เพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอกับปริมาณงานและเพิ่มขวัญกำลังใจในการติดตามจัดเก็บ การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มกรณีรัฐบาลองค์การของรัฐบาลเป็นผู้จัดซื้อจัดจ้างกับภาคเอกชนควรออกกฎหมายให้นำส่งเช่นเดียวกันกับการหักภาษี ณ ที่จ่ายและดำเนินติดตามการยื่นแบบแสดงรายการอย่างเคร่งครัดกับนักการเมืองท้องถิ่นที่ไม่ยื่นแบบฯ

- ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างภาษีและวิธีการคำนวณภาษี เห็นว่าควรมีการปรับปรุงระบบภาษีทั้งระบบเพื่อลดการจัดเก็บที่ซ้ำซ้อน และให้สอดคล้องกับสถานะเศรษฐกิจปัจจุบัน จัดเก็บภาษีมรดก ภาษีที่ดินที่รกร้างว่างเปล่าที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ ยกเลิกเงินได้ของภริยาถือเป็นเงินได้ของสามี ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีมีเงินได้จากเงินเดือนให้กำหนดการหักค่าใช้จ่ายได้ในอัตราเหมาเป็นร้อยละ โดยไม่มีข้อจำกัดของการหักค่าใช้จ่าย อัตราภาษีไม่ควรมีหลายชั้น และเสนอให้กรมสรรพากรเป็นหน่วยงานอิสระ

- ข้อเสนอแนะที่จะเอื้ออำนวยต่อการจัดเก็บภาษีสรรพากรนั้น ควรเน้นในเรื่องการประชาสัมพันธ์ การให้ความรู้แก่ผู้เสียภาษีในเชิงรุกทุกสถาบันการศึกษาทุกระดับชั้นเพื่อปลูกจิตสำนึกการเสียภาษี การให้บริการที่ดีโดยการเพิ่มช่องทางอำนวยความสะดวกในการชำระภาษี จัดให้มีการอบรมการให้ความรู้ทั้งในด้านประมวลรัษฎากร เน้นการสร้างมนุษยสัมพันธ์ จัดหาวัสดุอุปกรณ์ต่างๆที่ทันสมัย เพื่อเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายติดตามได้เป็นปัจจุบัน เพิ่มอัตรากำลัง รวมทั้งมีการอบรมเจ้าหน้าที่ให้เป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม และ ควรเพิ่มต้นทุนในการจัดเก็บเพื่อผลของประสิทธิภาพและจะได้เก็บภาษีเต็มเม็ดเต็มหน่วย

1.3.4 ข้อเสนอแนะด้านปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีสรรพากร นั้นมีทั้งปัญหาที่เกิดจากทางด้านคน ซึ่งจะเป็นเรื่องของ จำนวนบุคลากรมีน้อยไม่เหมาะสมกับปริมาณงาน ขาดโอกาสก้าวหน้าในอาชีพ และสวัสดิการไม่เท่าเทียมกันเมื่อเทียบกับหน่วยงานอื่น การทำงานเป็นทีมไม่มี ขาดความสามัคคี เจ้าหน้าที่บางคนใช้อำนาจหน้าที่มิชอบ ไม่มีจิตสำนึก ข้าราชการแต่ละหน่วยงานไม่ให้ความสำคัญกับการยื่นแบบแสดงรายการภาษี

ด้านผู้เสียภาษี ส่วนใหญ่จะเป็นปัญหาเรื่องการไม่เข้าใจและไม่ยอมเข้าใจในระบบภาษี บางรายไม่สามารถกรอกแบบแสดงรายการ และการคำนวณภาษีเองได้ ต้องให้เจ้าหน้าที่ช่วยคำนวณเมื่อเกิดการผิดพลาดก็โทษเจ้าหน้าที่ และมายื่นแบบในวันสุดท้าย มีอคติกับเจ้าหน้าที่ ไม่ให้ความร่วมมือในการติดตาม การสำรวจ การตรวจสภาพกิจการ

ด้านระบบงาน วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เช่นเครื่องคอมพิวเตอร์ มีไม่พอใช้และมีไม่ครบทุกคนต้องแบ่งกันใช้ รถยนต์ออกสำรวจ ออกตรวจสภาพกิจการไม่เพียงพอกับงาน ระบบงานขัดข้องบ่อยเครื่องคอมพิวเตอร์รุ่นเก่าไม่ทันสมัย งบประมาณใช้สอยเช่นค่าน้ำมัน มีน้อยไม่พอกับ

สภาพการทำงานในปัจจุบันที่ต้องออกปฏิบัติงานนอกสำนักงานประจำ เครื่องพิมพ์ กระดาษ ต่อเนื่อง ของจดหมายมีไม่พอ ทำให้งานล่าช้า

ด้านกฎ ระเบียบแนวปฏิบัติ ระเบียบแนวปฏิบัติบางอย่างไม่ชัดเจน เข้าใจยาก ไม่มีศูนย์ความรู้ที่สามารถตอบคำถามให้ทันที บทลงโทษไม่เฉียบขาด อำนาจการประเมินไม่เต็มที่ ขึ้นตอนหลายชั้นแต่มีระยะเวลากระชั้นชิด บางระเบียบมีข้อจำกัดข้อยกเว้นและเงื่อนไขที่ หยุ่มหยมเกินไป

2. อภิปรายผล

การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากร พื้นที่อุบลราชธานี ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 - 2550 นั้นมีประเด็นที่ควรอภิปรายผล ดังนี้

2.1 โครงสร้างภาษีและแนวโน้มการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541-2550 จากผลการวิเคราะห์พบว่ารายได้การจัดเก็บที่สรรพากรจัดเก็บเอง และหน่วยงานอื่นจัดเก็บและนำส่งให้ พบว่า สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีการจัดหารายได้ภาครัฐจากการจัดเก็บภาษีอากรระดับรายได้รวมโดยที่รายได้จากภาษีจะเป็นฟังก์ชันเพิ่มขึ้นของระดับรายได้ ซึ่งเคนส์เห็นว่าเมื่อประชาชนมีเพิ่มมากขึ้น ประชาชนมีการทำงานมากขึ้น มีรายได้เพิ่มขึ้นจะส่งผลให้การจัดเก็บภาษีเพิ่มขึ้นในทิศทางเดียวกัน ซึ่งก็คือเดิมผลการจัดเก็บภาษีอากร ในปีงบประมาณ 2541 จัดเก็บได้ 819.929 ล้านบาท หลังเกิดวิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 ทำให้ผลการจัดเก็บภาษีมีแนวโน้มลดลงเช่นปีงบประมาณ 2542-2545 จัดเก็บได้เพียง 709.534 573.037 567.918 739.970 ล้านบาท ตามลำดับ และเมื่อเวลาผ่านไปเศรษฐกิจเริ่มดีขึ้น ประชาชนมีงานทำ มีรายได้เพิ่มขึ้นมีการจับจ่ายใช้สอยเพิ่มขึ้นทำให้ผลการจัดเก็บภาษีอากรมีแนวโน้มเพิ่มขึ้นตั้งแต่ปี 2546 เป็นต้นมา และปีงบประมาณ 2550 สามารถจัดเก็บได้ถึง 1,500.964 ล้านบาท

2.2 ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร ตามแนวคิดเกี่ยวกับการวัดประสิทธิภาพโดยใช้ดัชนีความพยายามในการจัดเก็บโดยเปรียบเทียบระหว่างตัวเลขที่จัดเก็บได้จริงกับตัวเลขประมาณการ พบว่าค่าความพยายามในการจัดเก็บโดยเฉลี่ยในช่วงเวลาการศึกษา พบว่า ประเภทภาษีที่มีค่าความพยายามสูงกว่าปกติ ได้แก่ ภาษีเงินได้นิติบุคคล ภาษีมูลค่าเพิ่ม อากรแสตมป์ และรายได้อื่นๆ ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีของประเภทภาษีดังกล่าว ที่อยู่ในระดับสูงกว่าปกติ และประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากรรวมในช่วงเวลาที่ศึกษามีค่าความพยายามในการจัดเก็บโดยเฉลี่ยเท่ากับ 1 แสดงว่ามีประสิทธิภาพในการจัดเก็บอยู่ในระดับปกติหรือระดับที่ยอมรับได้

ประสิทธิภาพในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรเมื่อเปรียบเทียบกับผลการจัดเก็บของกรมสรรพากร พบว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรของกรมสรรพากร มีค่ามัธยฐาน(Median)อยู่ที่ 8.620 ขณะที่อัตราการเปลี่ยนแปลงของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี มีค่ามัธยฐาน(Median) อยู่ที่ 6.150 ซึ่งแสดงให้เห็นว่าอัตราการเพิ่มขึ้นของผลการจัดเก็บของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ต่ำกว่าอัตราการเปลี่ยนแปลงของกรมสรรพากร ซึ่งแสดงถึงประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีสรรพากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานีอยู่ในระดับต่ำ ทั้งนี้เนื่องจากแหล่งภาษีอากรส่วนใหญ่ของกรมสรรพากรอยู่ในเขตกรุงเทพฯและปริมณฑล ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีของมัสเกรฟ ที่อธิบายพัฒนาการของโครงสร้างภาษีโดยเห็นว่าปัจจัยที่กำหนดโครงสร้างภาษีได้แก่ปัจจัยทางเศรษฐกิจ และปัจจัยทางด้านการเมืองและสังคม

3. ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษา ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะความเห็นต่าง ๆ ไว้ดังนี้ เนื่องจากกรมสรรพากรมีหน้าที่ในการจัดเก็บภาษีสรรพากรให้เป็นไปตามเป้าหมายที่รัฐบาลได้ตั้งไว้และนำรายได้ไปใช้จ่ายในการบริหารและพัฒนาประเทศ ซึ่งเป้าหมายของรัฐบาลที่ตั้งไว้จะเพิ่มขึ้นทุก ๆ ปีโดยกรมสรรพากรจะต้องบริหารการจัดเก็บภาษีอากรให้ได้ตามเป้าหมายและการบริหารการจัดเก็บจะต้องสอดคล้องกับสถานะทางเศรษฐกิจในขณะนั้น ดังนั้นจึงต้องมีการปรับปรุงรูปแบบการจัดเก็บภาษีอากรให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งอาจกำหนดเป็นนโยบายการจัดเก็บหรือการกำหนดมาตรการต่างๆที่สามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและทันเวลา เช่น

1. ลงโทษสำหรับผู้ที่หลบหนีและหลีกเลี่ยงภาษีหรือไม่ให้ความร่วมมือ โดยสามารถให้ทำการประเมินภาษีได้ตามกฎหมายโดยไม่ต้องออกหมายเรียก กรณีออกไปสำรวจและติดตามแล้วพบว่ายังประกอบกิจการอยู่เป็นปกติและเป็นปัจจุบัน ไม่ต้องเกรงว่าจะเร่งรัดไม่ได้ หรือมีภาษีอากรค้างเพิ่มขึ้น

2. กรณีส่วนราชการดำเนินการจัดซื้อจัดจ้างกับภาคเอกชน ในส่วนของภาษีมูลค่าเพิ่มควรให้ส่วนราชการมีหน้าที่หัก ณ ที่จ่ายนำส่งกรมสรรพากร เช่นเดียวกับการหักภาษีเงินได้ ณ ที่จ่าย เพื่อลดภาระในการติดตามกรณีผู้เสียภาษีไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีภายในกำหนดเวลา

3. เพิ่มประเภทภาษีให้มีการจัดเก็บมากขึ้น เช่นภาษีมรดก ภาษีทรัพย์สิน ภาษีที่ดินที่ไม่ใช้ประโยชน์ปล่อยให้รกร้างว่างเปล่า

4. ควรจัดให้มีการอบรมและให้คำแนะนำในการใช้ประมวลรัษฎากรที่ถูกต้องให้กับเจ้าหน้าที่สรรพากรทุกระดับ และควรมีวัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดเก็บภาษี จัดสวัสดิการและขวัญกำลังใจในการทำงาน เห็นว่ากรมสรรพากรต้องเร่งดำเนินการโดยด่วน เพราะการทำงานที่มีประสิทธิภาพจะต้องมีสิ่งอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการปฏิบัติงานที่มากพอสมควร

5. ควรเพิ่มอัตรากำลังเจ้าหน้าที่ให้เพียงพอกับปริมาณงานและเม็ดเงินภาษี และเพิ่มงบประมาณค่าใช้จ่ายให้มากขึ้น เพราะความสามารถในการจัดเก็บภาษีได้จำนวนมากกว่างบประมาณค่าใช้จ่ายที่ได้รับ คิดเป็นสัดส่วนไม่ถึงร้อยละ 10 ของผลจัดเก็บ(ต้นทุนเฉลี่ย 5.44%)

4. ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

การวิเคราะห์นี้เป็นการวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรหรือศึกษาความพยายามในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร เฉพาะสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานีเท่านั้นซึ่งเป็นพื้นที่เดียว เห็นควรที่จะมีการศึกษาและวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอย่างเดียวกันนี้ ไปยังสำนักงานสรรพากรพื้นที่อื่นๆ โดยศึกษาทุกพื้นที่ในแต่ละภาคแล้วเปรียบเทียบกันเพื่อที่จะได้ทราบว่าแต่ละพื้นที่แต่ละภาคนั้นการบริหารการจัดเก็บภาษีสรรพากร นั้นมีประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดและมีต้นทุนในการดำเนินการจัดเก็บแตกต่างกันอย่างไร เพื่อที่จะได้เป็นตัวชี้วัดหรือให้รางวัลตอบแทนความดีความชอบที่ได้ให้ความพยายามจัดเก็บบรรลุตามเป้าหมาย

บรรณานุกรม

- กรมสรรพากร (2542) รายงานประจำปี 2541 กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการกรม
กรมสรรพากร (2543) รายงานประจำปี 2542 กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการกรม
กรมสรรพากร (2544) รายงานประจำปี 2543 กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการกรม
กรมสรรพากร (2545) รายงานประจำปี 2544 กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการกรม
กรมสรรพากร (2546) รายงานประจำปี 2545 กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการกรม
กรมสรรพากร (2547) รายงานประจำปี 2546 กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการกรม
กรมสรรพากร (2548) รายงานประจำปี 2547 กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการกรม
กรมสรรพากร (2549) รายงานประจำปี 2548 กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการกรม
กรมสรรพากร (2550) รายงานประจำปี 2549 กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการกรม
กรมสรรพากร (2551) รายงานประจำปี 2550 กรุงเทพมหานคร สำนักงานเลขาธิการกรม
สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ (2551) บัญชีรายได้ประชาชาติ
ผลิตภัณฑ์มวลรวมจังหวัด(GPP)แหล่งที่มา : <http://www.nesdb.go.th> 10 เมษายน
2551
สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง กลุ่มนโยบายการคลังและงบประมาณ สำนักนโยบายการคลัง (2551)
ผลการจัดเก็บรายได้รัฐบาล แหล่งที่มา: <http://www.fpo.go.th> 25 กุมภาพันธ์ 2551
สำนักงานประมาณ รายจ่ายงบประมาณประจำปี แหล่งที่มา: <http://www.bb.go.th> 9 กรกฎาคม
2551
กรมสรรพากร (2551) บริการข้อมูล รายงานผลการจัดเก็บภาษีอากร แหล่งที่มา: ระบบเครือข่าย
ราชการ(intranet) <http://rdsrv.rd.go.th> 10 เมษายน 2551
กรมสรรพากร (2551) การจัดการความรู้ การจัดทำประมาณการรายได้ภาษี แหล่งที่มา: ระบบ
เครือข่ายราชการ(intranet) <http://rdsrv.rd.go.th> 10 มกราคม 2551
สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี (2541) สถิติแสดงผลการจัดเก็บเงินรายได้ภาษีอากร
ปีงบประมาณ 2541 ฝ่ายวางแผนและประเมินผล(เอกสารไม่เผยแพร่)
สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี (2542) สถิติแสดงผลการจัดเก็บเงินรายได้ภาษีอากร
ปีงบประมาณ 2542 ฝ่ายวางแผนและประเมินผล(เอกสารไม่เผยแพร่)
สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี (2543) สถิติแสดงผลการจัดเก็บเงินรายได้ภาษีอากร
ปีงบประมาณ 2543 ฝ่ายวางแผนและประเมินผล(เอกสารไม่เผยแพร่)

- สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี (2544) สถิติแสดงผลการจัดเก็บเงินรายได้ภาษีอากร
ปีงบประมาณ 2544 ฝ่ายวางแผนและประเมินผล(เอกสารไม่เผยแพร่)
- สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี (2545) สถิติแสดงผลการจัดเก็บเงินรายได้ภาษีอากร
ปีงบประมาณ 2545 ฝ่ายวางแผนและประเมินผล(เอกสารไม่เผยแพร่)
- สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี (2546) สถิติแสดงผลการจัดเก็บเงินรายได้ภาษีอากร
ปีงบประมาณ 2546 ฝ่ายวางแผนและประเมินผล(เอกสารไม่เผยแพร่)
- สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี (2547) สถิติแสดงผลการจัดเก็บเงินรายได้ภาษีอากร
ปีงบประมาณ 2547 ฝ่ายวางแผนและประเมินผล(เอกสารไม่เผยแพร่)
- สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี (2548) สถิติแสดงผลการจัดเก็บเงินรายได้ภาษีอากร
ปีงบประมาณ 2548 ฝ่ายวางแผนและประเมินผล(เอกสารไม่เผยแพร่)
- สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี (2549) สถิติแสดงผลการจัดเก็บเงินรายได้ภาษีอากร
ปีงบประมาณ 2549 ฝ่ายวางแผนและประเมินผล(เอกสารไม่เผยแพร่)
- สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี (2550) สถิติแสดงผลการจัดเก็บเงินรายได้ภาษีอากร
ปีงบประมาณ 2550 ฝ่ายวางแผนและประเมินผล(เอกสารไม่เผยแพร่)
- ยรรยง คงกิจ (2547) "การศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของสำนักงาน
สรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ 2 " การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาเศรษฐศาสตร
มหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ทิพากร นาคะผิว (2545) "การศึกษาประสิทธิภาพ ปัญหาและอุปสรรคของระบบกำกับดูแล
ผู้เสียภาษีอย่างใกล้ชิดเป็นรายสถานประกอบการ ในจังหวัดเชียงใหม่ " การค้นคว้าแบบ
อิสระ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วชิรา หล้าประมูล (2546) " การศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร ของ
สำนักงานสรรพากรพื้นที่เชียงใหม่ " การค้นคว้าแบบอิสระ
ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- กัญญา สุวรรณเสมอ (2533) "การศึกษาความพยายามในการจัดเก็บภาษีสรรพากรของจังหวัดต่างๆ
ในประเทศไทย " วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์
คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- กุหลาบ เดชะศิริยืนยง (2548) "การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะ"
 ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- รัตนาวรรณ ดวงแก้ว(2545) บทบาทของภาษีสรรพากรกับความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของ
 ประเทศไทย" ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์
 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- พัชรภรณ์ ธรารุณ (2545) "ปัญหาและอุปสรรคของการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา
 ในจังหวัดเชียงราย" การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต
 สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ปิยะ สุชาติ (2540) "การศึกษาประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในประเทศไทย"
 วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์ คณะเศรษฐศาสตร์
 มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- ประภัสสร กฤติยาภิชาติกุล (2541) "ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มในจังหวัดเชียงใหม่"
 การค้นคว้าแบบอิสระปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์
 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ชาญ อ่อนน้อม (2543) "การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีเงินได้"
 วิทยานิพนธ์ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์
 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
- แสงจันทร์ พัทธ์กำพล (2545) "ประสิทธิภาพในด้านการจัดเก็บภาษีของกรมสรรพากร"
 การค้นคว้าแบบอิสระ ปริญญาเศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต สาขาเศรษฐศาสตร์
 คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- วโรทัย โกศลพิศิษญ์กุล (2544) "โครงสร้างภาษีอากร" ใน *ประมวลสาระชุดวิชา*
เศรษฐศาสตร์ภาครัฐ หน่วยที่ 9 หน้า 190 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
 สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์
- วโรทัย โกศลพิศิษญ์กุล ,วารภรณ์ เต็มรัตนกุล (2546) "โครงสร้างภาษีอากรไทย" ใน
ประมวลสาระชุดวิชาเศรษฐศาสตร์สาธารณะ หน่วยที่ 10 หน้า 80 นนทบุรี
 มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาเศรษฐศาสตร์

ประวัติผู้ศึกษา

ชื่อ	นางกัลยา รัชชชยดจิตร
วัน เดือน ปี	15 มกราคม 2504
สถานที่เกิด	อำเภอท่าตูม จังหวัดสุรินทร์
ประวัติการศึกษา	เศรษฐศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยรามคำแหง ปีการศึกษา 2529 นิติศาสตรบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช ปีการศึกษา 2548
สถานที่ทำงาน	สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาวารินชำราบ จังหวัดอุบลราชธานี
ตำแหน่ง	สรรพากรอำเภอ 7

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

โครงสร้างการจัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี

สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี มีโครงสร้างการจัดเก็บภาษีอากรและมีอำนาจหน้าที่ในการบริหารการจัดเก็บ ดังนี้

1. อำนาจหน้าที่ในการบริหารการจัดเก็บ

- 1.1 วางแผนปฏิบัติการและประเมินผลการบริหารงานจัดเก็บภาษีอากรให้เป็นไปตามนโยบาย แผนงาน และเป้าหมายของกรมสรรพากรและสำนักงานสรรพากรภาค 9
- 1.2 กำกับดูแลผู้เสียภาษีเป็นรายผู้ประกอบการ ตรวจสอบปฏิบัติการและตรวจสอบภาษีอากรสำหรับ รายที่อยู่ในความรับผิดชอบ
- 1.3 ดำเนินการเกี่ยวกับการเร่งรัดภาษีอากรค้างและดำเนินคดีแก่ผู้เสียภาษี รวมทั้งตอบข้อหารือ ทางภาษีอากร
- 1.4 กำกับ ติดตาม และควบคุมการปฏิบัติงานของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขา
- 1.5 พิจารณาคืนเงินภาษีอากร
- 1.6 ปฏิบัติงานด้านกรรมวิธีภาษี
- 1.7 ประชาสัมพันธ์และเผยแพร่ข่าวสาร ความรู้และความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีอากร
- 1.8 ปฏิบัติงานร่วมกับหรือสนับสนุนการปฏิบัติงานของหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องหรือที่ได้รับ มอบหมาย

สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี ประกอบด้วยหน่วยงานย่อย คือสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาจำนวน 21 สาขา มีหน้าที่และความรับผิดชอบเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากร และเงินผลประโยชน์อื่นของรัฐ การนำเงินส่งคลัง การจ่ายเงินภาษีถอนคืน การสำรวจ การ จำหน่ายอากรแสตมป์ ดำเนินการเกี่ยวกับการจดทะเบียนภาษีอากร และเลขประจำตัวผู้เสียภาษีอากร ตลอดจนอำนวยความสะดวกในการให้บริการและคำปรึกษาเกี่ยวกับภาษีอากรแก่ผู้เสียภาษี และประชาชนทั่วไปแต่ละสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขามีความแตกต่างกันในด้านภูมิศาสตร์ และสภาพเศรษฐกิจ สามารถแบ่งพื้นที่สาขาตามขนาดการจัดเก็บ โดยมีผลการจัดเก็บ(จากตารางที่ 4.6) ตั้งแต่ปีงบประมาณ 2541 – 2550 ได้ 3 ขนาด ดังนี้

1. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาขนาดใหญ่ ได้แก่สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเมืองอุบลราชธานี วารินชำราบ

2. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาขนาดกลาง ได้แก่สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาเดชอุดม ตระการพืชผล พิบูลมังสาหาร เขื่องใน เขมราฐ ม่วงสามสิบ
3. สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาขนาดเล็ก ได้แก่สำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขานุญทริก น้ำยืน โขงเจียม สิรินคร กุดข้าวปุ้น เหล่าเสือโก้ก ตาลชุม ตำโรง สว่างวีระวงศ์ นาจะหลวย ศรีเมืองใหม่ โพธิ์ไทร คอนมดแดง

2. โครงสร้างการจัดเก็บภาษีอากรของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี จำแนกตามรูปแบบการจัดเก็บและประเภทภาษี ดังนี้

2.1 ภาษีอากรที่สำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี จัดเก็บตามประมวลรัษฎากร ได้แก่

2.1.1 ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เป็นภาษีทางตรงที่จัดเก็บจากบุคคลธรรมดาทั่วไปหรือจากหน่วยภาษีที่มีลักษณะพิเศษตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่ง ได้แก่ บุคคลธรรมดา ห้างหุ้นส่วนสามัญ หรือคณะบุคคลที่มีโชคนิติบุคคล ผู้ที่ถึงแก่ความตายระหว่างปีภาษี และกองมรดกที่ยังไม่ได้แบ่ง โดยมีรายได้เรียกว่า “เงินได้พึงประเมิน” ซึ่งหมายถึงเงินรวมทั้งทรัพย์สินหรือประโยชน์อื่นใดซึ่งอาจคิดคำนวณได้เป็นเงิน และเป็นรายได้ที่เกิดขึ้นในปีที่ผ่านมาซึ่งเรียกว่า “ปีภาษี” โดยปกติแล้วผู้ที่มีรายได้ต้องยื่นแบบแสดงรายการเงินได้นั้นตั้งแต่เดือนมกราคมถึงเดือนมีนาคม ของปีถัดไป ด้วยแบบ ภ.ง.ด. 90 หรือแบบ ภ.ง.ด. 91 แต่มีเงินได้บางกรณีตามกฎหมายกำหนดให้ต้องเสียภาษีครั้งปี ด้วยแบบ ภ.ง.ด. 94 เพิ่มขึ้นอีกด้วย นอกจากนี้ยังได้กำหนดให้ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษิต่างหน้าด้วยแบบ ภ.ง.ด. 93 ได้อีก และเพื่อบรรเทาภาระภาษีที่ต้องชำระกฎหมายได้กำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้หักภาษี ณ ที่จ่าย สำหรับการจ่ายเงินได้บางกรณี และนำส่งกรมสรรพากรเป็นรายเดือน ด้วยแบบ ภ.ง.ด. 1 ภ.ง.ด. 2 หรือ ภ.ง.ด. 3 แล้วแต่กรณี เว้นแต่การขอยอสังหาริมทรัพย์ที่กำหนดให้เจ้าพนักงานที่ดินเป็นผู้เรียกเก็บภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายแทนกรมสรรพากร

2.1.2 ภาษีเงินได้นิติบุคคล เป็นภาษีทางตรงที่จัดเก็บจากนิติบุคคลหรือหน่วยภาษีตามที่กฎหมายกำหนด ซึ่ง ได้แก่ บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ตั้งขึ้นตามกฎหมายไทยหรือตั้งขึ้นตามกฎหมายต่างประเทศ กิจการร่วมค้าหรือกิจการที่ดำเนินการเป็นทางค้าหรือหากำไรรวมทั้งมูลนิธิหรือสมาคมที่ประกอบการมีรายได้บางกรณี การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลจะจัดเก็บจากฐานภาษี 4 ประเภท ได้แก่ ฐานกำไรสุทธิ ยอดรายได้ก่อนหักรายจ่ายเงินได้ที่จ่ายหรือในประเทศไทย และการจำหน่ายเงินกำไรออกไปจากประเทศไทย ฐานภาษีที่สำคัญ คือฐานกำไรสุทธิ โดยปกติแล้วนิติบุคคลที่มีหน้าที่เสียภาษีจะต้องยื่นแบบแสดงรายการและชำระภาษี ตามรอบระยะเวลาบัญชี ด้วยแบบภ.ง.ด. 50 หรือแบบภ.ง.ด. 55 แล้วแต่กรณี ภายใน 150 วันนับแต่วันสุดท้ายของวันสิ้นรอบระยะเวลาบัญชี และสำหรับนิติบุคคลที่เสียภาษีจากกำไรสุทธิจะต้องยื่น

แบบภาษีครึ่งปีด้วยแบบ ภ.ง.ด. 51 ภายใน 2 เดือน นับแต่วันสิ้นรอบ 6 เดือนแรกของรอบ ระยะเวลาบัญชีด้วย ทั้งนี้เพื่อเป็นการบรรเทาภาระภาษีที่ต้องชำระเช่นเดียวกับภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กฎหมายได้กำหนดให้ผู้จ่ายเงินได้หักภาษี ณ ที่จ่าย สำหรับการจ่ายเงินได้บางกรณี และ นำส่งกรมสรรพากรเป็นรายเดือนด้วยแบบภ.ง.ด. 53 หรือ ภ.ง.ด. 54 แล้วแต่กรณี เว้นแต่การขาย อสังหาริมทรัพย์ที่กำหนดให้เจ้าพนักงานที่ดินเป็นผู้เรียกเก็บภาษีเงินได้ ณ ที่จ่ายแทน กรมสรรพากร

2.1.3 ภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นภาษีทางอ้อมที่จัดเก็บจากฐานการบริโภคสินค้าหรือบริการทั่วไป ผู้มีหน้าที่เสียภาษีจะเป็นผู้ประกอบการขายสินค้าหรือให้บริการในทางธุรกิจหรือวิชาชีพเป็นปกติ ธุระและผู้นำเข้าสินค้า ไม่ว่าจะประกอบการในรูปแบบบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลโดยจะต้องยื่นคำ ขอดจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มตามหลักเกณฑ์เสียก่อน แต่สำหรับผู้ประกอบการที่มีรายรับจากการ ขายสินค้าหรือให้บริการเกินกว่า 1.8 ล้านบาทต่อปี ถือว่าเป็นผู้มีหน้าที่ต้องจดทะเบียนแล้วและ จะต้องดำเนินการจดทะเบียนภายในระยะเวลา 30 วันนับแต่วันที่รายรับถึงเกณฑ์ เมื่อเป็นผู้จด ทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มแล้วจะมีสิทธิพลัดภาระภาษีโดยการเรียกเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มจากผู้ซื้อสินค้า หรือบริการตามอัตราที่กฎหมายกำหนดและต้องออก “ใบกำกับภาษี” ให้ผู้ซื้อเพื่อเป็นหลักฐานซึ่ง เรียกว่า “ภาษีขาย” ผู้ประกอบการจดทะเบียนมีหน้าที่ต้องยื่นแบบแสดงรายการนำส่งภาษีเป็นราย เดือนตามแบบ ภ.พ. 30 ภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป โดยคำนวณภาษีที่ต้องเสียจากภาษีขายหัก ด้วยภาษีซื้อ เว้นแต่ผู้นำเข้ามีหน้าที่ต้องเสียภาษีมูลค่าเพิ่มทันทีพร้อมกับการเสียอากรขาเข้า อย่างไรก็ดีตามภาษีมูลค่าเพิ่มที่เรียกเก็บนี้จะมีภาษีมูลค่าเพิ่มที่เป็นภาษีฝากเก็บของท้องถิ่นรวมอยู่ ด้วยในอัตรา 1 ใน 10 ของภาษีมูลค่าเพิ่มทั้งหมด

2.1.4 ภาษีธุรกิจเฉพาะ เป็นภาษีทางอ้อม เริ่มจัดเก็บพร้อมภาษีมูลค่าเพิ่มคือตั้งแต่วันที่ 1 มกราคม 2535 จัดเก็บจากธุรกิจที่ไม่สามารถให้ภาษีมูลค่าเพิ่มได้เนื่องจากมีผลกระทบต่อระบบ เศรษฐกิจในวงกว้าง เช่นสถาบันการเงินที่มีรายรับประเภทดอกเบี้ย การค้าอสังหาริมทรัพย์ และ การค้าหลักทรัพย์ เป็นต้น จึงเป็นภาษีที่จัดเก็บจากฐานรายรับตามที่กฎหมายกำหนดไว้แล้วแต่ ประเภทของกิจการ และมีการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเป็นรายเดือนด้วยแบบ ภ.ร. 40 ภายใน วันที่ 15 ของเดือนถัดไป ภาษีธุรกิจเฉพาะที่ต้องชำระแก่กรมสรรพากรนอกจากจะชำระตาม อัตราที่กฎหมายกำหนดแต่ละประเภทกิจการแล้วยังต้องชำระภาษีฝากเก็บของท้องถิ่นอีกร้อยละ 10 ของยอดภาษีธุรกิจเฉพาะของกรมสรรพากรด้วย

2.1.5 อาการแสดมปี เป็นภาณีทางอ้อมที่จัดเก็บจากการกระทำตราสารประเภทต่าง ๆ ตามที่กฎหมายกำหนดไว้ในบัญชีอัตราอาการแสดมปี ตามประมวลรัษฎากร รวม 28 ประเภทตราสาร ทั้งนี้ผู้มีหน้าที่เสียอาการ อัตราอาการ และวิธีการเสียอาการจะแตกต่างกันแล้วแต่ประเภทตราสาร

2.1.6 รายได้อื่น ได้แก่ ค่าปรับภาษีอาการ ซึ่งเปรียบเทียบปรับจากผู้ฝ่าฝืนบทบัญญัติตามประมวลรัษฎากร ค่าขายของเบ็ดเตล็ด (ค่าธรรมเนียม ค่ารับรองสำเนาเอกสารต้นฉบับ เป็นต้น)

1. ภาษีอาการที่หน่วยงานอื่นจัดเก็บและนำส่งให้ ดังนี้

1.1 คลังจังหวัดอุบลราชธานี จัดเก็บและนำส่งฎีกาภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาและภาษีเงินได้นิติบุคคล

1.2 ที่ดินจังหวัดอุบลราชธานี จัดเก็บและนำส่งจากการโอนขายสิทธิในอสังหาริมทรัพย์

1.3 ขนส่งจังหวัดอุบลราชธานี จัดเก็บและนำส่งจากการโอนสิทธิรถขนส่งและล้อเลื่อน

1.4 ศาลากลางจังหวัดอุบลราชธานี จัดเก็บและนำส่งจากอากรขาเข้า

3. นโยบายและมาตรการภาษีสรรพากรที่สำคัญในช่วงปีงบประมาณ 2541 – 2550

นโยบายและมาตรการภาษีสรรพากรที่สำคัญในช่วงปีงบประมาณ 2541 – 2550

3.1. มาตรการส่งเสริมและฟื้นฟูธุรกิจอสังหาริมทรัพย์

- การลดอัตราภาษีธุรกิจเฉพาะจากร้อยละ 3 เหลือเพียงร้อยละ 0.1 ตั้งแต่วันที่ 5 กรกฎาคม 2543 – 2546

3.2. มาตรการภาษีโดยการเปลี่ยนแปลงกฎหมายใหม่ ได้แก่

- ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เพื่อช่วยให้ประชาชนมีรายได้หลังการหักภาษี ณ ที่จ่ายเพิ่มขึ้น ในปี 2542 ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรณีเงินได้สุทธิ 50,000 บาทแรก และในปีภาษี 2546 ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา กรณีเงินได้สุทธิ 80,000 บาทและในปีภาษี 2548 ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากรณีเงินได้สุทธิ 100,000 บาท สำหรับเงินได้สุทธิที่เกิดขึ้นในปี 2547 เป็นต้นไป นอกจากนี้ยังมีการปรับปรุงการหักค่าลดหย่อนต่าง ๆ ได้แก่ เพิ่มค่าลดหย่อนดอกเบี้ยเงินกู้เพื่อที่อยู่อาศัยในปี 2543 เป็นเท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 50,000 บาทและปี 2550 เป็นเท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 100,000 บาท และเพิ่มค่าลดหย่อนเบี้ยประกันชีวิตในปีภาษี 2545 เป็นต้นไป เป็นเท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 50,000 บาท ปีภาษี 2547 ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่จ่ายเพื่อสนับสนุนการศึกษาเป็นจำนวน สองเท่าของรายจ่ายที่จ่ายไป ปี 2549 – 2551 ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาที่จ่ายเพื่อสนับสนุนการกีฬาเป็นจำนวน 1.5 เท่าของรายจ่ายที่จ่ายไป ปี

2548 ยกเว้นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาให้แก่ผู้อยู่ในประเทศไทยและมีอายุไม่ต่ำกว่า 65 ปีบริบูรณ์ ในปีภาษีที่ได้รับเฉพาะส่วนที่ไม่เกิน 190,000 บาทในปีภาษีนั้น ยกเว้นเงินได้ตามจำนวนที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 15,000 บาท สำหรับประกันสุขภาพบิดามารดาของผู้มีเงินได้รวมทั้งบิดามารดาของสามีหรือภริยาของผู้มีเงินได้ซึ่งมีรายได้ไม่เพียงพอแก่การเลี้ยงชีพที่จ่ายตั้งแต่ปี พ.ศ. 2549 เป็นต้นไป

- ภาษีเงินได้นิติบุคคล ในปี 2543 มีการประกาศขยายเวลาการชำระภาษีเงินได้นิติบุคคลครึ่งปี ประจำปีภาษี 2542 โดยขยายเวลาชำระไปเป็นเดือนกุมภาพันธ์ 2543 และในปี 2544 ได้มีการปรับปรุงระบบการหัก ณ ที่จ่าย โดยการเพิ่มประเภทเงินภาษีที่ต้องหัก ณ ที่จ่าย ซึ่งเดิมไม่ต้องหัก ได้แก่เงินได้จากค่าบริการ รางวัล ส่วนลด หรือประโยชน์ใด ๆ จากการส่งเสริมการขายและค่าประกันวินาศภัย ปี 2547 ยกเว้นเงินได้สำหรับเงินได้เป็นจำนวนเงินหรือมูลค่าทรัพย์สินเป็นจำนวน 2 เท่าของรายจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อสนับสนุนการศึกษา ยกเว้นเงินได้สำหรับเงินได้เป็นจำนวนเงินหรือมูลค่าทรัพย์สินเป็นจำนวน 2 เท่าของรายจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อสนับสนุนการศึกษา ปี 2549-2551 ยกเว้นเงินได้สำหรับเงินได้เป็นจำนวนเงินหรือมูลค่าทรัพย์สินเป็นจำนวน 1.5 เท่าของรายจ่ายเป็นค่าใช้จ่ายเพื่อสนับสนุนการศึกษา

- ภาษีมูลค่าเพิ่ม เพื่อกระตุ้นการบริโภคของประชาชน โดยการลดอัตราภาษีจากร้อยละ 10 เป็นร้อยละ 7 ตั้งแต่วันที่ 1 เมษายน 2544 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน ซึ่งอัตราภาษีย้อยละ 10 นั้นมีการปรับเพิ่มจากร้อยละ 7 ในปี 2540 ตามคำแนะนำของกองทุนการเงินระหว่างประเทศ เพื่อเป็นการเพิ่มรายได้ให้รัฐ และลดปัญหาการขาดทุนบัญชีเดินสะพัด นอกจากนี้ยังมีการยกเลิกภาษีมูลค่าเพิ่มในอัตราร้อยละ 1.5 ของยอดรายรับ

- ภาษีธุรกิจเฉพาะ กรมสรรพากรได้โอนหน้าที่การจัดเก็บภาษีธุรกิจเฉพาะจากการทำนิติกรรมเกี่ยวกับที่ดินจัดเก็บตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ 2542 เป็นต้นไป

3.2 มาตรการภาษีเพื่อกระตุ้นและส่งเสริมการลงทุน โดยมีนโยบายกระตุ้นการลงทุนของภาคธุรกิจด้วยการลดภาระภาษีเงินได้นิติบุคคล ด้วยการกำหนดให้บริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่ลงทุนซื้อทรัพย์สินใช้ในการประกอบกิจการ สามารถหักค่าสึกหรอและค่าเสื่อมราคาในทรัพย์สินดังกล่าวได้ในอัตราเร่งเป็นสองเท่าตลอดอัตราเดิมของอายุการใช้งาน ในปี 2543

- มาตรการภาษีเพื่อเพิ่มทุนของสถาบันการเงิน เพื่อส่งเสริมให้มีการบริหารและการจัดการสินทรัพย์ด้วยคุณภาพเป็นไปอย่างรวดเร็ว และมีประสิทธิภาพและเพื่อส่งเสริมให้มีการจัดตั้งบริษัทบริหารสินทรัพย์ กำหนดให้มีการยกเว้นภาษีเงินได้นิติบุคคลให้แก่บริษัทบริหารสินทรัพย์สำหรับกำไรสุทธิของการบริหารสินทรัพย์ด้วยคุณภาพที่รับซื้อหรือรับ โอนจากสถาบัน

การเงินและยกเว้นภาษีธุรกิจเฉพาะให้แก่กิจการของสถาบันการเงินตามกฎหมายว่าด้วยบริษัทบริหารสินทรัพย์

- มาตรการเพื่อสนับสนุนการประกอบกิจการของวิสาหกิจขนาดย่อมให้มีภาระภาษีที่ลดลงและกระตุ้นให้มีการลงทุน ปี 2548 ลดอัตราภาษีเงินได้นิติบุคคลเฉพาะบริษัทหรือห้างหุ้นส่วนนิติบุคคลที่มีทุนชำระแล้วในวันสุดท้ายของรอบระยะเวลาบัญชีไม่เกินห้าล้านบาท (1) ร้อยละสิบห้าของกำไรสุทธิเฉพาะส่วนที่ไม่เกินหนึ่งล้านบาท (2) ร้อยละยี่สิบห้าของกำไรสุทธิเฉพาะส่วนที่ไม่เกินหนึ่งล้านบาทแต่ไม่เกินสามล้านบาท

- มาตรการบรรเทาภาระภาษีให้แก่ข้าราชการ โดยกำหนดให้ข้าราชการผู้เข้าร่วมโครงการเกษียณอายุก่อนกำหนด หักค่าใช้จ่ายกรณีเงินขวัญถุงที่ได้รับในปีที่ 2 ได้เพิ่มขึ้น ทั้งนี้สำหรับเงินได้ที่ได้รับตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2542 เป็นต้นไป

การจัดทำประมาณการรายได้ภาษี

ความสำคัญของการจัดทำประมาณการรายได้

การดำเนินงานของรัฐบาลในการบริหารและพัฒนาประเทศสิ่งสำคัญสิ่งหนึ่งที่รัฐบาลต้องตัดสินใจคือ “งบประมาณแผ่นดิน” ซึ่งเป็นการพิจารณาทั้งด้าน “งบประมาณรายจ่าย” และ “งบประมาณรายได้” ด้าน “งบประมาณรายได้” เป็นการพิจารณาแหล่งที่มาของรายได้ของรัฐบาล ซึ่งได้มาจาก 3 แหล่งคือ ภาษีอากร รายได้อื่น ๆ และเงินกู้

รัฐบาลจัดตั้งงบประมาณรายจ่ายประจำปีในแต่ละปี โดยกำหนดงบประมาณรายรับ-รายจ่าย และนโยบายรัฐบาลว่าจะให้เป็นงบประมาณแบบเกินดุล สมดุล หรือขาดดุลงบประมาณ

การกำหนดวงเงินงบประมาณรายรับ คำนึงถึงปัจจัยต่างๆ เช่น รายได้ประชาชาติ ความสามารถในการจัดเก็บภาษี ภาวะเศรษฐกิจ สังคม เป็นต้น ในขั้นแรก สำนักงบประมาณจะประมาณการรายรับ ใช้แนวโน้มงบประมาณรายรับในปีที่ผ่านมาเป็นรากฐานในการคำนวณ โดยให้หน่วยงานเกี่ยวกับรายรับ รัฐวิสาหกิจที่มีรายได้ประมาณการรับปีหน้าให้มาประกอบการพิจารณา ประสานงานกับกระทรวงการคลัง สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติแห่งประเทศไทย

เมื่อมีการกำหนดงบประมาณรายรับ ต่อมาจึงจัดทำงบประมาณรายจ่าย โดยสำนักงบประมาณจะให้แจ้งให้ส่วนราชการ คาดประมาณงบประมาณรายจ่ายตนเองและทำรายละเอียดงบประมาณรายจ่ายภายในเขตวงเงินที่สำนักงบประมาณแจ้ง

ความสำคัญของการจัดทำประมาณการรายได้

(1.1) เพื่อใช้เป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารในการควบคุมผลการจัดเก็บภาษีอากรประมาณการ

รายได้ภาษีอากรเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหาร เพื่อใช้ควบคุมการปฏิบัติงานของหน่วยจัดเก็บ ให้สามารถดำเนินการได้บรรลุตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ ซึ่งจะช่วยให้มีการใช้ทรัพยากรในการ จัดเก็บภาษีอากรที่กรมสรรพากรมีอยู่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

(1.2) เพื่อคาดการณ์จำนวนภาษีที่ควรจัดเก็บได้ การคาดการณ์ให้ทราบถึงจำนวนภาษีที่ควร จะเก็บได้มีประโยชน์สำหรับการวางแผนการคลังของรัฐบาล โดยหากนำผลของประมาณการรายได้ มาเทียบกับงบประมาณรายจ่ายรวมของรัฐบาลแล้ว จะทำให้รัฐบาลสามารถตัดสินใจได้ว่า งบประมาณแผ่นดินในปี งบประมาณปัจจุบันและปีถัดไป ในกรณีงบประมาณแผ่นดินเป็น งบประมาณเป็นงบประมาณขาดดุล ก็จะทำให้รัฐบาลสามารถตัดสินใจ ต่อไปได้อีกขั้นตอนหนึ่ง ว่าจะต้องก่อหนี้สาธารณะขึ้นใหม่หรือไม่เป็นจำนวนเท่าใด หรือจะตัดรายจ่ายและชะลอการใช้ จ่ายในโครงการใดบ้าง ในกรณีงบประมาณแผ่นดินเป็นงบประมาณเกินดุล ก็จะทำให้รัฐบาล ตัดสินใจต่อไปได้อีกขั้นตอนหนึ่งว่า ควรใช้หนี้สาธารณะเก่าที่มีอยู่เดิมหรือไม่ เป็นจำนวนเท่าใด

(1.3) เพื่อใช้วัดประสิทธิภาพของหน่วยจัดเก็บภาษีอากร การวัดประสิทธิภาพของหน่วยจัดเก็บ ภาษีทำได้โดยนำจำนวนภาษีที่แต่ละหน่วยงานจัดเก็บได้มาเปรียบเทียบกับประมาณการรายได้ ภาษีอากรที่ได้รับมอบหมายจากฝ่ายบริหาร ซึ่งจะทำให้ฝ่ายบริหารทราบว่าแต่ละหน่วยงานที่ทำ หน้าที่จัดเก็บภาษีอากรสามารถจะจัดเก็บภาษีได้ตามเป้าหมายที่กำหนดไว้ได้หรือไม่เพียงใด ถ้า หากไม่เป็นไปตามเป้าหมาย(ไม่ว่าจะสูงหรือต่ำกว่าเป้าหมาย) จะสามารถวิเคราะห์ให้ทราบว่าเกิด จากปัญหาหรืออุปสรรคใดบ้างและหาวิธีแก้ไขปัญหาคือต่อไป

(1.4) เพื่อใช้เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยจัดเก็บภาษีอากรด้วยกัน การ เปรียบเทียบผลการปฏิบัติงานระหว่างหน่วยงานจัดเก็บภาษีอากรด้วยกันทำได้โดยนำผลการ จัดเก็บของแต่ละหน่วยงานมาเปรียบเทียบกับประมาณการรายได้ภาษีอากรตามที่ได้รับมอบหมาย แล้วนำผลการเปรียบเทียบนั้นมาจัดเรียงลำดับ เพื่อวัดประสิทธิภาพในการบริหารงานของ หน่วยงาน ซึ่งจะชี้ให้เห็นว่าใครมีประสิทธิภาพสูงสุด ต่ำสุด และใช้ข้อมูลนี้เป็นประโยชน์ในการ พิจารณาความดีความชอบประจำปีต่อไป

(1.5) เพื่อใช้เป็นแนวทางที่ก่อให้เกิดความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษี โดยมุ่งเน้นจัดเก็บภาษีอากร ในพื้นที่หรือธุรกิจที่มีการขยายตัว กรมสรรพากรใช้ประมาณการรายได้เป็นเครื่องมืออย่างหนึ่งที่ จะสร้างความเป็นธรรมให้แก่ผู้เสียภาษี

ประมาณการรายได้ภาษีสรรพากรเป็นเครื่องมือสำคัญของผู้บริหารของ กระทรวงการคลังและกรมสรรพากรในสังกัดทุกระดับ ด้วยเหตุผล ดังนี้

- เป็นเครื่องมือของฝ่ายบริหารระดับสูงในการควบคุมการจัดเก็บภาษีสรรพากร

- เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการคาดการณ์ภาษีที่ควรจัดเก็บได้ ซึ่งเป็นประโยชน์ในการวางแผนการคลังของรัฐบาล
- เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการวัดประสิทธิภาพการปฏิบัติงานของหน่วยงานสรรพากรทุกระดับที่จัดเก็บภาษี
- สามารถนำมาใช้เป็นเครื่องมือที่สร้างความเป็นธรรมกับผู้เสียภาษี โดยการกำหนดเป้าหมายในพื้นที่ซึ่งมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจดี หรือธุรกิจที่มีแนวโน้มผลการดำเนินงานดี ในอัตราเพิ่มสูงกว่าพื้นที่ ซึ่งมีพื้นฐานทางเศรษฐกิจต่ำกว่า หรือธุรกิจที่มีแนวโน้มผลการดำเนินงานต่ำกว่า
- เป็นเครื่องมือผู้บริหาร ใช้เป็นเครื่องมือในการพัฒนาระบบงานและองค์กร เนื่องจากประมาณการรายได้ภาษีอากรแสดงศักยภาพในการจัดเก็บภาษีของหน่วยงานต่าง ๆ
- เป็นเครื่องมือที่ผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจที่จะเปลี่ยนแปลง หรือปรับปรุงโครงสร้างกฎหมายภาษีสรรพากร โดยเป็นเครื่องมือที่สำคัญว่าการเปลี่ยนแปลงหรือปรับปรุงโครงสร้างภาษีสรรพากรจะส่งผลกระทบต่อฐานะการคลังของรัฐบาลอย่างไร

ปัจจุบันกรมสรรพากรมีการจัดทำประมาณการรายได้สรรพากรเป็น 2 ระดับ ดังนี้

ก. ประมาณการรายได้สรรพากรที่ใช้ในเอกสารงบประมาณ ประมาณการประเภทนี้เป็นตัวเลขเป้าหมายในการจัดเก็บภาษีจัดทำขึ้นโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะสร้างเป็นกรอบในการกำหนดงบประมาณรายจ่ายของรัฐบาล ในแต่ละปีโดยในแต่ละปีกระทรวงการคลังได้เชิญหน่วยงานซึ่งทำหน้าที่ในการวิเคราะห์ภาวะเศรษฐกิจ เช่น ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ หน่วยงานในกระทรวงการคลังที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำประมาณการรายรับรายจ่ายเช่นกรมบัญชีกลาง สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำงบประมาณแผ่นดินซึ่งคือสำนักงานงบประมาณและหน่วยงานจัดเก็บภาษีอากรมาร่วมพิจารณากำหนดประมาณการรายได้สรรพากรและภาษีอากรประเภทอื่นที่ใช้สำหรับปีงบประมาณถัดไปซึ่งโดยปกติการกำหนดเป้าหมายนี้จะกระทำในช่วงเดือนมกราคมของทุกปี(หรือก่อนที่จะเริ่มปีงบประมาณใหม่ประมาณ 8 เดือน) หน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดทำประมาณการตามเอกสารงบประมาณนี้ได้แก่ สำนักงานเศรษฐกิจการคลัง ธนาคารแห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ สำนักงานประมาณการบัญชีกลาง และกรมที่เกี่ยวข้องกับการจัดเก็บ ภาษีอากรทั้ง 3 กรมคือ กรมสรรพากร กรมศุลกากร และกรมสรรพสามิต ในการจัดทำประมาณการรายได้สรรพากรเพื่อใช้ในเอกสารงบประมาณนี้ หน่วยงานต่างๆ จะศึกษาข้อมูลเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจต่างๆ เช่น อัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ(GDP) อัตราเงินเฟ้อ การนำเข้าและส่งออก อัตราดอกเบี้ยเงินฝากของ

ธนาคารพาณิชย์ ตลอดจนผลการจัดเก็บภาษีอากรที่เกิดขึ้นจริงในอดีต นำมาใช้ในการกำหนด เป้าหมายการจัดเก็บภาษีอากรในปีถัดไป ซึ่งทุกหน่วยงานจะใช้หลักวิธีการสถิติ เศรษฐศาสตร์ และเศรษฐมิติ เพื่อคำนวณตัวเลขที่เป็นไปได้ นำมากำหนดเป้าหมายการจัดเก็บภาษีอากรในปีต่อไป เป้าหมายที่กำหนดนี้ จะเป็นเป้าหมายรวมเพื่อใช้กำหนดงบประมาณการรายได้รายจ่ายของ ทั้งประเทศเป็นหลักและรัฐบาลจะเสนอขอความเห็นชอบจากสภาผู้แทนราษฎรต่อไป

ข. งบประมาณการรายได้สรรพากรที่ใช้เป็นเป้าหมายในการบริหารงานของกรมสรรพากร งบประมาณการประเภทรายเป็นงบประมาณซึ่งกรมสรรพากรใช้ในการบริหารงานภายใน เนื่องจาก งบประมาณการรายได้สรรพากรที่ใช้ในเอกสารงบประมาณตาม ก. นั้น เป็นงบประมาณที่ได้จัดทำ ขึ้นเป็นการล่วงหน้าก่อนที่จะเริ่มปีงบประมาณใหม่ถึง 8 เดือนซึ่งเป้าหมายที่กำหนดใน ระดับประเทศและจัดทำขึ้นก่อนกำหนดเวลาที่เกิดขึ้นจริงเป็นเวลาค่อนข้างนานนั้น ตัวแปรหรือ ข้อสมมติฐานของภาวะเศรษฐกิจที่กำหนดไว้เดิมอาจเปลี่ยนแปลงสูงหรือต่ำกว่าเมื่อคราวจัดทำ งบประมาณตามเอกสารงบประมาณ จึงมีความจำเป็นที่จะต้องทำการประมาณการอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้เป้าหมายที่จะนำไปให้หน่วยงานจัดเก็บภาษีใช้ปฏิบัติหรือบริหารงานจัดเก็บภาษี มีความ เหมาะสมมากยิ่งขึ้นและแก้ไขปัญหาการกระจายเป้าหมายให้แก่หน่วยงานจัดเก็บภาษีของ กรมสรรพากรที่มีอยู่ทั่วประเทศ ซึ่งมีปัญหาเกี่ยวกับการโยกย้ายสถานประกอบการขนาดใหญ่อยู่ บ่อยครั้ง ในแต่ละปีกรมสรรพากรจะจัดทำประมาณการรายได้สรรพากรเพื่อใช้ในการบริหาร ภายในอีกครั้งในช่วงเดือนกรกฎาคม – เดือนกันยายน (3 เดือน) ทั้งนี้เป้าหมายที่ใช้ในการ บริหารภายในนี้จะเป็เป้าหมายที่กำหนดสำหรับหน่วยงานระดับภาค และสรรพากรพื้นที่ จำนวน เป็นประเภทภาษีและลักษณะการจัดเก็บ โดยพิจารณาจากข้อมูลผลการจัดเก็บภาษีอากรของแต่ละ หน่วยงานจัดเก็บข้อมูลพื้นฐานภาวะเศรษฐกิจของแต่ละท้องที่ ซึ่งเป้าหมายที่กำหนดเพื่อใช้ในการ บริหารงานภายในกรม กรมสรรพากรนี้จะมีการพิจารณาเป็นรายประเภทกิจการสำหรับประมาณ การจัดเก็บภาษีเงินได้นิติบุคคลและภาษีมูลค่าเพิ่มด้วย ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อที่จะให้ หน่วยงานจัดเก็บภาษีของสรรพากร ใช้เป็นแนวทางปฏิบัติงานจัดเก็บภาษีอากรได้ชัดเจนยิ่งขึ้น กว่าเป้าหมายที่กำหนดนั้นเพื่อใช้ในการจัดทำเอกสารงบประมาณรายรับ-รายจ่ายของรัฐบาล

หน้าที่ของหน่วยงานด้านนโยบายภาษีเกี่ยวกับการประมาณการรายได้

การมีส่วนร่วมการจัดทำประมาณการภาษี กรมฯเริ่มเน้นให้ภาคและพื้นที่ที่มีส่วนร่วมใน การจัดทำประมาณการภายใต้การหารือกับหน่วยงานด้านนโยบายเพื่อให้ประมาณการใกล้เคียง ศักยภาพการจัดเก็บ และเป็นเครื่องชี้ประสิทธิภาพการทำงานและช่วยในการบริหารการจัดเก็บ ภาษี โดยจะมีการประชุม การทำประมาณการเก็บภาษี รายภาค รายพื้นที่ เพื่อให้หน่วยจัดเก็บไป

รวบรวมข้อมูลที่จะใช้ในการจัดทำประมาณการในส่วนของตน เมื่อถึงช่วงสิงหาคม จะจัดประชุม
ทำประมาณการกับสำนักแผนภาษี เพื่อกำหนดประมาณการเหมาะสม เสนอกรมฯอนุมัติประมาณ
การเป็นรายประเภทภาษี ลักษณะการจัดเก็บ รายเดือน รายหน่วยจัดเก็บต่อไป

ก. สรรพากรพื้นที่/ภาค รวบรวมข้อมูลเพื่อใช้จัดทำประมาณการรายได้สรรพากร ภายใน
ปลายเดือนกรกฎาคม เพื่อพิจารณา

ข. สรรพากรภาค/พื้นที่ ประชุมร่วมกับสำนักแผนภาษี เพื่อร่วมพิจารณาข้อมูลที่จะใช้ในการ
จัดทำประมาณการ ภายในเดือนสิงหาคม

ค. สำนักแผนภาษีเสนอประมาณการรายได้สรรพากรที่ใช้บริหารภายในกรมสรรพากร เพื่อ
กรมสรรพากรพิจารณาอนุมัติและจัดแบ่งประมาณการข้างต้นเป็นรายเดือน เป็นรายสรรพากร
ภาค/สรรพากรพื้นที่ในเดือนกันยายน

ง. กรมสรรพากรพิจารณาอนุมัติประมาณการรายได้สรรพากรแล้ว สรรพากรภาค/สรรพากร
พื้นที่ใช้ประมาณการดังกล่าวข้างต้นเป็นเป้าหมายในการบริหารงานจัดเก็บ

ข้อมูลที่ใช้ในการประมาณการรายได้

1. ข้อมูลภายในกรมสรรพากร
 - ข้อมูลผลการจัดเก็บภาษีสรรพากรจากรายงานต่าง ๆ ของกรมสรรพากร เช่นบ.ช. 8 ฯลฯ
 - ข้อมูลผลการปฏิบัติงานของกรมสรรพากรในด้านอื่นเช่นตรวจสอบ สํารวจ เร่งรัด ฯลฯ
2. ข้อมูลภายนอกกรมสรรพากร
 - ข้อมูลเครื่องชี้ภาวะเศรษฐกิจต่างๆ เช่น GDP, GPP อัตราเงินเฟ้อ ฯลฯ
 - ข้อมูลเฉพาะด้านที่มีผลกระทบต่อด้านภาษีจากปัจจัยต่างๆ รวมถึงผลกระทบจาก
กฎหมายประมวลรัษฎากร พิกัดอัตราศุลกากร และการเปลี่ยนแปลงในระบบเศรษฐกิจ

ข้อมูล/ปัจจัยที่เชื่อมโยงกับผลการจัดเก็บภาษี

1. ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา เช่นเงินเดือน ดอกเบี้ยภาคเอกชน การหักภาษี ณ ที่จ่าย เป็นต้น
2. ภาษีเงินได้นิติบุคคล เช่นภาษีจากกำไรสุทธิ ประมาณการกำไรสุทธิ ภาษี หัก ณ ที่จ่าย
 เป็นต้น
3. ภาษีมูลค่าเพิ่ม เช่นการลงทุนขนาดใหญ่ การอุปโภค บริโภคสินค้าและบริการ เป็นต้น
4. ภาษีธุรกิจเฉพาะเช่นกรมที่ดินจัดเก็บจากอสังหาริมทรัพย์ จากธุรกิจต่างๆ เป็นต้น
5. อากรแสตมป์ เช่นการชำระอากรแสตมป์เป็นตัวแทน การโอนอสังหาริมทรัพย์ เป็นต้น

ศัพท์ที่ใช้เกี่ยวกับการจัดทำประมาณการ

- ผลิตภัณฑ์มวลรวมภายในประเทศ(Gross domestic Product)
- เงินเฟ้อ(Inflation)
- รายได้ประชาชาติ(National Income)
- รายได้ส่วนบุคคล(Personal Income)
- Tax Buoyancy
- Tax Elasticity

ขั้นตอนในการจัดทำประมาณการ

(1) รวบรวมข้อมูล

- ผลการจัดเก็บภาษีอากรปีปัจจุบัน โดยมีแบบฟอร์มที่ใช้เก็บรวบรวม
- ข้อมูลทางเศรษฐกิจ โดยมีแบบฟอร์มที่ใช้เก็บรวบรวม

(2) คาดการณ์ผลการจัดเก็บภาษี

- (2.1) การคาดการณ์ระยะสั้น (3 เดือน หรือน้อยกว่า)
- (2.2) การคาดการณ์ระยะปานกลาง (3 เดือนถึง 1 ปี)
- (2.3) การคาดการณ์ระยะยาว (มากกว่า 1 ปีขึ้นไป)

(3) ปรับปรุงฐานข้อมูลการจัดเก็บ

- (3.1) รายการภาษีผิดปกติ
- (3.2) การโยกย้ายฐานภาษี
- (3.3) การเลิก เพิกถอนกิจการ
- (3.4) การประชุมร่วมระหว่างเจ้าหน้าที่ของภาค /สท. กับเจ้าหน้าที่ของผษ.

(4) ประมาณการผลจัดเก็บปีงบประมาณหน้า

ภาคผนวก ข

แบบแสดงรายการภาษีอากรของกรมสรรพากร

ภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา

ประเภท แบบ	รายละเอียด	กำหนดเวลายื่น แบบ
ภ.ง.ด .1	ยื่นรายการภาษีเงินได้ หัก ณ ที่จ่ายมาตรา 50(1) สำหรับบุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท สมาคม คณะบุคคล ที่เป็นผู้จ่ายเงินได้พึงประเมินจากการจ้างแรงงาน การรับทำงานให้ มาตรา 40(1) (2) ให้กับผู้มีหน้าที่เสียภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา โดยกรอกรายการแสดงการจ่ายเงินได้และการหักภาษี ณ ที่จ่ายเป็นรายตัว พร้อมนำส่งภาษี ไม่ว่าหักภาษีไว้หรือไม่	7 วัน นับแต่วันสิ้นเดือนของเดือนที่จ่ายเงิน
ภ.ง.ด .1ก	รายการสรุป แบบ ภ.ง.ด. 1 ในปีภาษี สำหรับเอกชน	ภายในเดือนก.พ.ของปีถัดจากปีที่หักภาษี ณ ที่จ่ายไว้
ภ.ง.ด .1ก พิเศษ	แบบยื่นรายการภาษีเงินได้ หัก ณ ที่จ่ายมาตรา 50(1) สำหรับเงินได้พึงประเมินมาตรา 40(1)(2)เช่นเดียวกับ ภ.ง.ด.1 ก เฉพาะกรณีที่มีการตั้งฎีกาเบิกเงินเฉพาะข้าราชการและลูกจ้างของส่วนราชการ	ภายในเดือน ม.ค. ของปีถัดไป ถ้าการจ่ายเงินได้จากการจ้างแรงงานภายในเดือน ก.พ.ของปีถัดไป
ภ.ง.ด .2	ยื่นรายการภาษีเงินได้ หัก ณ ที่จ่ายตามมาตรา 50(2) บุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท สมาคม คณะบุคคล จ่ายเงินได้จากดอกเบี้ย เงินปันผล ค่าสิทธิ ตามมาตรา 40(3)(4) รวมถึงการออกภาษีแทนให้	ภายใน 7 วัน นับแต่สิ้นเดือนของเดือนที่จ่ายเงิน

ภ.ง.ด .2ก	รายการสรุป แบบ ภ.ง.ด.2 ในปีภาษี	ภายในเดือน ม.ค. ปีถัดจากปีที่หัก ภาษี ณ ที่จ่ายไว้
ภ.ง.ด .3	ยื่นรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายตามมาตรา 3 เตรสและ มาตรา50(3)(4)(5) บุคคล ห้างหุ้นส่วน บริษัท สมาคม คณะบุคคลจ่ายเงิน ได้จากการให้เช่าทรัพย์สิน วิชาชีพอิสระ การรับเหมาการธุรกิจ พาณิชยกรรมตามมาตรา 40(5)(6)(7)(8)	7 วันนับแต่สิ้น เดือนของเดือนที่ จ่ายเงิน
ภ.ง.ด .3ก	ยื่นรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่ายตามมาตรา 50(4) ส่วน ราชการเช่นรัฐบาลองค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จ่ายเงินได้ ตามมาตรา 40(5) (6)(7)(8)	ภายในเดือนม.ค. ปีถัด จากปีที่หัก ภาษี ณ ที่จ่ายไว้
ภ.ง.ด .90	ยื่นรายการภาษีเงินได้ สำหรับ 1. ผู้มีเงินได้หลายประเภทหรือประเภทเดียวที่ไม่ใช่เงินได้ จากการจ้างตามมาตรา40(1) คือถ้าโสดมีเงินได้ตามมาตรา 40(1) เกิน30,000 บาท ถ้ามีคู่สมรส เกิน 60,000 บาท 2. กองมรดกมีเงิน ได้มาตรา 40 เกิน 30,000 บาท 3. ห้างหุ้นส่วนสามัญ คณะบุคคลมีเงิน ได้ตามมาตรา 40 เกิน 30,000บาท	ภายในเดือนมี.ค. ปีถัดไป * ถ้าวัน สิ้นเดือนตรง วันหยุดให้ เลื่อนเป็นวันทำ การแรกของ เดือนถัดไป
ภ.ง.ด .91	ยื่นรายการภาษีเงิน ได้สำหรับเงิน ได้จากจ้างแรงงาน ตาม มาตรา 40(1) 1.ถ้าโสดมีเงิน ได้เกิน 50,000 บาท 2.ถ้ามีคู่สมรสมีเงิน ได้เกิน 100,000 บาท	ภายในเดือนมี.ค. ปีถัดไป *
ภ.ง.ด .93	ยื่นรายการสำหรับผู้มีเงิน ได้ที่ขอชำระภาษี ก่อนถึง กำหนดเวลาขึ้นแบบ ตามมาตรา 52 ทวิ คือผู้มีเงิน ได้ที่ไม่ถูก หักภาษี ณ ที่จ่าย มีเงิน ได้ตั้งแต่ 10,000 บาท	วันขึ้นแบบขอ ชำระภาษี
ภ.ง.ด .94	ยื่นรายการครึ่งปี สำหรับเงิน ได้ตามมาตรา 40 (5)(6)(7)(8) ที่ ได้รับในเดือน ม.ค. - มิ.ย. ไม่ว่ามีเงิน ได้ประเภทอื่นรวมอยู่ หรือไม่	ภายในเดือน ก.ย. ของทุกปี (ก.ค.- ก.ย.)*
ท.ป.3	แบบขอชำระภาษีอากรค้าง	ในวันที่ขอชำระ ภาษีอากรค้าง

ภาษีเงินได้นิติบุคคล

ประเภท แบบ	รายละเอียด	กำหนดเวลายื่น แบบ
ภ.ง.ด .50	ยื่นรายการสำหรับบริษัท ห้างหุ้นส่วน นิติบุคคล กิจการ ซึ่งดำเนินกิจการ การค้าหรือหากำไร โดยรัฐบาลหรือองค์การ หรือนิติบุคคลต่างประเทศ กิจการร่วมค้าและกิจการที่ได้รับ ส่งเสริมการลงทุน เกือบจากกำไรสุทธิ ตามมาตรา 68,69	ภายใน 150 วัน นับแต่วันสุดท้าย ของรอบ ระยะเวลาบัญชี*
ภ.ง.ด .51	ยื่นรายภาษีประจำปีสำหรับบริษัท ห้างหุ้นส่วน นิติบุคคลที่ต้อง ทำประมาณการกำไรสุทธิหรือขาดทุนสุทธิ มาตรา 67 ทวิ(1) หรือเป็นผู้เสียภาษีจากกำไรสุทธิจริงของรอบระยะเวลา 6 เดือน มาตรา 67 ทวิ (2)	ภายใน 2 เดือน นับแต่วันสุดท้าย ของรอบ ระยะเวลา 6 เดือน
ภ.ง.ด 52	ยื่นรายการ สำหรับบริษัทต่างประเทศ กระทำกิจการในที่อื่น รวมทั้งในไทย มาตรา 66 วรรค 2 ซึ่งดำเนินกิจการขนส่งผ่าน ประเทศต่าง ๆ มาตรา 67	ภายใน 150 วัน นับแต่วันสุดท้าย ของรอบ ระยะเวลาบัญชี*
ภ.ง.ด .53	ยื่นรายการ หัก ณ ที่จ่ายมาตรา 3 เศรษฐมาตรา 69 ทวิ สำหรับ 1. รัฐบาล องค์การบริหารส่วนท้องถิ่น จ่ายเงินได้มาตรา 40 ให้ นิติบุคคลครั้งหนึ่งตั้งแต่ 500 บาท 2. บริษัทซึ่งจ่ายเงินได้ ครั้งหนึ่งตั้งแต่ 500 บาทดังนี้ ก. เงินได้มาตรา 40(8) ซื้อพืชผลเกษตร ยางพารา มัน สำปะหลัง ปอ ข้าว ข้าวโพด อ้อย เมล็ดกาแฟ ผลปาล์มน้ำมัน กรณีผู้ซื้อเป็นผู้ส่งออก หรือผลิตหรือผู้ไม่มีหน้าที่เสียภาษี(ไม่ รวมสหกรณ์) ข. ค่าเช่าหรือประโยชน์เนื่องจากการให้เช่าทรัพย์สิน มาตรา 40(5) (ก) ไม่รวมค่าอาคาร โรงเรือนที่ได้รับกรรมสิทธิ์ให้ บริษัทนิติบุคคลประกอบกิจการในไทย ค. เงินได้จากวิชาชีพอิสระมาตรา 40(6) ให้บริษัทนิติบุคคล ประกอบกิจการในไทย	7 วันนับแต่สิ้น เดือนของเดือนที่ จ่ายเงิน

	<p>ง.ค่าจ้างทำของให้บริษัทนิติบุคคลไทยและบริษัทต่างประเทศ ประกอบกิจการในไทยโดยมีสำนักงานสาขาตั้งอยู่ถาวรใน ไทย</p> <p>จ. ค่าโฆษณา</p> <p>3.ธนาคารและสถาบันการเงินที่จ่ายเงินได้มาตรา 40(4)(ก) เฉพาะที่เป็นดอกเบี้ยเงินฝากดอกเบี้ยตัวเงินตั้งแต่ 500 บาท ต่อราย</p> <p>4.บริษัทนิติบุคคลไทยกองทุนรวม สถาบันการเงินไม่รวม กิจการร่วมค้า ซึ่งเป็นผู้จ่ายเงินปันผล เงินส่วนแบ่งกำไรให้ ผู้รับซึ่งเป็นนิติบุคคลต่างประเทศประกอบกิจการในไทยหรือ บริษัทนิติบุคคลไทยไม่รวมบริษัทจดทะเบียน</p> <p>5.บุคคลบริษัท นิติบุคคล คณะบุคคลจ่ายเงินได้ดังนี้ ตั้งแต่ 500 บาทต่อราย</p> <p>ก.ซื้อสัตว์น้ำเฉพาะผู้ซื้อเป็นผู้ส่งออกหรือผู้ผลิตตามกฎหมาย ว่าด้วยโรงงาน</p> <p>ข.เงินได้ตามมาตรา 40(8) เฉพาะที่เป็นเงินรางวัลในการ ประกวดแข่งขันชิงโชค</p> <p>ค.ค่าจ้างทำของให้บริษัทต่างประเทศประกอบกิจการในไทย โดยมีสำนักงานตั้งถาวร</p>	
ภ.ง.ด .54	<p>ยื่นรายการภาษีเงินได้ หัก ณ ที่จ่ายและจำหน่ายกำไร มาตรา 70 และมาตรา 70 ทวิ สำหรับ</p> <p>1. เงินได้มาตรา 40(2)(3)(4)(5)(6) ให้บริษัทต่างประเทศไม่ ประกอบกิจการในไทยและต้องหักภาษีมาตรา 70</p> <p>2. บริษัทต่างประเทศประกอบกิจการในไทย จำหน่ายกำไร หรือเงินได้ประเภทอื่นที่กันจากกำไรหรือถือเป็นกำไรออกไป จากไทยและต้องเสียภาษีจากการจำหน่ายกำไรมาตรา 70 ทวิ</p>	<p>ถ้า 1. ภายใน 7 วัน นับแต่สิ้น เดือนของเดือนที่ จ่ายเงิน</p> <p>ถ้า 2. ภายใน 7 วันนับแต่วันที่ จำหน่ายเงินกำไร</p>
ภ.ง.ด .55	<p>ยื่นรายการมูลนิธิหรือสมาคมไม่รวมที่รัฐมนตรีประกาศ มาตรา 47(7)(ข) ประกอบกิจการมีรายได้ในรอบระยะเวลา บัญชีตามมาตรา 68 และ 69</p>	<p>ภายใน 150 วัน นับแต่วันสุดท้าย ของรอบ ระยะเวลาบัญชี*</p>

ท.ป.3	แบบขอชำระภาษีอากรค้าง	ในวันที่ขอชำระ ภาษีอากรค้าง
-------	-----------------------	--------------------------------

ภาษีเงินได้ปิโตรเลียม

ประเภท แบบ	รายละเอียด	กำหนดเวลายื่นแบบ
ภ.ง.ป .70	ยื่นรายการมาตรา 39 กฎหมายเงินได้ปิโตรเลียมสำหรับ 1. บริษัท ไทยหรือบริษัทต่างประเทศและมีหน้าที่ เสียภาษีฯ 2. บริษัทฯควบกิจการ 3. การโอนกิจการปิโตรเลียม 4. การเลิกกิจการปิโตรเลียม	ภายใน 5 เดือนนับ แต่วันสุดท้ายของ รอบระยะเวลาบัญชี
ภ.ง.ป .71	ยื่นรายการมาตรา 39 กฎหมายเงินได้ปิโตรเลียมสำหรับ ยื่นรายการครั้งรอบระยะเวลาบัญชีโดยทำประมาณการ กำไรขาดทุนสุทธิสำหรับรอบระยะเวลาบัญชี	ภายใน 2 เดือนนับ แต่วันสุดท้ายของวัน ครบกำหนดครั้งรอบ ระยะเวลาบัญชี
ภ.ง.ป .72	ยื่นรายการภาษีเงินได้ หัก ณ ที่จ่ายมาตรา 50 สำหรับการ โอน ควบ เลิกกิจการปิโตรเลียม	ภายใน 7 วันนับแต่ วันที่จ่ายเงิน
ภ.ง.ป .73	ยื่นรายการภาษีเงินได้หัก ณ ที่จ่าย มาตรา 50 สำหรับการ จ่ายดอกเบี้ยเงินกู้ยืม เงินปันผล ส่วนแบ่งกำไร	ภายใน 7 วันนับแต่ วันที่จ่ายเงิน
ภ.ง.ป .74	ยื่นรายการภาษีเงินได้มาตรา 39 สำหรับการจำหน่ายเงิน กำไรไปต่างประเทศ	ภายใน 7 วันนับแต่ วันจำหน่ายเงินกำไร

ภาษีมูลค่าเพิ่ม

ประเภท แบบ	รายละเอียด	กำหนดเวลายื่น แบบ
ภ.พ.30	ยื่นรายการของผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษี มูลค่าเพิ่ม อัตราร้อยละ 7 และอัตราร้อยละ 0 (ผู้ส่งออก) คำนวณภาษี	ภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป

	ขายหักด้วยภาษีซื้อ เป็นแบบขอคืนในตัว	
ภ.พ.30.2	ยื่นรายการของผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม เพื่อปรับปรุงภาษีซื้อเฉลี่ย ตามส่วนของรายได้จากกิจการ ซึ่งมีทั้งที่เสียและไม่เสียภาษีมูลค่าเพิ่ม และไม่สามารถแยกว่าเป็นภาษีซื้อของประเภทใด	ภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดจากเดือนที่มีการปรับปรุงภาษีซื้อ
ภ.พ.30.3	ยื่นรายการของผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่ม เพื่อปรับปรุงภาษีซื้อเฉลี่ย ตามส่วนของการใช้พื้นที่อาคาร เพื่อใช้ในการประกอบกิจการ	ภายใน 15 วันของเดือนถัดจากเดือนที่มีการปรับปรุงภาษีซื้อ
ภ.พ.31	ยื่นรายการของผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มร้อยละ 1.5 ของยอดรายรับก่อนหักรายจ่าย (ปัจจุบันไม่มีแล้ว ยกเลิกการจัดเก็บด้วยพระราชกฤษฎีกา ฉบับที่ 354 ลงวันที่ 31 มีนาคม 2542)	ภายในวันที่ 15 ของเดือนถัดไป
ภ.พ.36	ยื่นรายการ สำหรับ 1.การจ่ายค่าซื้อสินค้าหรือบริการให้ ก. ผู้ประกอบการต่างประเทศที่เข้ามาขายสินค้าให้บริการในประเทศชั่วคราวและไม่จดทะเบียนภาษีมูลค่าเพิ่มชั่วคราว ข. ผู้ประกอบการที่ให้บริการในต่างประเทศและมีการใช้บริการในประเทศ 2. ผู้รับโอนสินค้าหรือสิทธิในบริการที่ได้เสียภาษีมูลค่าเพิ่มไปแล้วในอัตราร้อยละ 0 เช่นการโอนสินค้า บริการ ให้องค์กรต่างประเทศในไทย	ถ้า 1. และ 3. ภายใน 7 วันนับแต่วันที่จ่ายเงินหรือรับเงินถ้า 2 ภายใน 30 วันนับแต่วันที่รับโอน
ท.ป.3	แบบขอชำระภาษีอากรค้าง	ในวันที่ขอชำระภาษีอากรค้าง

ภาษีธุรกิจเฉพาะ

ประเภท แบบ	รายละเอียด	กำหนดเวลายื่นแบบ
ภ.ร. 40	ยื่นรายการผู้ประกอบการจดทะเบียนภาษีธุรกิจ เฉพาะ	ภายในวันที่ 15 ของเดือน ถัดไป
ท.ป. 3	แบบขอชำระภาษีอากรค้าง	ในวันที่ขอชำระภาษีอากรค้าง

อากรแสตมป์

ประเภท แบบ	รายละเอียด	กำหนดเวลายื่นแบบ
อ.ส .4	แบบขอและอนุมัติให้เสียอากรแสตมป์เป็นตัวแทน	ในวันที่ขอเสียอากร เป็นตัวแทน
อ.ส . 4 ก	แบบขอเสียอากรเป็นตัวแทนสำหรับตราสารเช็ค	ภายในวันที่ 22 และ วันที่ 7
อ.ส . 4 ข	แบบขอเสียอากรเป็นตัวแทนสำหรับตราสารอื่น	ภายในวันที่ 22 และ วันที่ 7
อ.ส . 10	แบบขอซื้ออากรแสตมป์	ภายในวันที่ขอซื้อ
ท.ป.3	แบบขอชำระภาษีอากรค้าง	ในวันที่ขอชำระภาษี อากรค้าง

ภาคผนวก ก

แบบสอบถาม

แบบสอบถาม

เลขที่แบบสอบถาม

สำหรับเจ้าหน้าที่สรรพากร

() () ()

คำชี้แจง

แบบสอบถามนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าอิสระตามหลักสูตรปริญญา
เศรษฐศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช เรื่อง การวิเคราะห์ประสิทธิภาพการ
จัดเก็บภาษีของสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี จึงใคร่ขอความกรุณาจากท่านในการตอบ
แบบสอบถามนี้ . โดยทางผู้ศึกษาขอยืนยันว่าการตอบคำถามครั้งนี้ ข้อมูลที่ได้จะนำไปใช้
ประโยชน์ทางวิชาการเท่านั้น จะไม่ก่อให้เกิดปัญหาความเสียหาย หรือมีผลต่อเนื่องใดติดตามมา
ข้อมูลคำตอบของท่านจะถูกปกปิดเป็นความลับ ดังนั้นเพื่อความสมบูรณ์ของการศึกษาค้นคว้าครั้งนี้ จึง
ขอความกรุณาโปรดตอบคำถามด้วยความเห็นที่แท้จริงของท่าน และขอขอบพระคุณทุกท่านมา
 ณ โอกาสนี้

แบบสอบถามนี้มี 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 3 ท่านมีความคิดเห็นต่อสิ่งเหล่านี้ว่ามีเพียงพอหรือมีผลต่อประสิทธิภาพการ
จัดเก็บ หรือไม่อย่างไร

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1. เพศ () 1. ชาย () 2. หญิง

2. อายุของผู้ตอบแบบสอบถาม

() 1. น้อยกว่า 25 ปี () 2. 25 - 35 ปี

() 3. 36 - 45 ปี () 4. 46 - 55 ปี

() 5. 56 ปีขึ้นไป

3. ระดับการศึกษา

() 1. ต่ำกว่ามัธยมศึกษา () 2. มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า

() 3. อนุปริญญา () 4. ปริญญาตรี วุฒิ.....

() 5. สูงกว่าปริญญาตรี

4. สถานภาพการสมรส

- () 1. โสด () 2. สมรสมีบุตรแล้ว
() 3. สมรสยังไม่มีบุตร () 4. หม้าย

5. ตำแหน่งของผู้ตอบแบบสอบถาม

- () 1. เจ้าหน้าที่สรรพากร () 2. เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี
() 3. นักวิชาการสรรพากร () 4. สรรพากรอำเภอ
() 5. อื่นๆ (ระบุ).....

6. ระดับตำแหน่ง

- () 1. ระดับ 1-3 () 2. ระดับ 4-5
() 3. ระดับ 6-7 () 4. อื่นๆ (ระบุ).....

7. ระยะเวลาในการทำงาน (อายุราชการ) ของท่านอยู่ในช่วงใด

- () 1. น้อยกว่า 3 ปี () 2. 3 ปี - 5 ปี
() 3. มากกว่า 5 ปี - 10 ปี () 4. มากกว่า 10 ปี - 15 ปี
() 5. มากกว่า 15 ปี - 20 ปี () 6. มากกว่า 20 ปี - 25 ปี
() 7. มากกว่า 25 ปีขึ้นไป

8. รายได้ต่อเดือนของท่านอยู่ในช่วง

- () 1. ต่ำกว่า 5,000.-บาท () 2. 5,000 - 10,000.-บาท
() 3. 10,001 - 15,000.-บาท () 4. 15,001 - 20,000.-บาท
() 5. 20,001 - 25,000.-บาท () 6. มากกว่า 25,001.-บาท

ส่วนที่ 2 : ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

9. ท่านเคยได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับในหน้าที่หรืองานที่เกี่ยวข้องหรือไม่

- () 1. เคย () 2. ไม่เคย เพราะ.....

10. ท่านคิดว่าความรู้เกี่ยวกับประมวลรัษฎากรของท่านอยู่ในระดับใด

- () 1. อ่านเข้าใจดี ไม่มีปัญหา () 2. อ่านเข้าใจบ้าง ยังมีปัญหาบางมาตรา
() 3. ไม่เข้าใจเลย () 4. อื่น ๆ (ระบุ).....

11. ท่านคิดว่า ท่านสามารถตอบปัญหาภาษีอากร ให้แก่ผู้เสียภาษีได้ดีเพียงใด

- () 1. สามารถตอบปัญหาได้ทุกปัญหา
() 2. ตอบได้บางปัญหา เพราะ.....
() 3. ไม่กล้าตอบ เพราะ.....

- () 4. ไม่สามารถตอบได้ เพราะ.....
- () 5. ไม่แน่ใจ เพราะ.....
12. ท่านเห็นด้วยหรือไม่ ว่าการที่กรมสรรพากรมีช่องทางอำนวยความสะดวกโดยให้ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีทางอินเทอร์เน็ต จะมีผลต่อการสร้างความสมัครใจในการเสียภาษีและช่วยให้การชำระภาษีมีประสิทธิภาพสูงขึ้น
- () 1. เห็นด้วย เพราะ.....
- () 2. ไม่เห็นด้วย เพราะ.....
- () 3. ไม่แน่ใจ เพราะ.....
13. ปัญหาในการจัดเก็บภาษีอากรที่ท่านประสบส่วนใหญ่จะเกิดจากสาเหตุใด
- () 1. จากตัวท่านเอง เพราะ.....
- () 2. จากผู้ร่วมงาน เพราะ.....
- () 3. จากตัวผู้เสียภาษีเอง เพราะ.....
- () 4. จากผู้บังคับบัญชาโดยตรง เพราะ.....
- () 5. จากหน่วยงานอื่น ๆ เพราะ.....
- () 6. อื่น ๆ (ระบุ).....
14. ในการยื่นแบบแสดงรายการผู้เสียภาษีส่วนใหญ่จะมายื่นแบบชำระภาษีโดยวิธีใด
- () 1. ยื่นแบบด้วยตนเอง () 2. สำนักงานบัญชียื่นให้
- () 3. ผ่าคณรัจกมายื่น () 4. อื่นๆ (ระบุ).....
15. จำนวนเงินภาษีที่ต้องชำระในรูปแบบแสดงรายการ ส่วนใหญ่ได้จากวิธีการใด
- () 1. จากยอดรายได้ของผู้เสียภาษีเอง () 2. เจ้าหน้าที่กำหนดให้ชำระ
- () 3. เกิดจากการประเมิน () 4. สำนักงานบัญชีทำให้
- () 5. อื่นๆ (ระบุ).....
16. ท่านคิดว่าตัวภาษีที่ได้จากการชำระมีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรหรือไม่
- () 1. ไม่มี
- () 2. มี
17. ภาษีที่ชำระจากการประเมินส่วนใหญ่เกิดจากอะไรบ้าง
- () 1. เกิดจากการให้ข้อมูลรายได้จากการประกอบการ ไม่ครบถ้วนถูกต้อง
- () 2. เกิดจากเจ้าหน้าที่มีไม่พอตรวจสอบในขณะที่ยื่นแบบแสดงรายการ
- () 3. เกิดจากเจ้าหน้าที่คำนวณ ไม่ถูกต้อง
- () 4. อื่น ๆ.....

ส่วนที่ 3. ท่านมีความคิดเห็นต่อสิ่งเหล่านี้ว่ามีเพียงพอหรือมีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บหรือไม่ อย่างไร โดยกาเครื่องหมาย / ในช่องหมายเลขต่างๆซึ่งแทนค่าได้ดังนี้

- 5 หมายถึง เห็นด้วยอย่างยิ่ง : สำคัญมากที่สุด : มากที่สุด
 4 หมายถึง เห็นด้วย : สำคัญมาก : มาก
 3 หมายถึง ไม่แน่ใจ : สำคัญปานกลาง : ปานกลาง
 2 หมายถึง ไม่เห็นด้วย : สำคัญน้อย : น้อย
 1 หมายถึง ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง : สำคัญน้อยที่สุด : น้อยที่สุด

1. คำถามเกี่ยวกับหน่วยงาน

ข้อความ	5	4	3	2	1
3.1.1 ความรู้เกี่ยวกับระบบงานของกรมสรรพากร					
3.1.2 ความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่ของท่าน					
3.1.3 การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่					
3.1.4 วัสดุอุปกรณ์ที่เอื้ออำนวยต่อการทำงาน สถานที่ทำงาน					
3.1.5 ข้อกฎหมายและบทลงโทษสำหรับผู้หลบเลี่ยงภาษีอากร					
3.1.6 จำนวนบุคลากรในหน่วยงานของท่าน					
3.1.7 การประชาสัมพันธ์ของกรมสรรพากร					
3.1.8 การให้บริการผู้เสียภาษี การอำนวยความสะดวก					
3.1.9 การแสดงความคิดเห็นและการมีส่วนร่วมในองค์กร					
3.1.10 สวัสดิการหรือขวัญกำลังใจ ในการทำงาน					
3.1.11 การให้ความรู้ความเข้าใจในการทำงาน					
3.1.12 อำนาจในการประเมินภาษี					

2. คำถามเกี่ยวกับผู้เสียหาย

ข้อความ	5	4	3	2	1
3.2.1 ความสมัครใจในการเสียหายของประชาชน					
3.2.2 การให้บริการที่ดีต่อผู้เสียหาย					
3.2.3 การประชาสัมพันธ์และการให้ความรู้แก่ผู้เสียหาย					
3.2.4 ผู้มีอิทธิพล นักการเมือง					
3.2.5 ความซื่อสัตย์ และเที่ยงธรรมของเจ้าหน้าที่					
3.2.6 ความเด็ดขาดของบทลงโทษผู้ที่หลีกเลี่ยงภาษีอากร					
3.2.7 ตัวอย่างข้อมูลการเสียหายของบุคคลระดับผู้นำ					
3.2.8 อัตราภาษี					
3.2.9 ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ					
3.2.10 งบประมาณและการใช้จ่ายต่อผู้เสียหายอากรของภาครัฐ					
3.2.11 การให้ความรู้ความเข้าใจต่อผู้เสียหาย					
3.2.12 ทักษะคดีต่อกรมสรรพากร และการปลูกฝังให้รู้จักหน้าที่ในการเสียหาย					
3.2.13 อื่น ๆ ระบุ.....					

ส่วนที่ 4 : ข้อเสนอแนะ

4.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของกรมสรรพากร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างภาษีและวิธีการคำนวณภาษีสรรพากร ตลอดจนถึง
อัตราภาษี มีความเหมาะสมและเป็นธรรมอย่างไร

.....
.....
.....
.....
.....
.....

4.3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ ที่จะเอื้ออำนวยต่อการจัดเก็บภาษีสรรพากร

.....
.....
.....
.....
.....
.....

4.4 ปัญหาและอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีสรรพากรที่ท่านพบในการปฏิบัติหน้าที่
(สามารถแยกออกได้เป็นข้อๆ)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ขอขอบพระคุณทุกท่าน ที่กรุณาตอบแบบสอบถาม

ภาคผนวก ง

การศึกษาและการวิเคราะห์ปัญหาอุปสรรคในการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากร

จากการสำรวจและรวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามจากกลุ่มตัวอย่างเจ้าหน้าที่สรรพากรที่ทำงานในสังกัดสำนักงานสรรพากรพื้นที่อุบลราชธานี จำนวน 118 ราย จากจำนวนเจ้าหน้าที่ทั้งสิ้น จำนวน 197 รายหรือคิดเป็นร้อยละ 59.90 แบบสอบถามที่ใช้มีรายละเอียด ดังนี้

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นจากประเด็นคำถามต่อประสิทธิภาพของการจัดเก็บ

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดเก็บภาษีอากร โครงสร้างภาษีและการคำนวณภาษี ปัญหาและอุปสรรคที่พบจากการปฏิบัติงาน

ส่วนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวข้องกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางข้อที่ 1 เพศของเจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบแบบสอบถาม

เพศ	จำนวน	ร้อยละ
ชาย	33	28.0
หญิง	85	72.0
รวม	118	100.0

จากตารางข้อที่ 1 แสดงให้เห็นถึงเพศของผู้ตอบแบบสอบถาม ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง จำนวน 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.0 และเป็นเพศชาย จำนวน 33 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.0

ตารางข้อที่ 2 อายุของเจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบแบบสอบถาม

อายุ	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 25 ปี	-	-
25 – 35 ปี	30	25.4
36 – 45 ปี	49	41.5
46 – 55 ปี	35	29.7
56 ปีขึ้นไป	4	3.4
รวม	118	100.0

จากตารางข้อที่ 2. แสดงให้เห็นถึงช่วงอายุของเจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งกระจายกันออกไป โดยช่วงอายุระหว่าง 36 – 45 ปี มีจำนวนมากที่สุด คือ 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.5 รองลงมา คือช่วงอายุ 46-55 ปี มีจำนวน 35 รายคิดเป็นร้อยละ 29.7 ช่วงอายุระหว่าง

25-35 ปี มีจำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.4 ช่วงอายุ 56 ปีขึ้นไป มีจำนวนเพียง 4 ราย เท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 3.4 โดยที่ช่วงอายุน้อยกว่า 25 ปี ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางข้อที่ 3 ระดับการศึกษาสูงสุดของเจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับการศึกษา	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่ามัธยมศึกษา	-	-
มัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า	8	6.8
อนุปริญญา	19	16.1
ปริญญาตรี	68	57.6
สูงกว่าปริญญาตรี	23	19.5
รวม	118	100

จากตารางข้อที่ 3. แสดงให้เห็นถึงระดับการศึกษาสูงสุด ของเจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสามารถแยกได้ดังนี้ เริ่มจากจำนวนที่มีมากที่สุด คือระดับปริญญาตรี มีจำนวน 68 ราย คิดเป็นร้อยละ 57.6 ซึ่งส่วนใหญ่จะมีวุฒิการศึกษาทางบริหารธุรกิจ การบัญชี และ เศรษฐศาสตร์ นิติศาสตร์ รัฐศาสตร์ตามลำดับ รองลงมาคือสูงกว่าปริญญาตรี จำนวน 23 รายคิดเป็นร้อยละ 19.5 และอนุปริญญา มีจำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.1 ระดับมัธยมศึกษาหรือเทียบเท่า มีจำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.8

ตารางข้อที่ 4 สถานภาพการสมรสของเจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบแบบสอบถาม

สถานภาพสมรส	จำนวน	ร้อยละ
โสด	30	25.4
สมรส มีบุตรแล้ว	71	60.2
สมรส ยังไม่มีบุตร	8	6.8
หม้าย	9	7.6
รวม	118	100.0

จากตารางข้อที่ 4. แสดงให้เห็นถึงสถานภาพการสมรสของเจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งสามารถแยกได้ดังนี้ เริ่มจากจำนวนที่มีมากที่สุด คือ สมรส มีบุตรแล้ว มีจำนวน 71 ราย คิดเป็นร้อยละ 60.2 รองลงมาคือเป็นโสด จำนวน 30 ราย คิดเป็นร้อยละ 25.4 หม้าย จำนวน 9 ราย คิดเป็นร้อยละ 7.6 และมีจำนวนน้อยที่สุดคือสมรส ยังไม่มีบุตร จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.8

ตารางข้อที่ 5 ตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบแบบสอบถาม

ตำแหน่ง	จำนวน	ร้อยละ
เจ้าหน้าที่สรรพากร	49	41.5
เจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี	16	13.6
นักวิชาการสรรพากร	17	14.4
สรรพากรอำเภอ	8	6.8
อื่น ๆ (นิติกร นวก.ภาษี จนท.บริหารงานสรรพากร จนท.บันทึกข้อมูล ฯ)	28	23.7
รวม	118	100

จากตารางข้อที่ 5. แสดงให้เห็นถึงการกระจายของตำแหน่งหน้าที่ของเจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบแบบสอบถามที่ดำรงอยู่ในปัจจุบัน ซึ่งสามารถแยกได้ดังนี้ เริ่มจากจำนวนที่มีมากที่สุด คือตำแหน่งเจ้าหน้าที่สรรพากร มีจำนวน 49 ราย คิดเป็นร้อยละ 41.5 รองลงมาได้แก่ตำแหน่งนักวิชาสรรพากร จำนวน 17 ราย คิดเป็นร้อยละ 14.4 ตำแหน่งเจ้าหน้าที่ตรวจสอบภาษี จำนวน ราย 16 คิดเป็นร้อยละ 13.6 ตำแหน่งสรรพากรอำเภอ จำนวน 8 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.8 และตำแหน่งอื่น ๆ เช่นนิติกร นักวิชาการภาษี เจ้าหน้าที่บริหารงานสรรพากร เจ้าหน้าที่บันทึกข้อมูล เจ้าหน้าที่ธุรการ ฯ มีจำนวน 28 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.7

เมื่อพิจารณาคำถามผู้ตอบแบบสอบถาม จะเห็นว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามที่มีมากที่สุดจะเป็นตำแหน่ง เจ้าหน้าที่สรรพากร ซึ่งถือว่าเป็นเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติและเป็นตำแหน่งที่มีการติดต่ออย่างใกล้ชิดกับผู้เสียภาษี ดังนั้นข้อมูลที่ได้จากการตอบแบบสอบถามที่เกี่ยวกับปัญหาที่เกิดขึ้นจากผู้เสียภาษี น่าจะเป็นคำตอบที่เชื่อถือได้และเป็นปัญหาที่เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ประสบอยู่

ตารางข้อที่ 6 ระดับของเจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบแบบสอบถาม

ระดับ(ซี)	จำนวน	ร้อยละ
ระดับ 1-3	7	9.0
ระดับ 4-5	53	44.9
ระดับ 6-7	50	42.4
อื่น ๆ (สูงกว่าปริญญาตรี)	8	6.8
รวม	118	100.0

จากตารางข้อที่ 6 แสดงให้เห็นถึงระดับตำแหน่งของเจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบแบบสอบถามที่ส่วนใหญ่เป็นระดับ 4-5 ซึ่งจะเป็นเจ้าหน้าที่ระดับผู้ปฏิบัติมีจำนวน 53 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.9 รองลงมาเป็นระดับ 6-7 ซึ่งเป็นระดับผู้บังคับบัญชาขั้นต้นและหัวหน้าหน่วยงานและมีตำแหน่งทางวิชาการจำนวนรวม 50 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.4 ระดับ 1-3 ซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติขั้นต้น จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.0 จึงเห็นว่าข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถามน่าเชื่อถือ เพราะผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นข้าราชการระดับ 4-5 ขึ้นไป และมีประสบการณ์ในการทำงานเพียงพอที่จะให้ข้อมูลได้

ตารางข้อที่ 7 ระยะเวลาในการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบแบบสอบถาม

ระยะเวลาทำงาน	จำนวน	ร้อยละ
น้อยกว่า 3 ปี	4	3.4
มากกว่า 3 - 5 ปี	2	1.7
มากกว่า 5 - 10 ปี	19	16.1
มากกว่า 10 - 15 ปี	37	31.4
มากกว่า 15 - 20 ปี	23	19.5
มากกว่า 20 - 25 ปี	18	15.3
มากกว่า 25 ปีขึ้นไป	15	12.7
รวม	118	100.0

จากตารางข้อที่ 7 แสดงให้เห็นถึงระยะเวลาการทำงานของเจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบแบบสอบถามจนถึงปัจจุบัน อยู่ในช่วงมากกว่า 10-15 ปี มีจำนวน 37 ราย คิดเป็นร้อยละ 31.4 รองลงมา คือมากกว่า 15-20 ปี มีจำนวน 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.5 มากกว่า 5-10 ปี จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.1 มากกว่า 20-25 ปี จำนวน 18 ราย คิดเป็นร้อยละ 15.3 มากกว่า 25 ปีขึ้นไปจำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.7 น้อยกว่า 3 ปี จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.4 และน้อยที่สุด คือระยะเวลาการทำงานมากกว่า 3-5 ปี มีจำนวนเพียง 2 รายคิดเป็นร้อยละ 1.7

จากข้อมูลดังกล่าว จะเห็นได้ว่ากลุ่มผู้ตอบแบบสอบถามเป็นผู้มีประสบการณ์ในการทำงานด้านภาษีอากร และมีความเชี่ยวชาญในการจัดเก็บภาษีอากร เพราะมีระยะเวลาในการทำงานอยู่ในช่วงมากกว่า 10 ปี จนถึงมากกว่า 25 ปี ซึ่งมีจำนวน รวม 93 คน คิดเป็นร้อยละ 78.9 คำตอบที่ได้จากกลุ่มผู้ตอบแบบสอบถาม น่าจะเป็นคำตอบที่เชื่อถือได้ค่อนข้างสูง แม้ว่าจะมีผู้ตอบแบบสอบถามที่มีระยะเวลาการทำงานน้อยกว่า 10 ปีลงไป จำนวน 25 คนหรือร้อยละ 21.2 ก็ตาม

ตารางข้อที่ 8 รายได้ต่อเดือนของเจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบแบบสอบถาม

รายได้ต่อเดือน	จำนวน	ร้อยละ
ต่ำกว่า 5,000.-บาท	-	-
5,001 – 10,000.-บาท	14	11.9
10,001 – 15,000.-บาท	24	20.3
15,001 – 20,000.-บาท	31	26.3
20,001 – 25,000.-บาท	34	28.8
มากกว่า 25,001.-บาท	15	12.7
รวม	118	100.0

จากตารางข้อที่ 8 แสดงรายได้ต่อเดือนของเจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่มีรายได้ต่อเดือน อยู่ในระดับ 20,001- 25,000 บาท จำนวน 34 ราย คิดเป็นร้อยละ 28.8 รองลงมา คือรายได้ต่อเดือน 15,001- 20,000 บาท มีจำนวน 31 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.3 รายได้ต่อเดือน 10,001-15,000 บาท มีจำนวน 24 ราย คิดเป็นร้อยละ 20.3 รายได้ต่อเดือนมากกว่า 25,001 บาท จำนวน 15 ราย คิดเป็นร้อยละ 12.7 รายได้ ต่อเดือน 5,001- 10,000 บาท มีจำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.9 และไม่มีผู้ตอบแบบสอบถามที่มีรายได้ต่ำกว่า 5,000 บาท

ส่วนที่ 2 ข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติงานของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตารางข้อที่ 9 การได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับงานในหน้าที่หรืองานที่เกี่ยวข้องของเจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบแบบสอบถาม

การฝึกอบรม	จำนวน	ร้อยละ
เคย	115	97.5
ไม่เคย	3	2.5
รวม	118	100.0

จากตารางข้อที่ 9 แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถามซึ่งเป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่เกี่ยวข้องกับผู้เสียภาษีโดยตรงส่วนใหญ่จะได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับหน้าที่ที่ตนเองได้รับผิดชอบหรืองานที่เกี่ยวข้อง โดยมีจำนวน 115 ราย คิดเป็นร้อยละ 97.5 ส่วนผู้ที่ไม่เคยเข้ารับการฝึกอบรมมีจำนวนเพียง 3 ราย เท่านั้นหรือคิดเป็นร้อยละ 2.5 เนื่องจากบรรจุเข้ามาใหม่

ตารางข้อที่ 10 ความรู้เกี่ยวกับประมวลรัชฎากรของเจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบแบบสอบถาม

ความรู้เกี่ยวกับประมวลรัชฎากร	จำนวน	ร้อยละ
อ่านเข้าใจดี ไม่มีปัญหา	17	14.4
อ่านเข้าใจบ้าง ยังมีปัญหาบางมาตรา ไม่เข้าใจเลย	100	84.7
อื่นๆ (เข้าใจเพียงเล็กน้อยศึกษาบางมาตรา)	1	.8
รวม	118	100.0

จากตารางข้อที่ 10 แสดงให้เห็นว่าเจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่อ่านประมวลรัชฎากรเข้าใจบ้าง ยังมีปัญหาบางมาตรา มีจำนวนถึง 100 ราย คิดเป็นร้อยละ 84.7 อ่านเข้าใจดีไม่มีปัญหาเพียง 17 รายเท่านั้น คิดเป็นร้อยละ 14.4 อ่านไม่เข้าใจเลยไม่มีผู้เลือกและอื่น ๆ มีจำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ .8 ซึ่งเจ้าหน้าที่กลุ่มนี้จะเป็นเจ้าหน้าที่บรรจุใหม่

เมื่อพิจารณาจากคำตอบแล้ว แสดงให้เห็นว่าประมวลรัชฎากรนั้น มีความซับซ้อนพอสมควร เพราะ แม้แต่เจ้าหน้าที่ที่ปฏิบัติงานในกรมสรรพากรมาหลายปี และจบการศึกษาในระดับปริญญาตรีหรือสูงกว่าปริญญาตรี เป็นส่วนใหญ่ยังอ่านแล้วเข้าใจบ้างบางมาตรา

ตารางข้อที่ 11 ความสามารถในการตอบปัญหาภาษีอากรให้แก่ผู้เสียภาษี

ความสามารถการตอบปัญหาภาษีอากร	จำนวน	ร้อยละ
สามารถตอบปัญหาได้ทุกปัญหา	23	19.5
ตอบได้บางปัญหา	92	78.0
ไม่กล้าตอบ	2	1.7
ไม่สามารถตอบได้	-	-
ไม่แน่ใจ	1	.8
รวม	118	100.0

จากตารางข้อที่ 11 แสดงถึงความสามารถในการตอบปัญหาภาษีอากรของเจ้าหน้าที่สรรพากร ผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งส่วนใหญ่จะตอบได้บางปัญหา มีจำนวน 92 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.0 สามารถตอบได้ทุกปัญหามีจำนวนเพียง 23 ราย คิดเป็นร้อยละ 19.5 ไม่กล้าตอบ จำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.7 ไม่สามารถตอบได้ไม่มีผู้ตอบแบบสอบถาม และไม่แน่ใจ จำนวน 1 ราย คิดเป็นร้อยละ .8 ซึ่งกลุ่มสาเหตุที่ไม่กล้าตอบ และไม่แน่ใจนี้เป็นเจ้าหน้าที่บรรจุใหม่ยังไม่เคยถูกถาม และการที่เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ตอบได้บางปัญหานั้น ได้ให้เหตุผลว่าคำถามบางคำถามไม่ได้

ปฏิบัติโดยตรง เป็นปัญหาเฉพาะด้าน ตีความยากบางมาตรา เก่งว่าตอบแล้วอาจผิดพลาด หรือ ต้องเปิดประมวลรัษฎากรก่อน จึงไม่สามารถให้คำตอบได้ทันที และความรู้ความเข้าใจใน ประมวลรัษฎากรยังไม่เพียงพอ ในการที่จะตอบปัญหาในประเด็นที่ซับซ้อน

ตารางข้อที่ 12 ความคิดเห็นเกี่ยวกับการให้ยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีทางอินเทอร์เน็ต

ความคิดเห็น	จำนวน	ร้อยละ
เห็นด้วย	85	72.0
ไม่เห็นด้วย	20	16.9
ไม่แน่ใจ	13	11.0
รวม	118	100.0

จากตารางข้อที่ 12 แสดงถึงความคิดเห็นของเจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม กรณีที่กรมสรรพากรอำนวยความสะดวกให้แก่ผู้เสียภาษีโดยให้มีการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีทางอินเทอร์เน็ต จะมีผลต่อการสร้างความสมัครใจในการเสียภาษีและช่วยให้การชำระภาษีมียุติประสิทธิภาพสูงขึ้น ซึ่งในการตอบแบบสอบถามมีผู้ที่เห็นด้วยมีจำนวน 85 ราย คิดเป็นร้อยละ 72.0 รองลงมาไม่เห็นด้วย จำนวน 20 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.9 และ ไม่แน่ใจ จำนวน 13 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.0

โดยผู้ที่เห็นด้วยให้ความเห็นว่า ทำให้เกิดความสะดวก ลดความแออัดของสถานที่ยื่นแบบ ประหยัดเวลาและเสริมสร้างความสมัครใจในการเสียภาษี ผู้เสียภาษีจะเกิดความรับผิดชอบมีการเรียนรู้การคำนวณภาษีด้วยตนเอง ได้รับเงินภาษีคืนเร็ว และไม่ต้องแนบเอกสารใดๆ ลดการทำงานของเจ้าหน้าที่เนื่องจากอัตราค่าถึงน้อย เป็นทางเลือกให้ผู้เสียภาษียื่นได้ทุกที่ทุกเวลาและปลูกจิตสำนึกในการยื่นแบบฯ ส่วนผู้ที่ไม่เห็นด้วยนั้นได้ให้เหตุผลว่าข้อมูลที่ผู้เสียภาษีกรอกลงในกรณียื่นแบบทางอินเทอร์เน็ต อาจไม่ใช่ข้อมูลที่ถูกต้อง เพราะไม่ต้องแนบเอกสารใดๆ เลย การขอหักค่าลดหย่อน เช่น เบี้ยประกันชีวิต ดอกเบี้ยเงินกู้ยืม อาจไม่มีจริงก็ได้ ผู้เสียภาษีไม่ได้ยื่นเองมาให้เจ้าหน้าที่ยื่นให้เครื่องคอมพิวเตอร์ไม่มีไว้ให้บริการผู้เสียภาษี และกรมสรรพากรไม่มีเวลาเรียกเอกสารไปตรวจสอบครบถ้วนทุกรายจะใช้วิธีการสุ่มตรวจ อาจทำให้ได้รับชำระภาษีไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย ส่วนที่ตอบว่าไม่แน่ใจ มีเหตุผลสนับสนุนว่าผู้เสียภาษียังขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับภาษีอากรและไม่มีเครื่องคอมพิวเตอร์ไม่มีอินเทอร์เน็ต ยื่นเองไม่เป็น อาจเป็นช่องทางให้เกิดการทุจริต

ตารางข้อที่ 13 ปัญหาทางภาษีอากรที่เจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบสอบถามประชาชนส่วนใหญ่

ปัญหาทางภาษีอากร	จำนวน	ร้อยละ
จากตัวท่านเอง	2	1.7
จากผู้ร่วมงาน	-	-
จากตัวผู้เสียภาษีเอง	93	78.8
จากผู้บังคับบัญชาโดยตรง	4	3.4
จากหน่วยงานอื่นๆ	3	2.5
อื่น ๆ	16	13.6
รวม	118	100.0

จากตารางข้อที่ 13 แสดงให้เห็นปัญหาทางภาษีอากรที่เจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบแบบสอบถามประชาชนส่วนใหญ่จะเกิดจากสาเหตุใด ซึ่งแยกได้ดังนี้ เกิดจากตัวผู้เสียภาษีเอง จำนวน 93 ราย คิดเป็นร้อยละ 78.8 รองลงมาจะเกิดจากอื่น ๆ จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.6 ปัญหาจากผู้บังคับบัญชามีจำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.4 ปัญหาจากหน่วยงานอื่น จำนวน 3 ราย คิดเป็นร้อยละ 2.5 ปัญหาจากตนเองจำนวน 2 รายคิดเป็นร้อยละ 1.7 และไม่มีปัญหาที่เกิดจากผู้ร่วมงานเลย

โดยความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ที่ตอบว่าปัญหาเกิดจากตัวผู้เสียภาษีเอง เพราะผู้เสียภาษีส่วนใหญ่ไม่พยายามทำความเข้าใจและยอมรับในรายได้ที่ตนได้รับ ไม่ยอมรับข้อเท็จจริง ไม่ให้ความร่วมมือในการให้ข้อมูลเกี่ยวกับรายได้รายจ่ายของตนเอง ปิดบัง พยายามหลีกเลี่ยงการเสียภาษี ไม่เต็มใจที่จะเสียภาษีไม่ศึกษาและทำความเข้าใจในการกรอกแบบแสดงรายการ เมื่อมีข้อผิดพลาดต้องประเมินเพิ่มจะไม่ค่อยยอมรับผลการประเมินภาษีอากรนั้น ขอผ่อนชำระภาษีแล้วไม่มาตามนัดทำให้ต้องเร่งรัดภาษีอากรค้าง ไม่พร้อมที่ในการเสียภาษี ขาดสามัญสำนึกที่ดีต่อการเสียภาษี ส่วนผู้ที่ตอบว่าเกิดจากอื่น ๆ นั้น คือคนขาดสามัญสำนึกในการเสียภาษี โดยเฉพาะเกรงเสียผลประโยชน์(ผู้มีอำนาจ) ไม่มาขึ้นแบบฯแต่เน้นๆขอขมายื่นวันสุดท้าย มาตราตรวจสอบไม่รัดกุมเฉียบขาดเหมือนต่างประเทศ ปัญหาจากแนวปฏิบัติไม่ชัดเจน สักคมไม่ต่อต้านแต่ยอมรับคนหลีกเลี่ยงภาษี เครื่องมือไม่ทันสมัยไม่เพียงพอ งบประมาณน้อย(ออกตรวจสภาพกิจการ ออกสำรวจให้ค่าน้ำมันต่อเดือนน้อยไม่พอเพราะตอนนี้น้ำมันแพง) เจ้าหน้าที่มีไม่พอให้บริการ วัสดุอุปกรณ์ไม่พอกับความต้องการ บอกให้ช่วยตนเองไปก่อน ปัญหาจากผู้บังคับบัญชา และปัญหาจากหน่วยงานอื่น ก็จะเป็นปัญหาเกี่ยวกับองค์การบริหารส่วนตำบลและเทศบาลซึ่งไม่ทำความเข้าใจในการกรอกแบบแสดงรายการ

ตารางข้อที่ 14 วิธีการยื่นแบบชำระภาษีส่วนใหญ่ของผู้เสียภาษี

วิธีการยื่นแบบชำระภาษี	จำนวน	ร้อยละ
ยื่นแบบด้วยตนเอง	98	83.1
สำนักงานบัญชียื่นให้	16	13.6
ฝากคนรู้จักมายื่น	2	1.7
อื่นๆ(ทุกวิธีเท่าๆกัน)	2	1.7
รวม	118	100.0

จากตารางข้อที่ 14 แสดงให้เห็นว่าผู้เสียภาษีที่มายื่นแบบส่วนใหญ่ จะเป็นการยื่นแบบด้วยตนเอง จำนวน 98 ราย คิดเป็นร้อยละ 83.1 รองลงมาจะเป็นสำนักงานบัญชียื่นให้ จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 13.6 ฝากคนรู้จักมายื่น และอื่นๆ(ทุกวิธีเท่าๆกัน)มีจำนวนเท่ากันคืออย่างละ 2 รายรวม 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.4

ตารางข้อที่ 15 วิธีได้มาซึ่งจำนวนเงินภาษีที่รับชำระในแบบแสดงรายการ

วิธีการ	จำนวน	ร้อยละ
จากยอดรายได้ของผู้เสียภาษีเอง	84	71.2
เจ้าหน้าที่กำหนดให้ชำระ	14	11.9
เกิดจากการประเมิน	11	9.3
สำนักงานบัญชีทำให้	5	4.2
อื่นๆ.....	4	3.4
รวม	118	100.0

จากตารางข้อที่ 15. แสดงให้เห็นถึงจำนวนผู้ตอบแบบสอบถามที่ตอบว่าจำนวนเงินที่ผู้เสียภาษีชำระในการยื่นแบบแสดงรายการเสียภาษีนั้นเกิดจากยอดรายได้ของผู้เสียภาษีเองโดยมีผู้ตอบจำนวน 84 ราย คิดเป็นร้อยละ 71.2 รองลงมาจะเป็นเจ้าหน้าที่กำหนดให้ชำระจำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.9 และเกิดจากการประเมิน จำนวน 11 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.3 สำนักงานบัญชีทำให้ จำนวน 5 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.2 และอื่นๆ จำนวน 4 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.4

ตารางข้อที่ 16 ด้วภาษีที่ชำระมีผลต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภาษีอากรหรือไม่ที่รับชำระในแบบแสดงรายการ

วิธีการ	จำนวน	ร้อยละ
ไม่มี	7	5.9
มี	111	94.1
รวม	118	100.0

จากตารางข้อที่ 16 แสดงความเห็นต่อตัวภานิชที่ชำระต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภานิช
 อากรเจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่จะตอบว่ามี จำนวน 111 ราย คิดเป็นร้อยละ
 94.1 ส่วนผู้ตอบว่าไม่มี จำนวน 7 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.9
 ตารางข้อที่ 17 ภานิชที่ชำระจากการประเมินส่วนใหญ่เกิดจากอะไร

วิธีการ	จำนวน	ร้อยละ
เกิดจากการให้ข้อมูลรายได้จากการประกอบการไม่ครบถ้วนถูกต้อง	100	84.7
เกิดจากเจ้าหน้าที่มีไม่พอตรวจสอบในขณะยื่นแบบแสดงรายการ	8	6.8
เกิดจากเจ้าหน้าที่คำนวณไม่ถูกต้อง	2	1.7
อื่นๆ.....	8	6.8
รวม	118	100.0

จากตารางข้อที่ 17. แสดงให้เห็นภานิชที่ชำระจากการประเมินที่เจ้าหน้าที่สรรพากรผู้ตอบ
 แบบสอบถามประสพส่วนใหญ่จะเกิดจากสาเหตุใดซึ่งแยกได้ดังนี้ เกิดจากการให้ข้อมูลรายได้
 จากการประกอบการไม่ครบถ้วนถูกต้องจำนวน 100 รายคิดเป็นร้อยละ 84.7 รองลงมาเป็นปัญหา
 ที่เกิดจากเจ้าหน้าที่มีไม่พอตรวจสอบขณะยื่นแบบแสดงรายการและอื่น ๆ ซึ่งมี จำนวน 8 ราย
 เท่ากันคิดเป็นร้อยละ 6.8 และเกิดจากเจ้าหน้าที่คำนวณไม่ถูกต้องจำนวน 2 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.7

โดยความเห็นของผู้ตอบแบบสอบถาม ผู้ที่ตอบว่าปัญหาเกิดจากสาเหตุอื่นๆ ให้เหตุผลว่า
 เพราะเจ้าหน้าที่ตรวจสอบล่าช้าทำให้มีภานิชย้อนหลังและยอดสูงไม่สามารถชำระได้ มีเจตนา
 หลีกเลียงภานิช เจ้าหน้าที่ไม่เพียงพอและเกิดจากทุกข้อรวมกัน

ส่วนที่ 3 ความคิดเห็นต่อปัจจัยที่คาดว่าจะมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพการจัดเก็บภานิช

ตารางความคิดเห็นต่อปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงาน

ปัจจัยภายในหน่วยงาน	ระดับความสำคัญ							เฉลี่ย	ความ สำคัญ
	มากที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง (3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	ไม่มี ความ เห็น	รวม		
ความรู้เกี่ยวกับ ระบบงานของ กรมสรรพากร	56 47.5	42 35.6	19 16.1	1 .8	- -	- -	118 100.0	2	4.30 มาก
ความรู้เกี่ยวกับงานใน หน้าที่	56 47.5	50 42.4	11 9.3	1 .8	- -	- -	118 100.0	1	4.36 มาก
การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่	42 35.6	42 35.6	29 24.6	5 4.2	-	-	118 100.0	6	4.03 มาก

วัตถุประสงค์ที่ ถืออำนาจต่อการทำงาน	43 36.4	47 39.8	23 19.5	4 3.4	1 .8	- -	118 100.0	4	4.08 มาก
ข้อกฎหมายและ บทลงโทษสำหรับผู้ เลี้ยงภาษี	54 45.8	35 29.7	15 12.7	9 7.6	5 4.2	- -	118 100.0	5	4.05 มาก
จำนวนบุคลากรใน หน่วยงานของท่าน	36 30.5	43 36.4	24 20.3	11 9.3	4 3.4	- -	118 100.0	10	3.81 มาก
การประชาสัมพันธ์ของ กรมสรรพากร	40 33.9	44 37.3	27 22.9	5 4.2	2 1.7	- -	118 100.0	8	3.97 มาก
การให้บริการผู้เสียภาษี และการอำนวยความสะดวก	44 37.3	48 40.7	24 20.3	2 1.7	- -	- -	118 100.0	3	4.14 มาก
การแสดงความคิดเห็น และการมีส่วนร่วมใน องค์กร	27 22.9	40 33.9	38 32.2	11 9.3	2 1.7	- -	118 100.0	12	3.67 มาก
สวัสดิการและขวัญ กำลังใจในการทำงาน	55 46.6	12 10.2	21 17.8	20 16.9	10 8.5	- -	118 100.0	11	3.69 มาก
การให้ความรู้ความ เข้าใจต่อผู้เสียภาษี	49 41.5	32 27.1	29 24.6	5 4.2	3 2.5	- -	118 100.0	7	4.01 มาก
อำนาจในการประเมิน ภาษี	40 33.9	39 33.1	28 23.7	5 4.2	6 5.1	- -	118 100.0	9	3.86 มาก

หมายเหตุ : ค่าเฉลี่ย 4.5-5.0 สำคัญมากที่สุด 3.50-4.49 สำคัญมาก 2.50-3.49 ปานกลาง 1.50-2.49 สำคัญน้อย 1.0-1.49 น้อยที่สุด

จากตาราง เมื่อพิจารณาจากค่าเฉลี่ยความสำคัญแล้ว ผู้ตอบแบบสอบถามที่เป็นเจ้าหน้าที่ มีความเห็นต่อปัจจัยภายในที่เกี่ยวข้องกับหน่วยงานที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อประสิทธิภาพการ จัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของจังหวัดอุบลราชธานี พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามให้ความสำคัญกับ ปัจจัยย่อยทั้ง 12 ข้อในระดับสำคัญมาก ไม่มีปัจจัยตัวใดมีค่าความสำคัญเฉลี่ยมากที่สุด และ เรียงลำดับความสำคัญ ดังนี้ ความรู้เกี่ยวกับงานในหน้าที่สำคัญมากเป็นอันดับแรก มีค่าความสำคัญ เฉลี่ย 4.36 รองลงมาจะเป็นความรู้เกี่ยวกับระบบงานของกรมสรรพากร มีค่าความสำคัญเฉลี่ย 4.30 การให้บริการผู้เสียภาษีและ การอำนวยความสะดวก มีค่าความสำคัญเฉลี่ย 4.14 วัตถุประสงค์ ที่ถืออำนาจต่อการทำงาน ค่าความสำคัญเฉลี่ย 4.08 ข้อกฎหมายและบทลงโทษสำหรับผู้หลบ เลี่ยงภาษี มีค่าความสำคัญเฉลี่ย 4.05 การฝึกอบรมเจ้าหน้าที่ มีค่าความสำคัญเฉลี่ย 4.03 การให้ ความรู้ความเข้าใจต่อผู้เสียภาษี มีค่าความสำคัญเฉลี่ย 4.01 การประชาสัมพันธ์ของกรมสรรพากร

มีค่าความสำคัญเฉลี่ย 3.97อำนาจในการประเมินภาษี มีค่าความสำคัญเฉลี่ย 3.86 จำนวนบุคลากร
ในหน่วยงานมีค่าความสำคัญเฉลี่ย 3.81สวัสดิการหรือขวัญกำลังใจในการทำงานมีค่าความสำคัญ
เฉลี่ย 3.69 การแสดงความคิดเห็นและมีส่วนร่วมในองค์กร มีค่าความสำคัญเฉลี่ย 3.67 ตามลำดับ
ตารางความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยทางด้านผู้เสียภาษีที่มีผลต่อการจัดเก็บ

ปัจจัยทางด้านผู้เสีย ภาษี	ระดับความสำคัญ								เฉลี่ย ความ สำคัญ
	มาก ที่สุด (5)	มาก (4)	ปาน กลาง(3)	น้อย (2)	น้อย ที่สุด (1)	ไม่มี ความ เห็น	รวม	ต่ำ ดับ ที่	
ความสนใจในการเสีย ภาษี	42 35.0	19 15.8	42 35.0	11 9.2	6 5.0	- -	118 100.0	9	3.68 มาก
การให้บริการที่ดี	49 40.8	53 44.2	16 13.3	2 1.7	- -	- -	118 100.0	1	4.25 มาก
การประชาสัมพันธ์และ การให้ความรู้	45 37.5	42 35.0	26 21.7	6 5.0	1 .8	- -	118 100.0	3	4.04 มาก
ผู้มีอิทธิพล นักการเมือง	27 22.5	32 26.7	45 37.5	10 8.3	6 5.0	- -	118 100.0	12	3.51 มาก
ความซื่อสัตย์และเที่ยง ธรรมของเจ้าหน้าที่	52 43.3	40 33.3	23 19.2	3 2.5	2 1.7	- -	118 100.0	2	4.15 มาก
ความดีความชอบของ บทลงโทษผู้ที่หลีกเลี่ยง ภาษีอากร	47 39.2	29 24.2	26 21.7	13 10.8	5 4.2	- -	118 100.0	6	3.85 มาก
ค.ย.ข้อมูลการเสียภาษีของ บุคคลระดับผู้นำ	34 28.3	30 25.0	38 31.7	13 10.8	5 4.2	- -	118 100.0	11	3.64 มาก
อัตราภาษี	31 25.8	43 35.8	39 32.5	6 5.0	1 .8	- -	118 100.0	7	3.81 มาก
ภาวะเศรษฐกิจของ ประเทศ	38 31.7	36 30.0	33 27.5	8 6.7	5 4.2	- -	118 100.0	8	3.79 มาก
งบประมาณและการใช้ จ่ายเงินภาษีอากร	29 24.2	38 31.7	39 32.5	10 8.3	4 3.3	- -	118 100.0	10	3.66 มาก
การให้ความรู้ความเข้าใจ ต่อผู้เสียภาษี	47 39.2	36 30.0	27 22.5	8 6.7	2 1.7	- -	118 100.0	4	4.00 มาก
ทัศนคติต่อกรมและการ ปลูกฝังให้รู้จักหน้าที่ใน การเสียภาษี	52 43.3	23 19.2	33 27.5	6 5.0	6 5.0	- -	118 100.0	5	3.92 มาก

หมายเหตุ: ค่าเฉลี่ย 4.5-5.0 สำคัญมากที่สุด 3.50-4.49 สำคัญมาก 2.50-3.49 ปานกลาง 1.50-2.49 สำคัญน้อย 1.0-1.49 น้อยที่สุด

จากตารางพบว่าปัจจัยย่อยทางด้านผู้เสียหายที่เจ้าหน้าที่เห็นว่ามีผลต่อประสิทธิภาพการ จัดเก็บไม่มีปัจจัยย่อยตัวใดมีค่าเฉลี่ยความสำคัญมากที่สุด ปัจจัยส่วนใหญ่จะมีค่าความสำคัญเฉลี่ย ระดับสำคัญมาก เรียงลำดับความสำคัญได้ดังนี้ ปัจจัยเกี่ยวกับการให้บริการที่ดี มีค่าความสำคัญ เฉลี่ยสูงสุด 4.25 รองลงมาเป็นปัจจัยเกี่ยวกับความซื่อสัตย์และเที่ยงธรรมของเจ้าหน้าที่มีระดับ ความสำคัญเฉลี่ย 4.15 การประชาสัมพันธ์และการให้ความรู้แก่ผู้เสียหาย มีค่าความสำคัญเฉลี่ย 4.04 การให้ความรู้ความเข้าใจต่อผู้เสียหายมีค่าความสำคัญเฉลี่ย 4.00 ทศนคดีต่อกรมสรรพากร และการปลูกฝังให้รู้จักหน้าที่ในการเสียหาย มีค่าความสำคัญเฉลี่ย 3.92 ความเด็ดขาดของ บทลงโทษผู้ที่หลีกเลี่ยงภาษีอากร มีค่าความสำคัญเฉลี่ย 3.85 อัตราภาษี มีค่าความสำคัญเฉลี่ย 3.81ภาวะเศรษฐกิจของประเทศ มีค่าความสำคัญเฉลี่ย 3.79 ความสมัครใจในการเสียหาย มีค่า ความสำคัญเฉลี่ย 3.68 งบประมาณและการใช้จ่ายเงินภาษีอากรของรัฐบาล มีค่าความสำคัญเฉลี่ย 3.66 ตัวอย่างข้อมูลการเสียหายของบุคคลระดับผู้นำ มีค่าความสำคัญเฉลี่ย 3.64 อันดับสุดท้ายผู้มี อิทธิพล นักการเมือง มีค่าความสำคัญเฉลี่ย 3.51 ตามลำดับ

ส่วนที่ 4 ปัญหาอุปสรรคและข้อเสนอแนะของเจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถาม ซึ่งมีข้อเสนอแนะ ในหลายประเด็นซึ่งรวบรวมได้ 4 ประเด็นหลักดังนี้

4.1 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการจัดเก็บรายได้ภาษีสรรพากรของกรมสรรพากร

เจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ให้ข้อเสนอแนะว่า กรมสรรพากรต้องสร้างความ เป็นธรรมในการจัดเก็บภาษี โดยจัดเก็บภาษีให้ทั่วถึงและเป็นธรรม เพื่อเสริมสร้างความสมัครใจ ในการเสียหาย ควบคุมการหักภาษี ณ ที่จ่าย ให้ครบถ้วนถูกต้องทั้งส่วนราชการและภาคเอกชน และให้จัดอบรมเจ้าหน้าที่การเงินที่ปฏิบัติหน้าที่หักภาษี ณ ที่จ่าย อย่างสม่ำเสมอ และมีบทลงโทษ ที่เด็ดขาดสำหรับผู้ที่มิหหน้าที่หักแต่ไม่หักนำส่ง เพื่อจะได้เกรงกลัวในบทลงโทษเพราะหักภาษี ณ ที่จ่ายที่ทั่วถึงจะทำให้การบริหารการจัดเก็บง่ายขึ้นและได้เงินภาษีเต็มเม็ดเต็มหน่วย ควรมีการ ประสานงาน กับหน่วยราชการอื่นให้มีการทำงานที่เชื่อมโยงกันให้ทำงานสอดคล้องประสานกันอย่า ขัดกันเพื่อประโยชน์ของรัฐบาล ต้องประชาสัมพันธ์ให้ส่วนราชการอื่นรับรู้ว่ากรมสรรพากรทำ อะไรบ้าง โดยเฉพาะองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในเขตท้องที่ที่รับผิดชอบ ผู้มีเงินได้ตามมาตรา 40 (1)(2) ให้หักภาษี ณ ที่จ่ายในสัดส่วนเดียวกันเป็นร้อยละในเกณฑ์เดียวกันทั้งหมดโดยหักไว้ ทุกเดือนที่มีการจ่ายเงินได้และไม่ต้องยื่นแบบประเมินด้วยแบบภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา (ภ.ง.ด. 91)อีกผู้ประกอบการประเภทอื่นๆให้หักภาษีตั้งแต่ผู้ผลิตโดยกำหนดหลักเกณฑ์เดียวกันไม่ผลั กภาระภาษีให้กับผู้บริโภคด้วยการออกกฎหมายชัดเจน ประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนได้รับรู้ เกี่ยวกับภาษีประโยชน์ของภาษีและหน้าที่การเสียหายเพื่อจะได้เข้าใจระบบภาษีของประเทศไทย ออกสำรวจสถานประกอบการ ออกตรวจสภาพกิจการอย่างสม่ำเสมอ เพื่อให้การจัดเก็บทั้งถึงเป็น

ธรรม และยื่นรายรับให้ใกล้เคียงกับสภาพที่แท้จริง นำรายที่อยู่นอกระบบเข้าสู่ระบบมากขึ้น
 เน้นการบริการให้ผู้เสียภาษีได้รับความสะดวกรวดเร็วเกิดความประทับใจในตัวเจ้าหน้าที่และการ
 ให้บริการ อยากให้เข้มงวดการจัดเก็บภาษีเงินได้บุคคลธรรมดากับข้าราชการโดยให้ยื่นแบบ
 แสดงรายการภาษีทุกคน ควรเพิ่มอัตราค่าตั้งเจ้าหน้าที่ให้มีมากพอกับปริมาณงานและเพิ่มขวัญ
 และกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ให้มากกว่าปัจจุบัน วัสดุอุปกรณ์โดยเฉพาะเครื่องคอมพิวเตอร์
 ควรมีให้ครบทุกคนไม่ควรแบ่งกันใช้เพราะจะสะดวกใช้กว่าและงานจะได้เสร็จเร็ว หน่วย
 จัดเก็บ หน่วยตรวจสอบ หน่วยเร่งรัด ต้องประสานงานกันและกระจายอำนาจและงานให้
 กว้างขวาง ปัจจุบันการตรวจสอบอยู่ในทีมกำกับดูแลที่ปฏิบัติงานค่อนข้างล่าช้าและไม่ทั่วถึง ควร
 กระจายให้หน่วยจัดเก็บซึ่งเป็นด่านแรกที่เจอผู้เสียภาษี ควรให้อำนาจในการตรวจสอบเพราะ
 ใกล้ชิดและเห็นสภาพที่แท้จริงหากหน่วยจัดเก็บมีประสิทธิภาพทุกหน่วย ภาษีรวมก็จะสูงขึ้น ให้
 อำนาจสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาให้อำนาจออกหนังสือเชิญพบหรือออกหนังสือเตือนเมื่อใกล้
 ถึงเวลายื่นแบบฯเพื่อไม่ให้มาชำระล่าช้า อบรมเจ้าหน้าที่ให้รู้จักใช้เครื่องมือในการปฏิบัติงานให้
 ชัดเจน ติดตามผู้ไม่ยื่นแบบแสดงรายการภาษีให้เป็นปัจจุบัน ให้ความเข้าใจเกี่ยวกับวิธีการ
 คำนวณภาษี ระยะเวลาการยื่นแบบแก่ผู้เสียภาษีให้มากขึ้น เพิ่มแรงจูงใจให้เจ้าหน้าที่ สร้าง
 เครือข่ายในชุมชนเพื่อความสะดวกและสร้างความสมัครใจ เพิ่มช่องทางการจัดเก็บภาษีโดยใช้
 เทคโนโลยีเพื่อการจัดเก็บให้มากขึ้นสามารถชำระภาษีได้หลายช่องทาง ส่งเสริมชมเชยการเสีย
 ภาษีของผู้เสียภาษีให้เป็นรูปธรรมยิ่งขึ้น ประชาสัมพันธ์ให้ความรู้ด้านภาษีตลอดเวลาไม่ใช่
 เฉพาะหน้าภาษี ปฏิบัติเชิงรุกไปยังสถานศึกษาทุกระดับตั้งแต่อนุบาลจนถึงมหาวิทยาลัย ควรมี
 การหักภาษี ณ ที่จ่ายทุกครั้งที่มีการจ่ายเงินได้ทุกประเภทภาษีแล้วให้เครดิตตอนยื่นแบบแสดง
 รายการภาษีเงินได้เพื่อเป็นการยืนยันการมีรายรับของผู้ประกอบการเนื่องจากบางรายปฏิเสธ การ
 มีรายรับของตัวเอง การกำหนดนโยบายการจัดเก็บควรนำไปปฏิบัติได้และควรจะมีการนำเสนอ
 ต่อชุมชนและขอความร่วมมือจากชุมชน สร้างจิตสำนึกของประชาชนให้เสียภาษี การเมืองไม่
 ต้องเข้ามาก้าวก้าวยการบริหารจัดเก็บ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีทำให้เกิดธุรกิจใหม่มาแต่
 กฎหมายมีอยู่เปลี่ยนแปลงไม่ทันทำให้เกิดช่องโหว่เป็นทางหลีกเลี่ยงและเก็บไม่ทั่วถึง ให้
 เจ้าหน้าที่สรรพากรเข้าถึงผู้เสียภาษีเพื่อให้ความรู้เกี่ยวกับภาษี ผู้ที่รายได้มากยังมีวิธีการ
 หลีกเลี่ยงภาษีอยู่แต่ผู้มีรายได้น้อยเสียภาษีมากควรแก้ไขประมวลรัษฎากรหรือเพิ่มมาตรการทาง
 กฎหมายอุดช่องว่าง ถ้าผู้เสียภาษีรายใดไม่ยื่นแบบแสดงรายการขอให้ไม่สามารถทำนิติกรรม
 ใดๆที่เกี่ยวกับส่วนราชการได้ การจัดเก็บภาษีมูลค่าเพิ่มกรณีรัฐบาลองค์กรของรัฐบาลเป็นผู้
 จัดซื้อจัดจ้างกับเอกชนควรออกกฎหมายในอัตราเดียวกับการหักภาษี ณ ที่จ่าย จัดเก็บภาษีมรดก
 ภาษีที่ดินที่กร้างว่างเปล่าที่ไม่ก่อให้เกิดประโยชน์ทางเศรษฐกิจ เอาจริงเอาจังกับการจัดเก็บ

เพื่อให้เกิดความเป็นธรรมระหว่างผู้ประกอบการที่อยู่ในระบบกับนอกระบบ นักการเมืองท้องถิ่นที่ไม่ขึ้นแบบควรดำเนินการอย่างเคร่งครัด ปรับเปลี่ยนทัศนคติของประชาชนที่มีต่อกรมสรรพากรให้มีความรู้สึกที่ดีต่อเจ้าหน้าที่

4.2 ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับโครงสร้างภาษี และวิธีการคำนวณภาษีสรรพากร ตลอดจนถึงอัตราภาษี มีความเหมาะสมและเป็นธรรมอย่างไร ซึ่งเจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถามให้ข้อเสนอแนะว่า ดังนี้ ควรจัดเก็บให้เหมาะสมและเป็นธรรม ควรปรับปรุงโครงสร้างภาษีให้จัดเก็บกับชนชั้นที่อยู่ในชั้นร่ำรวยให้มากกว่าที่เป็นอยู่ วิธีการคำนวณภาษียุ่งยากหลายขั้นตอนเช่นภาษีเงินได้บุคคลธรรมดา ควรให้คิดอัตราเดียวแบบภาษีมูลค่าเพิ่ม ควรปรับปรุงโครงสร้างให้ทันสมัยสอดคล้องกับภาวะเศรษฐกิจปัจจุบัน ควรปรับปรุงระบบภาษีทั้งระบบเพื่อลดการจัดเก็บภาษีที่ซ้ำซ้อน ควรยกเลิกเงินได้ของภริยาถือเป็นเงินได้ของสามีตามมาตรา 57 ตรี เพราะถ้าสามีไม่เป็นธรรมต่อผู้เสียภาษี กรณีโครงสร้างภาษีเงินได้บุคคลธรรมดาไม่ต้องมีข้อกำหนดว่าหักค่าใช้จ่ายจริงไม่เกิน 40. % แต่ไม่เกิน 60,000 บาท และในส่วนที่เหลือสุทธิไม่ต้องยกเว้นให้นำมาคำนวณตามปกติ กำหนดวิธีการที่ไม่ซับซ้อน เข้าใจง่าย อัตราภาษีไม่ควรมีหลายชั้นจนเกินไป โครงสร้างภาษีควรเน้นภาษีหัก ณ ที่จ่ายให้เป็นปัจจุบันเนื่องจากมีผลต่อการตรวจสอบปัจจุบันไม่สามารถเช็คการถูกหักภาษี ณ ที่จ่ายให้เป็นปัจจุบันเวลาผ่านไป 6 เดือนจึงสามารถเช็คได้ควรบันทึกข้อมูลให้เป็นปัจจุบันเพื่อจะนำไปใช้ประโยชน์ทันในเวลาที่ต้องการ อยากให้กรมสรรพากรเป็นเอกเทศ เป็นหน่วยงานอิสระ สามารถกำหนดเป้าหมายแนวทางปฏิบัติภายใต้การกำกับดูแลของสำนักนายกรัฐมนตรี เพื่อรับนโยบายสำคัญมีอำนาจบริหารงบประมาณ บุคลากร การดำเนินการทุกอย่างภายใต้ระเบียบของตนเอง

4.3 ข้อเสนอแนะอื่น ๆ ที่เอื้ออำนวยต่อการจัดเก็บภาษีสรรพากร เจ้าหน้าที่ส่วนใหญ่ ให้ข้อเสนอแนะว่า เพิ่มการประชาสัมพันธ์ในเชิงรุกทุกสถาบันการศึกษา ทุกแขนงและองค์กรขนาดใหญ่ของภาคเอกชน กระตุ้นหรือชมเชยผู้เสียภาษีตามโอกาสอย่างเหมาะสม กำหนดอัตราภาษี วิธีการคำนวณให้มีความชัดเจนไม่คลุมเครือ ง่ายต่อการเข้าใจปฏิบัติ ควรนำข้อมูลการหักภาษี ณ ที่จ่ายเข้ากับฐานข้อมูลของทีมกำกับหรือทีมกำกับดูแลพิเศษของสำนักงานสรรพากรพื้นที่สาขาสามารถตรวจสอบได้เพื่อให้การยื่นแบบมีการแจ้งรายได้ที่แท้จริงหรือใกล้เคียงมากที่สุด ให้มองประชาชนเป็นจุดศูนย์กลางของการจัดเก็บและให้พัฒนาบุคลากรให้พร้อมมากกว่านี้ ขยายหน่วยจัดเก็บอีกและให้ สามารถออกไปเสริมงานนอกสถานที่ได้ เพิ่มทีมบริหารงานสำรวจ ทีมสำรวจ รัฐบาลต้องจริงใจและต้องเป็นแบบอย่างที่ดีไม่ปกป้องคนหลักเสียภาษีไม่ใช่ข้าราชการ เป็นเครื่องมือ ต้องมีฝ่ายประชาสัมพันธ์สามารถทำงานได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ให้ความรู้จัด

อบรมหรือทำการประชาสัมพันธ์การมีส่วนร่วมของเยาวชน ปลูกจิตสำนึกการเสียภาษีให้แก่ประชาชน จัดบุคลากรให้เหมาะสมกับงานและหน่วยงานย่อยตามอัตราที่กรมกำหนดไม่ใช่อยู่ช่วยราชการ รัฐควรให้ความสำคัญต่อบุคลากรของกรมสรรพากรอย่างยิ่งเพราะต้องปฏิบัติหน้าที่หาเงินให้กับรัฐและต้องทำความเข้าใจในการเสียภาษีให้กับผู้เสียภาษีทุกคนต้องอุทิศกำลังกาย อุทิศเวลาเพื่อทางราชการอย่างยิ่ง ต้องประชุมและอบรมเจ้าหน้าที่อย่างสม่ำเสมอทุกระดับทั้งข้าราชการลูกจ้าง พนักงานทุกคน องค์กรของรัฐทุกภาคส่วนจะต้องให้ความร่วมมือกับการใช้จ่ายงบประมาณการนำส่งภาษีหัก ณ ที่จ่าย เจ้าหน้าที่ ยังปฏิบัติงานไม่เต็มความสามารถเพราะขาดขวัญกำลังใจ ต้องปรับปรุงสวัสดิการ เจ้าหน้าที่ประจำหน่วยจัดเก็บมีน้อยไม่เพียงพอต่อการให้บริการหน้าภาษี ควรมีการเพิ่มต้นทุนในการปฏิบัติงานให้มากกว่านี้ กล่าวคือมีการให้ค่าตอบแทนแก่เจ้าหน้าที่อย่างเพียงพอเป็นธรรมและเหมาะสม จะทำให้รัฐเก็บภาษีได้เต็มเม็ดเต็มหน่วยตามความเป็นจริงและยั่งยืน ควรพัฒนาระบบงานให้ติดตามผู้ที่ยังไม่ยื่นแบบแสดงรายการให้มายื่นแบบให้ครบถ้วน มีการเข้าถึงข้อมูลได้ง่ายสะดวก เชื่อมโยงข้อมูลจากหน่วยงานอื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ให้ความเป็นธรรมแก่ผู้เสียภาษีอย่างเท่าเทียมกัน จัดหาวัสดุอุปกรณ์เครื่องมือที่จำเป็นต้องใช้ให้พอเพียงอย่าให้ขาดและบกพร่อง กิจกรรมรับเหมาที่ทำกับหน่วยงานราชการควรหักนำส่งภาษีไว้ให้ครบทุกประเภทรวมทั้งภาษีมูลค่าเพิ่มด้วย (หากมีภาษีซื้อค่อยมาขอคืนภายหลัง) สำหรับเงินเดือนข้าราชการควรหักภาษี ณ ที่จ่ายนำส่งทุกเดือนหักตามรายการค่าลดหย่อนที่ยื่นไว้ให้ครบทุกคนใครไม่แสดงรายการลดหย่อนถือว่าเป็น โสดแล้วคำนวณภาษีตามโปรแกรมของกรมสรรพากรเมื่อสิ้นปีคำนวณแล้วหากมีภาษีที่ชำระเกินก็สามารถขอคืนได้เพื่อป้องกันการขอผ่อนชำระภาษีแล้วไม่มาชำระตามนัดทำให้ต้องเสียเวลาในการติดตามเร่งรัด ให้ฝ่ายควบคุมช่วยหน่วยจัดเก็บออกสำรวจหรือตรวจสภาพกิจการทุก 2 หรือ 3 เดือน ประชาสัมพันธ์ สื่อสารให้ประชาชนเข้าใจและตระหนักถึงบทบาทหน้าที่ของตนเองในการเสียภาษี ให้รางวัล ให้สิทธิพิเศษบางอย่างแก่บุคคล หน่วยงาน องค์กร ที่เสียภาษีอย่างถูกต้องและเป็นตัวอย่างที่ดี และลงโทษกับบุคคลที่เสียภาษีให้ผู้เสียภาษีรายอื่นเกรงกลัวไม่เอาอย่าง

4.4 ปัญหาอุปสรรคในการจัดเก็บภาษีสรรพากร ที่เจ้าหน้าที่พบในการปฏิบัติหน้าที่
 ในประเด็นปัญหานี้ เจ้าหน้าที่ผู้ตอบแบบสอบถามได้แยกออกเป็น 4 ด้าน คือ

1. ด้านบุคลากรหรือเจ้าหน้าที่ อัตรากำลังคนไม่เพียงพอบางแห่งมีคนมากบางแห่งมีคนน้อย ความรับผิดชอบในพื้นที่ต่อภาษีไม่เท่ากันควรเปรียบเทียบและจัดกำลังให้เหมาะสมกับปริมาณงาน ความสามารถของคนไม่เท่าเทียมกัน บางคนไม่ทำงานอย่างจริงจัง ไม่มีความสามารถเพียงพอในการปฏิบัติงาน ขาดการฝึกอบรมทำให้ไม่มีทักษะ หรือมีน้อย การใช้คนไม่ถูกกับงานที่ทำ การทำงานเป็นทีมไม่มีขาดความสามัคคี ขาดโอกาสความก้าวหน้าในอาชีพที่ชัดเจนเมื่อ

เทียบกับกรมอื่น สวัสดิการและขวัญกำลังใจไม่เอื้ออำนวยเท่าที่ควรไม่เพียงพอกับภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบัน เจ้าหน้าที่บางคนใช้อำนาจหน้าที่โดยมิชอบเรียกร้องรับผลประโยชน์ร่วมมือกับบุคคลภายนอกทำลายระบบภาษี ต้องลดการทุจริตในหน้าที่ มีการตรวจสอบเจ้าหน้าที่โดยตรง เจ้าหน้าที่บางคนไม่มีจิตสำนึกในการให้บริการประชาชน จึงขาดการแนะนำที่ดี การทำงานแต่ละฝ่ายบางครั้งไม่เอื้อต่อการทำงานซึ่งกันและกัน บางรายถูกประเมินไปแล้วสองปีแต่ฝ่ายกฎหมายยังไม่ติดตามเร่งรัดเมื่อมีข้อมูลใหม่มาต้องประเมินรายเดิมๆ หนี้ค้างเก่ายังไม่จ่าย ผู้ประกอบการเพิกเฉยเนื่องจากไม่รู้ว่าการติดตามจะติดตามจนถึงที่สุด การประชาสัมพันธ์ยังไม่เข้าถึงผู้เสียภาษีโดยรวม ผู้บริหารไม่สร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา กรมขาดอำนาจต่อรอง องค์กรอื่นมีค่าวิชาชีพตั้งแต่ระดับ 7 และเจ้าหน้าที่ต้องทำงานหนักรับผิดชอบสูงทำให้ไม่เป็นธรรม ผู้บริหารระดับสูงให้ความสำคัญกับองค์กรหรือบุคคลากรน้อยเกินไป จึงถูกแทรกแซงและอยู่ภายใต้อิทธิพลของนักการเมือง มีรายงานการติดตามมากเกินไปจนทำให้งานชะงัก ข้าราชการแต่ละหน่วยงานยังไม่ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการยื่นแบบแสดงรายการ แม้กฎหมายดี เครื่องมือดี แต่เจ้าหน้าที่ไม่ดีหรือดีน้อยก็ยากที่จะทำให้การจัดเก็บถึงจุดสูงสุด อิทธิพลของนักการเมืองทำให้การจัดเก็บภาษีไม่เต็มเม็ดเต็มหน่วย สวัสดิการของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากรแตกต่างจากกรมอื่นในกระทรวงเดียวกัน เช่นกรมศุลกากร หัวหน้าหน่วยงานด้านศุลกากรระดับ 7 มีค่าตอบแทน ค่าล่วงเวลาและอื่นๆ รวมแล้วเงินเดือนได้รับประมาณ 50,000 – 60,000 บาท แต่สรรพากรอำเภอมีเงินเดือนอย่างเดียว

2. ด้านผู้เสียภาษี ผู้เสียภาษีมายื่นแบบไม่ทันกำหนดเวลาต้องเสียค่าปรับเงินเพิ่ม จึงไม่ยอมเสียกลับไปแล้วไม่กลับมาอีกหรือยอมเสียแต่บ่นก่อนและมักอ้างว่าไม่ได้รับหนังสือเตือนจึงไม่มาพอเจ้าหน้าที่อธิบายเพื่อความเข้าใจที่ถูกต้องก็กล่าวหาว่าเจ้าหน้าที่ข่มขู่ ผู้เสียภาษีส่วนใหญ่ไม่สามารถกรอกแบบแสดงรายการและคำนวณภาษีด้วยตนเองได้เนื่องจากแบบแสดงรายการมีรายละเอียดที่ต้องแสดงมากเจ้าหน้าที่ต้องช่วยดำเนินการให้ ทำให้ใช้เวลามากในการรับแบบแต่ละราย ผู้เสียภาษีส่วนใหญ่ไม่ค่อยให้ข้อมูล-ปิดบังข้อมูลตนเอง ไม่เกรงกลัวกฎหมาย ไม่ให้ความร่วมมือ ไม่สมัครใจเสียภาษี ผู้เสียภาษีจะมาเสียภาษีในช่วงสัปดาห์สุดท้ายหรือในวันสุดท้ายก่อนสิ้นสุดการยื่นแบบเสียภาษีทำให้คำนวณผิดพลาด หรือให้บริการไม่ทัน จึงโวยวายไม่พอใจ และเมื่อมีการประเมินเพิ่มมักไม่ยินยอม ทำให้เกิดปัญหาข้อโต้แย้ง ผู้เสียภาษีไม่เข้าใจเรื่องภาษีไม่ยอมเสีย ไม่มีเงินเสีย เอกสารไม่ครบ ให้ข้อมูลไม่ถูกต้อง การประชาสัมพันธ์ยังไม่เข้าถึงผู้เสียภาษีโดยรวม ผู้เสียภาษีมักติดต่อเจ้าหน้าที่ไม่เข้าใจบทบาทหน้าที่ของเจ้าหน้าที่กรมสรรพากร ไม่กรอกแบบแสดงรายการด้วยตนเองเมื่อเจ้าหน้าที่ผิดพลาดก็อ้างว่าเจ้าหน้าที่คำนวณให้ทำไมผิดและหาว่าเจ้าหน้าที่ไม่มีความรู้ความสามารถ เชิญพบแล้วแต่ไม่มาตามนัด

ไม่ให้ความร่วมมือ ผู้เสียภาษีขาดความเข้าใจเรื่องภาษีคิดว่าเงินที่ก่อสร้างถนนหนทาง ศาลา ฯลฯ เป็นของสส.และอบต. และผู้นำท้องถิ่นไม่ให้ความร่วมมือในการแนะนำประชาชนให้เสียภาษีโดยบอกเสียที่อบต.เท่านั้น ไม่ต้องไปเสียที่ไหนอีก สร้างหลักฐานเท็จมาเพื่อประกอบการยื่นแบบแสดงรายการภาษีเพื่อขอคืนภาษี ผู้เสียภาษียังขาดความรู้ความเข้าใจและประโยชน์ในการเสียภาษีควรให้เรียนรู้ตั้งแต่เด็ก ผู้เสียภาษีบอกว่าเสียภาษีซ้ำซ้อนกับองค์การบริหารส่วนตำบล เสียแล้วทำไมต้องเสียอีก ผู้เสียภาษีถามว่าเงินภาษีที่เสียไปทำไมนักการเมืองใช้โดยไม่คำนึงถึงส่วนรวม การออกไปสำรวจสถานประกอบการผู้เสียภาษีไม่ให้ความร่วมมือเท่าที่ควร

3. ด้านเทคโนโลยี วัสดุอุปกรณ์ เครื่องมือ เครื่องคอมพิวเตอร์มีไม่พอใช้ และมีไม่ครบตามจำนวนเจ้าหน้าที่ทำให้ต้องแบ่งกันใช้ เสียเวลา เกรงใจกัน ทำให้งานล่าช้า ไม่ทันกำหนด รถยนต์ที่จะออกสำรวจ ออกตรวจสภาพกิจการรายเก่ารายใหม่ มีไม่พอ และค่าน้ำมันแพง สำหรับหน่วยจัดเก็บ เบิกค่าน้ำมันเป็นรายเดือนโดยสรรพากรอำเภอสำรองจ่ายไปก่อนและเบิกได้ในอัตราเหมาที่ตกลงกันในที่ประชุมซึ่งเป็นจำนวนเงินหน่วยบาท ไม่ได้เหมาเป็นจำนวนลิตร อยากให้เปลี่ยนวิธีการบริหารน้ำมันเชื้อเพลิงใหม่โดยให้เบิกได้เท่าที่จ่ายจริงตามหลักฐานใบกำกับภาษี ซึ่งการใช้ค่าน้ำมันโดยปกติจะไม่เท่ากันทุกเดือน ระบบงานออกใบเสร็จเกิดขัดข้องบ่อย เป็นคอมพิวเตอร์รุ่นเก่าช้าไม่ทันสมัย เครื่องพิมพ์ไม่พอใช้ กระดาษต่อเนื่องไม่พอ ของจดหมายไม่มี เป็นต้น เบิกหลายครั้งก็ยังไม่ได้ตามที่ขอเบิก ระบบงานบางระบบนำเข้าข้อมูลไม่เป็นปัจจุบันกว่าจะตรวจพบความผิดปกติก็ออกจากระบบภาษีไปแล้ว ความรวดเร็วบางเรื่องที่จะเอื้อต่อการใช้เป็นเครื่องมือในการจัดเก็บในระดับปฏิบัติยังไม่ดีพอ

4. ด้านกฎระเบียบและแนวปฏิบัติ ระเบียบและแนวปฏิบัติบางอย่างไม่ชัดเจน เข้าใจยาก ไม่มีศูนย์ความรู้ที่สามารถตอบคำถามได้ทันทีเมื่อเกิดปัญหาในการปฏิบัติ บทลงโทษไม่เฉียบขาด อำนาจการประเมินไม่เต็มที่ ขั้นตอนการประเมินยุ่งยากหลายขั้นตอน ในขณะที่ข้อกำหนดด้านเวลาไม่น้อยทำให้บางครั้งต้องต่อเวลาการทำงาน บางระเบียบมีข้อจำกัดและเงื่อนไขขมขื่นจนเกินไป ควรให้มีกฎระเบียบที่สามารถปฏิบัติได้ง่าย และไม่ควรมีมากจนเกินไป